

EMO'dan...

Hüseyin Yeşil

EMO 45. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı

GELECEĞİMİZ İÇİN "HAYIRI"

Ülkemizin içinden geçmekte olduğu OHAL koşullarında hazırlanan Anayasa değişikliğinin yine OHAL koşullarında halkoylamasına sunulmasıyla karşı karşıyayız. Toplumdan ve ülkemizin içinde bulunduğu koşullardan ayrılamayacak bir parçayı oluşturan mühendislerin de bu değişiklikten doğrudan etkilenecekleri açıktır. Bu etki yalnızca siyasal alanı kapsamayacaktır. Zaten siyasal alanda, hele Anayasada yapılacak değişikliklerin toplumun tüm yaşam alanları üzerinde belirleyici etkiye sahip olduğu açıktır.

Öyle bir Anayasa değişikliği söz konusudur ki, yalnızca siyasal yapının değişimiyle açıklanamayacak geniş ölçekli bir etki alanına sahiptir. Çünkü eğitimden, sağlığa, sanayiden her türlü ekonomik faaliyet alanına uzanan kararların alınması, yasaların ve yönetmeliklerin yapılmasından tutun, bunların uygulanmasından, uygulamada çıkan sorunlar karşısında başvurulacak yargı mercii ne kadar uzanan yönetim biçimine derin bir müdahale söz konusudur. Bir ülkenin siyasal sistemi ve rejiminde yapılacak değişikliğin mühendislerin iş alanlarını, iş yapma biçimlerini de doğrudan etkileyecek sonuçları olacaktır.

Bu çerçevede, dergimizin bu sayısını; Anayasa değişikliğinin ne getirip ne götürdüğü konusuna ayırdık. Özellikle elektrik, elektrik-elektronik, elektronik ve haberleşme, kontrol ve otomasyon ile biyomedikal mühendisleri açısından söz konusu Anayasa değişikliğinin ne ifade ettiğine bakmaya, örgütümüzün görüşlerine dergimizde yer vermeye çalıştık. Bunun için bugünkü şube yönetimlerimizin yanı sıra geçmiş birikimimizin yansımaları sağlamak üzere önceki EMO Yönetim Kurulu başkanlarına da söz verdik.

Değerli Meslektaşlarım,

2017 yılında 63 yaşına giren örgütlülüğümüz, Türkiye'nin toplumsal-siyasal yapısı ele alındığında azımsanmayacak değerde tarihsel bir süreci ve birikimi ifade etmektedir. 63 yıllık onurlu yürüyüşümüzün kilometre taşlarını ören değerlerimizi, kaybettiğimiz tüm mücadele arkadaşlarımızı saygıyla anıyoruz. EMO örgütlülüğünün bugünlere gelmesinde emeği olan sevgili yol arkadaşlarımız yolumuza ışık tutmaya devam edeceklerdir.

Kamu yararı ve toplumsal bir bakış açısıyla mühendislik alanlarımız başta olmak üzere sorunların çözümünde öneriler geliştirmeyi ve gerektiğinde her türlü baskıya karşı muhalif olmayı, bulunduğumuz her alanda ve yaptığımız her üretimde şifre çözücü görevi üstlenmeyi sürdürdük bu 63 yılda.

Siyasal iktidarın arka bahçesine, günümüzün deyimiyle "yandaş yapılara" dönüşmemiş olmak, dönüştürmek isteyenlere izin vermeden bağımsız ve demokratik kimliğimizi her türlü saldırıya karşı korumak; her zaman en büyük referans noktamız olmuştur.

Bizler, çalışma dönemlerimiz içinde toplumsal yaşamımızı ilgilendiren her olayda tavır belirlerken, uyarı, itiraz ve direnişlerimiz ile her zaman haklı çıktığımız, onurlu bir tarihsel geçmişe sahibiz.

Örneğin çok uzak değil, yakın tarihte; birçok sağ ve sol liberal kesimin yarattığı kafa karışıklığına karşı 12 Eylül 2010 Anayasa Halkoylaması'nda perşembenin gelişinin çarşambadan belli olduğunu, toplumun hak ve özgürlükler konusunda yanıltıldığını ve toplumsal yaşamın referandum sonrası yargıdan üniversiteye, sendikalarından meslek odalarına, medya bağımsızlığından kamusal varlıklarımızın talanına kadar kuşatma ile karşı karşıya bırakılacağını her platformda haykırmiştık.

Bugün toplumla dalga geçercesine uzun yıllar içinde yaratılan beklentilerin üzerine sünger çekilmiş; nihayetinde beklentilerin tamamen boşa çıktığı, hatta taleplerin tam tersini içeren "yeni anayasa" oylaması önümüze getirilmiştir. Yapboz haline getirilen eğitim sisteminde bilimi ve aklı dışlayan; gerici, çağ dışı uygulamalar ile muhafazakâr, piyasacı içeriğe sahip dönüştürme girişimleri yıkıcı bir hızla sürdürülmüştür. Yargı bağımsızlığı yok edilmiş; AKP ve Cemaat kavgası üzerinden hukuk işlemez hale getirilmiştir. Vardığımız nokta 15 Temmuz Darbe Girişimi ve OHAL'dir. Fikir özgürlüğü, haber alma hakkı, temel insan hakları yok sayılmaktadır. Sosyal medyanın susturulması, basın özgürlüğünün yok edilmek istendiği koşullarda Oda olarak karşı duruşumuzdaki haklılık bir kez daha görülmüştür.

Sevgili Meslektaşlarım,

Örgütümüzün hemen her toplantısında ifade ettiğim gibi, geçmişten bugüne ve geleceğe üretim ve sanayileşmeyi, çevreye ve doğaya karşı sorumluluk bilinciyle kavramak gerekmektedir. İnsanların enerjiye erişim, haberleşme, ulaşım, barınma ve beslenme sorunlarının ortak bir fayda, sosyal bir hak, toplumsal hukuk ile çözülmesini talep etmek ideolojik bir tercihtir. Bilimi, teknolojiyi bu anlayış ile kavramaktır.

Bu nedenle gönül ferahlığıyla bir kez daha belirtmek isterim ki Odamız önümüzdeki dönemde de daha çok politika yapmaya, bilimi ve tekniği halkın hizmetine daha çok sunmak için kendi meslek alanlarımız üzerinden çalışmaya devam edecektir. Siyaset; toplumdan, insanlardan ve de mühendislerden bağımsız bir alan olamaz. Bizzat egemenler ve kendi çıkarlarını toplumun çıkarlarından üstün tutanlar; politikayı

toplumdan, insanlardan ve biz mühendislerden bağımsız bir alan haline getirerek; kendilerinin keyfi bir özgürlüğe sahip olduğu, bizlerin ise bağımlı olduğu bir yapı kurmak istemektedirler. Bu Anayasa değişikliği de halk ve yöneticiler arasında uçurum açmaya yönelik, halkın var olan egemenlik haklarına göz koyan bir içeriğe sahiptir.

Karanlığın en koyu olduğu an, aydınlığın en yakın olduğu zamandır. Bu karanlıktan çıkışın tek bir yolu vardır: Taksim Gezi Direnişi ile simgeleşen ve ülkenin her yanına yayılan halk hareketinin ruhunu, söylemini, taleplerini anlamak ve oluşan yeni bir toplumsal mücadele kültürü ve dayanışmanın gereklerini yerine getirmektir. Bunu her bireyin, her toplumsal yapının ve her kurumun kendi bulunduğu alanda yürütmesi gerekmektedir.

Sevgili Arkadaşlar;

Artık başka bir Türkiye'nin yaratılmasında dünden daha umutlu olmak zorundayız. Bu piyasacı, gerici, faşizan düzenin değişmesi için yol arkadaşlarımızı çoğaltırken, biz de kendimizi yenilemeliyiz. Irkçılığa ve şovenizme karşı halkların kardeşliğini; Kürt sorununun adil ve demokratik çözümünü; gericiliğe karşı toplumsal alanlarımızın tümünde çağdaş bir yaşamı; sömürü düzeni ve piyasa anlayışına karşı kamu yararını ve adil bölüşümü daha güçlü, daha anlaşılır yeni cümleler kurarak ve omuz omuza vererek ifade etmeliyiz.

Bu mücadele zemininden hareketle, toplumsal direnişin diliyle konuşmak ve ortaklaşmak üzere; bundan sonra da barış ve kardeşlik için her koşulda demokratik bir Anayasaya vurgu yapacağız. Özelleştirmeler ile yaşanan yoksulluklara; işsizliğe; sendikal hak gasplarına ve taşeronlaşmaya; işçi cinayetlerine; cinsiyet ayrımcılığına; kadın bedeninin ve emeğinin sömürülmesine; kentsel dönüşüm adı altında tarihsel ve kültürel yıkımlara; doğa ve çevre felaketlerine dönen rant ilişkilerine; eğitimin gericileştirilmesine; üniversitelerin ticarileştirilmesine; bilim karşıtı yasaklamalara; öğretim elemanlarının baskı altına alınmasına; özgür basınını susturulmasına; keyfi yargılama ve tutukluluk süreçlerine; sosyal yaşamın dinsel gericilik ile kuşatılmasına; Cumhuriyet değerleri ve kazanımlarının yok sayılmasına "Hayır" demeye devam edeceğiz.

Bunun için önümüzde en acil konu Anayasa değişikliğidir. Ülkemiz pek çok kez tarihi kırılmalar yaşamıştır. Bu Anayasa değişikliği de en derin kırılmalardan birini yaşatacak niteliktedir. Bu büyük karanlıktan çıkmak ve ülkemizin yüzünün aydınlık geleceğe çevrilebilmesi için Anayasa değişikliğine karşı TMMOB kararı çerçevesinde güçlü bir duruş gösterilmesi gerekmektedir.

Anayasa değişikliği ile OHAL koşulları sisteme tamamen yerleştirilmek istenmektedir. Hatta OHAL'in kalıcılaştırılmasıyla dahi yetinilmeyerek, Cumhurbaşkanı tek adam yetkileriyle donatılmaktadır.

Kuvvetler ayrılığı tamamen ortadan kaldırılmaktadır. Bırakın kuvvetler ayrılığını, güç tek bir kişi elinde toplanmakta ve üstelik kontrolsüz güç oluşturulmaktadır.

Hükümet lağvedilip, tüm yetkiler partili bir Cumhurbaşkanı'na verilmektedir. Milletvekillerini belirleyecek olması nedeniyle yasama da baştan yok hükmündedir. Ama bununla da yetinilmemekte, yasama yetkilerine de Cumhurbaşkanı'nın el koyması sağlanmaktadır.

360 oyla kendi kendini feshedebilen TBMM'de 400 oy çıkarsa Yüce Divan söz konusu olabilecektir. Milletvekillerinin de nasıl seçildiği malum. Partili Cumhurbaşkanı milletvekili listelerini de kendisi yapacaktır.

Yargı ile ilgili düzenlemeler ise tam bir otoriter yönetim örneğidir. Anayasa Mahkemesi'nin 15 üyesinden 12'sini, Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu'nun 13 üyesinden 6'sını doğrudan tek adam belirleyecektir. Kalanları da TBMM seçecek. Zaten yargı bağımsızlığından söz edemeyeceğimiz ülkemizde bir kişiye bağlı yargı eliyle iktidarın icraatı değil buna karşı hak arayışında olan insanlarımızın cezalandırıldığı bir sistem yaratılmış olacaktır.

Tüm bunlara karşın iktidar hala anayasa değişikliğinin bir "rejim değişikliği" olmadığını iddia edebilmekte; "güçlü Türkiye", "güçlü yönetim" yalanlarıyla halkı kandırmaya çalışmakta; olmadı şantaj ve tehdit ile "Evet" demeye zorlamaktadır.

İşte bu ortamda bizler gerçekleri en yakınımızdan başlayarak en uzağa kadar anlatmaya, "cesaret" ve "umut" aşılamaya çalışmalıyız. Bu görev; ülkemizin getirildiği kritik dönemeçte tarihsel bir sorumluluktur.

16 Nisan'da yapılacak halkoylamasında görünürde Anayasa değişikliğini, ama aslında geleceğimizi oynayacağız. Kafa karışıklıklarına yer yoktur. EMO olarak ülkemizin, insanlarımızın, çocuklarımızın hepimizin geleceği için Anayasa değişikliğine "Hayır" diyoruz ve hayırlarımızı çoğaltmak için birlikte mücadele etme sözü veriyoruz.

Barış içinde, iyi bir hukuk sistemi ve özgür bir yönetim için mücadelemizi yılmadan sürdüreceğiz.

Bunun için de bu ülkenin aydınlık yüzü siz değerli meslektaşlarımdan sandık başında güçlü bir "Hayır" bekliyorum.

Demokratik, laik, eşit ve özgür yurttaşlar olarak yaşayabileceğimiz bir ülke için önce hayır. Bir hayır ile gelecek aydınlık günlerin ilk ışığı. Bir hayır ile yeşerecek başka bir dünya umudu...

Yaşasın EMO ve TMMOB örgütlülüğü!

Saygılarımla.

EDİTÖRDEN

DENETİMSİZ GÜÇ TEKELLEŞMESİNE HAYIR

Nedim Bülent Damar
Elektrik Mühendisliği Dergisi Yayın Kurulu Üyesi

Dergimizin bu sayısının ana teması; Anayasa değişikliği referandumu nedeniyle Anayasa-mühendis ilişkisi çerçevesinde Anayasa değişikliği konusunun irdelenmesi olarak belirlendi.

Öncelikle Anayasa değişikliği konusunun Elektrik Mühendisliği Dergisi gibi teknik içerikli bir dergide neden gündem olması gerektiği konusuna bakmak gerekir diye düşünüyorum.

Anayasa bir ülkenin yurttaşlarının hak ve yükümlülüklerini belirleyen temel yasadır. Bir ülkenin yurttaşları anayasalarında belirtilen temel hükümler çerçevesinde oluşturulan yasa ve yönetmeliklerinde belirtilen kurallara göre yaşamalarını sürdürürler. Yani kısa bir tanımla anayasalar; yurttaşların nasıl bir yaşam sürmelerini en geniş anlamda belirleyen temel yasalardır.

Demokratik bir ülkede eğer ülke yönetim biçimi Cumhuriyet ise o ülkede yaşam biçimini belirleyen ve yurttaşların genel yönetimini sağlayan üç temel erk vardır: Yasama, yürütme ve yargı. Yurttaşlar yasama ve yürütme organlarını seçerler. Yargı ise bağımsız ve tarafsız bir şekilde Anayasada belirlenen kurallara göre yasama ve yürütmenin ortak kararlarıyla veya bazı ülkelerde olduğu gibi yasama-yürütme organ seçimlerinden bağımsız olarak yine yurttaşlar tarafından seçilir. Demokratik anayasalarda bu üç kuvvetin ayrılığı, görevlerinin ayrılığı ile belirlenir. Temel kriter; her birinin denetlenebilir olmasıdır.

Devlet aygıtının uygulamalarının halkın seçmiş olduğu kişiler tarafından yapılan yasalar ve halkın kabul etmiş olduğu Anayasaya uygunluğunun bağımsız ve tarafsız bir yargı eliyle denetlenmesi; demokratik Anayasanın esasını teşkil etmektedir. Yargı kararı kesindir ve uygulamayı kabul veya reddeder. Kabul, işlemin Anayasa ve ona bağlı olarak yapılan yasalara uygun olduğunu; ret ise yapılan uygulamanın Anayasaya uygun olmadığını, yok hükmünde sayılmasını ve uygulamanın iptal edilmesi gerektiğini ifade eder. Burada esas olan o dönem seçilmişlerin tüm yurttaşlar tarafından onaylanmış olan Anayasaya uygun davranıp davranmadığını denetlemektir. Yani seçilmişlerin “Anayasayı da, beni de yurttaşlar seçti. Dolayısı ile ben her istediğimi halk adına yaparım” diyememeleri için bağımsız yargı gerekmektedir.

Yasama organı da ayrıca yaptığı yasanın yürütme tarafından doğru olarak ve o yasanın yapılma esasına uygun olarak uygulanıp uygulanmadığını denetler.

Halkoymasına sunulan yeni Anayasa paketinde TBMM’nin denetleme yetkisini belirleyen 87. Madde’den “Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek, Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek” bölümü çıkartılarak, TBMM’nin denetleme yetkisi tamamen ortadan kaldırılmıştır. Madde 98’de yapılan değişiklikle de “Meclis araştırması belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan incelemeden ibarettir” denilmiş ve böylece TBMM yalnızca yürütme tarafından yapılan faaliyetler ile ilgili bilgi alan bir kurum durumuna sokulmuştur.

Kamu adına denetimi esas olarak yapan yargı organıdır. Bu Anayasa paketi ile en üst yargı organı olan Anayasa Mahkemesi’nin toplam 15 üyesinden 12’sinin yürütmenin başı konumundaki Cumhurbaşkanı tarafından seçimi; Anayasa Mahkemesi’nin büyük oranda yürütmeye bağlanması, bağımsız ve tarafsız olamaması sonucunu doğurmaktadır. Böylece denetimsiz bir yürütme organı ortaya çıkmaktadır.

Yürütme organının denetlenemez olduğu toplumların demokratik bir toplum oldukları söylenemez. Eksik de olsa bağımsız bir yargının olmaması, toplumları; önlerini göremez, yarınlarından emin olamaz, her zaman yürütmenin gerekçesi bile açıklanmayan keyfi bir kararıyla tüm yaşamı değiştirebilecek etkisiz bir yapı haline getirir. Yürütmenin iyi niyetli olması veya olmaması bu durumu değiştirmez, çünkü denetimsiz gücün sapkınlık doğurmadığı bir toplum bugüne kadar görülmemiştir ve denetimsiz bir yürütmenin olduğu bir toplum, modern bir toplum olamaz. Bugün dünyada mazlum halkların büyük bölümü denetleyemedikleri yöneticiler tarafından zulüm altında yaşamaktadırlar. Dünyanın birçok ülkesindeki özgürlük ve demokrasi mücadelelerinin hedefinde denetime izin vermeyen egemen yöneticiler vardır.

Ülkemiz Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne geçen yüz yıla yakın zamanda eksikleri çok olmakla birlikte yurttaşlık hakları olduğu bilincine ulaşmaya başlayan bir toplum olma yolunda ilerlemektedir. Egemen yöneticilerin uygulamalarına karşı kendilerini savunabilecekleri bağımsız ve tarafsız bir yargının olabileceğini; yoldan çıkmış yöneticileri yola getirebilecek bir Anayasa Mahkemesi’nin varlığının toplum için ne derece önemli bir güvence olduğunu bilmektedir. Toplumun bu bilince tam olarak ulaşmasının, kendi düşündüklerini halkın düşüncesi olarak sunan egemen yöneticilerin işine gelmeyeceği açıktır. Bu nedenle bu Anayasa

Mühendisler olarak, başkalarını etkileyecek tüm işlemlerimizi bilimin ve tekniğin gereklerini yerine getirerek yapmak zorundayız. Pratik hayatta bu kimi zaman bir şartname, kimi zaman bir deneyimli kişi, kimi zaman da bir kabul heyeti olmaktadır. Ama her zaman bir denetleyenimiz vardır. Bu Anayasa paketinde ise denetimsiz bir yönetim yaratılmaya çalışılmaktadır.

paketi ile denetimsiz bir yönetim ve kendileri için dikensiz gül bahçesi yaratmaya çalışmaktadırlar.

Türkiye toplumu bu düşünceye “Evet” dememeli ve Anayasa değişikliğine “Hayır” diyerek çağdaş bir toplum olma yolunda gelmiş olduğu noktanın gerisine düşmemelidir.

Yukarıda basitçe anlattıklarımız mühendislerin yapmış olduğu bir işlemin hayata geçirilebilmesi için yapılanlara ne kadar çok benzediğini gözlemlediğinizi sanıyorum. Bizler de mesleğimizi bilimin ve teknolojinin denetiminde yapmakla yükümlü olan bireyleriz. Kendimiz olarak ancak deney yapabiliriz; ama başkalarını etkileyecek tüm işlemlerimizi bilimin ve teknolojinin gereklerini yerine getirerek yapmak zorundayız. Pratik hayatta bu kimi zaman bir şartname, kimi zaman bir deneyimli kişi, kimi zaman da bir kabul heyeti olmaktadır. Ama her zaman bir denetleyenimiz vardır. Hazırlayanın, yapanın, kabul edenin aynı kişiden talimat alan bir kuruluş olması durumunda ortaya çıkacak işlemin ne gibi sonuçlar vereceği; olabilecek yanlışlıklardan kime hesap sorulacağı; yapılan yanlış ise ve öngörülen işlevi yerine getirmese bu iş için yapılan harcamaların ne olacağı belirgin olmaktan çıkar ve en üst yetkili ne derse o olur. Bu ise basit tanımı ile israftır. Eğer yapılan iş kamuya ait ise halkın parasının israfıdır.

Belki de bu paket ile istenen böyle bir toplum yaratmaktır, ama bilim ve teknoloji ile donatılmış biz mühendisler için böyle bir uygulama biçimi kabul edilemez.

Eğer bu anayasa paketi halkoylamasında kabul edilirse;

- 1- TBMM'nin yasama ile ilgili tüm yetkileri Cumhurbaşkanınca kullanılabilir,
- 2- TBMM'nin denetleme yetkisi olmayacak,
- 3- Cumhurbaşkanını, olağanüstü hal de dahil olmak üzere her türlü yasama yetkisini kanun hükmünde kararnamele kullanabilecek,
- 4- Cumhurbaşkanı herhangi bir denetime ve onaya gerek duymadan Cumhurbaşkanını yardımcılarını da dahil olmak üzere tüm bakan ve üst düzey yöneticileri atayabilecek, tüm yürütme işlemlerini yapabilecek; yani yürütmenin tamamı kendisine bağlı olacak,
- 5- Anayasa Mahkemesi'nin 15 üyesinden 12'sini doğrudan Cumhurbaşkanı seçecek,
- 6- Yargının üst kuruluşu olan Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun çoğunluk üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından seçilecektir.

Yani tüm yürütme, yasama ve yargı organları; Cumhurbaşkanı tarafından atanan kişilerin hakim olduğu kuruluşlar olacaktır. Seçimle gelecek olan TBMM istenirse istişari mahiyette kullanılabileceği gibi, hiçbir işlem yapmaması da ülkenin Cumhurbaşkanı'nca yönetilmesine bir engel teşkil etmeyecektir. Doğaldır ki bu koşullarda bu kuruluşlar da herhangi bir kuralı dikkate almaksızın yürütmenin direktifleri ile hareket edeceklerdir. Aksi halde yerlerine yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı tarafından istediği şekilde hareket edecek kişiler atanacaktır.

Yani eğer bu Anayasa değişikliği kabul edilirse ülkenin her türlü yönetim faaliyeti tekleştirilmiş olacaktır.

Böyle bir durumda geniş toplum kesimlerinin çıkarlarının korunamayacağı açıktır. Bir egemenin düşünce ve görüşlerine göre hareket eden devlet aygıtından toplumun tüm kesimlerinin isteklerine uygun davranmasını beklemek olanaksızdır. Bugün olduğu gibi toplumun çok önemli bir bölümünün rahatsızlık duyduğu sorunlar artarak devam

edecektir. Yurttaş ancak 5 yılda bir seçim zamanında oy kullandığında görüşünü ifade edebilecektir. Eğer egemeni değiştirmeyi gerekli görürse, tüm devlet aygıtını da değiştirmesi gerekecektir. Böyle bir yönetim sisteminin topluma çok büyük bedellere mal olacağı açıktır.

Oylamaya sunulan Anayasa paketine “Evet” denilmesi halinde; toplum denetlenemez bir egemenin eline bırakılacak ve toplumun tüm faaliyetleri egemen ve ortaklarının insafına terkedilecektir. Demokrasi ile yönetilen tüm toplumlarda; pakette onaya sunulan maddelerin aksine, seçilenlerin serbestçe seçilebilmesi, ancak yapacaklarının yine mevcut bir Anayasa ve yasalar ile denetleneceği sistemler kurulmuştur.

“Ben seçildim, halk tarafından yetkilendirildim; gelecek seçime kadar istediğimi yaparım. Halk beğenmez ise bir daha seçmez” anlayışı demokrasi değil otokrasi getirecek bir sistemdir. Bu anlayış; yaptığı yanlışların suç teşkil etmesi ve bir sonraki seçimlerde tekrar tekrar seçilebilmek için egemenlerin her türlü erki kullanabileceği ve istediği yasayı çıkarabileceği gücü elinde tutması sonucunu doğurabilecektir.

Unutulmamalıdır ki modern toplumlar seçilmişlerin iyi niyeti ile değil, iyi niyetle toplum yararına yapılmış yasalarla yönetilirler ve denetimin olmadığı her yerde mutlaka kötü niyet filizlenir.

Yeni anayasa paketi yukarıda anlatılmaya çalışılan tekleştirmeyi getireceği güçler ayrılığı ilkesinin tam tersi olarak tüm toplumsal gücün bir egemenin elinde toplanmasını sağlayacağı için, Türkiye'nin hedef aldığı demokrasi ilkelere derinden yaralayacak sonuçlara yol açabilecektir. Bu nedenle tüm EMO üyeleri açısından hayati öneme haizdir ve üzerinde önemle durulmalı, incelenmeli, tartışılmalı ve onaylanmamalıdır.

EMO; tüm mesleki birikimini toplum yararına kullanmak amacı ile hareket eden ve demokrasi ilkelerine yürekten bağlı bir meslek kuruluşu olarak, üyelerini ve örgütsel varlığını derinden etkileyecek bu denli önemli bir konuda teknik dışı bir dergi yayımlayarak; Oda üyelerini referandumda verecekleri karardan önce konularında uzman kişilerin ve kuruluşların görüşlerinden haberdar etmek ve bu konuda bilgilendirerek toplumsal görevini yerine getirmeyi amaçlamaktadır.

Çabalarımıza yardımcı olarak bu sayıda anayasa değişikliği teklifini çeşitli açılardan inceleyerek kıymetli görüşlerini bizlere ulaştıran yazarlarımıza minnetlerimizle teşekkür ederiz. ■

Seçilmişlerin “Anayasayı da, beni de yurttaşlar seçti. Dolayısı ile ben her istediğimi halk adına yaparım” diyememeleri için bağımsız yargı gerekmektedir.

MÜHENDİSLİKTE “ANAYASA”YA ANAYASASIZLAŞTIRMADAN “MÜHENDİS”LİĞE

Ali Rıza Aydın
Anayasa Mahkemesi Eski Raportörü

“Kurma”, “oluşturma” işi teknik bir iştir; aklı ve bilimi, biçimi ve içeriği bütünsel olarak kullanmayı ve eyleme dönüştürmeyi gerektirir. Anayasa gibi, toplumsal ilişkileri, hakları, siyaseti, devleti yansıtan ve tanımlayan bir belgeden söz ediliyorsa, bu kullanma ve eylem için bireysel akıldan ortaklaşa akla ve nihayet toplumsal akla; devamında da toplumsal eyleme gereksinim doğar.

“Hayır”ı yalnızca “Evet”in karşılığı olarak görmemek, yukarıdaki teknik nedenlerle dahi anayasa yapım sürecinin bütün sakat hallerine ve meşruiyetsizliğe yanıt olacaktır.

Genel Hatlarıyla Anayasa

Anayasa, hem siyasal hem de hukuksal metin olarak, iç hukuk hiyerarşisinin tepesinde yer alır.¹ Bu üstünlük ve bağlayıcılık aynı zamanda diğer hukuk belgelerinin anayasaya uygun olmasını gerektirir.

Ancak anayasaya, yaşamayan, soyut, kağıt üzerinde, süslü sözcüklerden oluşan bir metin olarak bakmak; onu toplumsal ilişkilerden ve üretim ilişkilerinden kopararak, “üstünlük ve bağlayıcılık” nedeniyle tabu yapmak; hem egemen sınıfın ve iktidarının keyfi yönetimine göz yummak hem de anayasanın sınıfsallığını görmezlikten gelmek anlamına gelir. Bunun bir başka anlamı, “yurttaş haklarını”, yasak olmasına karşın “köleliğe” ya da “kulluğa” çevirmektir.²

Lenin’in de belirttiği gibi anayasa “yaratmaz, saptar”. Diğer deyişle anayasa, hem üretim ilişkilerinin hem de buna bağlı olarak toplumsal ilişkilerin ürünü olarak, kendisinden önceki dönemin maddi yapısını gelecek döneme aktaracak köprü rolü oynar. Aynı zamanda da kaynağı olan yapıyı yeniden üretmeye katkıda bulunur.

Anayasal gelişme tezleri dikkate alındığında, genel hatlarıyla anayasa; (i) temel hak ve özgürlükleri, (ii) siyaseti, (iii) devleti ve (iv) devlet içinde iktidarı tanımlar. Bu tanımlamalar mutlak olmayıp her biri “sınırlar” içerir. Temel hak ve özgürlüklerin nasıl güvence altına alınıp nasıl sınırlandıracağı, siyasetin -dar ya da geniş- hangi çerçeveler içinde yürütüleceği, toplum içinde devletin sınırları, devlet içinde de iktidarın sınırları anayasa ile belirlenir.

Toplumsal düzenin sistemi ve bu sistem içinde uygulanacak rejim, anayasanın ana konularındandır. Toplumsal düzen, yalnızca bireysel hak, özgürlük ve ödevlerle, yasaklarla belirlenmez; sosyal ve ekonomik haklar ve ödevlerle, nihayet siyasal haklar ve ödevlerle bütünleşme gerekir. Toplumsal düzen, bireysel hak, özgürlük ve ödevlerin niceliksel toplamıyla birlikte, toplu hak, özgürlük ve ödevlerin niteliksel etkisi, yaygınlığı ve gücünden oluşur. Bireysel olan ne kadar önemliyse, toplumsal olan kat kat önemlidir ve anayasal düzen bu bütünsellikle ortaya çıkar. Bütünsellik olmadan

Hem hukuksal hem de siyasal bir belge olan anayasanın ne olduğuna bütünsel olarak bakarsak, kaynaklarından hazırlanışına, dilinden özüne, geniş katılımdan kabul ve yürürlük koşullarına, uygulanmasından denetim yollarına ve değiştirilmesine kadar devasa alanda ürktücü bir ciddiyeti, örgütlenmeyi ve eşgüdümü işaret eden anayasa tekniğinden söz etmemiz gerekir. Bu teknik, Parlamento’da yapılan konuşmalardan ve oylamalardan çok daha derin ve kapsamlıdır. Ekonomiyi, toplumsallığı, kültürü, siyaseti ve ideolojiyi işaret eden “maddi” kaynaklar ile hukuku işaret eden “biçimsel” kaynaklar bir arada değerlendirildiğinde tekniğin önemi daha da artar.

1982 Anayasası’nın, 16 Nisan’da halkoyuna sunulacak olan 2017 değişiklikleri, daha yerinde deyişle içeriği ve amacı bakımından “2017 yeni Anayasa Yasası”, yukarıda giriş yaptığımız tekniğin, ciddiyetin, örgütlenmenin, eşgüdümün ve çaresizliğin en kötü örneği olarak halkın önüne konulmuştur.

“Serbest ve eşit” seçme hakkının, silahların eşitliğinin olmaması; “Evet” ve “Hayır” arasında “Hayır”cılara yönelik baskı ve şiddetin her gün artarak sürmesi; “tarafsız” olması gereken görevdeki Cumhurbaşkanı’nın “Evet” yönünde açık olarak tercihinin gösterip kampanya yapması; “Hayır” kampanyası yapanların “Cumhurbaşkanı’na hakaret” suçuyla itham edilmesi; “Evet” için kamu kaynakları ve araçlarının seferber edilmesi, “Evet” ve “Hayır”ın yüzeysel olarak “bas geç” basitliğine indirilmesi gibi durumlar göz önünde tutulduğunda, halkoylamasına giden sürecin de en kötü örnekler arasında yer aldığı tartışmasızdır.

Ne yazık ki “Evet” ve “Hayır”ın yüzeysel olarak “bas geç” basitliğine indirilmesi, tüm yanlışlara karşın bugünlere gelinmesinin hukuksal meşruiyetini yaratan TBMM içi muhalefette de görülmektedir. Zaten “basitlik” olmasaydı, toplumsal mühendislik çalıştırsaydı, böyle bir anayasa garabeti Meclis’ten geçirilmezdi.

¹ Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesi.

² “Kölelik ve kulluk yasağı”, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi’nde de yer almaktadır. Ancak sözleşmecilerde, Sözleşme ve de İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi kararlarında haklar bireysel olarak öne çıkarılmakta, sömürü ve gerici Sözlüşmedeki ilkeleri delik deşik etmekte; sözcüklerle yasak, sınıfsallığı ne kadar perdeliyorsa o kadarla yetinilmektedir. Sınıfsallık perdelenecek kadar gerçektir. Öte yandan, “kul hakkı” sözcükleri hukuksal değil, genel kullanımıyla dinseldir. Ancak Anayasa Mahkemesi’nin yakın tarihli bir kararının karşı oy gerekçesinde üye Celal Mümtaz Akıncı tarafından hukuksal kavram olarak kullanılabilmektedir. AYMK, 14.12.2016 günlü, E. 2016/36, K.2016/187.

“anayasal devlet”ten, “anayasal toplum”dan söz edilemez; olsa olsa “anayasalı” devletten ve toplumdan söz edilir.

Anayasa yalnızca diliyle değil, özütyle de bütünsellik oluşturur.

Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri belirliliktir. Bu ilkeye göre, hukuksal düzenlemelerin hem kişiler, hem de devlet yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir. Bu temel ilke, anayasa için de geçerlidir.

Anayasa, duran, sözcük dizileri ile sınırlı, sessiz bir yazılı metin değildir. Anayasa kuralları kimi doğrudan kimi dayanak oluşturduğu yasalar yoluyla uygulanan dinamik metinlerdir; yaşamı da, kural koymayı da, uygulamayı da denetimi de etkiler. Anayasanın dili ve anlatımıyla birlikte yorumu da bu etkilemede önemlidir.

Anayasayı diğer hukuk kurallarından ayıran en belirgin özellik, yorum teknikleri içinde “öz”ün (ruhun) “söz”ün (dil) önüne geçmesidir. Burada özellikle yasa koyucuya, yargıya ve anayasayı yorumlamakla yetkili denetim organı olarak Anayasa Mahkemesi’ne çok önemli işlevler yüklenmiştir. Anayasada, başta hak ve özgürlükler olmak üzere, “soyut” olarak sıralanan her şey, hiçbir ayırım yapılmaksızın somutlaşmadıkça, yaşama geçirilmedikçe bir anlam ifade etmez. Anayasa fiili durumla olumlulaşır ya da olumsuzlaşır; ya adaletsizlik ve eşitsizliği yaşatır, tutsak eder ya da eşitsizliği yok eder, hakları tanıır, özgürleştirir.

Genel hatları somutlaştırdığımızda, bugün için çizilecek genel anayasa tablosu şöyle özetlenebilir:

Anayasallık niteliğiyle hak ve özgürlükler yönünden ağır basan, yargı bağımsızlığı az zaaf, parlamenter rejimi işlevli, yürütmesi kontrol altında olan, 12 Mart Muhtırası’ndan sonra yapılan 1971 yılı değişiklikleri ile budanan 1961 Anayasası’ndan, hak ve özgürlükler yönünden sınırlı mı sınırlı, yargı bağımsızlığı çok zaaf, parlamentosu işlevli ama zayıf, yürütmesi güçlü, otoriter bir anayasaya, 1982 Anayasası’nın özgün haline -demokrasiye geçiş uğruna rıza gösterildi.

1982 yılından bu yana, özgün haline göre olumlu ya da olumsuz birçok maddesi değiştirilen bir anayasa ile yaşıyoruz. Madde bazında değişiklikler ve içerik bu yazının kapsamını ve boyutunu aşacağı için, değişiklik girişimini ve yürürlükteki değişiklikler yönünden aşağıdaki tabloyu vermekle yetineceğiz. Bu tablo anayasa-siyaset ilişkisini belirtmede de anlamlı olacak.

1982 Anayasası’nın 34 yıllık yaşamında, 14 yıllık AKP döneminin 20 yıllık ANAP ve koalisyonlar dönemine attığı değişiklik girişimi farkı ortada: AKP 16 kez, önceki dönem 8 kez değişiklik girişiminde bulunmuş. AKP’nin 16 değişiklik girişiminin 4’ünün dönemin cumhurbaşkanları tarafından (3’ü Ahmet Necdet Sezer, 1’i Abdullah Gül) geri çevrilmesi bir yana, 1982 Anayasası döneminde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen tek değişiklik girişiminin 2008 yılında AKP’ye ait olduğunu da belirtmek gerekir.

2017 yılında, 21 Ocak günü TBMM’de kabul edilen, 11 Şubat 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan; 330’un üstünde oyla kabul edildiğinden, 367 oyu bulamadığından 16 Nisan’da halkoylamasına sunulacak olan (6771 sayılı) Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 1982 Anayasası değişikliği için toplamda 25’inci, AKP döneminde 17’nci girişim olarak tablodaki yerini aldı. Cumhurbaşkanı geri çevirmedi, imzaladı; 110 milletvekili tarafından Anayasa Mahkemesi’ne iptal davası açılmadı. Bu değişikliğin yürürlüğe girip girmeyeceği artık 16 Nisan halkoylaması sonucuna bağlı.

Bu genel bilgilere eklenmesi gereken konulardan biri de, artık birçok maddesi uygulanmayan, özellikle temel hak ve özgürlüklere ilişkin maddeleri ise çifte standartlı uygulanan bir anayasaya sahip olmamız. Bu kaotik durumu ne yazık ki, yalnızca AKP iktidarı yaratmıyor. Tarafsız olması gereken Cumhurbaşkanı da yaratıyor; demokratik masumiyetle Anayasa’nın çiğnenmesine kayıtsız kalan düzen muhalefeti de yaratıyor.

Ve en kötüsü de anayasayı yorumlamakla, anayasal bütünlüğü koruyup ve kollayarak sürdürmekle yükümlü son yetkili organ olan Anayasa Mahkemesi’nin verdiği kararlarla anayasayı ihmal ya da ihlale izin vermesi. Laik hukuk devletinin yıkımına onay vermek, OHAL KHK’lerini “katı şekilsel ret” ile denetlememek, sokağa çıkma yasaklarını uygun bulmak bu kararların başında geliyor.

Artık “insan haklarına saygılı”, “demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti” yok. Artık Anayasa’yı istediği gibi yorumlayan, başında taraflı bir Cumhurbaşkanı’nın olduğu, insan haklarına kendileri, yandaşları ve sermaye sınıfı için saygılı; antidemokratik, antilaik, antisosyal, hukuku keyfice kullanan, Parlamentosu işlevsiz, yargısı güdümlü; bilimsel özgürlük yuvaları polis kontrolünde; emekçileri, medyayı ve demokratik kitle örgütlerini baskı altında tutan bir fiili durum var.³

Tablo. 1982 Anayasası Değişiklikleri

Dönem	Değişiklik Girişimi Sayısı	Yürürlüğe Giren Değişiklik Sayısı	Cumhurbaşkanı Tarafından Geri Gönderilen	Halkoylaması Ret	Anayasa Mahkemesi İptal
ANAP	2	1	-	1	-
DYP-SHP/CHP	2	2	-	-	-
DSP-MHP-ANAP	4	4	-	-	-
20 Yıllık Ara Toplam	8	7	-	1	-
14 Yıllık AKP	16	11	4	-	1
Toplam	24	18	4	1	1
AKP 2017 Değişikliği	1	?	-	?	?

³ Bu krizi ve kaotik ortamı yaratan partinin, “demokratik ve laik cumhuriyet ilkeleri”ni ihlal ettiği gerekçesiyle, 2008 yılında Anayasa Mahkemesi’nce suçu sabit görülen bir parti olması; genel seçimlerde bu partinin başkanlarının ve bakanlarının Yüce Divan’a sevkinden bolca söz edilmesi; 15 Temmuz Darbe Girişimi’ni yaptığı iddia edilenlerin, devlet içindeki uzun yerleşiklikleri ve yayılmalarının zirvede olduğu yılların 2002-2013 arası AKP dönemini kapsaması; Türkiye’yi bugünlere getiren tüm kadrolaşma ve planların ve de 2010 Anayasa değişikliğinin AKP/Cemaat ortaklığıyla yapılması; 2010 değişikliğinin halkoylaması için “mezardan seçmen taşıyacak” duygusalıktaki bağlılık, yolsuzluk ve katliamların üstünün örtülmesi gibi daha birçok fiili durum, aslında meşruiyeti kalmayan, aynı zamanda da suç hanesi kabarık bir iktidarın fiili durumuna dayanak tipik örneklerdir.

Bu fiili durum, 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi gerekçeli OHAL’li düzen ile sürdürülürken, OHAL KHK’leri katmerli hukuksuzlukla Anayasa’yı bile tanımazken, hem özel mülkler hem kamu kaynakları hukuksuz olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Türkiye Varlık Fonu aracılığıyla yeniden paylaşımına sokulurken, emekçiler cadı avına kurban edilip yalnızca işlerinden değil mesleklerinden ve haklarından mahrum bırakılırken, grevler yasaklanıp toplantı ve gösteri yürüyüşleri engellenirken, bu düzenin olduğu gibi yansıdığı bir anayasa değişikliğine giriliyor.

Anayasa Değişikliği mi Yeni Anayasa mı?

Hükümleri, “yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan” anayasa, sözleşme ve özünü temel hak, özgürlük ve ödevleri, siyaseti ve devleti tanımlayıp nitelendirirken, kendisini de koruma altına alır.

Bir kere “hiçbir kimse veya organ”ın “kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisi” kullanmasına izin vermez.

İkincisi, tanımladığı devlet şekli olan Cumhuriyet’in, bu Cumhuriyet’in niteliklerinin ve devlet bütünlüğüne ilişkin maddelerinin dolaylı da olsa değiştirilmesine izin vermez.

Üçüncüsü, ilk üç madde dışındaki maddelerinin nasıl değiştirileceğini kendisi yazar.⁴

Dördüncüsü, anayasal denetim mekanizmasını “anayasa yargısı” yoluyla kurarken, yukarıdaki ilk üç ilkeyi de bu mekanizmaya dahil eder.

Dört ana başlık altında topladığımız bu ilkelerin özeti, yürürlükteki Anayasa’nın ilk üç maddesinin değiştirilmesi ya da yeni bir anayasa yapılması “kurulu istenç” olarak nitelendirileceğimiz “kurulu meclis”in yetkisi dışındadır. Bu yetki, “kurucu istenç” olarak “halk”ın ya da “kurucu meclis”indir.

Anayasa’nın ilk üç maddesine el atılması ya da yeni anayasa niteliğinde anayasa değişikliği yapılması yasağının genel ilkeleri şöyle özetlenebilir:

- (i) *Anayasa değişikliği, “anayasal düzenin bütünlüğü”nü, “anayasanın temel çerçevesini” bozmamalıdır.*
- (ii) *Anayasa değişikliği, değişiklikten önceki anayasada tanımlanan biçimde işleyerek yaşama geçen önceki düzeni ve rejimi olanaksız hale getirmemelidir.*
- (iii) *Cumhuriyet’ten ve niteliklerinden en küçük bir sapma olmamalıdır.*

**“Anayasa değişikliği”
“Cumhurbaşkanı”
adı altında “anayasalı
hükümdar”a devleti
teslim etmekte; temel hak
ve özgürlüklerin anayasal
ve yasal güvencesini ve
uygulamasını “anayasalı
hükümdar”ın keyfilğine
bırakmaktadır.**

(iv) *İlk üçünün gerçekleşmesi için, anayasa normlarının bütünlüğünü koruyan ilk üç maddeye dolaylı da olsa el atılmamalıdır.*

Bu ilkeleri ihlal eden değişiklikler teklif edilemez, edilmesi halinde “teklif” koşulluna uyulmamış olur. Teklif koşullarına uyulmaması, geçerli olmayan teklifin Meclis’te görüşülerek yasalaşması, “geçerli teklif” koşulunun “şekil bakımından” incelenmesini ve denetimini gerektirir. Bu denetim, Anayasa Mahkemesi’ne verilmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi kendiliğinden denetim yapamaz. Cumhurbaşkanı’nca veya TBMM üyelerinin beşte biri (110 milletvekili) tarafından iptal davası açılması gerekir.⁵

6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, biri geçici ve diğeri yürürlük maddesi olmak üzere 18 maddeden oluşmasına karşın, yürürlükteki Anayasa’nın 69 maddesiyle oynuyor ve bir de geçici madde ekliyor. Bu oynamalarla, 24 maddede kısmi değişiklik, 10 maddede tümüyle değişiklik, 5 maddede ekleme, 19 maddede çıkarma yapılıyor; 21 madde ise tümüyle yürürlükten kaldırılıyor. Böylece 18 maddelik kanunla 177 maddelik Anayasa’nın -oynanan 69 maddenin kimilerine birden çok dokunmak suretiyle- toplam 79 maddesine el atılıyor.

Yasa tekniği açısından sorunlu olan bu yöntemi şöyle açabiliriz. 18 maddelik Kanun’un ilk 15 maddesiyle, ekleme, kısmi değişiklik ya da tümüyle değişiklik olmak üzere Anayasa’nın 15 maddesine doğrudan el atılıyor. Kanunun yalnızca bir maddesiyle de (16. Madde) “yerlerinize marş marş” yöntemiyle diğer 64 maddeye el atılıyor. Bu yöntemin sakıncalarının başında, halkın bilgilendirme ve sorgulama hakkının perdelenmesi geliyor. Hem anayasayı ve hukuk ilkelerini hem de halkoylamasında oy kullanacak olanları hafife alan bir iktidar ve “ben yaptım oldu” mantığı...

Bu el atma, Parlamento içinden çıkan Başbakan ve bakanları (yürütme organını) yok ederek, yürütme yetkisi ve görevini “tek kişi”ye yüklemekte; TBMM’yi yetkisini azaltarak işlevsizleştirmekte, “devredilmez” olan yasama yetkisini “Cumhurbaşkanı kararnamele” aracılığıyla “tek kişi”ye devretmekte; siyasetin yansıması Parlamento’nun ve bağımsız yargı organının siyasal ve hukuksal denetimlerini sınırlamakta; sorumsuz ve tarafsız olması gereken Cumhurbaşkanı’nı, sözde sorumlulukla koruyarak partili (hatta parti lideri) yapmakta; tek kişinin yasama ve yargı üzerindeki egemenliği ile “kuvvetler ayrılığını” “tek kişi”de

⁴ Yürürlükteki Anayasa’nın 4. Maddesi, ilk üç maddenin değiştirilemeyeceğini, değiştirilmesinin teklif edilemeyeceğini yazmasına karşın, Anayasa Mahkemesi ilk üç maddeyi koruma altına alan 4. Madde’nin de aynı gerekçeyle koruma altına alındığını ve değiştirilemeyeceğini karar altına almıştır. AYMK, 5.6.2008 günlü, E.2008/16, K.2008/116. Bu karar, 1961 Anayasası ile getirilen Anayasa Mahkemesi tarihi içindeki diğer koruma kararlarına da gönderme yaparak, anayasa yargısı tarihinde önemli bir yere oturmuştur.

⁵ CHP tarafından, 6771 sayılı Kanun’un Anayasa Mahkemesi’ne götürülmemesi yönünde yapılan açıklama, hukuksal ve siyasal yönleri bir yana CHP’nin Anamuhalefet Partisi olarak şekil bakımından iptal davası açma yetkisinin olmaması yönünden de ilginç bir görüntü vermektedir (Bkz. <http://haber.sol.org.tr/yazarlar/ali-riza-aydin/halkoylaması-her-sey-mi-185821>). CHP bu açıklamayla, parti bağlantısına bakılmaksızın buluşabilecek olan 110 milletvekilinin iradesine müdahale etmiştir. AKP’nin, CHP’ye Anayasa Mahkemesi’ne iptal davası açılması yönündeki attığı pas ve açıklamadan sonra yaptığı değerlendirmeler, CHP’nin bu konuda yetkisi olmadığı halde mişyon üstlenmesini, “AKP’nin oyununa gelme” olarak nitelendirebilecek emareleri vermektedir.

birleştirmek; Cumhuriyet'in niteliklerini değiştirmekte ve "Cumhurbaşkanı" adı altında "anayasalı hükümdar" a devleti teslim etmekte; temel hak ve özgürlüklerin anayasal ve yasal güvencesini ve uygulamasını "anayasalı hükümdar"ın keyfilğine bırakmaktadır.

AKP'nin Anayasa Değişikliği Kanunu, Anayasa'nın ilk iki maddesine doğrudan dokunmaz gözükmekle birlikte dolaylı yoldan, hem de birçok yönden dokunmakta, "rejim değişikliği" getirerek aslında "örtülü yeni anayasa" yapmaktadır.

İnsan haklarını çifte standart uygulayan, "demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti" yerine, antidemokratik, antilaik, antisosyal ve keyfiliği esas alan, tek kişi tarafından yönetilen fiili durumu anayasaya yansıtmaktır yeni Anayasa Kanunu ile getirilen.

Siyaset artık, beş yıldan beş yıla tek kişinin seçimine kilitlenecek, demokrasi de bu seçimle var olacaktır. İçinden hükümet çıkaramayacak, iktidara kaynak olamayacak ve iktidarı denetleyemeyecek bir Parlamento için "siyasi partilerin" çabası anlamsızlaşacaktır. Bu anlamsızlaşma, siyasi partileri "demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları" olmaktan çıkaracak, "demokrasi figüranı" yapacaktır.

Laik toplum ve devlette dinin; toplumun, siyasetin, devletin, eğitimin, sağlığın, diğer hak ve özgürlüklerin içine girmemesi gerekirken; toplumsal, siyasal ve kamusal sorunların "dinin, din duygularının veya dince kutsal sayılan şeylerin istismar edilmesi"yle çözümlenmemesi gerekirken, laikliğin yalnızca "din özgürlüğü" olarak tanımlandığı bir antilaik yapı söz konusudur.⁶

Sosyallik; yerini dinsel hayır anlayışına ve zekata bırakmıştır. Yandaş olmayanlar ezilmekte, sömürülmekte, kıyım uğramakta ve "taş çorbası"na mahkum edilmektedir.⁷

Anayasal devlet ile anayasalı devlet aynı anlama gelmez. "Anayasanın devlet iktidarını sınırlayan, kişi ve toplum (yazarın notu) haklarını güvenceye alan belge olması, aynı zamanda bir siyasi tercihi de yansıtır. Çünkü anayasanın devletin statüsü olması hukuki bir niteliğidir. Buna karşılık, devlet iktidarını sınırlaması, 1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Beyannamesi'nin 16. Maddesi'ndeki, 'insan haklarının sağlanmadığı ve kuvvetler ayrılığının belirlenmediği toplumlar asla anayasaya sahip değildiler' ilkesi, anayasanın siyasi niteliğini ortaya koymaktadır. İşte anayasanın bu siyasi niteliğidir ki, 'anayasal devlet' ile 'anayasalı devlet'i birbirinden ayırır. Çünkü tanımı gereği, her devletin bir anayasası vardır, ama rejimi anayasal olmayabilir."⁸

Gündemdeki Anayasa değişikliği, devlet iktidarını sınırlamak yerine serbest bırakıyor; devlet statüsü, ağırlıklı olarak "tek kişi" statüsüyle özdeşleşiyor. Tek kişi statüsünün, devlet statüsünden farkı ise çok açık: "keyfi takdir hakkı" statüsü...

Bu keyfi takdir hakkı, devlet yönetiminin olduğu gibi bireysel ve toplumsal hakların da belirleyicisi... Ölçütler tek kişinin elinde, ölçütlerin ilkeleri ise sermaye düzeni ve milli iradeyle bezenmiş gerici. En genel anlatımıyla tam bir sınıfsallık.

Anayasasızlaştırmadan Mühendisliğe

AKP'nin yaptığı, anayasal devletten anayasalı devlete geçişten daha derinleri, "anayasızlaştırma"yı işaret ediyor. AKP iktidarının piyasacı ve gerici politikalarının, emperyalizm ortaklığının, savaş sevdasının, OHAL'li hukuksuzluklarının, "Cumhurbaşkanı" paravanı adı altında sözde anayasa metnine geçirilmesi söz konusu...

Ve aşağıdaki yakın tarihin emarelerini verdiği "fiili durum" da aynı kayırdan dayanakları arasında:

(i) 2010: Bağımsız yargı güvencesinde denetimin ve hak arama özgürlüğünün yok edildiği, yargının bütünüyle iktidar güdümüne girdiği; iktidarın anayasal sınırlamaları delerek serbestleştiği Anayasa değişikliği.

(ii) 2013: Haziran Direnişi'ni kırmak için kullanılan baskı ve şiddet, devamında baskı ve şiddetin hukuksallaştırılması.

(iii) 2013: 17 ve 25 Aralık yolsuzluk soruşturmalarının bastırılması.

(iv) 2014: Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi.

(v) 2015: 7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimleri; güvensizleştirilen, işlevsizleştirilen Meclis ve payanda görevi üstlenen Meclis muhalefeti.

(vi) 2016: 15 Temmuz Darbe Girişimi, OHAL düzeni ve OHAL KHK'leriyle yaratılan hukuksuzluk; kıyım.

Bu dönem, emeğin ucuz, esnek ve güvencesiz hale getirildiği, gelir dağılımının en zengin yüzde 20 lehine, diğer yüzde 80 aleyhine bozulduğu; toplumsal hakların budandığı, toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin bastırıldığı, sokağa çıkma yasaklarının süresizleştirildiği; iş cinayetleri, kadın cinayetleri, çocuk istismarları ve katliamların yaygınlaştırıldığı; grevlerin durdurulduğu, (dernek, vakıf, sendika, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu tipi) örgütlenmelerin baskılandığı; ekonomik krizle özdeş kaotik bir krizler dönemi aynı zamanda...

Demokratik kitle örgütü niteliği yitirilerek, etnik ve dinsel nedenlerle parçalanarak, üzerlerindeki denetim baskıya çevrilerek dağıtılan toplumsal/ekonomik/mesleki örgütler,

kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarında (KKNMK) olduğu gibi, yetkisizleştirilerek işlevsiz hale getirildiler. Bu işlevsizleştirmenin bir yanında da iktidar payandalığı var.

AKP, Anayasa'nın KKNMK'yi düzenleyen 135. Maddesi ile oynamadı.⁹ Ama bu maddede dayanılarak çıkarılan KKNMK'lere ilişkin yasalarla ve bu kuruluşları ilgilendiren konulardaki diğer yasalarla fazlasıyla oynadı. Bu oynamaların çoğu "anayasal güvence"ye karşın yapıldı ve çok azı anayasal denetime takıldı.

Asıl hedef, bu anayasal güvenceli kuruluşları, Anayasa'nın 135. Maddesi'ni yürürlükten kaldırarak yok etmektir. Hâlâ da geçerliliğini koruyan bu niyet, kendisini kayıtsız koşulsuz yeni liberalizme adanmış AKP'nin organize saldırılarıyla sürmekle birlikte, 135. Madde güvencesi altın-

⁶ Laiklik konusunda, Dipnot 4'te verilen Anayasa Mahkemesi kararı önemli bilgiler içermektedir.

⁷ <http://haber.sol.org.tr/yazarlar/ali-riza-aydin/tas-corbasi-184256>

⁸ Erdoğan Teziç, Anayasa Hukuku, Beta Basım Yayın, 4. Bası, İstanbul, 1997, s. 2.

⁹ 135. Madde, 1995 yılında yapılan kısmi demokratikleşme, yasak kaldırma ve esneklik değişiklikleri dışında değişiklik geçirmedi.

TÜRKİYE’NİN ANAYASA ÇIKMAZI

Hayatlı Küçük
EMO Hukuk Müşaviri

İstikrar, ülkede demokrasinin işlemesi, adaletin yerini bulması, açlığın olmaması, herkesin iş sahibi olması, üretimin sürmesi, toplumun barış ve huzur içerisinde yaşaması gibi değerlere tekabül eder. Aksi halde “istikrar” kavramı, kötülüğün simgesi haline gelir. İstikrar adına diktatörlük, istikrar adına kölelik, istikrar adına çatışma ve gövde gösterisi, toplumu ve ülkeyi gerileten faktör olur.

Halkoyuna sunulan Anayasa değişikliğinin toplumun değil, iktidarın hatta iktidardaki bir kişi ve yandaşlarının ihtiyaçlarına göre hazırlandığı açık. “Niyet okuma” değil, Anayasa metnine çıplak gözle bakıldığında bile açık olan bu durumun üzeri AKP’nin geliştirdiği söylemlerle de örtülemez. Zaten 16 Nisan 2017 Pazar günü halkoyuna sunulacak anayasa değişikliğini gündeme getiren iktidar çevrelerinin, neden bu değişikliklere “Evet” denilmesi konusunda fazla bir söylem de geliştiremedikleri görülüyor. Ortaya konulan az sayıdaki ama büyük anlamlar içeren söylemleri, antidemokratik ve militarist bir içerik taşıyor. İstikrar, terörle mücadele, güçlü devlet, hızlı karar alan, hızlı icraat yapan etkin bir yönetim, Cumhurbaşkanı’nın yetkilerinin artması, yönetimde çift başlılığın kaldırılması, koalisyon dönemlerinin yaşanmaması

gibi önermeler, bir yandan demokratik hukuk devletinin geriletilmesine işaret ederken, diğer yandan siyasal sistemin sürdürülebilir olması bakımından da sorunlar taşıyor.

Demokrasinin bir gereği olan toplumsal uzlaşma zeminlerinin, sorunlu bir istikrar söylemiyle ve koalisyon eleştirisi üzerinden yok edilmesi; yürütme organında sözde “çiftbaşlılık”tan söz ederken, yasama sürecinin ikili bir yapıya dönüştürülerek Cumhurbaşkanı kararnamelerine “kanun” özelliği tanınması; partili Cumhurbaşkanı’nın ve dahası üst düzey bürokrasinin de partili kişilerden oluşacak olmasının yaratacağı sorunlar; Cumhurbaşkanı’nı Anayasa’nın da üzerinde bir kişilik olarak öne çıkartacak yetkiler, iktidarın oy kazanmak için oluşturduğu dil üzerinden bile kabul edilmez görünüyor.

Anayasa AKP’nin Aracı Yapıldı

2010 Anayasa değişikliklerinin esasını, siyasal iktidarın yargıyı dilediği gibi şekillendirebilmesi oluşturuyordu. Anayasa değişikliğinin hemen ardından HSYK başta olmak üzere yüksek yargı organlarının yapısı ve üyeleri değişikliğe uğratıldı. Yüksek mahkemelere atanan yüzlerce hakim hep birlikte hareket ettiler ve AKP’nin de desteğiyle “kumpas davaları” denilen sürece imza attılar. 2013 yılı sonuna gelindiğinde, Anayasa değişikliği ile yaratılan yargı düzeninin, iktidarı da tehdit eder noktaya ulaştığı görüldü ve 3 yılda yapılanlar bir bir bozulmaya başladı. Son 3 yıl içerisinde, 2010 Anayasa değişikliğinin yargıya yansımaları adeta tamamen ortadan kaldırıldı ve bir Anayasa değişikliğine de gerek kalmadan, yüksek yargı üyeleri başta olmak üzere 4 bin civarında hakim ve savcı açığa alındı ya da cezaevlerine gönderilerek, yerlerine 2010 yılında tasfiye edilenler başta olmak üzere yenileri getirildi.

2010 Anayasa değişikliklerinin yargıya yönelik olanlarının dışındakiler ise tamamen bir göz boyamaydı ve toplum hayatında sonuç doğurmadığına tanık olundu.

2010 değişikliklerinden bazılarının neler olduğu ve 7 yıllık süreçteki sonuçlarını kısaca ele alacak olursak:

- Anayasa’nın 10. Maddesi’nde yapılan değişiklikle “kadınlar, çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak ilave tedbirler, yapılacak iyileştirmeler ve onların durumlarını düzeltmeye yönelik pozitif ayrımcılık içeren uygulamalar Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacak”tı. (Anayasa Değişiklik Paketi İle İlgili Sorular ve Cevaplar-Temmuz 2010, s.28)

2010 referandumu sonrasında, pozitif ayrımcılık uygulanacağı anlatılan kadınlar, çocuklar gibi kesimlere yönelik hiçbir düzenleme yapılmamış, uygulamada adım

atılmamıştır. Aksine kadınlar ve çocuklara yönelik şiddet, istismar olaylarında artış ortaya çıktığı halde, bu sorunların çözülmesine yönelik hiçbir önlem alınmamıştır. Bu süreçte, küçük yaşta öğrenciler özel vakıf yurtlarına yönlendirilerek devlet korumasından çıkarılmış, Anayasa’nın aksine, kaderlerine terk edilmiştir.

- Anayasa’nın 20. Maddesi’nde yapılan değişiklikle kişisel bilgilerin korunması garanti altına alınacak, uluslararası sözleşmelere uygun olarak kişisel verilerle korunacak ve işleme tarihi karışacaktı.

2010 sonrasında, hemen bütün vatandaşların kişisel verileri İnternet ortamına düşmüş, kişisel bilgilerle ilgili hukuki güvenlik ortamı yaratılamamıştır. Tarihe karışacağı söylenen “işleme” Cumhuriyet tarihi boyunca en çok 2010 sonrası dönemde uygulanmış, 100 binin üzerinde vatandaş hakkında istihbari bilgilere dayanarak işlem yapılmıştır.

- Anayasa’nın 23. Maddesi’nde yapılacak değişiklikle vatandaşın yurtdışına çıkma hürriyeti, vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması sebebiyle sınırlandırılmayacaktı. Oysa yalnızca 2016 yılı içerisinde, yurtdışına çıkmak için havaalanlarına giden vatandaşların hiçbir gerekçe ileri sürülmeden yurtdışına çıkışları engellendi ve pasaportlarına el konuldu.

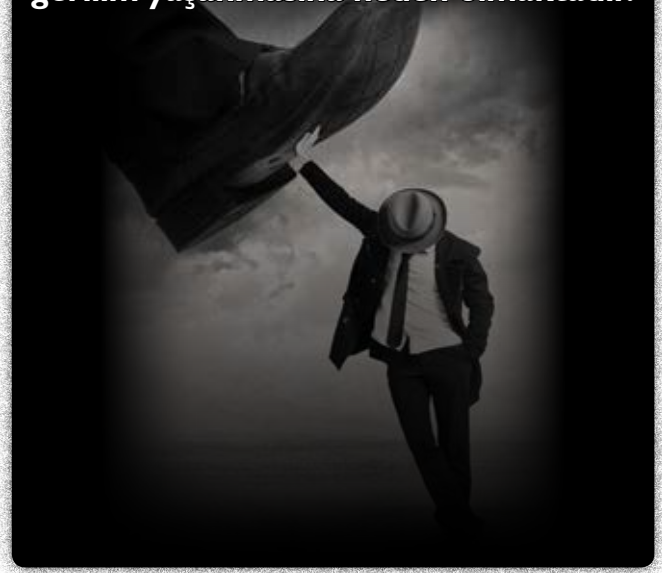
- Anayasa’nın 125. Maddesi’nde yapılan değişikliklerle Yüksek Askeri Şura (YAS) kararları yargısal denetime açılarak, YAS kararlarıyla insanların kendileri ve aile fertleri için büyük bir acı ve felaket olan ordudan ihraç kararlarına karşı yargı yolu açılacaktı. “Suçlu olmadıkları halde rütbeleri sökülen ve ardından kendisini işsiz ve güvencesiz olarak sokakta bulan

Koalisyonların Önü Tıkanınca İstikrar Gelir mi?

Anayasa değişikliğinin en önemli başlıklarından birini Bakanlar Kurulu'nun kaldırılarak partili Cumhurbaşkanı'nın oluşturacağı hükümet eliyle yürütmenin tekleştirilmesi oluşturuyor. İktidar, bu değişiklik için, koalisyon sorununun ortadan kaldırılacağı, seçilen Cumhurbaşkanı'nın tek başına yürütmeyi oluşturarak istikrarlı yönetim sağlayacağı tezini savunuyor. Cumhurbaşkanı'nın istediği kişileri bakan olarak atayacağı, TBMM'nin onayına da gerek duyulmayacağı için, 5 yıl süreyle kesintisiz icraat yapacak bir yürütmenin bulunacak olması "istikrar" olarak adlandırılıyor. Oysa istikrar bir partinin uzun süre iktidarda kalması anlamı taşımaz. İstikrar, ülkede demokrasinin işlemesi, adaletin yerini bulması, açlığın olmaması, herkesin iş sahibi olması, üretimin sürmesi, toplumun barış ve huzur içerisinde yaşaması gibi değerlere tekabül eder. Toplum bu ölçütlere ne kadar yaklaşıyorsa, refah ve demokrasi ne kadar artıyorsa, istikrar da o derece var olur. Aksi halde "istikrar" kavramı, kötülüğün simgesi haline gelir. İstikrar adına diktatörlük, istikrar adına kölelik, istikrar adına çatışma ve gövde gösterisi, toplumu ve ülkeyi gerileten faktör olur.

Koalisyon hükümetleri, toplumun değişik kesimlerinin temsilcisi olan partilerin bir araya gelme zeminini oluşturur. Toplumsal uzlaşma anlamına gelen koalisyonlar, partilerin dar çıkarlarından çok, değişik toplum kesimlerinin iktidarda söz sahibi olabilmesinin olanaklarını yaratır. Toplumsal barışın tesis edilmesinde rol oynar. Uzun yıllardır tek başına iktidar olan AKP'nin uygulama ve söylemleri toplumsal barışı olumsuz yönde etkilemekte, farklı kesimler arasında gerilim yaşanmasına neden olmaktadır. Bu durum istikrar da getirmemekte, gerilim nedeniyle ülkemiz adeta kaos ortamına sürüklenmektedir. Yaklaşık 15 yıllık tek parti iktidarının

Toplumsal uzlaşma anlamına gelen koalisyonlar, partilerin dar çıkarlarından çok, değişik toplum kesimlerinin iktidarda söz sahibi olabilmesinin olanaklarını yaratır. Toplumsal barışın tesis edilmesinde rol oynar. Uzun yıllardır tek başına iktidar olan AKP'nin uygulama ve söylemleri toplumsal barışı olumsuz yönde etkilemekte, farklı kesimler arasında gerilim yaşanmasına neden olmaktadır.

insanların suçlu olup olmadığına mahkemelerin karar vermesi gerektiği; aklın, vicdanın ve hukuk devleti olmanın gereği" idi. (Anayasa Değişiklik Paketi İle İlgili Sorular ve Cevaplar-Temmuz 2010, s.39)

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kendi içerisinde yaptığı soruşturmalara cemaat ve tarikat ilişkileri tespit edilenlerin ordudan ihraç mekanizmasının sonlanmasıyla birlikte, ülke 15 Temmuz Darbe Girişimi ile karşı karşıya kalmış, ardından yalnızca asker kişiler değil, on binlerce kamu görevlisi sorgulama yapılmadan ihraç edilmiş ve bu kişiler için yargı yolu da kapatılmıştır.

- Anayasa'nın 125. Maddesi'nde yapılan değişiklikle idarenin yargısal denetiminde yerindelik denetimi yapılamayacağı düzenlenmiş, gerçekte zaten yapılamaz olan yerindelik denetimi üzerine Anayasa tartışmasıyla, "hakimler devleti" söylemleriyle, idarenin tasarruflarının denetimi zayıflatılmıştır.

İdari yargı üzerinde kurulan bu psikolojik baskı nedeniyle yalnızca siyasal anlam taşıyan işlemleri değil, örneğin Yangın Yönetmeliği gibi düzenlemelerin dahi yargısal denetiminde yargı organları çekinceli kararlara imza atmış ve kamusal zararların ortaya çıkmasına neden olunmuştur.

- 2010 Anayasa değişikliği ile hakim ve savcılar meslekten çıkarılmaları halinde yargısal denetim yolu açılacak, diğer kararlar ise iç itiraz sistemine tabi olacaktır.

2010 sonrası oluşturulan HSYK kararlarıyla hakim ve savcılar Cumhuriyet tarihinde görülmemiş şekilde sorunlarla karşılaşmış; intihar olayları yaşanmış ve hakimlik güvencesi adeta yok edilmiştir. 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında ise hakim ve savcılar yanında kalem

görevlileri ve mübaşirler dahi herhangi bir soruşturma yapılmaksızın kamu görevlerinden çıkartılarak yargı yolu işlemez hale getirilmiştir. 2010 Anayasa değişikliği ile müstakil bina, müstakil sekreteryaya, her üye için makam arabası ile bütçe verilen HSYK üyeleri hakkında ceza davaları açılmış, tutuklanmış ve mesleklerinden ihraç edilmiştir.

- Anayasa'nın 51. Maddesi'nde yapılan değişiklikle işçilerin aym iş kolunda birden fazla sendikaya üye olması engeli ortadan kaldırılacak, sendika özgürlüğü güvence altına alınarak uluslararası sözleşmelere uygun bir düzenleme getirilecekti.

DİSK'in verilerine göre 2016 yılı itibarıyla kayıtdışı işçileri de kapsayan fiili sendikalaşma oranı yüzde 9,7, toplu iş sözleşmesi kapsamı yüzde 7, özel sektörde toplu iş sözleşmesi kapsamı ise yüzde 4,6 olmuştur. 1,5 milyon sendikalı işçiden 500 bini toplu sözleşme haklarından yararlanamamaktadır.

- 2005 yılından itibaren toplanmayan Ekonomik ve Sosyal Konsey 2010 yılında Anayasa'ya konularak, hükümetlerin tercih ve inisiyatifinden çıkartılacak, katılımcı demokrasinin gereği olan bu uygulama anayasal güvenceye kavuşturulacaktır.

2010 sonrasında Ekonomik ve Sosyal Konsey hiç toplanmamıştır.

Anayasa'daki 2010 değişiklikleri bu şekilde ele alındığında, AKP-Cemaat işbirliği ile yapılan 2010 Anayasa değişikliklerinin 7 yıl gibi kısa bir sürede iflas ettiği görülmektedir. AKP-MHP işbirliği ile TBMM'den geçen ve 2010 değişikliklerine göre siyasal sistemde derin sorunlar yaratacak yeni Anayasa değişikliklerinin referandumda kabul edilmesi halinde, sonuçları ve ömrü hakkında iyimser bir yaklaşım için herhangi bir neden bulunmamaktadır.

ardından, ülkemizin acil olarak koalisyona ihtiyacı vardır. İktidardan dışlanmış kesimlerin korku ve kaygı ortamına sürüklendiği bu koşullarda, koalisyonların önünü kapatacak bir Anayasa düzenlemesi, kutuplaşmayı artıracak ve bu şekilde herhangi bir istikrar da gelmeyecektir.

Yasama Sürecinde İki Başlılık

İktidarın Anayasa değişikliği kampanyasında işlediği konulardan biri de yönetimde çift başlılığın ortadan kalkacağı iddiasıdır. Yürütme organının Cumhurbaşkanı ile Başbakan arasında bir çift başlılık yarattığı söylenmekte, bunun nasıl bir sakıncası olduğu da belirtilmeksizin tek kişide birleştirileceği anlatılmaktadır. Yürütme organını dengeye kavuşturan sistemin ortadan kaldırılması, keyfi bir yönetim anlayışını ortaya koyacak ve yürütmenin kendi içerisinde sorgulanmasını sağlayan mekanizma yok edilecektir. Bu durum bir çift başlılık olarak adlandırılmaz.

Referanduma sunulan Anayasa değişikliği ise gerçek anlamda bir çift başlılık getirmektedir. Bu durum yasama organı açısından ortaya çıkmaktadır. TBMM kanun düzenlemesi, Cumhurbaşkanı ise kanun hükmünde kararname düzenlemesi yapabilecektir. Değişikliğe göre Anayasa’da kanunla düzenleneceği belirtilen konularda kararname çıkartılamayacağı gibi bir konuda kanun düzenlemesi yapılmışsa kararname hükümsüz kalacaktır. Düzenlemedeki bu ifadeler dahi ortaya çıkacak karmaşayı anlatmaya yetmektedir.

Cumhurbaşkanlığı kararnameleleri de aynı kanunlar gibi Anayasa Mahkemesi’nin denetimine tabi tutulacak. Anayasal denetim kuralları kararnameler için de geçerli olacak. Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümez özelliğe sahiptir. Ülkemizde kanunlar açısından önleyici norm denetimi de söz konusu değildir. TBMM bünyesinde kurulan Anayasa Komisyonu bir ölçüde Anayasaya uygunluk açısından çalışma yürütmektedir. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri için böyle bir süreç de işlemeyecek, Resmi Gazete’de yayımlanana kadar kamuoyunun bilgisi de olmayacaktır. Kararnameler yalnızca Anayasa Mahkemesi’nin Anayasa’ya

uygunluk denetimine tabi olacak. Kararnameler Anayasa Mahkemesi’nce Anayasa’ya aykırı bulunsalar bile, aynı kanunlar gibi, Anayasa Mahkemesi karar verinceye kadar etkisini sürdürecektir. Çoğu kanunda olduğu gibi Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin de yayımlandığı tarihte belirli hakları kazandıracak ya da değişiklik yapacak durumların olması nedeniyle, Anayasa Mahkemesi iptal etse dahi uygulanarak etkisi ortadan kalkmış olacağından bir anlam ifade etmeyecektir. Geçmişte milletvekillerine “kıyak emeklilik” olarak adlandırılan emeklilik haklarıyla ilgili düzenlemeler, Anayasa Mahkemesi’nce defalarca iptal edilmesine rağmen geçerli kılınmıştı. Milletvekillerinin kendileri için yaptığı bu türden ayrıcalıklı düzenlemelerin, kararnamelerle uygulama alanının genişlemesinin önü açılmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine yasa gücü tanınmayarak, Bakanlar Kurulu kararı gibi yürütme organının düzenleyici işlemi niteliği tanınmış olsaydı, idari yargı tarafından iptal edilmesi halinde, idari yargı kararlarının geçmişe etkisi nedeniyle, o işlem hiç yapılmamış gibi sonuç doğuracaktı.

Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin ardından TBMM’nin aksi yönde ya da farklı içerikte bir kanun yürürlüğe koymasında da aynı durum söz konusu olacaktır. Kararname yayımlandığı tarihte sonuç doğuracak ve uygulanacağından, olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılmasının birçok durumda olanağı bulunmayacaktır. Bu yolla birçok Anayasa’ya aykırı ve hukuksuz işlemin önünün açılması olanaklıdır ve bu durum yasama sürecinde denetimsizliği ve çift başlılığı doğuracaktır.

Partili Cumhurbaşkanı, Partili Bürokrat

Anayasa değişikliğinin önemli sorun alanlarından birini de Cumhurbaşkanı’nın partisiyle ilişkisinin devam etmesi oluşturuyor. Üstelik bu hüküm, Anayasa değişikliği kabul edilir edilmez yürürlüğe girecek. Oysa Anayasa’nın diğer maddeleri 2019 yılında yapılacak seçimler sonrasına kalacak. 2019 yılındaki seçimlere kadar mevcut anayasal sistem değişmezken, Başbakan ve Bakanlar Kurulu görevine devam ederken, sorumsuz bir Cumhurbaşkanı mevcutken, Cumhurbaşkanı partisiyle ilişkili hale gelecek.

Cumhurbaşkanı ve Başbakan’ın tek bir kişide birleşeceği sistemde, Cumhurbaşkanı’nın yalnızca kendi partisinden başarısı için çalışma yürüteceği, halkla ilişkilerini partisi üzerinden kuracağı, geniş yetkilerinin bulunması nedeniyle diğer toplum kesimlerinin ve diğer partileri destekleyenlerin mağdur olacağı bir ortam oluşacak. Cumhurbaşkanı’nın ait olduğu siyasi partinin eleştirilmesi dahi olanaklı olmaktan çıkacak, toplum -en azından 5 yıllık bir seçim dönemi için- Cumhurbaşkanı’nın ait olduğu partiye sıkıştırılacaktır. Bu durum AKP’nin “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi” kitapçığında açıkça dile de getirilmiştir. Kitapçığın 9. sayfasında, “Parti kurulları ve kanalları Cumhurbaşkanlığı makamının halkla iletişimini ve ortak akıl ile politika oluşturmasını kolaylaştırıyor” denilmektedir. AKP’nin bu mantığına göre, Cumhurbaşkanı’nın iletişim kuracağı halk, yalnızca Cumhurbaşkanı’nın ait olduğu partiden ibaret olmakta, diğer partilerin tabanında yer alan geniş toplum kesimleri yok sayılmaktadır.

Ortak akıl denilirken de bir siyasi partinin bileşenleri kasdedilmektedir. Nasıl bir hüküm yürütmedir bilinmez, ama “bu durum siyaset üstü konularda tüm partilerle çalışmaya

Referanduma sunulan Anayasa değişikliği ise gerçek anlamda bir çift başlılık getirmektedir. Bu durum yasama organı açısından ortaya çıkmaktadır. TBMM kanun düzenlemesi, Cumhurbaşkanı ise kanun hükmünde kararname düzenlemesi yapabilecektir.

engel olmuyor”muş! (Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Kitapçığı, s.9) Siyaset üstü konular her ne ise, yalnızca bu konularda diğer toplum kesimleriyle birlikte davranacak ama siyasi konularda yalnızca kendi partisinin tabanıyla çalışacak! Her konunun “siyasi” olduğu değerlendirildiğinde, Cumhurbaşkanı ya da partisi bazı konuları siyaset üstü ilan ederek kendisine tabi kılmanın bir aracı haline getirecek.

Anayasa değişikliğinde fazlaca üzerinde durulmayan, ancak can alıcı noktalarından biri de üst düzey bürokratların Cumhurbaşkanı’nca keyfi bir şekilde atanıp, görevden alınabilmesi yetkisidir. Cumhurbaşkanı kendisi partili olmakla kalmayacak, üst düzey bürokrasiyi de kendi partisine mensup olanlardan belirleyebilecektir. Ülkede cumhurbaşkanları değiştikçe üst düzey bürokrasi de değişecek ve kamusal alanda devamlılık ortadan kalkacaktır. Kamu hizmetinde alt kadrolardan itibaren yetişmiş ve liyakat esasına göre görev yapan bürokratik kadroların tasfiyesi, kamusal alanda bir yok oluş yaratacaktır. Devletin kamusal hizmet ve politikadaki hafızasının siyasi partilere göre alt-üst yaşayacağı bir sistem uzun süre var olamayacağı gibi bir defa bozulduktan sonra yeniden örgütlenilmesi olanağı da son derece güçtür.

Cumhurbaşkanı Anayasa’nın da Üzerinde

Anayasa değişikliği ile getirilmek istenilen sistemde, yürütme organının başı olarak Cumhurbaşkanı’na tanınan yetkilerle yalnızca kuvvetler ayrılığının ortadan kalkması söz konusu olmayacak. Aynı zamanda Cumhurbaşkanı; yetkileri, sorumlulukları/sorumsuzlukları ile birlikte Anayasa’nın da üzerinde bir güç olacak. Cumhurbaşkanı’na tanınan kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisiyle, Anayasa kurallarının ihlalinin sürekli hale gelebilmesi, Meclis ve yargı üzerindeki belirleyicilik yetkileri de gözetildiğinde, denetimsizlikle Anayasa hükümlerini bertaraf edecek kararnameler düzenine geçilebilecektir.

Anayasa’nın da üzerinde yer alacak tek kişiye bağlı sistemin, AKP-Cemaat anayasalarından da kısa sürede ülkeyi yönetsel açmazlara sürükleyeceği, sistematikten yoksun bir Anayasa ile ülkenin siyasal, toplumsal ve ekonomik olarak tıkanma noktasına geleceği öngörülebilmektedir. Anayasa değişikliği önerisinin ortaya atılış şekli, içeriği, referandum sürecinde yaşanan hukuksuzluklar gibi olgular daha şimdiden ülke için onarılması güç zararlar doğurmaya başlamıştır. Bu yanlışlıktan bir an önce dönülmesi, halkoyu ile bu sınırsız isteğin geri çevrilmesi gerekmektedir. ■

10 Yılda 3 Referandum: 0 Gün Öyle Bugün Böyle

Son 10 yılda Anayasa değişikliği için 3. kez referanduma gidiliyor.

21 Ekim 2007 tarihinde yapılan Anayasa Referandumu’nda Cumhurbaşkanı’nın halk tarafından seçilmesi, milletvekili seçimlerinin 5 yıldan 4 yıla indirilmesi ana konularını içeren değişiklikler oldu. Yüzde 67.49 katılım ve yüzde 68.95 oyla kabul edilen Anayasa değişiklikleri, AKP tarafından yürürlüğe konulan anayasal değişim sürecinin başlangıcını oluşturdu.

12 Eylül 2010 tarihinde yapılan Anayasa Referandumu daha kapsamlı oldu. Yüzde 73.71 katılım ve yüzde 57.88 kabul oyuyla Anayasa’nın 23 maddesinde değişiklik yapıldı.

16 Nisan 2017’de yapılacak Anayasa Referandumu’nda ise Anayasa’nın 69 maddesinde yapılmak istenilen değişiklikler oylanacak. Oylamaya götürülen değişiklikler arasında 2007 ve 2010 referandumlarıyla değiştirilen bazı Anayasa maddeleri de var.

2007 Referandumu’nda milletvekili seçimlerinin 5 yılda bir değil de 4 yılda bir yapılması oylanmış ve kabul edilmişti. 2017 Referandumu’nda milletvekili seçimlerinin 4 yılda bir değil de 5 yılda bir yapılması için oy kullanılacak.

2010 Referandumu’nda Anayasa Mahkemesi üye sayısı 11’den 17’ye çıksın diye oylama yapılmıştı. 2017 Referandumu’nda Anayasa Mahkemesi üye sayısı 17’den 15’e insin diye oylama yapılıyor.

2010 Referandumu’nda Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu asıl üye sayısı; 7 asıl 5 yedek üyeden, 22 asıl 12 yedek üyeye çıkartılsın, 3 daire halinde çalışsın diye oylama yapılmıştı. 2017 Referandumu’nda HSYK asıl üye sayısı 22’den 13’e indirilsin, yedek üye olmasın ve 2 daire halinde çalışsın diye oylama yapılıyor.

2010 Referandumu’nda HSYK’nın Adalet Bakanı ve Müsteşarı dışındaki 10 asıl ve yedek üyesinden 6’sını Yargıtay, 4’ünü Danıştay’ın belirlediği adaylar arasından Cumhurbaşkanı seçmesin; 32 asıl ve yedek üyenin 10’unu Yargıtay ve Danıştay genel kurulları, 2’sini Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulu, 4’ünü doğrudan Cumhurbaşkanı belirlesin, 16’sı ise hakim ve savcıların oylarıyla belirlensin diye oylama yapılmıştı. 2017 Referandumu’nda ise 11 üyenin 4’ü Cumhurbaşkanı, 7’si ise TBMM tarafından belirlensin, Yargıtay, Danıştay, Türkiye Adalet Akademisi, hakimler ve savcılar, seçimle belirlenmesin diye oylama yapılıyor.

ERDOĞAN ANAYASASI'NIN DEMOKRASİ SİYASET ve TOPLUMSAL YAŞAM ÜZERİNDEKİ OLASI ETKİLERİ

Prof. Dr. Oğuz Oyan

Türk Sosyal Bilimler Derneği Başkanı; emekli öğretim üyesi ve milletvekili

Meşrutiyet anayasalarından beri varlığını sürekli koruyan Bakanlar Kurulu yani Meclis'e karşı sorumlu hükümet yapısı ortadan kaldırılmaktadır.

Öncelikle bu yazının başlığının Anayasa değişiklikleri için yapılacak halkoylamasının sonucunun “Evet” çıkacağını peşinen kabullenmekle bir ilgisinin olmadığını belirtelim. Bu yazıyı, bir bakıma, 16 Nisan 2017’de yapılacak referandumda niçin “Hayır” denilmesi gerektiğinin -eğer hâlâ gerekliyse- ilave bir gerekçesi olarak okumakta yarar vardır.

1- Demokrasi Kantarı

Bir anayasa değişikliği, kimi anti-demokratik öğeler içeriyor olsa bile, eğer bir anayasal hukuk düzeninin içinde kalmayı öngörerek yapılıyorsa bunun tahribatı telafi edilebilir cinsten olacaktır. Ama eğer bir anayasal hukuk düzeninin dayanması gereken güçler ayrılığı ilkesinin özünü ortadan kaldıran ve daha da önemlisi güçleri bir kişinin elinde toplayan bir yapı tasarlıyorsa, ortaya çıkan yeni hukuk düzenini artık bir anayasal hukuk düzeni olarak tanımlamak mümkün olmayacaktır.

Birinci önermeye uygun olan değişiklikler, en radikal biçimiyle, 1961 Anayasası’nda anti-demokratik yönde değişiklikler yapan 1982 Anayasası ile yapılmıştı. Ancak 1982 Anayasası’nın bile tahribatlarını onarmak mümkündü ve nitekim daha sonra 17 kez yapılan değişikliklerle Anayasa’nın 117 maddesiyle (genellikle olumlu yönde) oynanmış ve 1982 Anayasası nispeten daha demokratik bir mecraya sokulabilmişti. Bugün halen yürürlükte olan Anayasa, 1980 Darbesi’nin izlerini taşımakla birlikte ondan önemli ölçüde uzaklaşmıştır.

İkinci duruma uygun düşen Anayasa değişikliği ise şimdi halkoyuna sunulacak olan Erdoğan Anayasası’dır. Ortada 18 maddelik sınırlı bir anayasa değişikliğinden çok, Anayasa’nın toplam 177 maddesinden 79’uyla şu veya bu şekilde oynayan bir “yeni” anayasa oluşturma girişimi vardır. (Bkz. Ali Rıza Aydın’ın bu sayıdaki makalesi). Sonuca ulaşmış önceki 17 girişimde gerçekleştirilen madde değişikliklerine kıyasla henüz sonuca ulaşmamış bu 18. girişim -eğer gerçekleşirse- bir seferde en çok değişiklik yapma rekorunu ele geçirecek gözükmektedir.

Ama ortada nicelikten ötesi vardır ve asıl önemli fark da buradadır. Yeni girişim, 140 yıldır denenen ve geliştirilen parlamenter sistemi yok etmek üzere tasarlanmıştır. Bu anayasa tasarısı, güçler ayrılığı ilkesini tarihe gömmektedir. Yargı ve yasamanın tek bir kişinin yönetim tarzına göre şekillenmesi gibi demokratik işleyişi tümünden tahrir eden değişiklikler yanında, yürütmenin bile kendi içindeki hiyerarşisini ve yetki/sorumluluk paylaşımlarını yok etmektedir. Meşrutiyet anayasalarından beri varlığını sürekli koruyan Bakanlar Kurulu, yani Meclis’e karşı sorumlu hükümet yapısı ortadan kaldırılmaktadır. Cumhurbaşkanı; Başbakan’ın ve Bakanlar Kurulu’nun tüm yetki ve güçlerini elinde toplayarak yürütmeyi tek başına temsil edecek bir güce ulaştığı gibi, Meclis’e karşı da sorumlu olmamaktadır. Mevcut sistemde merkezi bir rol oynayan Meclis’in denetim yetkileri yanında yasama yetkileri de budanmaktadır. Önerilen Cumhurbaşkanı figürü, demokratik bir rejim çerçevesi içine hiçbir biçimde oturmamaktadır. (Güçler Birliği’nin farklı bir örneği olan ve güçleri kolektif yetki/sorumluluk altında Meclis’te toplayan 1921 Anayasası bu bakımdan Erdoğan’ınki ile kıyaslanamaz.) Aslında daha önemlisi, Erdoğan Anayasası, son yıllarda içinden geçilen hukuksuzlaştırma sürecine bir de anayasasızlaştırma sürecini eklemektedir. Eğer bu teklif kabul edilirse içine girilecek düzen bir anayasal hukuk düzeni olmayacaktır.

Anayasal denetim yolları da OHAL kararnameleri örneğinde görüldüğü gibi kapanmış durumda olduğundan, yasamanın anayasaya uygunluğu bile artık sorgulanamaz duruma gelecektir. Yürütmenin icraatlarının denetlenemez duruma getirilmesi de onarılamaz bir demokrasi açığı oluşturmaktadır. Bugünkü sistemde anayasaya göre (m.111) ihtiyarî olmakla birlikte teamülen zorunlu duruma gelmiş bulunan göreve başlayan hükümete “güvenoyu” düzeneği, önerilen teklifte ortadan kaldırılmakta ve olmayan hükümetin olmayan prog-

ramının (olsa bile kıymeti olmayan programının) oylanması da (onaylanması veya reddedilmesi de) söz konusu olmamaktadır. Bütçe oylamasından bile önemli olan “program oylaması” olmayınca, hükümeti program taahhütleri üzerinden denetleme/sorgulama olanağı da kalmamaktadır.

Yürütmenin ve bakanların “gensoru” üzerinden denetlenmesi olanağı da kaldırılmaktadır. Kaldırılmasaydı, Başkan’ın yetkilerini devralan Cumhurbaşkanı için gensoru düzenlemesi getirilmek durumundaydı. Yeni rejimin tek adamının denetim-üstü ve denetim-dışı kalma arzuları buna engeldi. Kaldı ki Cumhurbaşkanı ile Meclis’in birlikte yenilenme düzeneğinin öngörülmesi nedeniyle, Meclis’in kendisini feshetmeye götürebilecek bir gensoru düzeneğini kullanmaya eli pek gitmezdi.

Meclis Denetiminin Sonu: Yüce Divan Yolu Kapanıyor

Yeni Anayasa teklifinde Cumhurbaşkanı’nın gerektiğinde Yüce Divan’a gönderilebilmesini düzenleyen hükümler esas olarak işlevsizdir, göstermeliktir. Bugünkü iktidar sahipleri, aklımızla alay edercesine, Cumhurbaşkanı’nın mevcut Anayasa’ya göre icraatından daha kapsamlı şekilde sorumlu tutulduğunu ve daha kolay yargılanabileceğini iddia etmektedirler. Oysa bugünkü sorumsuz Cumhurbaşkanı ile önerilen sistemdeki (çok yetkili ve sorumlu ama sorumluluğunun sonuçlarına katlanması engellenen) Cumhurbaşkanı’nı kıyaslamak baştan yanlış. Önerilen Cumhurbaşkanı statüsü ile asıl kıyaslanması gereken statü mevcut sistemdeki Başbakan olmalıdır, çünkü tek adam rejiminin Cumhurbaşkanı icranın tüm kademelerinin sorumluluğunu üstüne almaktadır.

Ama biz gene de ilk önce mevcut ve önerilen Cumhurbaşkanı statüsü açısından bakalım. Mevcut Anayasa’da Cumhurbaşkanı’nın vatana ihanetle suçlanması, TBMM üye tam sayısının en az üçte birinin yani 184 milletvekilinin imzasıyla mümkünken, şimdi “yolsuzluk” ve benzeri gibi daha sıradan icrai kusurlar için Cumhurbaşkanı’nın suçlanabilmesi için 600 sandalyeli Meclis’te üye tam sayısının salt çoğunluğunun yani 301 milletvekilinin imzası gerekecektir. Kaldı ki Anayasa teklifinde mevcut Anayasa’da olmayan bir soruşturma komisyonu (yani bir ikinci aşama) ihdas edilmekte, bu komisyonun da Meclis üye tam sayısının beşte üçünün (360 milletvekilinin) oyuyla kurulabileceği öngörülmektedir. Bundan sonraki Yüce Divan’a sevk aşaması ise mevcut durumdan daha düşük yeter sayı istemektedir (dörtte üç yerine üçte iki, yani 550’de 413 yerine 600’de 400 milletvekili). İşte iktidar mahfilleri bu üçüncü aşamadaki yeter sayıyı öne sürerek Cumhurbaşkanı’nın yeni Anayasa’da daha düşük sayı ve oranla Yüce Divan’a gönderilebildiğini iddia etmektedirler. Ama (i) ilk aşamanın zorlaştırılmasını, ikinci aşamanın yoktan var edilmesini perdeledikleri gibi, (ii) mevcut Anayasa’daki sorumsuz Cumhurbaşkanı’ndan tüm yürütmeden dolayısıyla onun tüm icraatından sorumlu bir Cumhurbaşkanı’na geçildiğini gizlemektedirler.

Bir başka dayanaksız iddia da, mevcut düzende Cumhurbaşkanı’nın sadece vatana ihanetle suçlanma durumunun düzenlenmiş olduğu, oysa yeni Anayasa’da bunun çok daha geniş icrai sorumlulukları kapsadığı; yani hesap sorma alanının genişlediği, daha demokratik bir denetim yapısına geçildiğidir. Bu iddiadaki ilk çarpıtma, mevcut Anayasa’nın 105. Maddesi’nde düzenlenen “Cumhurbaşkanı’nın sorumluluk ve sorumsuzluk hali”nin bilerek yanlış okunması ve

“sorumsuzluk” yönünde yorumlanmasıdır. Bu maddede, “Cumhurbaşkanı’nın, Anayasa ve diğer kanunlarda (...) tek başına yapabileceği belirtilen işlemlerden” sorumlu olduğu hükmü vardır. Cumhurbaşkanı’nın sadece vatana ihanetten yargılanabileceğine dair bir hüküm ise bulunmamaktadır. Yalnızca vatana ihanet suçundan dolayı Cumhurbaşkanı’nın Meclis’te hangi oy oranlarıyla suçlanabileceğine ilişkin bir usul fıkrası vardır. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı bugün de tek başına yapabileceği işlemlerden ve adi suçlardan (özellikle suçüstü yapılması halinde daha doğrudan) suçlanabilir durumdadır. İddiadaki ikinci çarpıtma ise, mevcut ve önerilen cumhurbaşkanları statüleri sanki benzermiş gibi bir kıyaslama aldatmacasına başvurulmasıdır.

Şimdi önerilen anayasal sistemde Başbakan’ın yetkilerini devralan Cumhurbaşkanı’nın onun cezai sorumluluklarını da devralıp devralmadığına bakalım. Bugünkü Anayasa’nın 100. Maddesi’nde Başbakan veya bakanlar hakkında Meclis Soruşturması açılması konusu düzenlenmektedir. 100. Madde’ye göre, Başbakan hakkında Meclis üye tam sayısının en az onda birinin (yani sadece 55 milletvekilinin) vereceği önerge ile soruşturma açılması istenebilirken, yeni teklife göre bu amaçla önerge verilebilmesinin yeter sayısı 301’e yükselmektedir! Mevcut durumda, Başbakan hakkında soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, partilerin güçleri oranında temsil edilecekleri komisyon oturuma katılanların salt çoğunluğuyla kurulabilirken (eğer karar yeter sayısı istenirse Meclis üye tam sayısının 1/4’ü yani 138 milletvekili yeterli olurken), önerilen düzenlemede Cumhurbaşkanı için kurulacak soruşturma komisyonu için 3/5 oranı yani 360 milletvekili aranmaktadır! Nihayet, şimdiki halde Başbakan’ın Yüce Divan’a sevk Meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun (yani 1/2 artı 1 yani 276 milletvekilinin) kararıyla alınabilirken, önerilen düzenlemede Başbakan yetkilerini devralan Cumhurbaşkanı için 2/3 oranı yani 400 milletvekili gerekli olmaktadır!

Pek üzerinde durulmamış bir konu da şudur: Mevcut Anayasa 113/3’de, “Başbakan’ın Yüce Divan’a sevk halinde hükümet istifa etmiş sayılır” hükmü vardır. Oysa önerilen

Cumhurbaşkanı, Başbakan’ın ve Bakanlar Kurulu’nun tüm yetki ve güçlerini elinde toplayarak yürütmeyi tek başına temsil edecek bir güce ulaştığı gibi, Meclis’e karşı da sorumlu olmamaktadır. Mevcut sistemde merkezi bir rol oynayan Meclis’in denetim yetkileri yanında yasama yetkileri de budanmaktadır.

anayasa teklifinde, Yüce Divan süreci tamamlanana kadar Cumhurbaşkanı istifa etmiş sayılmıyor; 3+3 yani 6 ay sürebilecek bir yargılama süreci sonunda “Yüce Divan’da seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanı’nın görevi sona erer” hükmü getiriliyor. Peki, Cumhurbaşkanı’nın görevi sona erince ne oluyor? Yasama organının yani 600 milletvekilinin de görevi sona ermiş oluyor. Peki, bu durumda bu milletvekilleri Cumhurbaşkanı’nı Yüce Divan’a göndermek isterler mi?

Bu arada mevcut durumda Başbakanı Yüce Divan’a sevk bakımından bakanlardan daha fazla koruma sağlanmamıştır. Oysa önerilen Anayasa’da, Cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanlar için de Cumhurbaşkanı için öngörülen yüksek oranlı koruma sağlanmıştır; yani Yüce Divan’a gönderilebilmeleri aynı ölçülerde zorlaştırılmıştır. Bunun arkasında, 17-25 Aralık sürecinde istifaya zorlanan ve göstermelik de olsa Meclis soruşturmasına muhatap kılınan bakanlardan Erdoğan Bayraktar’ın Başbakan’ı da istifaya davet etmesi gibi istenmeyen iç hesaplaşmaların ortaya çıkabilmesi bulunmaktadır. Yaşamın dersleri, AKP/Erdoğan tarafından anayasa hükmüne dönüştürülmüş durumdadır.

Üstelik Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanların büyük bölümü milletvekili olarak seçilmiş olmayacakları için, içinden çıkmadıkları Meclis’e karşı daha az sorumluluk duyacaklardır. Zaten Cumhurbaşkanı yardımcılarının ve bakanların Meclis tarafından denetlenme araçları da ya tasfiye edilmekte ya da önemli ölçüde aşındırılmaktadır.

Bazı Sonuçlar

Bazı sonuçlar çıkarmak istersek, önerilen anayasa değişiklikleri çok ciddi bir yargılanma korkusunu yansıtmaktadır. Önerilen Anayasa, bir yandan aşırı kaslı bir Cumhurbaşkanı tipi yaratmakta, öte yandan bu tek adam rejiminin hesap vermesinin önünü tıkamaktadır. Yürütmenin tek adresi olan Cumhurbaşkanı, Meclis ile de yasama yetkilerini paylaşır duruma gelmekte, hatta Parti Başkanı olarak Meclis’teki iktidar partisi çoğunluğuna hakimiyeti esas olduğundan tüm yasamaya doğrudan/dolaylı hükmeder duruma gelmektedir. Yüksek yargı üyelerinin çoğunu doğrudan, kalanını da dolaylı olarak belirler duruma geldiği için de yakın zamana kadar kısmen olsun bağımsız sayılabilecek bir yargı mekanizması tamamen tasfiye edilmektedir. (Yeni Anayasa teklifinde yargının bir de “tarafsız” olmasının önerilmiş olması, kabahatini örtmek isteyenlerin bir ironisinden ibarettir.)

İkinci korku, çifte Haziran korkusudur. Birinci Haziran korkusu, 2013 Gezi Direnişi’nde olduğu gibi halk tepkilerinin beklenmedik anlarda patlak vermesi ve kontrol edilememesidir. Bunun için her türlü polise/idarî/adli önlem alınmış gözükmesine rağmen korku devam etmek-

tedir. Dolayısıyla tek adam rejimiyle cendere daha fazla sıkılmalıdır. Diğer korku, Haziran 2015 korkusudur. Daha doğrusu Mart 2009’daki yerel seçimlerde ekonomik kriz sırasında oyların 8 küsur puan düşmesinin Haziran 2015’te tekrarlanmış olması ve bunun iktidar çoğunluğunu yitirme sonucunu vermesidir. Bu sonuçtan kurtulmayı, ancak muhalefetin dağıtılması, oylanması, HDP’nin suçlanması ve PKK ile silahlı çatışmanın yeniden başlatılması üzerinden aşabilmiştir.

RTE’nin bir başka korkusu, kendisi aleyhine yeni bir darbe girişimi olasılığının sürüyor olabileceğidir. Üstelik bunun, ilk iki sorunla birleşerek ortaya çıkabileceğidir. AKP/RTE, siyasete daha büyük ağırlıkla hükmederek bu “arızaların” bir daha yaşanmaması için elinden geleni yapmak istemektedir.

Dolayısıyla yaşanan süreç, demokrasiden otokraziye geçiş sürecidir ve yeni Anayasa teklifi bunun önemli bir aşamasıdır. Ama son aşaması değildir. Çünkü bugünkü iktidarın tek derdi kendini korumak değildir; daha önemli hedefi toplumun İslamizasyon yoluyla dönüştürülmesidir. Dolayısıyla ilk üç madde dâhil daha köklü değişiklikleri içerecek bir Anayasa değişikliğini gündeminde tutacaktır. 2023 hedefi bunun içindir. Kuşkusuz Erdoğan ve temsil ettiği hareket, daha açık bir İslami rejim inşasının demokrasi içinde nihayete erdirilemeyecek boyutta bir meydan okuma olduğunun farkındadır.

2- Siyasetin Kilitlenmesi

Güçler ayrılığının güçler birliğine dönüştürüldüğü, hatta bunu dahi sonuna kadar zorlayan bir tek adam rejiminin oluşturulduğu, bu tek adamın da adeta dokunulamaz/ hesap sorulamaz bir zırha büründürüldüğü bir yapıyı artık bir “hibrit” demokrasi kategorisine koymak bile olanaksızlaşacaktır. Anayasa’da henüz ilişilmeyen düzenlemelerden olmakla birlikte temel hak ve özgürlüklerin, özellikle ifade ve medya özgürlüğünün (hatta milletvekilleri için kürsü dokunulmazlığının) pratik olarak yok sayıldığı, referandumda “Hayır” seçeneğini tercih etmenin bile baskı altına alındığı, hatta terörist örgütlerle yan yana durmak olarak kataloglandığı bir rejimi herhangi bir demokratik rejim tanımı içinde saymak artık mümkün olamayacaktır.

Oluşturulan yeni bir siyasi sistemdir, sözde yeni bir anayasa rejimidir, ama aslında kuramda tanımlanan başkanlık rejimiyle de bir ilgisi bulunmamaktadır. Buna, üçüncü dünya ülkelerinde örnekleri çokça görülen bir “Başkancı rejim” denilmesi çok daha doğru olacaktır. Tunaya’nın*, sert kuvvetler ayırımına dayanan Başkanlık rejimiyle zıtlık oluşturduğu için “Başkancı Rejim” olarak adlandırdığı bu yapı, aşırı güçlendirilmiş yürütmenin/Başkan’ın Parlamento’yu ve yargıyı baskı altında tutabilen üstünlüklerle donatılması

Önerilen Anayasa teklifinde, 6 ay sürebilecek bir yargılama süreci sonunda “Yüce Divan’da seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanı’nın görevi sona erer” hükmü getiriliyor. Peki, Cumhurbaşkanı’nın görevi sona erince ne oluyor? Yasama organının yani 600 milletvekilinin de görevi sona ermiş oluyor. Peki, bu durumda bu milletvekilleri Cumhurbaşkanı’nı Yüce Divan’a göndermek isterler mi?

* Tarık Zafer Tunaya (1980), Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku, 4. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, s. 395-96.

durumunu tanımlamaktadır. Bunun, 19. Yüzyıl'ın erken demokrasi pratiklerinde diktatörlüğe sapma ve örneğin Bonapartizm'de olduğu gibi ülkeyi Cumhurbaşkanı'nın kararnameleriyle ve plebisitleriyle yönetme biçimleriyle de yakın bir ilişkisi kurulabilir; ama günümüzde "başkancı rejim" daha çok bir üçüncü dünya ülkesinin başkanlık/diktatörlük rejimini anlatmaktadır.

Böyle bir rejim, dıştan ayar vermeye de daha açık olacaktır. Türkiye örneğinde, kendi diktasını pekiştirmek isteyen ama çeşitli ekonomik/siyasi nedenlerle ABD/AB mahfillerinden kopamayacak durumda da olan bir tek adam iktidarı, dış ödünler vermeye de daha açık olacaktır.

İşte, eğer bu yola girilirse, siyaset yapma biçimlerinin yeni parametreleri de bu rejimin özelliklerine göre tanımlanacaktır. Yeni yapıda ikibuçuk partili bir yapı oluşacaktır. Büyük olasılıkla ilk aşamada milliyetçi sağ kısmen AKP içinde eriyecek, kalanı ise barajı aşamayacaktır. Kürt sivil hareketi ise, eğer seçim barajının altına doğru kaydığını hissederse, bağımsız adaylarla Parlamento'da grup kurma düzeyinin oldukça üzerine çıkan bir temsiliyeti elde edebilecektir.

Bu Parlamento'nun artık ne işe yarayacağı ayrı bir konudur. Ama en azından, iktidarın topluma dayattığı kısıtları zorlamanın en göz önündeki platformlarından biri olarak kalmaya devam edecektir. Kuşkusuz Erdoğan'ın Türkiye'de siyaseti sadece kendi üzerinden tanımlanabilen dar bir alana kitlemeye orta-uzun erimde gücü yetmeyecektir. Buna -şimdi de örtük biçimde olduğu gibi- kendi partisi/hareketi içinden dahi dirençler oluşabilecektir.

Kontrolsüz Güç Demokrasiyi Öldürür

Siyasette kontrolsüz güç demokrasiyi tamamen öldürür. Bu güce sahip olan ya kendisine, ya daha çok topluma zarar verir, ya da daha büyük olasılıkla ikisine birden. Öngörülen rejimde, iktidar ile muhalefet güçleri arasında eşit ayaklı siyaset yapma olanakları tamamen ortadan kaldırılmaktadır. Rejim, dinci-sağ iktidar bloğunun sonsuz ve sınırsız hükümlerine üzerine inşa edilmek istenmektedir. Kitlelerin muhafazakarlığına dayanarak, siyasal İslamcı akımların iktidarı sürekli olarak elinde tutması amaçlanmakta (bu arada AKP gider başka bir siyasi İslamcı parti gelebilir), iktidarın siyasi değişimle el değiştirmesine kapalı bir sistem oluşturulmak istenmektedir.

Henüz Seçim Yasası değişiklikleri ortaya çıkmamıştır. Dar/daraltılmış bölge usulüyle dördüncü partinin, iktidarın onayı ve koruması dışında Meclis'e girmesi engellenecektir. Kürt sivil siyasetinin bölgesel ağırlığı nedeniyle dar bölgeyle Meclis'e girişi engellenemez, ama yüzde 10 barajı korunursa zaman zaman engellenebilir. Bunun önümüzdeki seçimde istenip istenmeyeceği, bugün HDP'de temsil edilen hareketin bağımsız adaylarla seçime girip girmeyeceği ayrı bir konudur; ama mümkünse iktidarın onayına bağlı bir Meclis temsiliyetinin arzu edileceği açıktır.

Nitekim mevcut Anayasa'nın Madde 67'sinin son fıkrasında düzenlenen "Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz" hükmünün önerilen Anayasa'da kaldırılacak olması, iktidar partisinin son dakika oynamalarıyla seçim kurallarında kendi lehine düzenlemeler yapabileceği anlamındadır. Siyaseti kurlsız bir "sokak dövüşü"ne dönüştürebilecek bir siyasi ahlak yoksunluğunun vücut

bulmasını engelleyebilmek dahi, tek başına, bu yeni rejime "dur" denilmesi için yeterli bir nedendir.

3- Yeni Anayasa ve Toplumsal Yaşam

Yeni Anayasa teklifinin hem içeriği hem de sunuluş biçimi, Meclis ve referandum süreçleri sırasında bile toplumu bölmeye yetmiştir. Toplumu zorlayarak bloklaşmalara itmek, bir bölümünü ötekileştirerek düşmanlaştırmak, tek adam rejimine karşı konumlananları toplum algısında tedhiş örgütleri safına yerleştirmeye çabalamak gibi en bayağı, en gayri-etik siyaset biçimleri bu süreçte denenmiştir. Otoriter rejimin daha da koyulaştırılmasına karşı duran toplum kesimlerine ve bunların öne çıkmış şahsiyetlerine karşı, toplumun en bağınaz ve dinbaz kesimleri arasından milis güçler devşirilmeye kalkışılması, hatta Erdoğan'ın dünürü gibi yakın hısımlar üzerinden devletin gücü de arkaya alınarak benzer örgütlenmelere gidiliyor olması, hem Erdoğan rejiminin sıkışmışlığını hem de her şeyi göze alabilecek pervasızlığını sergilemek bakımından çok öğretici olmuştur.

Referandumdan tek adam rejimine "Evet" çıkması olasılığı şimdilik büyük sermaye kesimlerini, iktidar yandaşı işçi/mermur sendikalarından daha fazla tedirgin ediyor gözükmektedir. Çünkü fiiliyattan hukukiliğe yükselecek bir diktatörlük rejimi, bugüne kadar birçok kanaldan (Cumhurbaşkanı, Başbakan, bakanlar, üst bürokrasi üzerinden) çok seçenekli olarak sürdürülebilen iktidar temaslarının ve rant alanlarına ulaşma pratiklerinin artık geri dönülmez bir biçimde tek kanala bağlanması demek olacaktır. Bu da sermaye-içi kayırılma-dışlanma süreçlerini daha çok besleyecektir. İslamcı olmayan sermaye kesimleri söz konusu bu sürecin denetimden bütünüyle dışlanma kaygılarını taşımaktadır. Sermayenin bir bölümünün ama üst düzey yöneticilerinin daha büyük bir bölümünün laik bir Cumhuriyeti ve buna uyan kendi yaşam tarzlarını korumak yönündeki bilinçli tercihleri de buna eklenmektedir. TUSİAD'ın tepkilerini bu ikili bağlamda okumak daha doğru olur.

Gerçi son tahlilde sermayenin bütün kesimleri, ekonomik çıkarlarının her zaman başat olmasının gereği olarak, işbâsındaki iktidar türüyle uyum süreçlerini şu ya da bu biçimde tamamlamaya girişeceklerdir. Ama böyle bir uyum bile, iktidarın öngörülemez müdahalelerine/tepkilerine karşı savunma/kendini güvenceye alma pozisyonları geliştirilerek, ülke dışına nakit ve yatırım sermayesi çıkarmaya yönelerek

gerçekleşecektir. Bunun, Türkiye'ye gelebilecek ve bazıları yerli ortaklıklarla iş yapabilecek doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını da olumsuz etkilemesi beklenir.

Emekçi kesimlerin örgütlerinin büyük bölümü, "Evet" çıkma olasılığında kendi haklarına daha doğrudan ve sert saldırıların gündeme gelebileceğinin, özellikle iktidarın mali sıkışmışlığının da bir tezahürü olarak örneğin kıdem tazminatı fonunun alelacele yürürlüğe sokulmak isteneceğinin kuşkusuz farkındadırlar. Ancak farkında olmak başka şeydir, karşı çıkmak başka bir şey. İktidar yanlısı duruşları sayesinde sendika yöneticiliğini sürdürebilenlerin, ayakları prangalıyken bir "Hayır" kampanyasına girişemeyecekleri açıktır. O halde, bu tür sendika yöneticilerinin varlığına rağmen emekçi kesimlerin aydınlatılması gibi önemli bir görev hem iktidardan görece bağımsız sendikal kesime hem de siyaset alanına düşmektedir.

Bu arada, iktidarın referandumdan hangi sonuç çıkarsa çıksın, referandum sonrasında TMMOB ve onun çatısı altında faaliyet gösteren odalara yeni saldırılara girişme fırsatı kollayacağını öngörmek gerekir. Ama Erdoğan'a istediği tam dikta yetkilerini vermemenin, bu iktidarın dağılma sürecini hızlandırmak gibi bir sonucu olabileceğini de gözden uzak tutmamak gerekir.

Filiyattan hukukiliğe yükselecek bir diktatörlük rejimi, bugüne kadar birçok kanaldan (Cumhurbaşkanı, Başbakan, bakanlar, üst bürokrasi üzerinden) çok seçenekli olarak sürdürülebilir iktidar temaslarının ve rant alanlarına ulaşma pratiklerinin artık geri dönülmez bir biçimde tek kanala bağlanması demek olacaktır. Bu da sermaye-içi kayırılma-dışlanma süreçlerini daha çok besleyecektir. İslamcı olmayan sermaye kesimleri söz konusu bu sürecin denetimden bütünüyle dışlanma kaygılarını taşımaktadır.

Referandum sonucu ne olursa olsun, oluşturulan kutuplaştırmalardan geriye kalacak tortuların uzunca bir süre toplum davranışlarını etkileyeceği, toplum belleğini uzun süre meşgul edeceğini öngörmek gerekir. Toplumda epeydir din/mezhep, anti-laik eğitim, etnik kimlik üzerinden derinleştirilen ayrışmalara şimdi yenileri eklenmektedir.

Birbirinden bu denli ayrıştırılan toplum katmanlarının nasıl bir ortak ulusal kimlik yapısı içinde bir arada tutulabileceği, ulus-devletin nasıl ayakta kalabileceği gibi temel sorunlar da birikmektedir. Toplum, kendi içinden zayıflatılmaktadır. Ortak ideallere tutunmak bir yana, aynı kentte, aynı mahallede, aynı sokakta, aynı apartmanda yan yana ikamet etmek, ortak değerleri paylaşmak da giderek zorlaşmakta, hatta yer yer olanaksızlaşmaktadır. Bu denli keskin bir yarıma, bugüne kadar Türkiye'de yaşanmış değildir; buna DP dönemi dâhildir, çünkü o dönemdeki bölünme daha çok "partililik" temelindeydi.

Gerçi iktidar kanadı, topluma yüklendiği ölçüde sonuç da alamamaktadır. Tüm çarpıtmalara, düşmanlaştırma teşebbüslerine ve ağır polisiye/idarî/adli baskılara karşın toplumun yarısından fazlasının hâlâ "Hayır" refleksini vermesi bunun işaretidir. Referandum anketlerine göre, bugünkü AKP-MHP koalisyonunun AKP'nin tek başına Kasım 2015'te ulaştığı oy oranına bile yaklaşamaması, iktidarın hırçınlaşma ve saldırganlık dozunu arttırmaktadır. Bunun dahi tersine teptiği anlaşılmaktadır.

Fakat bu olumlu gelişmeye rağmen, toplumda kaygı düzeyi yükselmektedir. Çeşitli seçim ve siyaset hilelerini hiçbir siyasi etik tanımadan uygulayabilen bir iktidar türünün, bu referandumda da boş durmayarak "kabul" sonucunu çıkarabileceği, eğer bunu başaramazsa da yeni anayasa ısrarını sürdüreceği düşüncesi bazılarında yılgınlığa dönüşebilmektedir. Bu kaygılar eğitim düzeyi yükseldikçe artmaktadır. Bunların bir bölümünün ülkeyi terk etme eğilimi içine girmeleri, daha küçük bir bölümünün bunu şimdiden uygulamaya sokmuş bulunması, hepimizi kaygılandırması gereken bir durumdur. Bir ülkenin en değerli varlığı yetişmiş insan gücüdür. Bunu savaş sonrasının çökmüş Alman ve Japon ekonomilerinin kalkınma mucizesi göstermiştir. Nazi zulmünden kaçan akademisyenlerin Türkiye'nin üniversitelerinde güçlü bir atılım yapılmasını mümkün kılmış olduğunu da unutmayalım.

Şimdiki iktidar ise, kendi üniversitelerimizin yüzlerce değerli öğretim üyesini ifade özgürlüğü gibi temel bir anayasal hakkı kullandıkları için tasfiye etmekte, dışarıda da mesleklerini yapamayacak bir "sivil ölüm"e mahkum etmektedir. Yeni Anayasa'nın bu baskıcı ortamı daha da soluk alınmaz bir duruma sokması olasılığı yılgınlığa yol açmamalı ve üniversiteler kendiliğinden terk edilmemelidir. Kaygıların panzehri, mücadeleye daha kararlı ve daha örgütlü bir biçimde dâhil olmaktan geçmektedir.

Sonuç olarak, iktidarın saldırganlığının onun aczine paralel bir seyir izlediğini ve mücadeleden kaçarak bu iktidardan kurtulma şansının olmadığını doğru anlamak ve anlatmak gerekmektedir. Akılda tutulması şart olan bir Türkiye gerçekliği de, toplumun parlamenter sistem üzerinden siyaseti az-çok belirleme haklarına set vurulmasına, dolayısıyla kalıcı bir baskı rejiminin oluşmasına rıza göstermeyeceğidir. Bütün mesele, toplumun bu tepkilerinin ve hassasiyetlerinin örgütlenebilmesidir. ■

SERMAYE BİRİKİM SÜRECİNDE OTORİTER GÜÇ ARAYIŞI

Banu Salman

EMO Basın-G. Therborn, “Sermaye Egemenliği ve Demokrasinin Doğuşu” olarak Türkçeye çevrilen kitabında demokrasinin temel niteliklerini “seçimle iş başına gelen temsili hükümet, yetişkinlerin hepsini kapsayan seçmen tabanı, seçmenlerin oylarının eşit ağırlıkta olması, seçmenlerin devlet aygıtının herhangi bir baskısına uğramaksızın istedikleri yönde oy kullanması”¹ olarak sıralamaktadır.

Anayasa değişikliği halkoylamasının; “demokrasi” kriterlerini karşılayan bir ortamda yapılmadığı açıktır. Medya üzerindeki baskıdan, OHAL koşullarında toplanma ve ifade özgürlüklerine yönelik kısıtlamalara ve “hayır” diyenlerin “terörist” olarak suçlanmasına varıncaya kadar seçmenlere açık bir baskı uygulanmaktadır. Sözü dahi edilemeyen, bire bir bireyler üzerinde uygulanan baskılar da bulunmaktadır. Bunlar işyerinin çeşitli devlet gücünü içeren uygulamalarla kapatılması tehdidinden, bireylerin işten atılmasına kadar uzanmaktadır.

Anayasa değişikliğinin içeriğine baktığında da demokrasi kriterleri açısından büyük sorunlar taşıdığı görülmektedir. Öncelikle demokrasinin seçimle iş başına gelen temsili hükümet özelliğini yok etmektedir. Yalnızca Cumhurbaşkanı’nı halk seçecek; yönetimin kalanı, Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanlar, Cumhurbaşkanı tarafından yapılacak atamayla belirlenecektir. Halkın temsiliyetini zayıflatıcı, yani halkla yönetim arasındaki uçurumu büyütücü bir içerik söz konusudur. Zaten kişisel ve yandaş ilişkileri arasına sıkıştırılmış bir yönetim biçimi varken, artık bir de halkın seçtiği milletvekilliğinin dahi anlamsızlaştırıldığı bir yasama söz konusu olacaktır. Halkın seçim bölgelerindeki milletvekillerine ulaşmaları TBMM’nin yürütmeyi denetleme yetkisi ortadan kaldırıldığı ve yasama yetkisi de Cumhurbaşkanı’nın kararname çıkararak yapacağı müdahalelere açık hale getirildiği için anlamsızlaşmaktadır. Yani seçilen milletvekillerinin halkı temsiliyeti de oldukça sınırlanmaktadır.

Seçmen oylarının eşit ağırlıkta olması ilkesi açısından baktığında; yüzde 10 barajı gibi zaten demokrasi açısından sorunlu bir içeriğe sahip uygulamanın yeni Anayasa değişikliğiyle çok daha sorunlu hale getirilecek bir keyfiyete izin verdiği görülmektedir. Buna göre mevcut Anayasa’da yer alan seçim yasasında yapılacak değişikliğin yürürlüğe girmesine yönelik 1 yıllık süre sınırı; ilk milletvekili ve Cumhurbaşkanı seçimi için ortadan kaldırılacaktır.

Demokraside Gücün Yeri

Demokrasinin en temel kriterlerine yönelik yaptığımız bu kısa incelemenin ardından siyasal iktidarın ele geçirdiği devletin meşruiyeti açısından Anayasa değişikliğini inceleyelim. Devletin en temel özelliği elinde bulundurduğu ve uyguladığı “güç” olarak karşımıza çıkmaktadır. “Devlet devlet için mi, insan için mi” tartışmasıyla özetlenebilecek eleştirileri dikkate aldığımızda; bu gücün kullanımının sınırları meşruiyet açısından belirleyici bir özellik olarak ortaya çıkmaktadır. Gianfranco Poggi, bir araç olarak “gücün” etkili olması ölçüsünde kısıtlı ve kontrollü bir şekilde uygulanmaya konmasına vurgu yapmaktadır:

“...zor kullanımında mümkün olduğu kadar genel kurallara izlenmeli, kim tarafından, hangi koşullarda ve hangi derece kullanılacağı iyi saptanmalıdır. Bu şekilde, kuvvetin etkisi sınırlandırılacak ve toplumun daha geniş kesimleri tarafından benimsenmiş tercih ve çıkarlar yerine kişisel tercih ve çıkarlar doğrultusunda aşırı kuvvet kullanma eğilimi engellenmiş olacaktır.”²

Buradan iktidarın Anayasa değişikliğine söylemsel olarak gerekçe yaptığı “güçlü Türkiye, güçlü iktidar” sloganının ne kadar sorunlu olduğu da ortaya çıkmaktadır. Gücün halk için değil, iktidar erki ve çevresi için istendiği açıktır. Halkın ve genel yararın güçlü olması istense bu gücü yansıtabilecek içeriğe sahip olacak şekilde halkın yönetime katılımı ve gücün bütünsel bir yapı içerisinde dağılımı öngörülürdü. Tam tersine gücün öylesine tek elde toplanması söz konusudur ki kuvvetler ayrılığı ilkesi bile yok sayılmaktadır. Halkın temsiliyet ve katılımını hukuki olarak sağlayacak yapıların yerine hukuki olmayan yapılanmalar ve karanlık ilişkiler konulmaktadır. Mevcut demokrasi uygulaması içerisinde cemaat adıyla çeşitli gruplarla kurulan ilişkiler ve 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ülkenin geldiği uçurum ortadadır. Şimdi bu darbe girişiminden ders çıkarılıp, Cemaat gibi kapalı ve gizli yapılanmaların değil, açık ve hukuki yapılar aracılığıyla halkın yönetime katılımının sağlanması gerekirken, tam tersine halkın demokratik katılım haklarını yok sayan daha kapalı bir iktidar gücü oluşturulmaktadır. Muhtarların sarayda toplanması gibi içerikten yoksun şekilsel ve görüntüsel bir halk katılımı ideolojik bir katılım yanılsaması sağlamaya yöneliktir. Bu tür toplantılar; halkın temsiliyeti ve gücünün iktidara yansımaları değil, iktidarın emirlerinin halka iletilmesi ve kabul ettirilmesinden başka bir anlam taşımamaktadır.

Darbe girişiminden ders çıkarılıp, Cemaat gibi kapalı ve gizli yapılanmaların değil, açık ve hukuki yapılar aracılığıyla halkın yönetime katılımının sağlanması gerekirken, tam tersine halkın demokratik katılım haklarını yok sayan daha kapalı bir iktidar gücü oluşturulmaktadır.

¹ G. Therborn, Sermaye Egemenliği ve Demokrasinin Doğuşu, Ç. Ş. Tekeli, V Yayınları, 1. Basım 1989, s. 3.

² Gianfranco Poggi, “Devlet Doğası, Gelişimi ve Geleceği”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı Mart 2007, s. 21.

Anayasa Değişikliğinin Meşruluğu Sorunlu

Devletin güç kullanımındaki meşruiyetin temel noktasını hukuk devleti olması sağlamaktadır. Ülkemizde bu açıdan da devletin meşruiyeti oldukça sarsılmış durumdadır. Yargı kararlarının uygulanmaması, yargı kararlarının arkasından dolanan ya da açıkça yargı kararını yok sayan yasalar çıkarılması, halkın yargıya başvuru haklarının kısıtlanması ile başlayan süreç; iktidarın kendi çıkardığı yasaları bile tanımamasına, hukuk devleti ilkelerinin ihlal edilmesine ve yargı üzerinde iktidar vesayeti kurulmasına uzanmıştır. Üstelik yapılmak istenen Anayasa değişikliğinin temeli de böyle bir hukuksuzluğa dayandırılmıştır. Devlet Bahçeli'nin³ 11 Ekim 2016 tarihinde Cumhurbaşkanı'nın Anayasa'daki yetkileri dışına çıktığı, hukuksuzluk oluştuğunu belirten açıklamasıyla Anayasa değişikliği kapısı açılmıştır. "Minareyi çalan kılıfını hazırlar" misali; halkın taleplerine göre oluşturulmuş bir Anayasal düzen değil, bir kişinin hukuku tanımayarak yürüttüğü faaliyetlere göre bir Anayasa hazırlanmıştır. Yani devletin meşruiyeti sorununu çözme iddiasındaki Anayasa değişikliğinin kendisinin bile meşruluğu tartışmalıdır.

Devletin meşruiyetinin kaynağı olan hukuk devletinin sağlanmasında somut olarak rol üstlenen bürokrasi de yönetimin temel bir bileşenidir. Bürokrasinin "doğru yönergeleri bilmek, bunları yorumlarken entelektüel tekniklere vakıf olmak, bu yönergeleri daha az genel olanlara çevirmek, taşıyabilecekleri risklere karşı tedbirler geliştirebilmek ve son olarak da yürütmeyi gerçekleştirmek" rolüne vurgu yapılıyor.⁴ Bürokrasinin kadrolaşmalar ve AKP iktidarlara döneminde kamu reformları adı altında gerçekleştirilen müdahalelerle bu ideal özelliklerin oldukça gerisine düştüğü, yani demokratik bir devletin kurumsal işleyişinde yaratılan zafiyet zaten bilinmekteydi. Fethullah Gülen Cemaati'nin askeriye, polis, yargı, eğitim gibi alanlar başta olmak üzere devlet kurumlarındaki örgütlenmesinin 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında iktidar tarafından da kabul edilmesi bunun açık kanıtıdır. Şimdi demokratik bir devletin örgütlenmesi açısından yeni Anayasa değişikliğine baktığımızda da sorunun çözümü değil, bizzat daha büyük sorunlara yol açacak bir yapılanma istenmektedir. Buna göre Cumhurbaşkanı bir gecede kamu kurumlarını istediği gibi kapatabilecek, istediği kurumu oluşturabilecek, istediği atamaları gerçekleştirebilecektir.

Yönetim Biçimi-Ekonomi Arasındaki İlişki

Tüm bu tartışmalardan sonra belki de en can alıcı nokta devletin yönetim biçiminin ekonomik ilişkiler ve ekonomik sistem üzerindeki etkisi ya da ekonomik ilişkilerin devletin yönetim biçimine etkisinde odaklanmaktadır.

Ülkelerin ekonomik gelişimiyle yönetim biçimi arasındaki ilişki de tarih boyunca sorgulanmıştır. Kimi çevrelerde otoriter yönetimlerin ekonomide kalıcı çözümler getireceği ve ilerleme sağlayacağı gibi bilimsel olmayan bir inanış dikkat çekmektedir. Ancak bilimsel çalışmalar bunu doğrulamadığı gibi tersine demokratik yönetimlerin geniş halk kesimlerinin refahı üzerinde daha olumlu etki yarattığını

göstermektedir. Otoriter yönetimlerin ekonomik kaynakların daraldığı, paylaşım savaşlarının kızıştığı, savaş gibi ciddi ekonomik bunalımların yaşandığı dönemlerde ortaya çıkma eğiliminin fazla olduğu görülmektedir. Therborn, "Askeri yenilgi sonucu kurulan demokrasiler" başlığı altında şu noktaya dikkat çekmektedir:

"Birinci Dünya Savaşı sonrasında demokrasilerin sayısı 3'ten 10'a, erkekler demokrasilerinininki⁵ ise 5'ten 14'e yükseldi. Ancak 1939'da bu sayılar yeniden, sırasıyla 8 ve 11'e düştü. Demokrasinin asıl büyük patlaması, İsviçre'deki cinsiyet ayrımıyla, ABD'de ırkçılığın 1970'lere kadar devam etmesi bir yana bırakılacak olursa, İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra oldu. Buradan çıkarılabilecek sonuç belki de burjuva demokrasisinin geniş çapta savaşa bağlı olduğudur."⁶

İkinci dikkat çekici nokta demokratikleşmenin arttığı dönemlerde çalışan kesimlerin ücretlerindeki artış ve refahtan aldıkları paydaki yükseliştir.

Burada ekonomik politika tercihlerinin değil, siyasal yönetim biçiminin ekonomi üzerindeki etkisi üzerinde durulmak istenmektedir. Bu nedenle kapitalist ekonomi açısından yönetim biçimlerinin etkisine bakılacaktır.

Demokraside Reel Ücretler Artıyor

Kapitalist sistemin işleyiş yasalarına bakıldığında "karın olabilecek en yüksek düzeye çıkarılması (kar maksimizasyonu)" temel olduğu için buna yönelik engelleri ortadan kaldıracak her türlü karar ve yönetim biçimi uygun görülebilmektedir. Kapitalizmin temeli olan kar maksimizasyonundan söz edildiğinde hemen devreye giren temel kavramlar "emek verimliliği" ve "toplam faktör verimliliği" olarak ortaya konulmaktadır.

Bu kavramlar çerçevesinde Erol Taymaz, Ebru Voyvoda ve Kamil Yılmaz'ın "Demokrasiye Geçiş, Reel Ücretler ve Verimlilik: Türkiye İmalat Sanayiinden Bulgular" yönetim biçimi ile ekonomik gelişme arasındaki ilişkiye dair çalışması önemli veriler sağlamaktadır. Türkiye de dahil olmak üzere orta gelir düzeyindeki Şili, Güney Kore, Tayvan gibi 1990'ların başında demokratik rejime geçiş deneyimi yaşayan ülkelerde gözlemlenen en önemli olgu; "reel ücretlerin hızla artması" olarak ortaya konulmaktadır. Rodrik'in çalışmasına değinilerek, "Rodrik'in bulguları bir ülkede demokrasi düzeyi arttıkça ücretlerin de arttığını göstermektedir" denilen makalede otokrasiden demokrasiye geçiş için Türkiye'de 1983 yerine siyasi yasakların son bulduğu 1987 yılı baz alınmaktadır. Siyasi rekabetin artmasının iktidarın kamu kaynaklarını halk desteğini artırmak için kullanmasına yol açtığı belirtilirken, otoriter dönem boyunca baskı altında tutulan işçi sendikalarının artan hareket immesinin etkisine de dikkat çekilmektedir.

İmalat sanayiinde ücretin katma değer içindeki payının 1988'de yüzde 15'den 1991'de yüzde 25'e kadar çıktığı belirtilen çalışmada, reel ücretlerde hızlı artış yaşanırken 1988'den 1993'e kadar olan dönemde emek verimliliği

³ http://www.ntv.com.tr/turkiye/bahceliden-baskanlik-sistemi-cikisi,c1WeUw7SfUaRhJHd_4gJAQ.

⁴ Gianfranco Poggi, "Devlet Doğası, Gelişimi ve Geleceği", İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı Mart 2007, s. 43.

⁵ Kadınların seçme ve seçilme hakkının olmadığı ülkeler için erkekler demokrasi demektir.

⁶ G. Therborn, Sermaye Egemenliği ve Demokrasinin Doğuşu, Ç. Ş. Tekeli, V Yayınları, 1. Basım 1989, s. 33.

artış hızının yıllık yüzde 14.8 ile rekor seviyeye ulaştığı kaydedilmektedir. Toplam Faktör Verimliliği açısından ise 1988'deki yüzde 5 azalmanın ardından 1989-1993 yıllarında yıllık ortalama yüzde 5 artış kaydedildiğine dikkat çekilen çalışmada, reel ücretlerdeki artıştan emek verimliliğine uzanan etki bilimsel olarak saptanarak gösteriliyor. Özetle bu saptamaları şöyle sıralayabiliriz:

- Türkiye'de demokrasiye geçiş sonrasında, 1988'den 1993'e kadar uzanan 5 yıl zarfında imalat sanayiinde reel ücretler ortalama yüzde 120 arttı.
- Kamu sektöründe başlayan reel ücret artışı, daha sonra özel sektör şirketlerini de etkiledi.
- Aynı dönemde imalat sanayiinde görülmemiş düzeyde emek verimliliği ve toplam faktör verimliliği artışı kaydedildi.
- Reel ücret artışları karşısında rekabet gücünü kaybetmemek için şirketler çalışan başına yaptıkları yatırımı artırdılar. Birim üretim yatırım maliyetlerini düşürmek için fason girdi ve altyüklenici uygulamalarına başvurdular.

Otoriter Dönemlerde Emek Baskılanıyor

Bu çalışmanın reel ücret artışıyla demokratik yönetim arasındaki ilişkiye ilişkin saptaması tersinden de yapılabilmektedir. Prof. Korkut Boratav, Türkiye İktisat Tarihi 1908-2002 kitabında, 1980 Darbesi'nin yaşandığı dönemde reel ücretlerin nasıl baskı altına alındığını göstermektedir. İmalat sanayii verilerinden hesaplanan reel ücretler; 1978/79 ile 1988 arasında toptan fiyatlara göre yüzde 29, tüketici fiyatlarına göre yüzde 32 oranında gerilemiştir. Bu gerilemelerin sınai üretimde yüzde 66'ya, emek veriminde ise yüzde 50'ye ulaşan artışların meydana geldiği bir zaman aralığında gözlemlendiğine dikkat çeken Boratav, aynı yıllar içinde ücret/katma değer oranının imalat sanayiinin tümünde dramatik biçimde yüzde 37.2'den yüzde 15.4'e düştüğünü gösteriyor.⁷

Yani demokratik dönemlerde reel ücretlerdeki artış işletmeleri yatırımlar yoluyla verimlilik artışına zorlarken, otoriter dönemlerde bu tür yatırımlar yapılmadan reel ücretlerdeki artış baskılanarak verimlilik artışı sağlanmakta ya da bu tür yatırımlar yapılsa bile artan verimlilikten çalışanlar pay alamamaktadır. Bu çalışmanın gösterdiği bir diğer sonuç reel ücretlerde demokratik dönemlerde artış sağlanırken, kapitalist sistem içerisinde sermaye birikimi için yeni yol arayışlarına başvurulduğu gerçeğidir. Bu da fason üretim ve taşeronlaşma olarak kendini göstermektedir.

Yine Boratav'ın çalışması darbe döneminin sermaye için de nasıl bir dönüşüm yarattığını göstermesi bakımından önemlidir. Sermayenin artan geliri paylaşımındaki yön değişimini Boratav şöyle ifade etmektedir:

*"1980'li yıllar, böylece bir bütün olarak emek gelirlerinin safi hasıla içindeki paylarının gerilediği; ancak hem görece olarak, hem de mutlak anlamda büyüyen artık kitlesinin paylaşımında ticari ve mali sermaye ile rantıye tabakaların sanayicilere göre, bilinçli politikaların da etkisiyle çok daha avantajlı bir konuma getirildiği bir dönem olarak nitelendirilebilir."*⁸

1980'nin ardından Türkiye'de resmi olarak darbe olmasına karşın, 1994 krizinin ardından yürürlüğe konulan 5 Nisan ekonomik kararları, 1998'de güçlü ekonomiye geçiş adı altında başlayan gözetimin doğrudan IMF denetimine dönüşmesi, sabit kur politikasıyla iflas ettirilen Türkiye'nin 2001 krizinin ardından küresel sermayeye doğrudan açık ve bağımlı hale getirilme süreci yaşanmıştır. Artan emek mücadelesi ve siyasi yönetimlerin demokratik seçim süreçlerinde halkın da desteğini alma ihtiyacı; zaman zaman ücretler ve çalışanlara ilişkin olumlu kararlar alınmasını sağlasa da çarkın uzun erimli olarak sermaye lehine döndüğü görülmektedir.

Kapitalizmin Yönetim Biçimi Üzerindeki Belirleyiciliği

Bu noktada sermaye birikim sürecinin devamına yönelik arayış içindeki kapitalist sistemin yönetim biçimleri üzerindeki etkisini sorgulamak gerekmektedir. Doğası gereği krizlere açık ve krizlerle devam eden kapitalist sistemin yönetim biçimine ilişkin sorunları çözmesini beklemediğimiz altını çizelim. Ancak kapitalizmin ihtiyaçlarının devletin yönetimi üzerindeki belirleyiciliği esastır. Cem Eroğul, "Kural olarak her siyasal sistemin odak noktası devletle olan ilişkilerinde gizlidir. ...genellikle, siyasal ideolojiler, bir ucu mutlak siyasal liberalizme, öteki ucu mutlak otoritercilığe değen, iki ucu arasında da liberalizmle otoriterciliğin her türlü karışımı yer alan, sanal bir zincir boyunca gidip gelirler"⁹ diyor. Gelişmiş kapitalizmi benimsemiş olan ülkelerin siyasal rejimlerinin de bir ucunda mutlak liberalizm ötekinde ise kaba faşizmin yer aldığı bir çizgi üzerinde bulunduğu dikkat çeken Eroğul, ne gelişmiş kapitalist ne de sosyalist olmayan üçüncü dünya ülkelerini ise ayrı bir başlık olarak ele alıyor:

*"Kural olarak tartışmasız bir sınıf üstünlüğüne dayanmadıklarından devlet gücünü ele geçirmek isteyen türlü kümelerin düzensiz rekabetine sahne olurlar. Çoğu yerde üstün durumda olmasına karşın, burjuvazi, yine de görece zayıftır, bu da toplum düzenini güvenceye almak için otoriter siyasal yapıları yeğlemesine yol açar."*¹⁰

⁷ Korkut Boratav, Türkiye İktisat Tarihi 1908-2002, İmge Kitabevi, 9. Baskı Ağustos 2005, s.164-165.

⁸ A.g.e, s. 169.

⁹ Cem Eroğul, Devlet Nedir, İmge Kitabevi, 2. Baskı Mart 1999, S.169-170.

¹⁰ A.g.e, s. 173.

Yandaş Kapitalizmi

Üçüncü dünya ülkesi olarak Türkiye'nin 1980 sonrasında küresel sermayenin taleplerine açık olarak düzenlenişi, AKP'li yıllarda da devam etmiştir. Ancak Türkiye'de uygulanan gelişmiş bir kapitalizm değil, "yandaş kapitalizmi"dir. Özellikle 2001 krizinden sonra yaşanan AKP'li yıllar; Ayşe Buğra ve Osman Savaşkan'ın "Türkiye'de yeni kapitalizm" olarak adlandırdıkları bir işleyiş sahne olmuştur. Bu dönemin "sermaye birikiminin yeni siyasal iktisadı" denilen özelliklerine bakacak olursak; en temel olarak "partikülarizm" ile karşılaşmaktayız. Partikülarizmi sağlayacak şekilde yasalara müdahaleler, kamu ihalelerinin dağıtımı, özelleştirmeler yapılmış, yeni büyük sermaye gruplarının yaratımı gerçekleştirilmiş; devletin ekonomiye yandaş sermaye yönlü müdahalesi esas hale gelmiştir.¹¹ Yeni yaratılan sermayedeki yandaş kriteri de "İslami kapitalizme" işaret etmektedir.

Bu partikülarizmin kapsamı yalnızca kamu kaynaklarının devlet gücünü kullanan iktidar tarafından dağıtılmasıyla sınırlı değildir. Özel ellerdeki ekonomik varlıklar üzerinde devlet gücünü kullanan iktidarın doğrudan müdahalesi söz konusu olduğu gibi kimi mülklere el konulmasını da kapsayıcı bir içeriğe sahiptir. Devletin küçülmediği aksine ekonomiye ve piyasaya müdahalelerinin büyüdüğüne dikkat çekilmektedir. Geline nokta, ekonomik kurumların siyasetten bağımsız olması ve ekonomik Anayasa gibi taleplerini çoktan unutmış olan bir sermaye kesimi bulunmaktadır.

Devletin hukuki meşruiyeti içinde görülen vergi alma süreçleri de bir tür partikülarizme maruzdur. Açık şekilde yasalara uygun vergilendirmenin yerini sermayenin devletten aldığı bir iş karşılığında bağış yapması, bir okul açması, iktidarın vakıf ve derneklerine kaynak aktarması gibi uygulamalar almıştır. Böylece zaten sınırlandırılmış olan devlet organlarının denetiminden tamamen uzak, adeta devlete paralel ekonomik bir iktidar örgütlenmesi söz konusudur.

Yandaş sermayenin temsilcileri göbekten bağlanmış olduğu iktidarın daha da güçlenmesinden korkuyorlarsa bile

elde ettikleri imtiyazı kaybetmek istemeyecekleri için yeni getirilen Anayasa değişikliğine karşı olmaları söz konusu değilken, daralan ekonomik paylaşımın yarattığı gerilim içerisindeki karşıt sermaye gruplarının da seslerini çıkarmadıkları görülmektedir.

Bu gelişmelere paralel olarak bugün otoriter sistem arayışı da şaşırtıcı değildir. Tülin Öngen'in 12 Mart 2010 tarihli Kriz Yönetiminin Krizi ve 26 Mart 2010 tarihli "Olağanüstü Hal Devleti Yolda"¹² makaleleri bugünlerin en azından 7 yıl öncesinden öngörülebildiğini göstermektedir:

"...neoliberal programlara bütünüyle teslim olması kendisi için ciddi bir handicap oluşturdu. AKP toplumsal rızayı, din, muhafazakarlık, milliyetçilik, sadaka gibi kısmen maddi kısmen de sembolik ödülleriyle örgütlemeye çalışarak bunu telafi etmeyi denerdi.

...emeğe dönük saldırgan ve dışlayıcı tutumu dışında iktisadi kaynakların dağılımı konusunda izlediği seçici tutum da kendisi açısından olumsuz sonuçlar doğurdu. Nitekim egemen sınıf içindeki çekişmeler hiç olmadığı ölçüde arttı.

*...Dünyanın ve Türkiye'nin gerçekleri ortada iken devlet krizinin demokrasi içinde kalarak çözüleceğini ummak, ham bir hayalden başka bir şey değildir."*¹³

Küreselleşmeden İç Kapanmaya

Şimdi 14 yıllık bir AKP iktidarı sonrasında, getirilen Anayasa değişikliğinin; içeriği incelendiğinde demokratik sisteme yönelik adeta bir darbe niteliği taşıdığı görülmektedir. Neden bu dönemde böyle bir otoriter yönetime ihtiyaç duyulduğuna kapitalizmin krizi açısından da bakmak gerekmektedir. Öncelikle tüm dünyada kaynak bolluğu tükenmektedir. Ülkelerin yeniden içe kapanma süreci yaşadıklarına işaret edilmekte, bu durum "küreselleşmenin sonu" gibi tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Prof. Oğuz Oyan bu sürece ilişkin şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

"Şimdilerde, üçüncü küreselleşme dalgasının birlikte kurucuları olan ABD (Reagan) ve İngiltere (Thatcher), gene birlikte ama bu defa küreselleşme dağıtıcısı olarak sahneye çıkmış görünüyorlar.

*...Bütün bunların toplamı yeni korumacılık eğilimlerinin, ekonomik çıkar alanlarının yeniden belirlenmesine dönük uluslararası ticari/mali, hatta giderek askeri çekişmelerin güç kazanması demektir. Eğer böyle bir dünyaya giriyorsak ki belirtiler bu yönde pekişmektedir, 2017 yılının artık içinde bulunduğumuz küreselleşme dalgasında nihai bir kopuş yılı ya da yeni bir dönemin açılış yılı olarak tarihe kaydedilmesi mümkün olacaktır."*¹⁴

Türkiye'nin ekonomik durumu; Kasım 2016'da yüzde 12.1'e yükselen işsizlik, artan borç batağı (kişi başına düşen dış borcun 15 yılda yüzde 262 arttığı, hane halkı borcunun 67 kat arttığı)¹⁵, yükselen döviz kurları, dışa bağımlı sanayi üretimindeki gerileme, inşaat sektörüne dayalı, artı değer yaratmayan büyümede baş gösteren tikanıklık nedeniyle krizlere açık yapısıyla risk taşımaktadır. AKP'li yıllarda

¹¹ Ayşe Buğra, Osman Savaşkan, Türkiye'de Yeni Kapitalizm-Siyaset, Din ve İş Dünyası, 3. Bölüm "Sermaye Birikiminin Yeni Siyasal İktisadı", İletişim Yayınları, 2. Baskı 2015.

¹² Tülin Öngen, "Türkiye'nin Son 10 Yılına Sınıfsal Bakış", Redaksiyon Sınıf Kitapları, 1. Basım Kasım 2015, s. 169-177.

¹³ Tülin Öngen, s. 171-172.

¹⁴ Oğuz Oyan, 3. Küreselleşmenin Sonu mu?, 31 Ocak 2017, <http://haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/ucuncu-kuresellesmenin-sonu-mu-183988>.

¹⁵ Hayri Kozanoğlu, Birgün Gazetesi, "Borçluyum, Borçlusun, Borçluyuz", 7 Mart 2017.

yaşanan krizlerde olduğu gibi bu kez de nereden geldiği açıklanamayan net hata noksan kalemi üzerinden ekonominin beslenip beslenemeyeceği soru işaretidir.¹⁶

Otoriter Yönetim Çalışanlara Ne Getirecek?

Sıcak paraya dayalı ekonomik modelin tüm dünyada yaşanan krizden daha büyük oranlarda etkilenme riski, iç sorunlarla daha da büyümektedir. İktidarın daha otoriter bir şekilde kriz yönetimini tercih ettiği anlaşılmaktadır. Aslında otoriter bir yönetim işleyişi Anayasa değiştirilmeden başlamış bulunmaktadır; 15 Temmuz Darbe Girişimi bu otoriter yönetim biçimini OHAL adı altında uygulama olanağını “Allah’ın lütfu” olarak iktidara sağlamıştır. Şimdi de yapılmak istenen Anayasa değişikliği OHAL koşullarının otoriter yönetimine yasal kılıf geçirilerek kalıcılaştırılmasından ibarettir. Adeta sivil bir darbe olarak adlandırılmasının nedeni de budur. Çünkü darbenin yaratacağı koşulları iktidara ve sermayeye sunmaktadır. Bu ortamda önümüzdeki dönemin çalışanların hakları ve ücretleri açısından büyük baskılar getireceğini, gelir dağılımının daha olumsuz etkileneceğini öngörmek, hatta sermaye kesimi içerisinde yoğunlaşmalar, el değiştirmeler yaşanacağını söylemek kehanet olmayacaktır. Devleti yöneten iktidarın kamu varlıklarına el koyması anlamına gelen Varlık Fonu’nun oluşturulması; piyasalara müdahaleden, kaynak arayışında kamu varlıklarının satış ya da rehin yoluyla kullanılmasına, bu kamu varlıklarının yönetimindeki usulsüzlüklerin üzerinin örtülmesine uzanan sonuçlarının olacağını fona sağlanan yetkiler ortaya koymaktadır.

Bu Anayasa değişikliği sonrasında sermayenin uzun zamandır talebi olan kıdem tazminatlarının kaldırılması projesi de rahatlıkla devreye sokulabilecektir. Zaten giderek yaygınlaşan güvencesiz çalışma koşulları kamu kurumları da dahil olmak üzere daha geniş bir alana yayılabilecektir.

Sosyal güvence alanında önce zorunlu kamusal sigorta uygulamasının yanında gönüllülük esasıyla kurulan, ardından devletin doğrudan kaynak aktarımı yoluyla beslediği özel sigortacılığın tek sosyal güvence haline getirilmesi, yani kamusal sigorta uygulamasının son bulması da gündeme getirilebilecek konular arasındadır.

Yine IMF’nin son Türkiye raporunda “asgari ücretin dondurulması” dahi gündeme getirilmiş bulunmaktadır.¹⁷ Burada çok partili hayatın asgari ücreti yükseltici etkisini de özellikle vurgulamak gerekmektedir. Muhalefet partisinin asgari ücrete yönelik seçim kampanyası, iktidarı seçmen desteği sağlamak üzere asgari ücreti artırmaya mecbur etmiştir.

Mühendisler açısından Anayasa değişikliği ile getirilecek otoriter bir yönetimin etkisine bakılacak olursa; bugüne kadar beyaz yakalı olarak mavi yakalılara göre daha uzak kaldıkları işsizlik sorununun yakıcı bir şekilde yükseltmekte olduğuna dikkat çekmek gerekiyor. Ücretlerin düşürülmesi ve sosyal güvencesizlik açısından aynı kaderi paylaşacak olan mühendislerin esnek istihdamı ve şirketler bünyesinde düşük ücretli çalışmaları yoğunlaşacaktır. Kaynakların azalması ve sanayideki büyüme krizi mühendislerin istihdam alanlarını oluşturan “Ar-Ge, Ür-Ge, tasarım”

gibi faaliyetlere ayrılan kaynakların öncelikli olarak gözden çıkarılmasına yol açacak, geri dönüşümü hızlı olmayacağı düşünülen teknolojik gelişmeler ertelenecektir. Teknolojik gelişim açısından zaten gerilerde olan Türkiye, bu Anayasa değişikliğiyle bilimsel akıl ve yönlendirmenin devreden çıkarıldığı bir yönetim altında mühendislik mesleğinin gereklerini de yok sayan bir anlayışa terk edilmiş olacaktır.

Kapitalist sistemin doğası gereği açık olduğu krizlerin sürekli hale gelmesi ve sistemin işleyişinde yaşanan tıkanıklık, tüm dünyada sermayenin daha fazla güç arayışını, buna bağlı olarak da otoriter yönetimlere eğilimi tetikleyici bir etkiye sahip görünmektedir. Sermayenin, birikim sürecine katkı sağladığı sürece yönetim biçiminin otoriter ya da demokratik olması arasında ayrım yapılmadığı anlaşılmaktadır. Ancak sermaye ile uyumlu otoriter bir sistemin istediği kararları uygulaması ve emek gücünü bastırmasının her zaman daha kolay olduğu açıktır. Yine otoriter rejimlerin, büyük sermaye el değiştirmeleri için önemli fırsat zeminleri yarattığı da açıktır ki bu durum bizzat var olan sermaye sahiplerini de tehdit edici bir içeriğe sahiptir.

Sonuç

Halkoymasının bir demokrasi aracı olarak hangi koşullarda nasıl kullanılabileceği ayrı bir tartışma konusu iken, demokrasinin araçsallaştırılması da toplumlar için başlı başına bir tehlike olarak görülmektedir. “Demokrasi” ile özgürlüklerin yok edilmesinin hedef alınması, halkın temsiliyet ve özgürlük alanlarının tek bir egemene bağımlı kılınması işte bu araçsallaştırmayı içermektedir. Çalışma, barınma, söz sahibi olma, adil yargılanma ve eşit muamele gibi temel özgürlükleri dahi yok edebilecek yetkileri bir kişiye sunan Anayasa için yapılacak halkoymasına “Evet” denilmesi, “toplumsal bir intihar” niteliği taşımaktadır. Toplumların ve devletlerin tarihsel bir dizge içerisinde bir dip noktasından sonra çıkış yaşadıkları, tarihsel akışın uzun erimde ilerlemeci olduğu düşünüldüğünde; yaşanan gerici kırılmaya karşı Türkiye belki de geldiği dip noktasından bu Anayasa değişikliğine “Hayır” diyerek çıkacaktır. ■

¹⁶ Korkut Boratav, Birgün Gazetesi, “Yakın Gündemde Kriz Var mı?”, 24 Şubat 2017.

¹⁷ Korkut Boratav, Birgün Gazetesi, IMF’nin Türkiye (Tefiş) Raporu, 10 Şubat 2017.

MÜHENDİSLER ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNİ NEDEN REDDETMEİ?

Kaya Güvenç
TMMOB Yönetim Kurulu Eski Başkanı

Ülkemiz bir başkanlık gündemine mahkûm edildi. İktidarların yönetemez duruma düştüklerinde başvurdukları yöntem yine sahnede. Siyasi iktidar bildik baskıları, gözaltıları, tehditleri, gerçek dışı iddiaları sürdürüyor ve 12 Eylül Askeri Cuntası'ndan geri kalmayarak referandumu OHAL içinde yapma kararını veriyor.

Nereden çıktı bu Anayasa değişikliği? Buradan başlayayım.

Anayasalar; diğer yasalar gibi toplumdaki sınıflar arası güç dengesini, aynı zaman dilimi içindeki uluslararası dengeleri yansıtır. Burjuvazinin feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinde güç biriktirmesinin ve giderek kendi iktidar alanını şekillendirmesinin bir unsuru olarak ortaya çıkan çağdaş güçler ayrılığı ilkesi ve uygulaması, 20. Yüzyıl'da dönemin sınıf mücadeleleri içinde farklı bir içeriğe bürünmüştür. Özellikle 2. Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda kapitalist ülkelerde bu güç dengesi dünya sosyalist sisteminden de etkilenmiş ve emekçi sınıfların lehine gelişmiştir. 1980'lere kadar uzatabileceğimiz refah devleti dönemi, emekçi sınıfların gelirlerinde artışa, sosyal devlet uygulamalarının yaygınlığına tanık olmuştur. Burjuva demokrasisinin sınırları emekçi sınıfların lehine genişlemiştir. Yasama, yürütme ve yargı arasındaki ilişki de sermaye sınıfı iktidarına zarar vermeyecek bir düzeyde birbirine mesafeli hale gelmiştir.

Ne var ki bu koşullardan olumsuz etkilenen sermaye sınıfı, sosyalist sistemin güç kaybettiği koşullarda işçi sınıfına karşı saldırısıyla yeni liberal politikaların uygulamasına geçti. Hedefi emekçi sınıfların kazanılmış haklarını ortadan kaldırmak, ücretlerini düşürmek, sosyal devlet uygulamalarını ticarileştirmek, toplumsal varlıkları özelleştirerek sermayenin karlarını arttırmak, özetle sermayenin sınırsız tahakkümünü gerçekleştirmektir. Bu hedef siyasi iktidarın, yani yürütme erkinin güçlendirilmesini gündeme getirdi.

Süreç ülkelere göre farklılıklar gösterdi. Geçmişte emekçi sınıfların siyaseti etkileme gücünün yüksek olduğu ülkelerde sermaye sınıfının girişimleri istediği hızda ilerleyemedi. Ancak diğer ülkelerde, özellikle de emperyalizme bağımlı ülkelerde hızla yol alındı. İlk örnek Şili'de Allende'yi kanlı bir darbeyle deviren Pinochet diktatörlüğü oldu.

Bir süre sonra bizim ülkemizde de 12 Eylül Darbesi yaşandı. Burjuva demokrasisinin temel organları sayılan yasama ve yargının yürütmeye tabi olması anlamına da gelen güçlendirilmiş yürütme önce, temel özelliği işçi sınıfı haklarının getirilmesi olan 12 Eylül Anayasası'na konu oldu.

Aynı politikaları sürdüren AKP döneminde yürütmeyi güçlendirmek amacıyla gündeme getirilen ilk anayasa değişikliği 2007 yılında gerçekleşti ve Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi kararlaştırıldı. Başka bir 12 Eylül'de, 12 Eylül 2010'da gerçekleştirilen ikinci değişiklikte AKP bu kez yargıyı yürütmenin denetimine aldı. AKP iktidarının kadim dostu Fetullah Gülen'in "İmkân olsa mezardakileri bile kaldırarak o referandumda 'Evet' oyu kullanmak lazım" dediği referandumdan söz ediyorum.

Bugün gündeme getirilen Anayasa değişikliği yürütmenin güçlendirilmesini farklı bir boyuta getirmek ve "tek adam" düzenine taşımak istemektedir. Ancak bu değişikliğin sermaye taleplerinin ötesine geçen bir anlamı bulunmaktadır. AKP ve liderinin iktidar sürekliliğinin ve tüm iktidar dönemleri için yasal dokunulmazlık güvencesinin sağlanması ön plandadır. Çünkü Erdoğan'a ve ona verilecek yeni yetkilere karşı, sadece çeşitli toplumsal kesimlerin değil, kendisine daha önce iktidar desteği veren dış ve iç çevrelerin tepkileri de artarak sürmektedir.¹ Son olarak, unutulmaması gereken bir husus şeriatçı bir düzen amacını taşıyanlar açısından da otoriter başkanlık rejiminin bir zorunluluk olduğudur.

¹ Bu konular *Boyun Eğme Dergisi*'nin 20 Ocak 2017 tarihli 62. sayısında ayrıntılarıyla ele alınmıştır.

Referandum “anayasanın fiili duruma uygun hale getirilmesi” anlamını taşımaktadır. Çünkü yasalarla verilmemiş yetkiler, geçerli hukuk kuralları ayaklar altına alınarak zaten kullanılmaktadır. Hedeflenen başkanlık düzeninin tatbikatı OHAL baskısı ve KHK’lerle zaten yaşanmaktadır.

İşçi Sınıfının Ağırlaşan Sorunları

Bu bağlamda aralarında mühendislerin de yer aldığı emeğiyle geçinenlere seslenmek, şeriatçı faşizme karşı somut talepler etrafında örülen mücadeleyi yükseltmek için yaşamsal bir önem taşımaktadır. Çünkü emekçilerin gündemindeki sorunlar AKP iktidarına özgü olmamakla birlikte bu iktidar döneminde artmış, yaygınlaşmış, derinleşmiştir.

AKP iktidarının emekçi sınıflara saldırısı somut-güncel başlıklarla sınırlı değildir. Hatta bu referandum döneminde ideolojik-politik konuların öne çıkması beklenmelidir. Şoven milliyetçi cephe “teröre karşı güçlü devlet” söylemleriyle kendisinin neden olduğu sorunları kampanyasında kullanmaya çalışacaktır. Buna karşın toplumun büyük çoğunluğu olan emekçileri ilgilendiren hak ve özgürlükler, refah, laiklik, sosyal devlet, vb. başlıklar solun gündeminde yer alacaktır.

İlk olarak milli gelirden emeğin aldığı payın AKP iktidarındaki değişimini ele alalım. Korkut Boratav Hocamız 2004-2013 arasında ortalama büyümenin kişi başına milli gelirde yüzde 2.9, ücretlerde ise yüzde 1.4 olduğunu belirtmektedir. Yani ücret artışları kişi başına milli gelir artışının altında kalmıştır.² DİSK’in asgari ücret raporuna göre de 2002’de yüzde 43 olan bu pay 2015’te yüzde 34’e düşmüştür. Emekçi sınıflar görece yoksullaşmışlardır.

İkinci başlık çalışma yaşamıyla ilgili yapılmış çok sayıda yasal düzenlemedir. İlk önemli durak 2003 yılında çıkarılan 4857 sayılı İş Kanunu’dur. AKP iktidarının altıncı ayında, Haziran 2003’te çıkarılan bu yasa Emek Platformu tarafından şöyle eleştirilmişti:

“[Yasa] ile esnek çalışma, ödünç işçilik gibi uygulamalarla emekçilerin iş güvencesi ortadan kalkacak, iş yaşamı işverenlerin keyfi, değişken ve tek yanlı uygulamalarına terk edilecektir.”

Bundan sonra sayısız düzenleme yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir:

Yabancıların çalışması, işçi sağlığı ve güvenliği, özel istihdam büroları, sendikalar ve TİS. 2014 yılında yayımlanan Ulusal İstihdam Stratejisi temel bir belge olarak yürürlükte.

Şimdi somut-güncel sorunlardan bazı başlıkları ele alacağım.³

İşsizlik ve çalışma hakkıyla başlayalım. Çalışma hakkı, işçi sınıfının mücadelesi sonucunda uluslararası belgelerde ve Anayasa’da yer almıştır. Hala da yer almaktadır. Ancak hakların güvencesi anayasa, yasalar değil, ilgili haklardan yararlanan sınıfın bunları sahiplenme gücüdür. Bu nedenle de işçi sınıfının güç kaybetmesine koşut olarak, kapitalizmin özünde bulunan işsizlik artmıştır.

DİSK’in hesaplamalarına göre ülkemizde yaklaşık olarak, çalışabilecek her 5 insanımızdan 1’i işsizdir. Her 4 kadından 1’i, her 4 gençten 1’i işsizdir. Toplamda 7 milyona yakın işsiz vardır. AKP politikalarının sonucu olan bu tablo değişmiyor. Resmi rakamlar bile bu durumu gizlemeye yetmiyor. Çünkü kapitalizmin bir gereği olan işsizlik, AKP iktidarının da bilinçli tercihidir. Bu nedenle AKP iktidarının lideri iş isteyenlere, anayasada yer alan çalışma hakkını hiçe sayarak “Size iş bulacak değilim” demekten çekinmemiştir.

İşsizlik var, çünkü işsizlik ücretleri düşürmeye yarıyor. İşsizlik var, çünkü patronlar işsizliği emekçilere boyun eğdirmek için kullanmaya çalışıyorlar. Örgütlenmeyi engellemek için kullanıyorlar. Patron, işçinin en basit talebine karşı “Canın isterse; sırada bekleyen çok işsiz var” diyebiliyor. Anımsayalım, AKP iktidarının başı değil miydi direnen TEKEK işçilerine “Bizim teklif ettiğimiz ücretle çalışacak milyonlarca işsiz var” diyen!

İşçilerin çok büyük çoğunluğu için iş güvencesinin olmaması da aynı nedene dayanır. AKP’nin kamu emekçilerinin güvencesini ortadan kaldırmaya, kıdem tazminatını fona devrederek iş güvencesi niteliğini ortadan kaldırmaya çalışması da aynı nedene dayanır. AKP iktidarı işsizliği “istikrarlı” bir şekilde tırmandırmaktadır.

Çalışma koşulları başka bir sorun başlığıdır. Köle gibi çalıştırılma, iş günü süresinin uzunluğu vb. başlıklar bilinen sorunlardır. Çok çalışıyoruz ama karşılığını alabiliyor muyuz? İki kişinin işini bir kişi yapıyor, şikâyet edenlere verilen cevap aynı; “Canın isterse, iş arayan çok.” Üstüne üstlük 3 kişiden 1’i kayıtdışı çalışıyor. Ücretleri arttırmak ve bu koşulları değiştirmek için işçi sınıfının yüzyılı aşan mücadelesi sonucunda elde ettiği ve 1961 Anayasası ile ülkemizde de hayata geçen grev hakkının kullanılma olanakları 1982 Anayasası ile neredeyse yok edildi. Yapılan çok sayıda anayasa değişikliği 12 Eylül’ün bu hak ihlalini ortadan kaldırmadı.

İş cinayetlerini, işverenler ve iktidar iş kazası olarak adlandırmaya çalışıyor. Çünkü işverenler alınması gereken önlemleri maliyet olarak görmektedir. AKP iktidarının 14 yılında 17 bin can yitirdik! 2016 yılında en az 1970 kişi iş

² Korkut Boratav, Bir AKP Bilançosu: Ücret, Milli Gelir, Tüketim, *Birgün Gazetesi*, 13 Ocak 2017

³ Bu bölüm Birleşik Haziran Hareketi Emek Çalışmaları Grubu’nun 2016’da yayımlanan Tartışma Notlarından özetlenmiştir.

cinayetine kurban gitti. OHAL’de geçen süre içinde 925 işçi öldürüldü: İş cinayetleri OHAL’de yüzde 9 arttı. İş cinayetlerine meslek hastalıklarını da katarsak, gerçek ölüm sayısı bu rakamın iki katına çıkmaktadır. Resmi rakamlarla bile Avrupa’da birinci, dünyada üçüncü sıradayız iş cinayetlerinde. Fıtrat mı? Ne fıtrat ne kaza ne kader: Açıkça cinayet. AKP iktidarı bu alanda da istikrarlı; iş cinayetleri sürekli artmaktadır.

Son başlığımız görelî yoksullaşmadır. Yukarıda emeğin millî gelir içindeki payından söz ettik. Bu pay AB’de yüzde 55 düzeyinde iken AKP iktidarında ülkemizde yüzde 35’in altına düşmüştür. Ülkemizde 3 kişiden 1’inin yeterli gıda satın alacak parası bulunmuyor. Tüm OECD ülkelerinde bu sayı 7 kişiden 1’idir. AKP iktidarı bu devasa yoksulluğu ortadan kaldırmayı değil, “yoksulluğu çekilebilir ve sürdürülebilir hale getirmeye” çalışıyor. Yoksulluk artıyor, zenginlik de. Madalyonun diğer yüzünde dolar milyarderlerinin hızla artması bulunuyor. OECD verilerine göre dünyada gelir dağılımını en adaletsiz 3. ülke Türkiye’dir. Bütün bunlar yetmiyor: BES (bireysel emeklilik sistemi) ile emekçilerden sermayeye kaynak aktarılıyor. O da yetmiyor: kalan kamu kuruluşları, araziler, toprak, yani toplumun tüm varlıkları sermayeye peşkeş çekilmek üzere Varlık Fonu’na devrediliyor.

Sayılabilir daha çok sorun olduğunu belirtmeye bile gerek yok. Bu örneklerden hareketle şunu açıkça söyleyebiliriz: AKP iktidarı bütün bu başlıkları görmezden gelmekte ve çözüm için göstermelik işler dışında anlamlı bir girişimde bulunmamaktadır. Yaptıkları yapacakları için örnek oluşturmaktadır.

Bu bölümü bitirmeden önce ITUC (Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu) raporunun bulgularını da paylaşmak istiyorum. Rapora göre Türkiye, işçilerin medenî ve sendikal haklar, grev ve örgütlenme hakları açısından 2016 yılında, 141 ülke arasında en kötü 10 ülkenin içinde yer aldı.⁴

Paylaşmak istediğim diğer bulgular ise DİSK’in 7 Şubat 2017 tarihinde tanıttığı DİSK-AR’ın “Başkanlık İşçiye Yaramıyor” raporunda yer alıyor.⁵ Rapordan birkaç değerlendirmeyi paylaşmak istiyorum:

- Başkanlık rejimine sahip ülkelerde temel medenî haklar, işçi hakları ve sendikal haklar daha yoğun biçimde ihlal edilmektedir.
- Başkanlık rejiminde sendikalaşma ve toplu sözleşme kapsamı parlamenter rejime göre çok daha düşüktür. (Parlamenter sistemde yüzde 29, başkanlık rejimlerinde yüzde 12 düzeyinde.)
- Parlamenter rejimlerde toplu sözleşme kapsamı yüzde 48 iken, başkanlık rejimlerinde yüzde 27’dir.
- Başkanlık rejimlerinde ortalama çalışma süresi 42.5 saat iken, parlamenter rejimlerde 37.6 saattir.
- Başkanlık rejimlerinde 100 bin işçide iş cinayeti oranı yüzde 5.2 iken, parlamenter rejimlerde bu oran 2.4’e düşmektedir.
- Başkanlık rejimlerinde ortalama ömür daha kısadır. Parlamenter rejimlerde doğuştan ortalama ömür beklentisi 76 iken, başkanlık rejimlerinde 67’dir.

Sadece bu değerlendirmeler bile sermayenin başkanlık sistemini neden tercih ettiğini göstermektedir. Raporun sonucu ise çok nettir:

“Başkanlık rejiminde sendikal haklar daha çok ihlal edilirken, sendikalaşma oranları ve toplu pazarlık düzeyi çok daha düşük seyrederken, çalışma saatleri daha uzun ve işçi ölümleri daha yüksektir. Başkanlık rejimlerinde gelir eşitsizliği daha yüksek insani gelişme ise daha düşüktür. Bütün bunlar tesadüf olamaz.”

AKP iktidarı 14 yıldır sürüyor. Bu anlamda siyasi istikrar olduğu söylenebilir. Ama bu istikrar emekçilerin aleyhine işlemektedir. İşçi sınıfı sermayenin istikrarına “Hayır” demelidir.

Sınıfı Etkisizleştiren Politika ve Uygulamalar

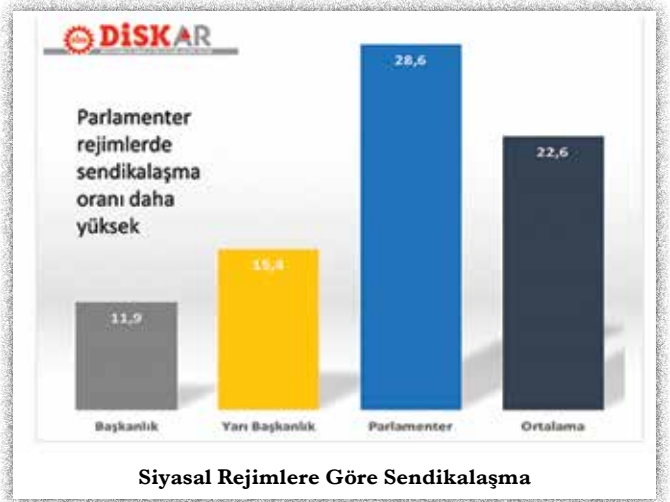
İşçi sınıfı özelleştirme, işten çıkarma, kara listelerle sürekli işsizliğe mahkum edilme, sendikasılaştırma, taşeronlaştırma, sosyal devlet uygulamalarını daraltma, ücretleri düşürme, emeği koruyan araçları tasfiye etme, sosyal hakları yok etme gibi, bazıları eskiden beri var olan sayısız saldırıyla karşı karşıyadır. Sınıfın bu olaylara tepkisi genel olarak cılız kalmaktadır. Bu tepkisizlikte sermayenin ideolojik, politik, ekonomik saldırıları ve örgütlenme üzerindeki baskıları etkili olmaktadır. Ayrıca dini motiflerin günlük yaşamda ön plana çıkarılması, sınıf içinde tevekkülü (kaderciliği) yaygınlaştırmaktadır.

Burada sınıfın etkisizleştirilmesi amacıyla iktidarın aldığı ekonomik önlemlere ve kullandığı araçlara göz atmak yararlı olacaktır.

Korkut Boratav Hocamızın incelemesinden bir alıntı ve rakamlarla başlamak istiyorum:⁶

“Ortalama işçi veya köylünün millî gelir artışlarından payı gerilemiştir; ama gelir düzeyleri yükselmiş; yoksullaşma söz konusu olmamıştır. Bu iki sınıfın ortalama tüketim artışları, gelirlerinin üzerinde seyretnmiştir.”

Boratav “emekçi sınıfların mutlak yoksullaşma ile karşılaşmadıkları” saptamasının “bu sınıfların üretim sürecinden

⁴ Aziz Çelik, Başkanlıkta İşçinin Adı Yok, *Birgün Gazetesi*, 16 Ocak 2017. Ayrıca dört konfederasyon da (DİSK, KESK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ) ITUC üyesidir.

⁵ <http://disk.org.tr/2017/02/disk-ar-raporu-baskanlik-isciye-zararlidir/>

⁶ Korkut Boratav, adı geçen yazı.

kopan, örneğin işsiz öğelerini kapsamadığını”, “AKP döneminde ortalama işsizlik oranının, 1990’lı yıllara göre artmış olduğunu” da ayrıca belirtmektedir.

Tüketim artışı esas olarak borçlanma yoluyla gerçekleşmiştir.⁷ Merkez Bankası Finansal İstikrar raporlarına göre: 2003-2013 arasında hane halkı borçlarının GSYH’ye oranı yüzde 3’den yüzde 23.8’e, hane halkı kullanılabilir gelirine oranla ise yüzde 7.5’ten yüzde 55.2’ye çıkmıştır.

“İşte AKP’nin kitlelerin gözünde yarattığı ekonomik mucize algısı budur. Kitleler sahte bir refah algısı içine sokulmuştur... Tüketimin borçlanma yoluyla teşvik edilmesi sadece Türkiye’de değil neoliberal politikaların uygulandığı pek çok Doğu Asya ve Latin Amerika ülkesinde de yaşanmıştır... Ayrıca güvencesiz ve esnek istihdam biçimleri bir yandan geçici işsizlik ya da ücretlerin geç ödenmesi gibi durumlarda kredinin bir ücret ikamesi gibi kullanılmasına neden olmaktadır... Reel ücretlerin durağanlaşması, fazla mesai ücretlerinin verilmemesi veya düşürülmesi, kıdem tazminatı ödemediği işten çıkarmaların artması ve sosyal hak kayıpları karşısında emekçiler, geçimlerini sağlamak için dışarıdan sağlayacakları kaynağa giderek daha fazla başçurmak zorunda kalmışlardır.”

Siyasi iktidarın uyguladığı sosyal yardım politikaları da sınıflı etkisizleştirmede önemli bir rol oynamaktadır.

“Neo-liberal yeniden yapılanma süreciyle birlikte sosyal politika uygulamaları ve kurumsallaşmış sosyal güvenlik sistemleri tasfiye edilmektedir. Diğer yandan da sermaye sınıflarının çıkarlarıyla daha uyumlu yeni bir sosyal politika rejiminin tesisine başlamıştır. Sosyal politika alanındaki bu yeniden yapılanma Türkiye’de 1980 sonrasında kurulan hemen her hükümet programında yer almıştır. AKP iktidarı döneminde zirve noktasma ulaşan sosyal yardım rejiminde yoksulluk yönetimi, önemli ölçüde İslami referanslara dayanmaktadır. AKP iktidarının yoksulluk yönetimi rejimi, sermayenin hâkimiyeti ve sermaye birikimi için vazgeçilmez bir araca dönüşürken, yoksulluğun sınıf temelini de bulaştırılmıştır. Liberaller toplumsal sınıf kimliğini yok sayarak yoksulu, basitçe, kazanılan gelir ya da harcama düzeyine göre tanımlamaktadır. Ancak yoksulluk gelişim geçici ya da sıradan bir olgu değil, sermaye birikiminin doğrudan sonucudur. Bu bağlamda yoksul, son derece açık bir toplumsal sınıf kimliğine sahiptir.”

İşçi sınıfı bu kuşatmayı kaldırabileceğini tekil de olsa sayısız örneklerle kanıtlamıştır. Son örneklerden birisi metal işçilerinin fiili ve meşru mücadelesidir. Bu alanda sosyalist solun görevi ve sorumluluğu açıktır.

Mühendislerin Özgün Sorunları

İşçi sınıfı için yukarıda belirttiğim konular elbette bu sınıfın bileşeni olan mühendisler için de geçerlidir. Bunlara ek olarak mühendislerin iş bölümü içindeki konumundan kaynaklanan sorunlara ve AKP iktidarının tutumuna da kısaca değinmek istiyorum.

Mühendislik bilim ve teknoloji ile iç içe bir kavramdır. Sorgulamaya, araştırmaya dayanan bir meslektir. Buna karşın AKP iktidarı bu anlayışın tam tersini savunmuş ve

uygulamıştır. Bunu üç konuşmadan bölümler aktarmakla daha iyi anlatabileceğim:

- “Dünyanın hiçbir yerinde zorunlu fizik dersinin zorunlu kimya dersinin tartışıldığı göremezsiniz. Ama din dersinin tartışıldığı görürsünüz...”
- “Laiklik bir kere yeni anayasada olmamalıdır... Dindar anayasa meselesinden anayasamızın kaçınmaması lazım.”
- “Bu ülke Müslüman bir ülke. Yüzde 99’u Müslüman... Türkiye’nin konumu itibarıyla biz icat yapamıyoruz, buluş yapamıyoruz... Eğer biz çocuklarımızı iyi yetiştirsek kalem efendisi değil, ara teknik eleman, üniversiteyi bitiren, teknolojiyi iyi kullanan, bilgisayar bilen ve lisan bilen, dünyadaki bütün bilgileri alıp onları çok iyi kullanan, çok kaliteli gençler olarak yetiştireceğiz.”⁸

Görüldüğü gibi bu açıklamalarda ifadesini bulan anlayış öncelikle bilimi dışlamaktadır. Son günlerde bilim insanlarına uygulanan baskı bu anlayışın doğal sonucudur. Devam edelim. Bu anlayışın daha uzun açıklandığı üçüncü konuşma ilk bakışta doğru gibi algılanabilir. Kuşkusuz teknolojiyi kullanmak gibi nitelikler reddedilemez. Ancak Bakan teknolojinin geliştirilmesini değil sadece kullanılmasını hedeflemektedir. Çünkü baştan bilim dışlanmıştır; oysa günümüzde bilim olmadan teknoloji geliştirilemez. Bilimsel araştırma yapılmadan, teknoloji geliştirilmeden ülkemizin bir atılım yapması mümkün değildir. Bu anlayış mühendisliğin araştırma-geliştirme ve tasarım gibi olmazsa olmaz işlevlerini, özetle mühendisliğin çağdaş anlamını da yok saymaktadır.

TMMOB ve odalarımızın 1970’lerden itibaren temel anlayışı olan “bilimi ve tekniği halkın hizmetine sunma” hedefi de “tek adam” sistemi ile taban tabana zıttır.

Şubat başında TMMOB’nin Danışma Kurulu toplandı. Referandum çalışmaları için sunulan program görüşüldü, kabul edildi. Programın ilk iki maddesi, “510 bin üyenin sandığa gitmesinin ve ‘Hayır’ oyu vermesinin sağlanmasıdır.” Bu hedef önemlidir. Şimdi bu hedefi gerçekleştirmek için emek verme zamanıdır.

Emekçiler referandumda “Hayır” demelidirler. İşimize, ekmeğimize, geleceğimize sahip çıkmak için, Olumsuz koşulları değiştirme irademizi belirtmek için, Yeni bir mücadele zemini yaratmak için Hayır! ■

⁷ Bu bölüm Bağımsız Sosyal Bilimciler, AKP’li Yıllarda Emek Durumu (Yordam Kitapları) adlı yapıttan özetlenmiştir.

⁸ Basında çıkan haberlerden alınmıştır; sırasıyla: Cumhurbaşkanı Erdoğan, 29 Eylül 2015; TBMM Başkanı, 26 Nisan 2016; Çevre ve Şehircilik Bakanı, 5 Ağustos 2013.

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ REFERANDUM ve TMMOB...

Kemal Ulusaler
39 ve 40. Dönem EMO Yönetim Kurulu Başkanı

Serbest Piyasacı Siyasi İslam için, tarih, kültür, doğa, kent, kır, enerji, maden, tarım, gıda rantları önünde engel oluşturan, serbestleştirmelere, özelleştirmelere, yeraltı-yerüstü zenginliklerinin talanına karşı çıkan bir TMMOB önemli bir engeldir.

16 Nisan 2017 tarihinde mevcut Anayasa'nın kimi maddelerini yürürlükten kaldıran, kimisini tümüyle değiştiren, kimisine ekleme, çıkarma yapan, sonuçta 69 maddeye müdahale eden "Yeni Anayasa" oylanacak. Aslında, oylanacak olan sistem değişikliği.

AKP ilk günden beri Serbest Piyasacı Siyasal İslam (SEP-SİS) hedefine bir adım daha atmak üzere önümüze yeniden sandık koymakta. Sandık sonuçlarının olası etkilerine geçmeden önce "Buraya nasıl geldik?" sorusuna yanıt bulmaya çalışalım.

Yeni dünya düzenine entegrasyonda bir hayli yol alan AKP, ilk yılların dünya finans bolluğundan kaynaklanan yabancı sermaye girişi, kolay borçlanma ve yoğun özelleştirme gelirlerinden artık mahrum. Üstelik bir hayli yüksek olan borçların da ödenme zamanı. Bolluk günleri geride kaldı. Hem dünyada 2008 Krizi'nin etkilerinin sürüyor olması hem de Türkiye'deki siyasi belirsizlik nedeniyle yeniden borçlanma artık eskisi gibi o kadar kolay değil. Yakıt gösterge ışığı hanidir yanmakta. Yakıt bulma arayışı içinde olan AKP işsizlik vb. fonlar da yetmeyince Varlık Fonu gibi yenilerini yaratarak çıkış yolu arıyor. Ancak tipik bir tarikatlar koalisyonu olan AKP Hükümeti'nde pasta azaldıkça Gülen Cemaati benzeri yeni çatışmalar kaçınılmaz hale geliyor. Bu durumu gören Erdoğan daha fazla beklemeden, mevcut durumu sürdüremez hale gelen AKP ile birlikte TBMM'yi de saf dışı bırakarak hem koalisyon içi çatışmalara hem de ekonomik çöküş sonucu oluşacak tepkilere karşı daha baskıcı bir yapı oluşturmak üzere harekete geçti. Dağılma sürecine giren MHP'den ve grogi (Boksta rakibinin yumruklarıyla çok sarsılmış ancak hâlâ ayakta durabilen boksör) vaziyetteki Bahçeli'den faydalanarak, demokratik ortamlarda özgürce tartışılmadan; barolar, anayasa hukukçuları, üniversiteler, özerk meslek kuruluşları, demokratik kitle örgütleri ve halktan hiç görüş alınmaksızın hazırlanan kanun teklifi, hızla TBMM Genel Kurulu'na sunuldu ve kabul edildi.

TBMM'de kabul edilen yasanın genel gerekçesinde, vurgulanan "istikrar" meselesi aslında herhangi bir hükümeti değil, denetimsiz bir başkanı işaret etmektedir. Zira "1983'ten

günümüze 33 yılda 21 hükümet kuruldu, hükümetlerin ömrü ortalama 1.5 yıldır" söylemi en azından AKP için gerçeği yansıtmamakta. Sözü edilen 33 yılın hemen hemen yarısı sadece AKP hükümetlerine ait olup ortalama bir AKP hükümeti ömrü 4 yıl olup AKP 14 yıldır iktidardadır. Yani sözü edilen bir hükümet istikrarı olsaydı zaten mevcuttu. Aranan, Meclis dışı bir istikrar...

Ortada bir korku, bir güven sorunu var. Yine genel gerekçe; "Gerek 1961 gerekse 1982 anayasaları esasen millete, milli iradeye ve seçimle oluşan iktidara güvensizlik üzerine bina edilmiştir" denilirken, Cunta'nın 1982 Anayasası'nda bile kaldıramadığı denetim mekanizmasını ortadan kaldırmaktadır. 17/25 Aralık örneğinde olduğu gibi tarikatlar koalisyonundaki başkaldırlardan ve denetimden korkulduğu açıktır.

Cumhurbaşkanı'nın parti genel başkanı olmasına olanak tanıyan, dolayısıyla partili Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen isimlerin milletvekili olabildiği; Cumhurbaşkanı'na Meclis'i feshetme, bütçe hazırlama, kararname çıkartma, HSYK ve AYM üyelerinin tamamına yakını, büyükelçileri, tüm üst düzey kamu yöneticilerini atama, milli güvenlik politikalarını belirleme yetkisi tanıyan; kasanın ve sopanın tek elde toplandığı bir sistem biçilmiş kaftandır.

Referandumdan "evet" çıkarsa; yüz binden fazla insanın işten atıldığı; on binlerce insanın tutuklandığı, işten atılanların çocuklarının açlığa itildiği; mala mülke el koymalar, işletme kapatmalar, düpedüz mülksüzleştirmelerin yaşandığı; Kürt nüfusun çoğunlukta olduğu bölgelerde, yerel

yönetimlere seçilmişler bir kenara itilerek kayyum atanması yoluyla el konulduğu; yandaşları silahlandırma, Sadat benzeri örgütlerle iş örgütlenme; İnternet kesintileri, sosyal medya sansürleri, televizyon, radyo ve gazete kapatmalar, gazetecileri tutuklamalar, düzmece iddianameler, varlık fonları gibi yüzlerce hukuksuzluk ve keyfilğin uygulandığı sistem, anayasal meşruluğa büründürülmüş olacak.

Böylesi bir ortamda, geçmiş AKP hükümetlerinde uygulanan baskılar, tüm demokratik kurumlarda olduğu gibi TMMOB vb. demokratik meslek odalarına da çıta yükseltilerek uygulanacaktır.

Serbest Piyasacı Siyasi İslam için, tarih, kültür, doğa, kent, kır, enerji, maden, tarım, gıda rantları önünde engel oluşturan, serbestleştirmelere, özelleştirmelere, yeraltı-yerüstü zenginliklerinin talanına karşı çıkan bir TMMOB önemli bir engeldir. Bizatihi yandaş liberal örgütlenmelerinin raporlarında bu şu şekilde ifade edilmektedir:

- *Kamusal tipteki örgütlenme sivil toplumun ve sivil toplum kuruluşlarının gelişimine zarar vermekte, meslek örgütleri arasında haksız rekabete neden olmaktadır.*
- *Meslek kuruluşlarının sunduğu kimi hizmetler ve kullandıkları yetkiler serbest piyasa ekonomisinin işleyişine müdahale niteliğinde olup, rekabeti sınırlamaktadır.*
- *Meslek kuruluşlarının mal ve hizmet fiyatlarına yönelik müdahalesi (rekabet ihlalleri) ve meslek mensuplarının üyelik nedeniyle üstlendikleri malî yükümlülükler neticede tüketicilerin aleyhine işlemektedir.*
- *Meslek mensuplarını meslek kuruluşlarının, dolayısıyla da devletin sıkı denetimi ve vesayeti altına almaktadır.*

Devamında; “Yukarıda kısaca ifade edilen hususlar mevcut meslekî örgütlenme modelinin gözden geçirilmesi ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yeni bir yaklaşımla reorganizasyona tâbi tutulması gereğini ortaya koymaktadır. Geline bu noktada kapsamlı bir reforma ihtiyaç olduğu açıktır. Yeni anayasa tartışmaları bu konuda önemli bir fırsat sağlamaktadır. Bu nedenle, yeni anayasanın yapım sürecinde meslekî örgütlenme konusunda Cumhuriyet’in kuruluşundan bu yana kronikleşen ve çözümsüz bırakılan sorunların çözüme kavuşturulması ve örgütlenme konusunda yeni bir model geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Bu amaçla, kapsamlı bir reform yapılması ve meslek kuruluşlarının süreç içerisinde yeniden yapılandırılması gerekecektir” denilerek tasfiyeye işaret edilmektedir. Tasfiye süreci için de;

- I. Model: Serbestlik ve Gönüllü Üyelik Esasına Dayalı Dernek Tipi Örgütlenme
- II. Model: Serbestlik ve Gönüllü Üyelik Esasına Dayalı Sendika Tipi Örgütlenme
- III. Model: Dernek Statüsünde Oda/Birlik Tipi Örgütlenme”

biçiminde üç model önerilmektedir.

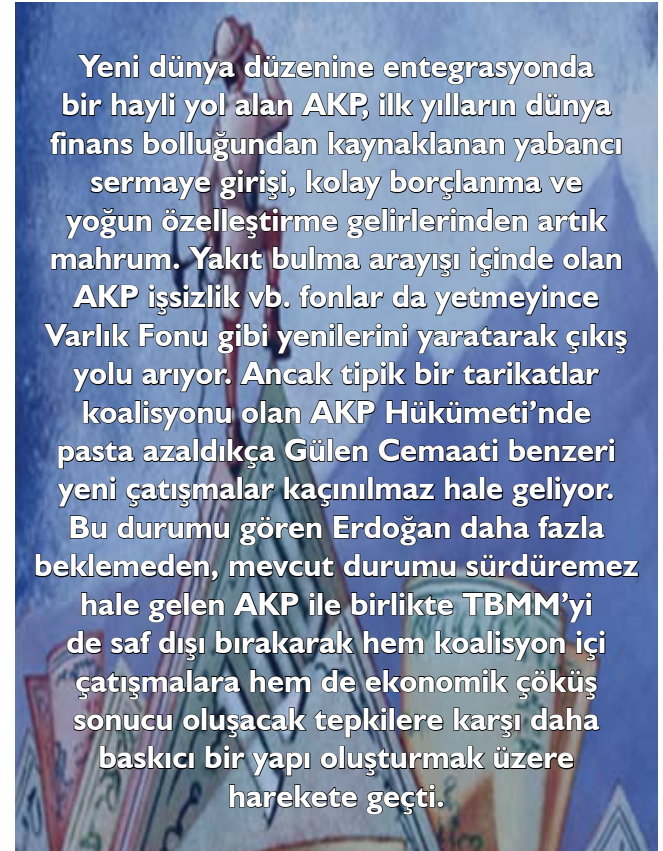
Serbest Piyasacı Siyasal İslam dahil olmak üzere yeni liberal sistemin diğer unsurları yönetim erkinde olduğu sürece bu baskı uygulamaları devam edecektir. Zira karşı çıkılan yeni liberal sistemin ta kendisidir.

Bir anayasa hukukçusunun dediği gibi; “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları elbette ‘siyasi parti’ değildirler. Bu anlamda siyaset yapmaları söz konusu olamaz. Ancak kendi mesleklerini ve meslek mensuplarını ilgilendiren alanlarda yapacakları çalışmaların, alacakları tutumun ‘politik’ olması kaçınılmaz olacaktır. Mesleğin,

genel menfaatlere uygun olarak yani ‘kamu yararına’ geliştirilmesi görevi, ister istemez politik tercihler yapmayı gerektirecektir. Bu, eşyanın tabiatından kaynaklanır. Meslek kuruluşları içinde karar alanların politik bir amaç taşımamaları, aldıkları kararın politik bir içerik taşımadığı anlamına gelmez. Bu çerçevede, benzer görüşleri paylaştıkları sendika ve derneklerle işbirliği içinde olabilmeleri de, demokratik yaşamın vazgeçilmez gereklerindendir.”

Referandumdan çıkacak sonuç ne olursa olsun, mesleki demokratik kitle örgütü olarak TMMOB’un, demokrat ve yurtsever karakterini, emekten ve halktan yana olma gerçeğini, antiemperyalist, antikapitalist yapısını, ırkçılık, gericilik ve insan hakları ihlallerine karşıtlığını, barıştan yana tutumunu, örgütsel bağımsızlığını, meslek ve meslektaş sorunlarının, ülkenin ve halkın sorunlarından ayırlamayacağı gerçeğine yönelik görüşlerini değiştiremeyecektir. ■

DEMOKRATİK REJİME SAHİP ÇIKALIM!

İbrahim Aksöz
EMO Yönetim Kurulu Saymanı

“Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”; düşünce, ifade özgürlüğü, gösteri hakkının kısıtlandığı, medyanın susturulduğu OHAL dönemi içinde hazırlanıp Meclis’te gece yarısı kavga dövüş ve kısa görüşmelerle oldubittiye getirilerek 9 Ocak 2017 tarihinde 339 oyla kabul edilmiş ve Cumhurbaşkanı’nca onaylanmıştır. Ne yazık ki aynı antidemokratik koşullarda bu Anayasa değişikliği 16 Nisan 2017 tarihinde referanduma sunulacaktır.

18 madde olarak sunulan Anayasa değişikliği, içeriğine bakıldığında 177 maddelik Anayasa’nın 69 maddesinde düzenleme yapmaktadır. Bu Anayasa değişikliğine ilişkin değerli hukukçular, sosyologlar ve bilim insanları aydınlatıcı değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Ne yazık ki bu değerlendirmelerin topluma ulaşmasında büyük sıkıntılar yaşanmaktadır. Öncelikle yeterince okuyan bir toplum olmadığımız ve medya üzerindeki iktidar baskısı dikkate alındığında kamuoyunun tam olarak ve doğru bilgilendirildiğini söylemek mümkün değildir. Meclis görüşmelerinin televizyon kanallarında canlı verilmeyen kısıtlı yayınından tutun; Meclis dışı siyasi partilerin, üniversitelerin, demokratik kitle örgütlerinin, hukukçuların, gazetecilerin ülkenin nasıl yönetileceğini belirleyen Anayasa değişikliğinin halkın önünde özgürce tartışılmasına izin verilmeden referanduma gidilmektedir. Halkın çoğunluğunun bu Anayasa değişikliğinin neler getireceğini, nasıl bir yönetim sistemi olacağını ve içeriğini bilmeden oy vermesine yönelik geçiştirici yaklaşımlar egemen kılınıyor.

Maddeleri irdelemeden önce bu değişikliğin çok zamansız gündeme getirildiğini belirtmek gerekiyor. Ülkemizde o kadar çok sorun var ki onlarla uğraşmak yerine gündem tamamen değiştirilmiş, tartışma bile denilemeyecek bir dayatma içine sürüklenmiş bulunuyoruz. Neden “Evet”, neden “Hayır” dediğimizi sağlıklı bir şekilde tartışmak yerine sloganlarla, hamasi sözlerle vakit geçiriyoruz.

İkinci sorun, referandum için güvenilir bir zeminin varlığında düğümleniyor. Sağlıklı bir referandum yapılması imkânsız. Bunu anlamak için uzman olmaya gerek yok. Şu anda sözüm ona parlamenter sistem var, ama mevcut yasalara bile uyulmuyor, hukuk yerlerde sürünüyor. Hiçbir bakanlık kendisini ilgilendiren bir konuda bile karar veremiyor, her şey Cumhurbaşkanlığı’na danışılıyor. 15 yıldır zaten tek adam yürürlükte ve geldiğimiz nokta ortada. Bir kişinin her konuda uzman olması beklenemez. Deneme-yanılma yöntemi ile ülkenin idare edilme lüksü yoktur. Tüm ülke-

nin geleceğinin tek bir oylamaya bağlanması, ülkeyi kaosa sürükleyecek tam bir anarşi ortamı yaratacaktır.

Atatürk döneminde kazandığımız, bizi Ortadoğu ülkelerinden ayıran bütün özelliklerimiz yok olmaktadır. Ortadoğu’da yaşanan kaos ortamına çekilen ülkemiz terör bataklığı içerisinde bırakılmıştır. Yapılmak istenen değişiklik tek tek partilerle ilişkilendirilemeyecek, geniş bir yetki alanı içermektedir ki, bu hepimizi ve geleceğimizi ilgilendirmektedir. “Şu ‘Hayır’ dedi, o vatan haini, o halde biz ‘Evet’ diyoruz” gibi demokrasi anlayışından uzak, bölücü bir anlayışla hareket edilmesi bile Anayasa değişikliği isteyenlerin gerçek amaçlarını açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca; “Evet” diyenler, hükümet kesimini kastetmiyorum bile, rahatça fikrini söyleyebilirken, “Hayır” diyorsanız engelleniyor, işinizden, görevinizden atılıyor, hatta tutuklanıyor, terörist ilan ediliyorsunuz. Bu ortamda demokrasiden ve özgür bir ortamda seçim yapıldığından, referandumun güvenilirliğinden söz edilebilir mi? Özgürlük olmadan sonuç ne olursa olsun yapılan referandum sağlıklı olamaz. Ancak bütün bu olumsuzluklara rağmen demokrasi taraftarlarının her türlü demokratik haklarını kullanmaya çalışmaları gerekmektedir.

**“Evet”
diyenler,
rahatça fikrini
söyleyebilirken,
“Hayır” diyorsanız
engelleniyor,
işinizden, görevinizden
atılıyor, hatta
tutuklanıyor, terörist
ilan ediliyorsunuz. Bu
ortamda demokrasiden
ve özgür bir ortamda
seçim yapıldığından,
referandumun
güvenirliğinden
söz edilebilir
mi?**

Mademki bir referandum yapılacak o zaman Anayasa değişikliğinin içeriğine kısa kısa maddeler halinde bakalım:

- “Yargı yetkisi bağımsız ve tarafsız mahkemelere veriliyor” iddiası ortaya atılıyor. Yüksek mahkemelere, Hakimler ve Savcılar Kurulu’na atanacak üyelerin çoğu partili Cumhurbaşkanı ve çoğunluğu elinde tutan kendi partisi tarafından seçilecekse o üyelerin tarafsız olması mümkün mü? Üstelik 4 yıl için seçilecek ve görev sürelerinin tamamlanmasının ardından yine seçilme hakları olacak. Kendilerini seçecek kişilerin isteği dışında karar verebilmeleri mümkün mü? Sonuç olarak yargı tümüyle Cumhurbaşkanı’nın emrindeki bir organ olacaktır. Adalet dağıtmayacak, Cumhurbaşkanı’nın sopası olarak kullanılacaktır. Şu anda dahi tarafsız bir yargıdan bahsedebilir miyiz?

- Milletvekili sayısının 550’den 600’e yükseltilmesi yerine düşürülmesi gerekir. Mevcut sistemde parti başkanı tarafından seçilen milletvekili özgür iradesini kullanabiliyor mu? Kendisinden ne isteniyorsa düşünmeden el kaldırıyor. Neye el kaldırdıklarını bile çoğu kez bilmeden... Yeni sistemde Başkan ve Bakanlar Kurulu’nu seçemeyecekleri için milletvekili seçimlerinin yapılmasının anlamı da kalmayacak. Ayrıca Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile ülkeyi yönetebilir, Yönetmelik çıkarabilir hale getiriliyor. İşlevsiz

bir Meclis öngörülüyor. Milletvekili sayısı azaltılırsa mali yönden tasarruf olurdu hiç olmazsa...

- Cumhurbaşkanı'na seçtiğimiz Meclis'i feshetme yetkisi veriliyor. İsterse hiçbir gerekçe göstermeden seçimleri yenilemek için feshedebilir. Meclis kendisini feshetmek istese bile 3/5 (360) üye ile böyle bir karar alınabilecekken, yani Meclis açısından son derece zor, Cumhurbaşkanı açısından ise çok kolay, tek başına karar alacağı bir sistem getiriliyor.

- Cumhurbaşkanı partili olacak, yani hem Cumhurbaşkanı aynı zamanda hem de bir partinin genel başkanı olabilecek. O nedenle milletvekili adaylarını kendi belirleyecek, Meclis'in oluşumuna müdahale edecek. Partisi seçimleri kazandığında; Meclis çoğunluğu da Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmiş olacağından Meclis'in Cumhurbaşkanı karşısında bağımsızlığı kalmayacak. Cumhurbaşkanı tek adam olarak hem Cumhurbaşkanı, hem de partisinin genel başkanı olarak yürütme görevini de yapacak. Şu andaki Başbakan ve bakanların kat kat üstünde yetki kullanabilecek ama sorumluluğu onlardan daha hafif olacak. Böyle bir Cumhurbaşkanı tarafsız olabilir mi?

- Cumhurbaşkanı yardımcılığı getiriliyor. Cumhurbaşkanı kendisine bir veya birden fazla yardımcı seçebilecek ki bu kişi çocuğu da damadı da olabilir ve bu yardımcıları vekâleten tüm yetkileri kullanabilecekler. Bu atamalar denetime tabi değil. Üstelik Cumhurbaşkanı ve yardımcılara işlediği suçlar nedeniyle soruşturma açılması için önce 301 milletvekilinin bunu talep etmesi, ardından 360 milletvekilinin buna karar vermesi, daha sonra da Yüce Divan'a sevk edilebilmesi için Meclis'in 2/3 (400) üyesinin oy vermesi şartı getirildiğinden yargılanmaları da mümkün olmayacaktır. Meclis kendisini 360 oyla feshedebilirken, Cumhurbaşkanı'nu 400 oyla Yüce Divan'a gönderebilecektir.

- Gensoru kalkıyor. Güvenoyu, soru sorma yetkisi Meclis'ten alınıyor. Meclis'in Cumhurbaşkanı'nı denetleme koşulları çok zor, hemen hemen imkânsız hale geliyor.

- Cumhurbaşkanı'na ikinci kez seçilme hakkı veriliyor. Bu tek adam yetkisini saltanata uzatan bir süre anlamına gelmektedir.

- Cumhurbaşkanı tek başına OHAL ilan edebilecektir. OHAL ilan ettiğinde OHAL kararnamele çıkarabilecek ve bunlar kamu hükmünde kabul edilecektir. Şu anda uygulanan OHAL ile neler yapıldığını görüyoruz. Göstermelik de olsa OHAL kararı Meclis veriyor. Ona rağmen alınan kararlar sağlıklı değil ve hiçbir şey yapılamıyor. Hukuki bir denetim dahi söz konusu olamıyor.

- Cumhurbaşkanı ülkenin milli güvenlik siyasetini belirleyecek; istediğini dost, istediğini düşman ilan edebilecek; TSK Başkomutanı olacak; askerleri istediği gibi savaşa sokup çıkarabilecek. Tarihimizde padişahlarda dahi olmayan, kurucu Başkan Atatürk'e bile verilmeyen böyle bir yetki Cumhurbaşkanı'na tanınmaktadır. Atatürk bütün milli mücadeleyi ve sonrasındaki devrimleri Millet'in Meclisi ile birlikte yapmıştır.

- Cumhurbaşkanı bütçeyi kendisi oluşturup Meclis'e sunacak; halkın parasının nereye aktarılacağına; eğitim, sağlık, savaş ve benzerine ne kadar bütçe ayrılacağına kendi karar verecek. Dünyadaki "başkanlık sistemlerinde" Meclis'in elindeki en önemli koz "başkanın" bütçesi üzerindeki onay yetkisiyken bize sunulan "Tek Adam"

sisteminde bu denetleme/denge unsuru dahi ortadan kaldırılıyor. Meclis'ten yeni bütçe ya da geçici bütçe çıkarılamasa bile bir önceki yılın bütçesini Cumhurbaşkanı'nın uygulamasına olanak getiriliyor.

- Seçilme yaşının henüz eğitim öğretim hayatı devam eden bir döneme, 18'e indirilmesinin nasıl bir gerekçesi olabilir? Bu gençlere değer vermek değil, tam tersine bilim ve akıldan uzaklaştırıp, biat edecek vekil arayışının açık kanıtıdır. Liseyi yeni bitirmiş, mesleğini seçmek için üniversiteye hazırlanan gençlere bu hakkın verilmesi milletvekilliğine de eğitime de hangi gözle bakıldığını göstermektedir.

Sonuç olarak; bugün yaşadıklarımıza bakarak, Anayasa değişikliğinin neler öngördüğünü anlamak mümkündür. "Evet" çıkarsa şu anda yaşadıklarımız gelecekte yaşayacaklarımızın çok ufak bir göstergesi olarak kalacaktır.

Toplumsal kutuplaşmayı artıracak, demokratik ve özgürlükçü gelecekte uzaklaştıracak, ortak bir toplumsal sözleşme niteliği taşımayan bu Anayasa değişikliğine ülkemizin, insanlarımızın, çocuklarımızın geleceği için "Hayır" demeliyiz.

Bir tek kişinin bu kadar yetki ile donatılması hiç kimse için "hayırlı" olmayacaktır. Bunu başta meslektaşlarımıza ve tüm halkımıza gelecek kuşakların barış içinde hakça, eşit, özgürce, insanca yaşaması için anlatmamız boynumuzun borcudur. Bu memleketin bugünü ve geleceği tek adama teslim edilebilir mi? Tabii ki "Hayır!"

Bu Anayasa değişikliği geçerse neler olur?

1- Anayasayla bir diktatör yaratırız. Her şeye dokunan ama kendisine dokunulamayan bir "kadir-i mutlak kişi" ortaya çıkar.

2- Demokratik rejimden tamamen ayrılmış otoriter bir rejim kurulur.

3- Hiçbir vatandaşın can, mal ve hukuk güvenliği kalmaz. Her kişi, kurum ve kuruluş tek bir kişinin, diktatörün vicdanına terk edilir.

4- Yönetimi denetleyecek hiçbir güç kalmaz. Devlet yönetiminde ve ülkede zorbalık hakim olur.

5- Bir kişi hem hükümet, hem Meclis, hem de mahkeme olur. Yasama, yürütme ve yargı tek bir elde toplanır.

6- Etkisiz, yetkisiz, aciz ve sembolik bir Meclis ortaya çıkar.

7- Meclis'i mezara, demokrasiyi tarihe gömeriz. ■

MEMLEKETİN “HAYRINI” DÜŞÜNMEK

Prof. Dr. Hayri Kozanoğlu

16 Nisan’da referandum için sandık başına gideceğiz. Göreceksiniz Türkiye üzerine giydirilmeye çalışılan deli gömleğini reddedecek. Tıpkı Gezi günleri gibi umutlu, özgüvenli, dinamik bir sürecin önü açılacak; solcular, sosyalistler, cumhuriyetçiler, laikler açısından ülkenin makûs talihi yenilecek. Bu noktada işimiz bitmeyecek; belki zor, zahmetli, uzun bir mücadele dönemi bizi bekleyecek. Ama inanın yeni bir şevkle, heyecanla, dinamizmle sorumluluklarımızın gereğini yerine getireceğiz.

Birlikte izliyoruz, tartışmalar hararetlendikçe “Evet” bloku zayıflıyor; Anayasa değişikliğinin, “millete”, “memlekete” hiçbir yarar getirmeyeceği, tüm gücü kim olduğu bilinen “tek adamın” elinde toplamaktan başka bir amacı olmadığı anlaşıyor. Karşımızda artılarıyla eksileriyle bir başkanlık rejimi tasarımı da yok. Sadece RTE’nin arzu ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış, demokrasi, çoğulculuk, insan hakları ve özgürlükleri bağlamında hiçbir karşılığı bulunmayan, içi tuzaklarla dolu bir metin var.

Eğer bu taslak kabul görürse, ülke artık Ankara’dan değil Kaçak Saray’dan yönetilecek. Bize de “Türkiye Beştepe’den büyüktür” uyarısı yapmak düşüyor. Çünkü aksi takdirde bütün kararlar Beştepe’den alınacak; milletvekilleri, yargıçlar, akademisyenler, sanat

erbabı, iş alemi tüm zevat RTE’nin ayağına gitmek zorunda kalacak, “tüm işler” buradan bağlanacaktır.

Yasama-yürütme-yargı arasındaki kuvvetler ayrılığı ilkesinin esamesi bile okunmayacak, “güçler uyumu” saçmalığıyla ısıtılıp önümüze getirilen baskıcı bir rejim yaratma projesinin son virajı da dönülmüş olacaktır.

Başkan aynı zaman da partiyi de yönetecek, Meclis grubunu adeta “tek seçici” hüviyetiyle belirleyecektir. Bakanlar kurulunu da tamamen keyfiyen, “ailenin meclisinin” kararlarıyla oluşturacaktır.

Kötü yöneten ve halk desteğini yitiren başkanı bile dönem sonuna kadar değiştirmek, dengelemek, denetlemek için demokratik bir mekanizma işletilemeyecektir. Bu durumun “memnuniyetsiz” kitlelerde, darbe özlemlerini kabartmak gibi, “demokrasi dışı” bir yan etki yaratma riski de vardır.

“Ala Tayyip” başkanlık sistemiyle çoğulculuk tarihe karışacak, “çoğunlukçu”, “Kazanan hepsini alır” zihniyeti geçerlik kazanacaktır. Toplumdaki siyasi, kültürel, mezhepsel kutuplaşmalar derinleşirken, laiklere karşı şeriatçılardan, Alevilere karşı Sünnilerden, çağdaşlara karşı gericilerden yana bir baskı rejimi şekillenecektir. Bu koşullarda laikliği kazanmak daha da zorlaşacaktır.

Karşımızda artılarıyla eksileriyle bir başkanlık rejimi tasarımı da yok. Sadece RTE’nin arzu ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış, demokrasi, çoğulculuk, insan hakları ve özgürlükleri bağlamında hiçbir karşılığı bulunmayan, içi tuzaklarla dolu bir metin var.

Kötü yöneten ve halk desteğini yitiren başkanı bile dönem sonuna kadar değiştirmek, dengelemek, denetlemek için demokratik bir mekanizma işletilemeyecektir. Bu durumun “memnuniyetsiz” kitlelerde, darbe özlemlerini kabartmak gibi, “demokrasi dışı” bir yan etki yaratma riski de vardır.

Artık ayyuka çıkan yolsuzlukların, usulsüzlüklerin, kayırmacılıkların üstü örtülecektir; Malezya benzeri ihalelerden komisyon almak meşrulaşacak; Türkiye Varlık Fonu, başkanın şahsi kasası gibi yönetilecektir. Artık dolarları ayakkabı kutularına tıkıştırma, hesapları sıfırlamaya bile gerek kalmayacaktır.

Liyakatin, yani bir işi layık olanın, işin ehlinin üstlenmesi söz konusu olmayacak cemaat, tarikat, parti (tabii ki AKP!) aidiyeti, aileye yakınlık belirleyicilik kazanacaktır. Bırakın kamu bürokrasisindeki tercihleri, rektör atamalarını, özel sektörün kritik noktalarındaki seçimler bile Beştepe'nin onayına tabi kılınacaktır.

Ekonomi tek elden yönetilecek, ne bizlerin arzuladığı gibi “planlama ve kamu çıkarı”, ne de liberallerin gönlünden geçtiği üzere “piyasa” belirleyici olacaktır. Haliyle, faizlere, teşviklere, ihalelere ilişkin tüm kararlar Saray'dan alınırken, minare kılıfa sığmayacak, ekonomi tepe taklak aşağı gidecektir. Soma benzeri maden kazalarının, Torunlar tarzı iş cinayetlerinin önü alnamayacak; işçilerin, emekçilerin sesi kesilirken; sendika ve grev hakkı bir “fantezi” gibi kabul edilirken, sosyal devlet zayıflayacak, kamu hizmetlerinin kalitesi daha da düşecektir.

İnsan hakları, kadın hakları, kültürel çoğunluk, düşünme ve düşüncesini yayma, toplanma, örgütlenme ve basın özgürlüğü hayal olacak; OHAL olağanlaşacak, toplum KHK kabusuyla yaşamaya devam edecektir.

Hukukun üstünlüğü ilkesi, hukuk karşısında eşitlik anlayışı lüks kabul edilecek; yandaş medya dışındaki tüm “muhalif” seslerin susturulması için gemi aza almaya denenecek; hapishaneler “aykırı” ses sahibi “muhalif” şahsiyetlerle lebalep doldurulacaktır.

Saydığımız sakıncaları sadece biz görmüyoruz, yurttaşlarımızın en azından çoğunluğu durumun farkında; biz de bu nedenle umutluyuz. Hayır tercihi haliyle İslami ve milliyetçi oylar da katkıda bulunuyor. Ne var ki referandumda ki olası “Hayır” cevabına laiklik, Cumhuriyet ve aydınlanma değerleri damgasını vuracaktır.

Neredeyse tüm ana akım medya kanallarının “Hayır”cılara kapanması, bizleri daha fazla sokağa inmeye, mahalleye girmeye, evlerin kapılarını çalmaya teşvik ediyor; solun, emek kesimlerinin kitle bağları güçleniyor. Sosyal medyada yaratıcı sloganlar, “Hayır” şarkıları, yeni ahbaplıklar-dostluklar “muhalifet” cephesinin şevkini artırıyor.

Hayır cenahından çıkan farklı sesler, “çoğulcu, özgür, bağımsız” bir çoğulculuk profili veriyor. Buna karşın

“Evet”çiler “tek adama, tek iradeye” hapsedikleri için itici bir görüntü çiziyorlar. “Hayır”, “neşenin, mizahın, yaratıcılığın” temsilcisi hüviyetine bürünürken, “Evet” ise “otorite kurbanı, biata yatkın, menfaati ön plana alan” kişilerin zihniyetini yansıtıyor. Bu değişimin bayrağını “Hayır” devralırken, “Evet” statükoyu temsil ediyor.

Hatırlarsınız, 12 Eylül 2010 Referandumu'nda, sol liberallerin de yataklık ettiği bir dönemde fikri hegemonya “emekçilerin” elinde değildi. Farklı medya mecralarında, “vesayet rejimine son”, “yıkılsın statüko” benzeri parıltılı sloganlarla “Evet” rüzgarları estirililiyordu. Şimdi ise rüzgar tersine döndü, “Hayır” entelektüel cazibe merkezi haline geldi. Gezi döneminin “orantısız zeka” günlerine geri dönüldü.

Zaman “Hayır”ın lehine işliyor, başta RTE, “Evet”çiler giderek sinirleniyor, saldırganlaşıyor. “Hayır”cılar “korku ve tehdit” gösterileri karşısında geri adım atmamaları onları çileden çıkarıyor.

Maçlardan alıştığımız bir slogan, bu konjonktürde tam cuk oturuyor; insanın içinden “Bu referandumu kazana-cağız başka yolu yok” diye bağırarak geliyor. Çünkü bu referandumu kazanmak, aynı zamanda, “memleketimizi geri kazanmak, geleceği kazanmak, umudumuzu ve heyecanımızı yeniden kazanmak” anlamına da geliyor. Ülkemizin “hayır”ını düşünüyoruz, kimsenin “şerrinden” korkmuyoruz. ■

REFERANDUM GÜN ve GELECEK

Nazım Culha
Elektrik Mühendisi-Arsuz Belediye Başkanı

Her ülkenin siyasi tarihinde çok kritik öneme sahip anlar vardır. 16 Nisan'da yapılacak referandum da bu tarihsel anlardan biri. Bu, gelecek kuşakların da kaderini belirleyecek temel bir an niteliğini taşıyor.

AKP, demokratikleşme, ülkenin başlıca sorunlarının çözümü ve ekonomik krizi atlatma vaadiyle geniş kesimlerden destek aldı ve iktidara geldi. Güçlendikçe sistemin işleyişine müdahale etme ve toplumun birliğini sağlayan hassas konuların fazlaca siyasi malzeme konusu haline getirilmesi ve özellikle yaşam tarzı dayatmaları toplumun önemli bir kesiminde rahatsızlıklara neden oldu. Bunun yanında ilk dönemin "komşularla sıfır sorun" dış politikasından maceracı bir dış politikaya atlanması, bütün komşularımızla ilişkilerimizin kopması ve bu politikadan ısrarla geri dönülmemesi ülkemizi bölgesel çapta beka sorunu yaratabilecek denli ciddi problemlerle yüz yüze bıraktı. Dış politikanın kavurucu ateşi iç politika malzemesi yapılmıca da toplumu derinlemesine bölen bir durumla karşı karşıya kaldık.

Bu dönem ülkenin yönetimi ve bürokrasinin işleyişi konusunda devlet geleneklerimizle bağdaşmayan ciddi sıkıntılar ortaya çıktı. Bunun yarattığı tahribat sonucunda devlet yönetimi akamete uğradı. Dış müdahalelere açık ve iç denetimin neredeyse imkansız hale geldiği bir durum ortaya çıkardı. Bu ortamda darbe girişimi zemin buldu. Darbenin boşa çıkarılması ülkeyi felaketin eşiğinden çevirdi.

Şu anda halen devam eden ciddi bir siyasi ve toplumsal krizin içindeyiz ve sarsıcı bir ekonomik kriz kapıda. Krizden çıkışın başat koşulu daha fazla demokrasi ve daha fazla katılımın olanaklarını arttırmaktır. Sorun kişi, siyasi partiler ve tek tek kurumların sorunu olmaktan çıkmış bir bütün olarak ülke, devlet ve hürriyet sorunu haline gelmiştir. Bu nedenle referandumdan çıkan sonuç partilerin amaçları ve siyasi programlarının üstünde sonuçlar doğuracaktır. Sandıktan "Evet" çıkması sorunlarımızı çözmeyeceği gibi yeni siyasi sorunların doğmasını da beraberinde getirecektir. Referandumdan "Hayır" çıkması durumunda ise, herhangi bir partinin kazanması ya da yenilmesinden çok

ülkenin sorunlarını hep birlikte ve yeniden ele almanın yolları açılmış olacaktır.

Anayasalar toplumsal sözleşme olarak adlandırılır. Bütün topluma hitap edecek bir anayasa, ancak bütün toplumsal kesimlerin katkısıyla hazırlanabilir. Elbette bir darbe anayasası olan 1982 Anayasası'ndan kurtulmalıyız; fakat bunun yolu, olağanüstü hal rejimini yasallaştıran, kuvvetler ayrılığını ortadan kaldırıp bütün yetkileri tek bir kişinin elinde toplayan bir anayasa yaması olamaz.

Bu ülkenin demokratları, seçimle iş başına gelen hiç kimseye karşı değildir. Bununla birlikte bir sivil vesayet rejimine ise kesinlikle karşıdır. Bu nedenle 16 Nisan'da tek adam ve olağanüstü hal rejiminin kalıcı hale gelmesini engellemek, parlamenter sistemi daha da demokratikleştirerek güçlendirmek, bütün kurumları yasal sınırlarına çekilmeye davet etmek ve yeni, demokratik, çoğulcu bir anayasa yapmanın koşullarını oluşturmak için "Hayır" demek durumundayız.

"Hayır"; sorunun kişiler olmadığını, kim olursa olsun bu kadar yetkiyle donatılmanın hem yanlış hem de tehlikeli olduğunu; ortaya konulan anayasa değişiklik metninin bir uzlaşma metni olmadığını; güçler ayrılığının ortadan kalkmasının Gazi Meclisi işlevsiz hale getireceğini; yargının bağımsızlığının ortadan kalkacağını; kişi ve mülkiyet dokunulmazlığının tehlikeye düşeceğini anlatır. "Hayır", bozulan birlik ve beraberliğin yeniden tesisi için dayanak noktasıdır. "Hayır", demokrasi ve özgürlükler için birinci koşuldur. "Hayır", diyalog ve güvendir; beyin göçünün durması, ülkenin aydınlık geleceğini hazırlamak için kendi kaderini eline almaktır. "Hayır", ortak

bir dil yaratmaktır; farklı inanç ve siyasi tercihleri toplumsal kutuplaşma malzemesi olmaktan çıkarmaktır. "Hayır", düşünce ve ifade özgürlüğüdür.

Bunca keskin viraj, tahrik ve kıskırtmalara rağmen sağduyusunu asla yitirmemiş milletimiz, aynı sağduyuyu yeniden gösterip bu yanlıştan da dönülmesini sağlayacaktır. Milletimizin "Hayır"lı bir iş çıkaracağına duyduğumuz güven tamdır; biz de tüm gücümüz ve enerjimizi bunun için harcayacağız. ■

**"Hayır"
bozulan
birlik ve
beraberliğin
yeniden
tesisi için
dayanak
noktasıdır.
"Hayır"
demokrasi
ve
özgürlükler
için birinci
koşuldur.**

TÜRKİYE'DE KADIN OLMANIN DAYANILMAZ ENDİŞESİ

Avukat Gökçe Bolat

Kadınlar dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi ülkemizde de kültürel, dini ve geleneğe dayalı nedenlerle özel ve kamusal alanda çeşitli zorluklar ve haksızlıklara uğruyorlar; bir kısım hakları kullanmakta engellerle karşılaşılıyorlar. 20. Yüzyıl'ın ilk yarısında uzun süren kadın hakları mücadeleleri sonucunda, çağdaş/demokratik toplumalarda kadınların anayasal ve yasal olarak siyasi haklardan, erkeklerle eşit koşullarda yararlanmaları söz konusu oldu.

Ülkemizde de 1934 yılında Anayasa'da yapılan değişikliklerle kadınlar seçme ve seçilme haklarını elde ettiler ve siyasal olarak hak eşitliğine kavuştular. Medeni haklar ise daha önceki bir tarihte, 1926 yılında yürürlüğe konulan Medeni Kanun ile tanındı.

Kadınların yasal olarak edindikleri eşitlik hakkı, ekonomik, sosyal ve kültürel alana hiçbir zaman gereği gibi yansımada. Ancak süregelen kadın hakları mücadelesi, hukuki bir meşruiyete kavuştu. Yasalar önünde siyasi ve medeni eşitliğe sahip olmak, kadınların bireysel ya da topluluk olarak seslerini duyurmaları gerektiğinde önemli ve yaşamsal bir dayanak oluşturdu.

Diğer tüm insan hakları gibi kadınların siyasal hakları kullanması, siyasi iktidarların uygulamalarıyla yön bulur. Ülkemizde bir kısım yasalardaki koruyucu önlemlerin yetersizliği dışında Anayasa'nın 10. Maddesi'ndeki eşitlik ilkesi başta olmak üzere kadınların kamusal yaşamdaki eşitliği ile ilgili kurallar bulunduğunu da anımsamalıyız. Medeni Kanun, evlilik ve mal edinme başta olmak üzere, toplumsal ilişkilerde kadınlar için güvenceler getiriyor. Ancak özellikle muhafazakar iktidarların yönetiminde olduğu dönemlerde, gerek eylem ve söylemlerle toplumu olumsuz yönde etkileme gerekse kamusal alanda engeller çıkartmak, koruyucu önlemleri yerine getirmemek gibi uygulamalar, hak ve özgürlüklerin kağıt üzerinde kalmasına neden oluyor.

Ülkemizin Cumhurbaşkanı "Anneliği reddeden, evini çekip çevirmeyen kadın eksiktir; yarım"dır" diyor. Başbakan otobüste şort giymiş olması gerekçesiyle tekme atılan Ayşegül Terzi olayında "Bir kadın şort giydiğinde mırıldanabilirsin" diyebiliyor. "Üç çocuk", "Kadın börek açar" şeklinde çoğalan bu söylemlerin "Hamile kadınlar dışarıda gezmemelidir", "Kahkaha atmamalı" ifadelerinde olduğu gibi hangi düzeylere ulaşabildiği dikkat çekicidir. Böylesi bir ortamda kadınlara yönelik şiddet ve ayrımcılık uygulamaları da artmaktadır. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun verilerine göre; 2017 Ocak ayında 37 kadın erkekler tarafından öldürüldü, 34 kadına cinsel şiddet uygulandı, 14 çocuk istismara uğradı; 2017 Şubat ayında 30 kadın erkekler tarafından öldürüldü, 19 kadına cinsel şiddet uygulandı, 14 çocuk istismara uğradı.

DİSK'in Emek Araştırmaları kapsamında, çalışma hayatında kadınların durumuna ilişkin önemli saptamalar içeren Mart 2017 tarihli raporu, "Daha çok çalışıyor, daha az kazanıyor" başlığıyla yayımlandı. Bu rapordaki saptamalar şöyle:

- Kadın işsizliği artıyor: Geniş tanımlı kadın işsizlik oranı yüzde 28!
- Ücret eşitsizliği devam ediyor: Erkekler, kadınlardan 2.5 kat daha fazla ücret alıyor!
- Her 4 kadından 3'ü ücretsiz çalışıyor!
- Kadınlar, ev ve aile bakımına erkeklerden 5 kat fazla zaman harcıyor!
- Kadınlar örgütsüz: Sendikalı kadın işçi oranı yüzde 7.6!

TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) kadın işsizlik oranı bir önceki yılın Kasım ayına göre 3 puanlık artış göstererek yüzde 16'ya yükselirken, erkeklerin işsizlik oranı 0.8 puan artış ile yüzde 10.2 oldu.

2015 ve 2016 Kasım dönemlerinde kadınların istihdama katılım oranları değişmemiş ya da dönem içerisinde küçük oynamalar yaşanmıştır. 2015 Kasım ayında kadınların istihdama katılım oranı yüzde 27.5 iken 2016 Kasım ayında da bu oran değişmemiştir. Erkekler açısından da bir değişim söz konusu değildir. Bu da açıkça gösteriyor ki, hükümetin söylemlerinin aksine ülkemizde istihdam yaratmayan ekonomi politikaları uygulanmaktadır.

Aile içerisinde kadınlara yüklenen roller; yemek yapma, temizlik yapma, çamaşır/bulaşık yıkama, ütü yapma, çocuk/hasta/yaşlı bakma gibi ev işleri kadınların emeğini görünmez hale getirmektedir. Türkiye’de günde her 4 kadından 3’ünün ücretsiz çalıştığı görülmüştür. Yani ev içi emeğin hem toplumsal hem de ekonomik açıdan hiçbir değeri yoktur.

OECD ülkeleri içerisinde işsizlik oranlarına baktığımızda değişken bir tabloyla karşı karşıyayız. Kadın işsizlik oranının daha az olduğu ülkelerde kadın istihdamının da yüksek olduğu ortadadır. Bu durumda kadın istihdamını sağlayıcı ve istihdamı koruyucu politikaların uygulandığı söylenebilir. Seçilmiş ülke örneklerinde en fazla işsizlik oranı, ilk olarak İspanya’da (%23.2), ikinci olarak ise Türkiye’dedir (%12.9). Bu iki ülkede de kadın işsizlik oranı erkeklerden fazladır. En az işsizlik oranı Almanya’dadır. Burada kadın işsizliği erkeklerden azdır (%4). OECD ortalamasında ise kadın işsizlik oranı erkeklerden fazladır.

Bugün ülkemizin gündeminde olan Anayasa değişikliği, kadınlar açısından farklı bir değerlendirme yapmamızı da zorunlu kılıyor. Önerilen Anayasa değişikliği, kuvvetler ayrılığını ortadan kaldıran, bütün gücün seçilmiş bir tek kişiye toplandığı, demokratik hukuk devleti ilkesinin önemli ölçüde zarar göreceği bir içerik taşıyor. Demokrasiden kopuş, hukuk devleti ilkesinden de aynı ölçüde kopuş anlamına geliyor. Demokrasinin gerilediği, iktidarın gerek kamusal/kurumsal olarak gerekse kamuoyunca denetim olanaklarının kısıtlandığı rejimlerde kadınların ancak “kağıt üzerinde” eşit haklara sahip oldukları görülüyor.

Ülkemiz 2017 Anayasa Referandumuna son 15 yıldaki siyasal ve kültürel uygulamaların eşliğinde geldi. Siyasal iktidarın bu süreçteki eylem ve söylemlerinin önemli bir kısmını kadınlar oluşturdu. Kadınlar için özgürlük söylemi altında, kamusal yaşamda kadını görünmez kılan, toplumu

bu anlamda geri bir noktaya taşıyan uygulamalar artarak sürüyor. Anayasa değişikliğinin kabul edilmesiyle birlikte, bu uygulamaların derinleşerek devam etmesini öngörmek kehanet olmayacaktır.

İktidarda bulunan siyasi partinin ideolojisi ele alındığında ve bu partinin Anayasa Mahkemesi’nce irticai faaliyetlerin odağı haline geldiği yönünde tespitte bulunduğu gözetildiğinde ve Anayasa’nın kabul edilmesi halinde Cumhurbaşkanı’nın partisiyle ilişkisinin yasal hale geleceği de dikkate alındığında, laiklik ilkesinden de uzaklaşılacağı açıkça görülüyor.

Ülkemizin kültürel ve dini yapısı ele alındığında, laiklik ilkesinin, başka bazı insan hak ve özgürlükleri yanında ve hepsinden daha fazla kadın haklarıyla ilintili olduğu bilinmektedir. Laikliğin olmadığı bir ortamda kadın haklarından da bahsedilemeyeceği açıktır. Dolayısıyla mevcut iktidara ya da benzer anlayıştaki kesimlere sınırsız iktidar tanınması, belki de en fazla kadınların kamusal alandaki varlığını doğrudan etkileyecek sonuçlar doğuracak.

Diğer yandan tarihsel deneyimler, bir ülkenin demokrasi düzeyiyle kadın hakları arasında doğrudan ilinti bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum daha dar ölçekli topluluklar için de geçerlidir. Demokratik topluluklarda kadınların sosyal ve ekonomik yaşama katılımı artmakta, eşit bir konumda yaşamda yer bulmaktadır.

Ailede, okulda, işyerinde ve tüm kamusal alanda artan otorite, öncelikle kadınların haklarını kısıtlamaktadır. Otorite erkek egemen bir kavramdır ve siyasal süreçlerde de aynı sonuca neden olur.

16 Nisan Anayasa Referandumu’nda evet denilmesi, siyasal otoritenin yoğunlaştığı, diğer tüm kurumlar üzerinde tek bir gücün hakimiyetinin kurulduğu, demokrasilerde örneği bulunmayan ve daha çok ataerkil Doğu toplumlarının tek adama bağlı sistemlerinde rastlanan yönetim biçimini ortaya çıkartacak. Bu durum, Anayasa değişikliğinin, diğer toplum kesimlerine göre, kadınlar için daha can alıcı bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye’de bugünkü kısıtlı demokrasi koşullarında dahi birçok hak ihlaline uğrayan kadınlar için anayasa referandumu yaşamsal önem içermektedir. 16 Nisan’da oylanacak olan laikliktir, örgütlü iş alanlarıdır, milyonlarca kadının özgürlüğü ve en önemlisi de yaşam hakkıdır. Kadınlar şiddetsiz, eşit, özgür bir hayat için dayatılanın aksine mırıldanarak değil, yüksek sesle demokrasi istiyor ve anayasa değişikliğine “Hayır” diyor. ■

DİSK, KESK, TMMOB, ATO, ASMMO “Referandum ve Türkiye’nin Geleceği” Paneli Düzenledi...

DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİ ORTADAN KALKAR

EMO Basın- KHK ile üniversitedeki görevine son verilen Anayasa hukukçusu Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ile Türkiye’nin önemli iktisatçılarından Prof. Dr. Korkut Boratav; DİSK, KESK, TMMOB, ATO ve ASMMO’nun düzenlediği panel ile ağırlandı. Prof. Kaboğlu, parti devlet ve halk ayrışması yaşandığına dikkat çekerken, Anayasal bir kamuoyu oluşumuna izin verilmediğini, sistem ve rejim değişikliğiyle demokratik hukuk devletini ortadan kaldıracak bir düzenlemenin halkoyuna sunulduğunu kaydetti. Osmanlı’dan bu yana gelen normatif düzenek ve geleneklerin kaldırıldığına dikkat çeken Kaboğlu, “Türkiye toplumunun hafızasını lağvetmek için getirilen bir metin. Bir kişi bağımsız; yasama, yargı o bir kişiye bağlı. Görev var, yetki zirvede, ama sorumluluk yok. Devlet denge-denetim düzeneği bakımından eleştirdiğimiz 82 Anayasası’nın yüzde 80’i kalkmış bulunuyor” dedi.

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) Ankara Bölge Temsilciliği, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) Ankara Şubeler Platformu, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Ankara İl Koordinasyon Kurulu, Ankara Tabip Odası (ATO) ile Ankara Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası (ASMMO) tarafından düzenlenen “Referandum ve Türkiye’nin Geleceği” Paneli 6 Mart 2017 tarihinde İnşaat Mühendisleri Odası Teoman Öztürk Salonu’nda gerçekleştirildi.

Panelin açılışında konuşan TMMOB Ankara İKK Sekreteri Özgür Topçu, ülkemizin karanlığın içerisinde bir uçuruma doğru sürüklendiğini ifade etti. Topçu, “Bombaların patladığı; iş cinayetleri, çocuk istismarı ve kadın cinayetlerinin arttığı bir dönemi yaşıyoruz. İlan edilen OHAL ile birlikte milletvekilleri, belediye başkanları, gazetecilerin tutuklandığı; gazetelerin dergilerin kapatıldığı; kamusal varlıkların Varlık Fonu ile yağmalanmaya çalışıldığı; akademisyenlerin ihraç edildiği bir dönemi yaşıyoruz. 16 Nisan’da bu içinden geçtiğimiz düzen bizlere onaylatılarak kalıcı hale getirilmek isteniyor. Tek adamla başkanlık sistemi bizlere dayatılıyor” diye konuştu.

TMMOB Ankara İKK Sekreteri Özgür Topçu

Anayasa Savaş Değil Barış Projesi Olmalıdır

KHK ile Siyasal Bilgiler Fakültesi’ndeki görevinden çıkarılan Aysun Gezen’in yönettiği panelde ilk sözü alan Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu, anayasanın bir tür savaş projesi olarak dayatıldığını, oysa anayasaların barış projesi olarak görülmesi gerektiğinin altını çizdi. “Savaş projesi olmaktan çıkarmak için daha çok birlikteliğe ihtiyacımız var” diyen Kaboğlu, her devlette anayasaların tartışılıp değiştirildiğini, sorunun anayasanın nasıl ele alınıp, nasıl algılandığında yattığını söyledi. “Yani toplumun içinde bulunduğu sorun ne ölçüde anayasadan, ne ölçüde yöneticilerin tavırlarından kaynaklanıyor” diyen Kaboğlu, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“İsviçre gibi devletlerle bizim aramızdaki en önemli ayrılık bu. Esasen anayasal sorunlar, anayasa içinde çözülür. Yürürlükteki rejim tercihi içerisinde çözümlenir. Mesela parlamenter rejimi benimsemişsiniz, onun içinde çözersiniz. Siyasal ve anayasal sorun karşısında bu sistem-rejim işlemiyor, yenisini getirelim biçimindeki bir yaklaşım ‘Anayasacılık’ kavramına aykırı bir yaklaşımdır. Şu anda başlıca yanlış bu.”

Anayasanın sistem ve rejim değişikliği yaparak değiştirilme isteğinin haklı olduğu varsayılabilir; yürürlükteki anayasal düzeni adeta kaldırmak amaçlandığına göre bunun çok ciddi gerekçesinin sunulması gerektiğini kaydeden Kaboğlu, bir anayasal devletin devamlılığında bunun gerekçesinin üretilmesinin çok zor olduğunu, örneğinin bulunmadığını söyledi. Prof. Kaboğlu, anayasa değişikliğinin 1.5 sayfalık genel gerekçesini bu açıdan masaya yatırdı. Metindeki birinci kavramı “Toplum mühendisliği” olarak ele alan Kaboğlu, anayasaların devleti hukukla sınırlandırmak üzere hazırlanan metinler olduğu söylenirken, sonrasında hiç hukuktan bahsedilmediğini kaydetti. “Bürokratik Cumhurbaşkanı” eleştirisi yapıldığını, ama “Cumhurbaşkanı’nın nereden gelirse gelsin Anayasa’nın üstün hükümlerine uymak zorunda olduğunun” herhangi bir biçimde belirtilmediğine dikkat çeken Kaboğlu, “Vesayetçi Anayasa” kavramıyla ilgili de bugün TRT’nin sadece “Evet” oylarını yansıtan bir vesayetçi yapı içerisinde işletildiğine dikkat çekerek, vesayetçi kurumların bu anlamda kurulmadığına dikkat çekti. “Hükümet sistemi ve sayısı” ile ilgili söylemi de tek parti iktidarında bile kurulan hükümet sayısına dikkat çekerek eleştiren Kaboğlu, “Hükümet sayısı sistemin sorunu değil. Burada yanıtlanması gereken soru şu: Nitelik mi nicelik mi? 5 aylık hükümet çok ciddi icraat yapar, 5 yıllık hükümet ülkeyi uçuruma sürükleyebilir” dedi.

Gerekçede dünya pratiğinden yararlanıldığı söylenmesine karşın dünya uygulamalarının yer almadığını ifade eden Kaboğlu, bu değişiklikte sadece Türkiye’nin 93 yıllık Cumhuriyet döneminin değil, Tanzimat’tan, Osmanlı modernleşmesinden bu yana olan normatif düzenek ve geleneklerin ortadan kaldırıldığını kaydetti.

Sivillerin Anayasa Emeği Yok Sayıldı

Prof. Kaboğlu, son 25 yılda sivil toplumun yeni Anayasa için çok emek harcadığını, DİSK'ten Hak-İş'e, TİSK'ten TOBB'a, TÜSİAD'dan MÜSİAD'a, Barolar Birliği'ne varıncaya kadar yapılan çalışmalarda ortaklaşılın 3 noktanın "Hak ve özgürlük alanının genişletilmesi, yargı bağımsızlığı ve rejimin demokratikleştirilmesi" olduğunu anımsattı. Bugün yalnızca TRT değil, tüm televizyonlardan yapılan ikna turlarının tutmamasının altında da tabanın farklı düşünmesinin yattığını ifade eden Kaboğlu, "Sivil anayasa emeğini Türk siyasal aktörleri değerlendiremedi" dedi. 2011'de AKP dışındaki tüm partilerin "Başkancı Anayasa" önerisini reddetmeleri üzerine AKP'nin masadan kalktığını, 1 Kasım seçimlerinden sonra yeniden kurulmak istenen masanın kurulamadığını, 15 Temmuz sonrasında ise HDP dışlanarak komisyonun çalıştırıldığını ve komisyonun çalışması gün ışığına çıkmadan, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin açıklamasıyla bu Anayasa değişikliği sürecine girildiğini anlattı. Bu açıklamanın "Hükümet, yönetim, külliye Anayasayı ihlal etmektedir. Anayasa dışı bir yönetim söz konusudur" anlamına gelmesine karşın Anayasa değişikliğine kapı açıldığını söyledi.

Seçimlerdeki Hukuk Bile İşletilmiyor

Prof. Kaboğlu, anayasa değişikliğinin OHAL ortamında yapılamayacağını hukuki nedenlerini şöyle açıkladı:

"Anayasa yapımı, gelecek kuşaklar için bağlayıcı metinler olarak, geniş toplumsal kesimlerin katılımıyla geniş bir tartışma ortamında geliştirilen bir metindir. Oysa olağanüstü dönemlerde özgürlükler daha çok sınırlanır, iktidar daha çok artar, Anayasal bir ortam oluşması mümkün değil. 3-4 yıl yönetecek bir siyasal çoğunluğu ortaya çıkarmak için yapılan seçim öncesinde bile İçişleri, Adalet ve Ulaştırma bakanları istifa etmek zorunda. Niçin? Kamu hizmeti tarafsız olarak sürdürülsün, iktidar partisince devlet hizmetleri yönlendirilmesin, kamuoyu serbestçe oluşsun diye. 3-4 yıl yönetecek bir çoğunluğun oluşması için böyle düzenlemelere sahibiz. Gelecek kuşakları bağlayacak anayasa değişikliğini ise OHAL'de yapıyoruz. 3 bakan etik açıdan da olsa çekilme gereği duymuyor. Adalet Bakanı 'Hayır' oyu verecek olanı teröristle özdeş buluyor. Aynı şeyi yurtdışında da söyleyeceğim diyor. Orada durdurulunca 'özgürlük' diyor. Ama kendi ülkende sadece sen konuşuyorsun. Keşke Almanya o yasağı uygulamasaydı. Özgürlük hepimize lazım."

Parti-Devlet/Halk Ayrışması Yaşanıyor

"Açık olan Türkiye'de anayasal kamuoyu oluşmasına elverişli ortam yoktur" diyen Kaboğlu, medyaya eşit giriş

hakkı bir yana, medyaya bu bilgileri düzgün çıplak biçimde aktarma olanağının bile olmadığına dikkat çekti. Kaboğlu konuşmasını "Biri konuşuyor, bir sürü televizyon yayını kesiliyor, 2 numara konuşuyor, kesiliyor, yavru partinin başkanı konuşunca da kesiliyor. 'Aynı anda miting düzenlemeyeceğiz' diyorlar; televizyonu bütünüyle bloke etmek için. Burada ciddi parti-devlet ve halk ayrışması karşısında bulunuyoruz" diye sürdürdü.

Prof. Kaboğlu, anayasa değişikliği paketinin içeriğine yönelik saptamalarını da özetle şöyle sıraladı:

- Hükümet lağvediliyor; Osmanlı'dan bu yana kurulan hükümet... Dile getirilmeyen bir husus var: Cumhurbaşkanlığı da lağvediliyor. Cumhurbaşkanlığı sadece adı. Padişahlık da olsa, Parlamento tarafından seçilse de Cumhurbaşkanlığı bundan farklı. Deniliyor ki, Cumhurbaşkanı parti lideri olarak milletvekili adaylarını kendisi belirleyecek, Parlamento'da çoğunluğa sahip olacak, kamunlar kendi çoğunluğu tarafından yapılacak.

Bir Gecede Her Şey Değiştirilebilecek

- Milletvekili sayısı 550'den 600'e çıkarılıyor. Senato kurulabilirdi, ama o denge ve denetleme olacağı için kurulmuyor. 600 milletvekilinin mi yoksa bir kişinin mi daha çok yasama yetkisi var? Çıplak gözle baktığımız zaman münhasır denilen Meclis, Anayasa'nın yollama yaptığı alanlarda yetki kullanabilecek. Onu da sayıyorlar; 83 alanda yasa yapabilecek. Ama Cumhurbaşkanı'na bütün kamu kurumlarını düzenleme, birleştirme, ayırma, kaldırma yetkisini veriyor. Oysa devletin temel kurumlarını düzenleyen kamunlarda daha nitelikli çoğunluk aranır, Anayasa Mahkemesi'nce zorunlu denetlenir. Şimdi bir gecede Adalet Bakanlığı teşkilatı yeniden düzenlenebilir. Bütün Cumhuriyet yeniden kurulabilir. Anayasa Mahkemesi üyelerini kendisi atamıyor mu? Eğer Anayasa Mahkemesi Avrupa'daki gibi olsaydı denetlemeden yürürlüğe girmeyecekti. Ama Anayasa Mahkemesi Türkiye yeniden yapılandırıldıktan sonra denetleyecek. 1 yıl sonra, 2 yıl sonra hiçbir anlamı kalmayacak. Kamu tüzel kişileri, belediyeler, meslek odaları Cumhurbaşkanı kararnamesiyle düzenlenebilecek. Meclis çıkarsın, aylarca tartışsın, o tartışırken odaların seçimini sağlar, ondan sonra Anayasa Mahkemesi 5 yıl sonra denetlesin. - Milletvekillerinin görev ve yetkileri daraltılıyor, bunlar tek bir kişiye geçiriliyor. Hükümetin şu anda bir KHK çıkarabilmesi için yetki kamununa ihtiyacı var. Yetki kamunu falan tarihe karşıyor. Yargının beyni olan HSYK oluşumu büyük ölçüde ona bırakılıyor. Bizler Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, Türk tipi başkanlık rejimi gibi kavramlarla uyutulmaya çalışıyoruz.

Prof. İbrahim Kaboğlu, bu getirilmek istenen sistem ve rejimin, "parlamentar rejim, başkanlık, Meclis hükümeti, yarı başkanlık" tanımlarına girip girmediğine bakıldığında, bunların hiçbirisinin olmadığına dikkat çekti. Bu noktada temel kriterleri de şöyle açıkladı:

"Bir kez bu rejimlerin tasnifinde ortak payda yargı bağımsızdır. Eğer yasama ve yürütme arasındaki ilişkiler karşılıklı bağımlılık ilkesine göre oluşuyorsa, parlamentardir. Yasama ve yürütmenin oluşumu, işleyişi ve sona ermesi karşılıklı bağımsızlık ilkesine göre benimseniyorsa bu rejim başkanlık rejimidir. Bizde de bu iki sözcük var. Bağımsızlık, bağımlılık, ama karşılıklılık yok. Bir kişi bağımsız; yasama, yargı o bir kişiye bağlı. Sonuç Anayasa'nın ikinci maddesindeki devlet tanımındaki demokratik hukuk devleti kavramının ortadan kaldırılmasıdır."

Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu

Adalet Önünde Hesap Verme Kaldırılıyor

Salondan gelen soruları da yanıtlayan Kaboğlu, demokratik hukuk devleti kavramının nasıl ortadan kaldırıldığını ayrıntılı olarak şöyle ortaya koydu:

"Hep 'Rejimi değil, sistemi değiştiriyoruz' diyorlar. Ben de 'Her ikisini de değiştiriyorsunuz, çoğulcu siyasal rejim özelliklerini kaldırıyor sunuz' diyorum. Çünkü ikinci madde demokratik hukuk devleti acaba ne kadar kalıyor? Hukuk devletini tanımlamak için 3 kavram var: Görev, yetki, sorumluluk. Şimdi bütün yetkileri Cumhurbaşkanı, yardımcılar ve bakanlara verdiniz. Ama bu makamlar, Parlamento önünde sorumlu değil. Cumhurbaşkanı, makamında birkaç kişiyi öldürse Meclis'te bunun gündeme getirilmesi için 301 oya ihtiyaç var. Görüşülebilmesi için 360'a, Yüce Divan'a sevk için 400'e ihtiyaç var. 14 yıl diyelim görev yaptı; 14 yıl sonra da aynı kural geçerli. Bakanlar, yardımcılar dediniz. TOKİ yoluyla soyguncu devlet düzeni yaratmak denildi. Onlar için de aynı kural geçerli. Bakanlık ve başkan yardımcılığı bittikten sonra da aynı kural geçerli... Şimdi sorumluluk ilkesi kalkıyor. İsterse memleketi satabilir, bir daha adaylığını koymaz. Neden çünkü halk önünde hesap verir diyorlar. Halk önünde hesap vermekle, hukuki, adalet önünde hesap vermek farklı kavramlar. Vatana ihanetten yargılanamıyorlardı' diyorlar. Vatana ihanet anayasal kavramdır. Anayasa'yı ihlal ederseniz vatana ihanetten Yüce Divan'a gidebilirsiniz. Burada Cumhurbaşkanı 'Tanımıyorum' dedi; ne olacak, hiçbir şey yok. Görev var, yetki zirvede, ama sorumluluk yok. Devlet denge-denetim düzeni bakımından eleştirdiğimiz 82 Anayasası'nın yüzde 80'i kalmış bulunuyor. 82 Anayasası Darbe Anayasası dedik, ama 82 Anayasası'nın 2004'e kadar geçirdiği değişikliklerle metamorfoza uğradığını anlatamadık. 82 Anayasası artık bu metin değildir."

Bütçe teklifini Cumhurbaşkanı'nın vermesi, daha önemlisi Meclis bunu reddederse önceki bütçeyi uygulamaya devam etmesinin öngörüldüğüne dikkat çeken Kaboğlu, Meclis'in görev yetkileri 4 satırda sayılmışken sadece Cumhurbaşkanı'nın 1 maddede sayılan yetkilerinin 28 satır olduğunu kaydetti.

Padişahın Bile Partisi Yoktu

"Halka nasıl anlatacağız? Bunu terk edin. Biz sokak insanı değil miyiz? Biz halkız. Kendi içinizde de bu ayrımı yapmayın. Onlar partidir, militandır, milistir, Diyanet İşleri Başkanlığı'na bir şey dedirtirler. Onlar neyse halk biziz. Bu bakımdan anayasal kamuoyu oluştu mu diyoruz? Halk kavramını öne çıkarmakta yarar var" diye konuşan Kaboğlu, tarihle ya da diğer ülkelerle yapılan karşılaştırmalardaki tuzaqlara da düşülmemesi gerektiğini söyledi. Amerika'da 50 anayasa artı 1 anayasa olduğunu, padişahlığın da gelmediğini çünkü padişahın partisinin olmadığını belirten Kaboğlu, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Danıştay'ın kuruluşu padişahlık zamanı. 1876 Kanuni Esasi'yi yazan 18 kişiyi biliyorum. Ama bu anayasayı kim yazdı bilmiyorum. O birikimle geldi Cumhuriyet'e ve Cumhuriyet'in kurucuları Osmanlı'nın bu deneyiminden yararlanarak bunu ileriye götürerek Cumhuriyet'i kurdular. Olumlu kurum ve gelenekler devam etti. 16 Nisan'da oylanır da bu metin 'Evet' oyu alırsa tarihimizin en büyük kırılması yaşanacak. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçişteki kırılmadan derin olacak. Çünkü o kırılmalar ilerlemeler anlamındaydı. Bütün bu 200 yıllık birikimini bir anda ortadan kaldırmak için, Türkiye

toplumunun tarihsel hafızasını lağvetmek için getirilen bir metindir."

Kişi Değil, Gelecek Vurgusu

2010 oylamasında da "Evet" ve "Hayır"ların eşit olmadığını, "Hayır"ın nitelikli bir çoğunluk olduğunu, çünkü yarışma koşullarının eşit olmadığını, devlet organlarının "Evet" denmesi için seferber edildiğini anlatan Kaboğlu, şöyle konuştu: *"Bugün 2010 koşullarını arıyoruz. Çünkü bugün tamamen silindir gibi geçmiş bulunuyor, medyanın üzerinden. Plebisit bir oylama olacak bu. O nedenle bu oyuna gelmememiz gerekir. 'Kişi için değil, gelecek için' diyebiliriz. 'Bugünkü koşullar nedeniyle böyle bir anayasa hazırladık' diyordu Evren, 'şartlar değişince Anayasa da değişir' diyordu. Şimdi Anayasa yapanlar değişecek diyorlar mı? Tam tersine bir daha değişmemesi için siyasal çoğunlukların oluşturulması amacıyla bütün önlemleri almış bulunuyorlar. Bu Anayasa'nın en azından 70 yıl yürürlükte kalabileceğini sorgulamamız gerekiyor. Bir kişinin 14 yıl Cumhurbaşkanlığı yapma süreci var. Sevdiğimiz adamdan sonra kim gelecek bunun önlemi var mı? O sebeple çıplak yetkiler üzerinde yoğunlaşıyoruz."*

Kaboğlu başka bir soru üzerine de, "28 Şubatı eleştirirken, cemaatlerin sivil toplum kuruluşu olarak dayatıldığını unutmayın. Cemaatler cemaattir. Sivil toplum kuruluşu olması için giriş serbest, faaliyet serbest, çıkış da serbest olmalıdır. İşte o karanlıklarda kurulan koalisyonlar Türkiye'yi bu hale getirdi. 'Allah'ın fırsatı' dedi. Biz demokratları tasfiye etmek için kullanıyorlar" dedi.

Boratav'dan Peru Örneği

Prof. Dr. Korkut Boratav ise Anayasa değişikliğini bir yurttaş olarak değerlendirdiğinde gelişmişlik ve ekonomik düzey açısından Türkiye ile benzerliğe sahip Latin Amerika'ya bakılmasını önerdiğini söyledi. Boratav, sunumunda Peru'daki 1990-2000 yılları arasındaki başkanlık hikayesini anlattı.

Orta halli bir ülke olan Peru'nun pek çok Latin Amerika ülkesi gibi sermayenin sınırsız tahakkümünün ismi olan neoliberal rejime askeri cuntalar döneminde, 1970'li yıllarda geçtiğini belirten Boratav, büyük yıkımların yaratıldığını ve 10 yıl kesintisiz askeri rejim uygulandığı için bu döneme iktisatta "Latin Amerika'nın kayıp 10 yılı" denildiğini kaydetti. "Bu 10 yılı Peru sivil yönetime geçerek yaşadı. Sivil yönetimler neoliberal rejimle kavga ettiler, ama beceremediler" diyen Boratav, bu dönemde Anti-Amerikan geleneği olan parti APRA'nın iktidarında Alan Garcia'nın başkan olduğunu ve Peru'nun dış borç problemini askıya alarak çözmeye çalıştığını, ancak hiperenflasyon ve ekonomik yıkıntıyla 1990'a geldiğini anlattı.

Prof. Dr. Korkut Boratav

Fujimori ile Otoriter Başkanlığa Geçiş

Peru'nun sermaye sınıfları IMF reçetelerine kesin bağlı neoliberal politikaların uygulanması için Mario Vargas Llosa etrafında birleşirken, birden bire 52 yaşında siyasetle hiç uğraşmamış, Ziraat Mühendisi olan Japon asıllı Alberto Fujimori'nin adaylığını koyup, hem sol akıma hem de Llosa'ya karşı yürüttüğü herkese iş, refah vaat eden kampanyasıyla seçildiğini kaydetti. Parlamento'da azınlıkta olan Fujimori'nin Parlamento ve Anayasa Mahkemesi'ni feshettiğini, yeni Anayasa yürürlüğe girinceye kadar kararnamelerle ülkeyi yöneteceğini ilan ettiğini, bunu yaparken askerlerin desteğini aldığını, Peruluların buna "Kendine darbe" dediklerini aktardı.

Prof. Boratav, Fujimori'nin daha önce CIA'ye bilgi aktardığı için ceza alıp, ordudan atılan Montesinos'u istihbarat teşkilatının başına getirip, başyardımcı yaptığını; ardından kampanyası boyunca eleştirdiği neoliberal programın katı bir savunucusu olduğunu ve gerçekten en katı özelleştirme programlarından birini yoğun bir şekilde uyguladığını anlattı. Bu şekilde gelen kaynakların bir bölümünü yoksullara gıda ve sosyal yardıma harcayan Fujimori'nin yeni bir anayasa için Kurucu Meclis kurduğunu belirten Boratav, "En azından burada akıl ve mantık doğrultusunda hareket etti. Ama 2 yıllık keyfi ve kararnameli yönetimi protesto eden partiler seçime girmediler. Fujimori çoğunluğu aldı ve Kurucu Meclis; Parlamento'nun, yargının yetkilerini sınırlayan, Anayasa Mahkemesi faaliyet alanını sınırlayan otoriter bir başkanlık rejimini getirdi. 1995'te kendi partisiyle seçim yaptı, seçimi de kazandı. 5 yılda, 3 seçim, 1 referandum kazandı" diye konuştu.

Kanlı Menfaat Şebekesi

Boratav, istihbaratın başına getirilen Montesinos'un otoriter başkanlık rejimindeki işlevini de şöyle anlattı:

"Geniş bir menfaat şebekesi oluşturdu. Peru için önem taşıyan kara para aklama, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, çok kapsamlı özelleştirmenin içinde dönen fonları çevirme, iktidarla paylaşma işlerini yürüttü. İkinci işlevi, istihbaratın bir kanadını vurucu, adeta ölüm çetesine dönüştürdü. Colina grubu olarak adlandırılır. Bir dizi kanlı eylemin organizatörü olarak rol oynadı. Temel bir bahanesi de vardı: Peru'da gerilla savaşı yürüten Aydınlik Yol Hareketi. Aslında bu çözülmüştü; lideri tutuklanmış, mahkum edilmişti, hareket artık dağılmıştı. Artık Peru düzleminde tehdit edici silahlı bir grup olmaktan çıkmıştı. Fakat bahane kullanılmaya devam edildi. 3 büyük kan dökme olayı vardır. Bilahare açığa çıktı. Başkent'in yoksul bir semtinde 1991'de gecekondu semtinde bir grup mahalleli kanalizasyon sorununu çözmek için toplantı yapıyor. Maskeli bir grup, Colina grubu, Aydınlik Yol Hareketi toplantısı olduğunu iddia ederek, saldırıyor, biri çocuk 14 kişi öldürülüyor. Ölüler

gömülüyor. Daha sonra çıkıyor ortaya ki, bu grup aslında mahalle sorununu halletmek için çocuk çocuk bir araya toplanmışlar. İkinci olayda; sol şöhreti olan bir üniversitenin yurtlarına yine maskeli ayn grup saldırıyor. Hocalardan birini evinden, 9 öğrenciyi de yurtlarından toplayarak derdest ediyorlar; önce işkence, sonra cesetler yok ediliyor. 1995 seçimlerini kazandıktan sonra cılası dökülmeye başlıyor."

Dünya ekonomisinin canlılık döneminin sona ermesinin ardından 1997'de kriz dalgasının Latin Amerika'ya yansıdığını, Peru'yu da etkilediğini, ekonomik kaynaklardaki daralmayla yoksullara yardım ivmesinin de son bulduğunu kaydeden Boratav, İstihbaratçı Montesinos'un bir diğer işlevinin de medyayı parayla ve baskıyla kontrol etmek olduğunu anımsattı.

Fujimori'nin Anayasa'da başkanlık için getirdiği 2 dönem sınırına ilişkin yorumu değiştirip bunu da kabul ettirerek, 2000'de gidilen seçimlerde yeniden seçildiğini belirten Boratav, medyada cinayet ve yoksulluk haberlerinin yaygınlaşmaya, medyayla rüşvet alışverişlerinin ortaya çıkmaya başladığına, muhalefetin canlandığına dikkat çekti. Sonunda Montesinos'un görevden alındığını, Fujimori'nin de yurtdışında olduğu sırada sokağa taşan muhalefet karşısında faksla istifasını yolladığı, ancak Meclis'in yapısının da değişmiş olması nedeniyle istifanın kabul edilmeyerek yargılanması kararının çıktığını aktardı. Fujimori'nin 7 yıl yurtdışında kaldıktan sonra teslim edildiğini, zimmet ve rüşvet yargılaması sonunda birinden 16 yıl, diğerinden 25 yıl hapis cezası aldığını ve en yüksek ceza olarak 25 yılı doldurmak üzere halen hapiste olduğunu kaydetti. Buna rağmen kitle tabanı bulunduğunu ve kızının 2 kere başkanlığa aday olduğuna dikkat çeken Boratav, "İktidar tutkusu, burada çok avanta var mı diyor, böyle mi düşünüyor acaba? Peki samimiyetle iktidara geldi, sonradan niye yozlaşıyor? Niye bırakmıyor? Yozlaşırsan bırakamazsın. Bırakırsan hesap vereceksin" diyerek konuşmasını tamamladı.

Toplumun Çoğunluğu Cumhuriyeti Özümsemiştir

Panelde katılımcıların soruları üzerine Boratav, Türkiye toplumunun büyük çoğunluğunun Cumhuriyet birikimlerini bilinçli veya bilinçsiz özümsemiş olduğuna kesin kani olduğunu altını çizdi. "Yılgınlık yenilgiyi getirir" uyarısı yapan Boratav, Türkiye'de Anayasa değişikliği sürecine ilişkin gördüğü yapıyı şöyle ortaya koydu:

"İki büyük akım var. İçinde çok farklı renkleri taşıyan Cumhuriyetçi blok. Bu farklı renklerin uçlarındakiler de birbirini hiç sevmeyiz. Bu blok ancak bu tercihle karşı karşıya geldiği zaman öbür uçtakinin ne dediğine hiç bakmadan pozisyon alır. 'Hayır' der. Bütün mesele yığın olmadan katılımdır. Nasıl olsa iktidarı vermez düşüncesi yığınlıktır. Eğer toplumun bütün çoğunluğu bütün akımlarıyla katılırsa... İdeolojik blok şudur: İslamcı blok. Müslümanla alakası yok. Cumhuriyetçi blokun kesin üstünlüğü vardır, katılması şarttır. Herkes karınca karınca işini yapıyor. Birbirini sevmeyenler öbürüne kanca atmıyor. Üçüncü konu; sandık güvenliği. Mühim olan odur. Bu referandumdan 'Evet' çıkma ihtimali zayıftır. Ekstrem örneklerle gelelim; 'Evet' çıkarsa değil, 'Hayır' çıkarsa ne yapılacağı daha önemlidir. OHAL durumunu ne kadar sürdürebilir? Bu kadar büyük yetkileri kullanan iktidar, kaybetmiştir de, niye kaldırsın? Yenik düşmüş iktidar OHAL'i sonuna kadar götürmek isteyecektir. O tür bir düzenin sürmesi mümkün değildir. Tarihi dersler gösteriyor ki er veya geç defteri dürlür."

EMEK CEHENNEMİNİN ATEŞİNİN HARLANMASINA HAYIR!

Umar Karatepe
DİSK Basın Yayın ve Halkla İlişkiler
Dairesi Müdürü

Hakan Koçak
DİSK Koordinatörü

16 Nisan'da ülkemizin geleceğini belirleyecek çok önemli bir referanduma gidiyoruz. Bu referandum ülkenin geleceğini olduğu kadar, işçilerin de geleceğini etkileyecek. Üçte ikisi ücret gelirleriyle yaşayan, hızla işçileşen bir toplum için Anayasa değişikliği neler getirecek?

Öncelikle şu gerçeği aklımızdan çıkarmamamız gerekiyor: Demokrasinin ve emeğin haklarının gelişimi birbirinden bağımsız süreçler olarak değerlendirilemez. Ülkenin çoğunluğunun çıkarlarının, yani işçi sınıfının yer almadığı bir rejime demokrasi denmez. Tam da bu nedenle demokrasinin gelişmesi, emeğin haklarının gelişmesine bağlıdır. Öte yandan emeğin hakları da ancak demokrasi geliştikçe korunabilir ve geliştirilebilir.

16 Nisan'da referanduma sunulacak Anayasa değişikliği demokrasinin asgari şartlarını yok etmekte, emeğin en temel ihtiyaçlarını ve taleplerini yok saymaktadır. Bu değişiklik metninin işçilere ne vaat ettiğini biraz daha somutlamaya çalışalım.

Meclis'in, yargının ve hükümetin yetkilerini tek bir kişiye toplayan antidemokratik bir sistem, işçilerin haklarını ve hakları için mücadele olanaklarını daraltacaktır. Biraz daha somutlarsak, işçilerin hakları tek bir kişinin kararına bırakılacak; hakları meydanlarda, mahkemelerde, TBMM'de, grevlerde savunmak ve kazanmak zorlaşacaktır. OHAL ilan etme yetkisi olan bir tek adam yönetiminde, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının, düşünceyi ifade özgürlüğünün nasıl kısıtlandığına 8 aylık OHAL deneyimiyle fazlasıyla tanık olduk. Yeni Anayasa'da işçilerin grev yaparak haklarını savunması da OHAL koşullarında tek bir imzayla bir gecede yasaklanabilecektir.

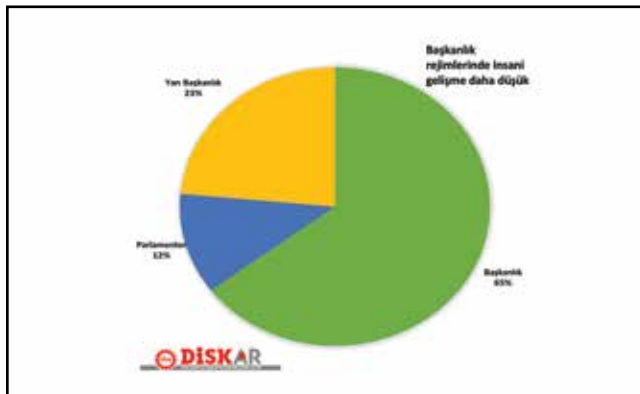
Öte yandan Meclis'in devre dışı bırakılması, emeğin haklarını daraltmaya yönelik birçok kararın, tam da propaganda

edildiği gibi "hızlı" bir biçimde alınmasını sağlayacaktır. Örneğin seçimlerden sonra hükümetin gündeminde kıdem tazminatının fona devir adı altında ortadan kaldırılması ve iş mahkemeleri yoluyla hak aramanın kısıtlanması bulunmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda kıdem tazminatı hakkını ortadan kaldırmaya yönelik girişimler, işçilerin alanlarda yürüttüğü etkili mücadele ile durdurulmuş; bu mücadele Meclis'te bulunan partiler ve vekiller üzerinde de ciddi bir etkiye bulunmuş, dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik

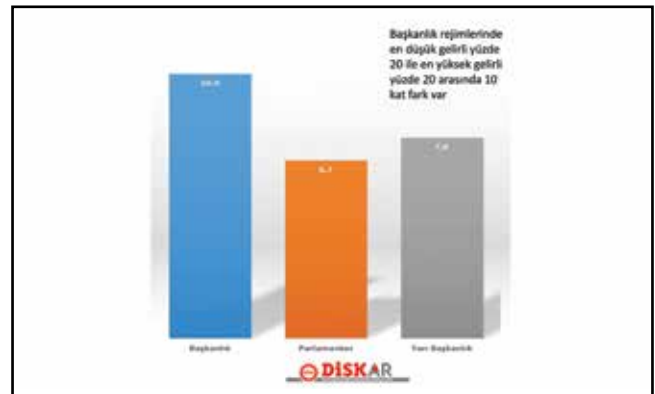
Bakanı bu düzenlemenin "Bir başka bahara" kaldığını duyurmuştu. Kıdem tazminatını ortadan kaldırmak için düşündükleri "bahar" yeni Anayasa ile ortaya konmaktadır. OHAL ilan etmiş tek adamın, tek imzayla bir gecede hem kıdem tazminatını hem de iş mahkemelerinde hak arama hakkını ortadan kaldırması mümkündür. Kısacası yeni Anayasa teklifi bir kişiye tek bir imzayla sendikaları kapatma, grevleri yasaklama, kıdem tazminatlarını kaldırma, toplu iş sözleşmelerini askıya alma, haklarını bile ödemediği işten atma yetkisi vermektedir.

Yeni Anayasa'nın işçileri olumsuz etkileyecek bir başka boyutu da toplumun kutuplaşmasıdır. Toplumun kutuplaştırarak, halkı inanç ve etnik kökene göre bölerek, "Hayır" diyenleri "terörist, darbeci" diye suçlayarak dayatılan bir Anayasa metninin ülkede ekonomik ve politik istikrarı sağlaması mümkün değildir.

Yolsuzlukların yargıda hesabının sorulmasını engelleyen, "5 yılda bir sandıkta hesap sorarsınız" diye yönetenlerin yolsuzluk dahil her türlü suçuna "cezasızlık" vadeden bir Anayasa'nın geçerli olduğu ülkede, ekonomik krizlerin önlenmesi olanaklı değildir. Son 10 yılın en yüksek resmi işsiz sayısına ulaştığımız, gerçek işsizlik oranının yüzde 20'leri bulduğu bir ülkede ekonomik kriz, yani daha fazla işsizlik ve daha fazla yoksulluk, bir kumar oynayarak göze alınabilir

Sendikal Hakların En Çok Korunduğu/En Az İhlal Edildiği Ülkeler

Siyasal Rejimlere Göre Haftalık Çalışma Süreleri

bir risk değildir. İşsizlik hızla artarken tek bir kişinin “işini” dert eden, milyonların işini tehlikeye sokan bir düzenleme işçiler açısından kabul edilemez.

Bu Anayasa’yı topluma dayatanlar da işsizlik nedeniyle büyüyen, tek kişinin işine odaklanmasıyla perçinlenen tepkileri görmekte, bu konuda çeşitli adımlar atıyor görüntüsü vermeye çalışmaktadır. İşsizlik Fonu’nda biriken ve işsizlere ödenmeyen paralar, yani işçilerin parası “teşvik” ve “Varlık Fonu” adı altında patronlara peşkeş çekilmekte, bu da istihdam atılımı olarak gösterilmektedir. Böylece işsizlerin tepkisinin referanduma yansması engellenmek istenmektedir. Oysa kurulduğu 2002 yılından bu yana işsizlere sadece 14.3 milyar TL ödeme yapan İşsizlik Sigortası Fonu’ndan bir çırpıda 12 Milyar TL’ye el koyup patronlara vererek işsizlik tabii ki azalmayacaktır. İşsizlik, küçük işletmelerde fiilen çalışmadan eş, dost, akrabanın işe alınmış gibi gösterilmesiyle değil, yatırımlarla azalır. Tek kişinin sözünün yasa, yönetmelik, mahkeme kararı olduğu bir ülkede, o kişinin çok yakın çevresi dışında kimsenin yatırım yapmak istemeyeceği ise açıktır. İşsizliğe karşı yapılacak ilk şey bu Anayasa dayatmasına “Hayır” demektir.

Başkanlık sisteminin işçilere zararlı olduğuna dair tüm bu saptamalarımız dünyadaki örneklerle de doğrulanmaktadır. DİSK-AR’ın siyasal rejimlerine göre temel işçi haklarını ve insani gelişme durumunu inceleyen “Başkanlık ve Parlamenter Rejimlerde İşçi Hakları ve İnsani Gelişme Raporu”nun verileri, başkanlık rejimlerinin işçilere zararlarını ortaya koymaktadır:

- Sendikal hakların en güvencede olduğu ülkelerin yüzde 84’ü parlamenter rejime sahip ülkelerdir. Öte yandan sendikal hakların en ağır biçimde ihlal edildiği ülkelerin yüzde 71’i başkanlık ve yarı başkanlık rejimine sahiptir. Parlamenter rejimlerde ortalama sendikalaşma oranı yüzde 29 iken, başkanlık rejimlerinde yüzde 12 düzeyindedir. Parlamenter rejimlerde işçilerin yarısına yakını, yüzde 48’i, toplu sözleşme kapsamında iken; başkanlık rejimlerinde bu oran neredeyse dörtte bire, yani yüzde 27’ye düşmektedir.
- Başkanlık rejiminde işçiler daha uzun çalışmakta ve “iş kazaları” sonucu daha çok ölmektedir. Başkanlık rejimlerinde ortalama çalışma süresi 42.5 saat iken, parlamenter rejimlerde 37.6 saattir. Başkanlık rejimlerinde ölümlü iş kazası oranları parlamenter rejimlerin iki katından fazladır. Başkanlık rejimlerinde 100 bin işçide ölümlü iş kazası oranı 5.2 iken, parlamenter rejimlerde bu oran 2.4’e düşmektedir.

- Başkanlık rejimlerinin insani gelişme karnesi de zayıftır. Çok yüksek insani gelişme grubundaki ülkelerin yüzde 82’si parlamenter rejime sahiptir. Düşük insani gelişme grubundaki ülkelerin yüzde 88’inde başkanlık ve yarı başkanlık rejimi vardır. Başkanlık rejimlerinde ortalama ömür daha kısadır. Parlamenter rejimlerde doğuştan ortalama ömür beklentisi 76 iken, başkanlık rejimlerinde 67’dir.

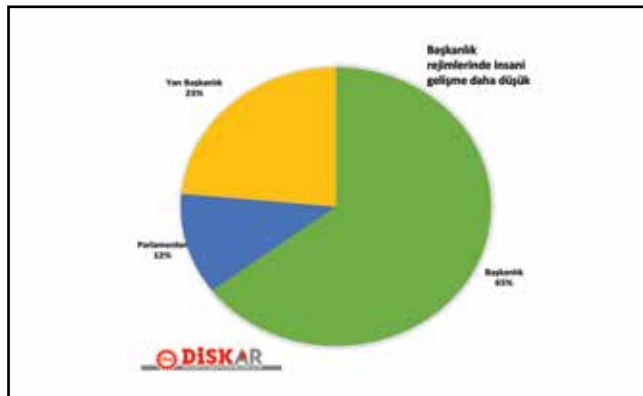
- Başkanlık rejimleri gelir dağılımı açısından daha eşitsizdir: Başkanlık rejimlerinde en yoksul yüzde 20 ile en zengin yüzde 20 arasındaki fark 10 kat iken, parlamenter rejimlerde bu fark 6.7 kata düşmektedir. Başkanlık rejimleri toplumsal cinsiyet açısından da daha eşitsizdir. Başkanlık rejimlerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliği endeksi iki kat daha yüksektir.

Tüm bu verilerin ışığında söyleyebiliriz ki, emek açısından dünyanın en kötü ülkeleri arasında gösterilen, bir “emek cehennemi” olarak tanımlanan Türkiye’de, tek adam rejimiyle beraber bu cehennemin ateşi harlanacaktır.

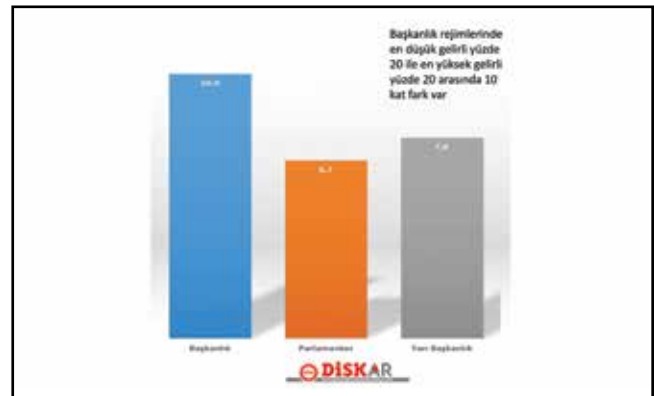
Bu nedenle işçiler açısından “Hayır” yanıtı sadece Anayasa değil, aynı zamanda dünyada ücretler açısından en altlarda olmaya, çalışma saatleri açısından en tepede olmaya “Hayır” demektir. İşçilerin 16 Nisan’daki “Hayır”ı; taşeron işçilerin umuduyla her seçimde oynayıp vaatleri seçimlerden sonra unutmaya, kıdem tazminatını kaldırma planlarına, 15 yılda 17 bin işçinin çalışırken ölmesine “Hayır” demektir. Tek adam rejimine “Hayır” demek, kiralık işçilik adı verilen köle ticaretine, grev yasaklarına ve sendikalı olmanın önündeki engellere “Hayır” demektir. Emegin “Hayır”ı işçiler borçlanarak yaşarken zorunlu BES’in dayatılmasına, işçilerin parasının “teşvik” ve “Varlık Fonu” adı altında patronlara peşkeş çekilmesine “Hayır” demektir!

Referandum işçi sınıfının bu gidişe bir dur demesi için önemli bir eşittir. 16 Nisan’daki Anayasa değişikliği referandumunda işçiler için tercih bir parti veya lider olmayacak, mesele işçilerin hakları, mesele memleket meselesi olacaktır.

Unutulmamalıdır ki anayasalar bir toplumsal sözleşmedir. Toplumun büyük çoğunluğu ücret gelirleriyle yaşarken, işçilerin haklarını içermeyen bir anayasa kabul edilemez. İşçilerin taleplerinin olduğu bir anayasa için ise işçi sınıfının, toplumsal politik bir özne olarak gücünü göstermesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bugüne kadar tek bir partide birleşemeyen işçiler, haklarını korumak için birleşip “Hayır” diyerek gücünü gösterebilir. İşçiler gücünü gösterdiğinde bu ülkede artık hiçbir iktidar, işçilerin haklarına, işçilerin taleplerine kayıtsız kalamayacaktır. ■

En Düşük İnsani Gelişme Düzeyine Sahip Ülkeler

Siyasal Rejimlere Göre Gelir Eşitsizliği

GAZETECİLİK ve REFERANDUM: “OLMAK YA DA OLMAMAK”

Çağdaş Gazeteciler Derneği

Gazetecilik de bilim ve sanat gibi görünenin arkasındaki gerçek sebep, ilişki ve çıkarları göstermek üzere bilgi üreten üç sistemden biridir. Bilim, doğa ve toplumun; sanat, insan ve ilişkilerinin; gazetecilik de sosyal ve siyasal yaşantının gizlerini çözen ve en genelde “bilgi” üreten alanlar/mesleklerdir. Bu anlamda “görünen, gerçek olsaydı bilime gerek kalmazdı” sözündeki “bilim”in yanına sanatı ve gazeteciliği de ekleyebiliriz.

Bu üç üretim, toplumsal karşılığı olan ve toplumsal yaşamın iyileşmesi için verilen çabalaradır. Gerçek gazetecilik uğraşıyla üretilen bilgi, üretildiği andan itibaren toplum-sallaşmaya, halkın siyasal tepkileri ve tercihlerini doğrudan etkilemeye başlar. Bilim ve sanat da, daha dolaylı ve uzun vadede de olsa, bu tercihleri yetkinleştirip derinleştirir. Dolayısıyla her üç bilgi üretimi de varoluşları itibarıyla egemenlere ve egemenlik sistemlerine karşıdır. Egemenlerin elinde ve onların hizmetinde kullanıldığı örnekler tabii ki vardır, lakin bu örnekler dahi bu üç bilgi üretiminin kendi tarihi açısından bir “sapma” olarak algılanır.

AKP’nin 15 yıllık politikalarının küçük ama temsil yeteneği olan bir görüngüsünü bu üç alana dönük politikalarından çıkarabiliriz. Bilim politikalarının en belirgin örneği, üniversitelerin günümüzde yaşadığı saldırılardır. KHK’ler ile üniversitelerden koparılan ilerciler, muhalif öğretim elemanları, yalnızca akademik değil aynı zamanda sosyal ve kültürel olarak bilgi üretiminin dışına atılmak istenmektedir.

Belediye yönetimleriyle birlikte yaklaşık 25 yıldır sanata olan tutumu bilinen AKP’nin, sanatsal bilginin (resim, heykel, edebiyat vb. her türlü yöntemle üretilen) ilerleyişini durdurmak için giriştiği yöntemler, ne yazık ki oldukça etkili olmuştur. Sanat galerilerinin basılmasından heykellere tükürülmesine, Devlet Tiyatroları’nın başına getirilenden türbe yanında olduğu için “ucube” denilen heykellere kadar pek çok örnek, sanatsal bilgiye karşı girişilen savaşın yalnızca birkaç örneğidir.

Gazetecilik Cezaevinde

Gazeteciliğe ve gazetecilik yoluyla üretilen sosyal ve siyasal bilgiye karşı girişilen savaş için verilecek en yetersiz özet bile çok fazla yer kaplayacaktır. Sadece cezaevindeki gazetecileri ve kapatılan yayın kuruluşlarını saysak bile metrelerce uzayan bir liste yapmış oluruz. Çağdaş Gazeteciler Derneği Ankara Şubesi’nin hazırladığı raporlarda ayrıntısı verilen durum, gazetecilik tarihinin en karanlık günlerinde yaşananları gözler önüne sermektedir.

Dolayısıyla diyebiliriz ki AKP, en temelde, “öyleymiş gibi görünenlerin aslında ne olduğunu gösteren” tüm bilgi üretimine karşıdır. Bilim yerine hurafe, sanat yerine ilkel

tutum, gazetecilik yerine propagandayı koyup, itaat ve biat üretmek istemektedir.

Gazetecinin bilgi toplama etkinliğini engellemek, bilgi-belge saklamak, gazeteciyi yanlış yönlendirmek sansür demektir; çünkü bu mesleğin temelinde kamu yararı için kaynaklara erişim bulunmaktadır. Toplanan bilginin yayımının önündeki engeller de sansürdür; çünkü gazeteci bu bilgiyi yaymak için toplamıştır ve yayılmadığı takdirde kamu yararı gerçekleşemez. Böylesi bir durumda mesleğin de anlamı kalmayacaktır.

Öte yandan “düşünce özgürlüğü” de düşüncenin oluşumunu sağlayan bütün aşamaları kapsar. Bunun gazetecilikteki karşılığı “haber toplama” ve “fikri takip” işlerinin tümüdür. Kaynaklara ulaşma, kamu görevlilerine soru sorma, bilgi ve belgeleri elde etme, arşiv inceleme, uzmanlardan görüş alarak kanaat oluşturma gibi uğraşlar, gazetecinin mesleğinin bir parçasıdır ve düşünce oluşturmaya da ancak bu yollarla mümkündür. Dolayısıyla bir gazeteci için düşünce özgürlüğü onun “işi”dir. Bu uğraşların yerini “belge servisi”, “sipariş soru”, “yayına hazır metin” vs. aldığı ölçüde gazeteci “düşünce”den, “düşünce özgürlüğü”nden ve sonuç olarak gazetecilik mesleğinden uzaklaşıyor demektir.*

Güvencesizlik: İfade Özgürlüğüne Dönük Bir Tehdit

Tüm bunlar, gazetecilerin güvenceli istihdam biçimleriyle çalıştığı ve mesleklerinin icrası nedeniyle baskı, tehdit, şiddet ve çeşitli hukuki yaptırımlarla karşılaşmadıkları ya da karşılaştıklarında bunlara direnebildikleri ölçüde tartışılabilir olmaktadır. Gazetecilik mesleği, sosyal medyanın yarattığı imkânlarla rağmen hala kitle iletişim araçlarına bağımlı durumdadır. “Mikro blog haberciliği”, “yurttaş gazeteciliği”, “sosyal medya gazeteciliği” vb. gibi pratikler kişisel çabalar olarak kaldığı ölçüde gazetecilik sınırlarına girmekte zorlanmakta, haber toplama süreci, haber kaynakları ve izleyici alışkanlıkları nedeniyle “kurum” yapısına mahkûm kalmaktadır. Öte yandan profesyonel ve ulusal kurumlar daralmaya gitmekte, çalışan gazeteci sayısı giderek azalmaktadır. Son beş yıl içinde Radikal Gazetesi’nin önce Ankara Bürosu’nun kapanması ve ardından basılı gazeteye son vererek yalnızca İnternet yayıncılığına dönmesi, Vatan ve Yurt gazetelerinin Ankara bürolarının kapanması, havuz haberciliğine geçilmesi, ajans haberlerinin kullanımının yayılması, işten çıkarmaların alışıldık hale gelmesi, basında istihdamın azalmasına yol açan sürecin göstergeleridir. Haber sayısının artmasına rağmen çalışan sayısının düşmesi, bir yandan artı-değer sömürüsünün artması anlamına gelirken, diğer yandan haberlerde niteliksizleşmeye de neden olmakta, gazeteciliğin doğasını radikal bir şekilde dönüştürmekte ve sınırlamaktadır.

* 1970’li yıllarda gazetecilerden “fikir işçileri” olarak söz ediliyor olması tesadüf değildir.

Sendikal ve Mesleki Örgütlenme Alanı

Çok sayıda işsiz gazetecinin olması, gazete patronları tarafından çalışan gazeteciler üzerinde bir tehdit unsuru oluşturmaktadır; zaten kısıtlı olan özlük hakları bu yolla iyice gasp edilmektedir. Gazetecilerin çalışma koşullarını düzenleyen 5953 sayılı Kanun'a bağlı çalışma giderek azalmakta, bu kanunda tanımlanan kimi haklar ise bireysel iş akitleriyle yalnızca kanun üzerinde kalmaktadır. Basında çalışanların büyük bölümü 4857 sayılı İş Kanunu'na bağlı olarak çalıştırılmaktadır. Bir kısım basın çalışanı ise "stajyerlik", "deneme süresi", "uyum süresi" gibi isimler altında uzun yıllar boyunca sigortasız olarak çalıştırılabilmektedir. Buna ek olarak, "Basın Yayın ve Gazetecilik" iş kolunda örgütlenme yok denecek kadar azdır. İşkolundaki sendikali işçi oranı yüzde 5 civarındadır. Bu işkolunda faaliyet yürüten dört sendika bulunmaktadır ve Hak-İş'e bağlı Medya-İş, Anadolu Ajansı'nda (AA) toplu sözleşme imzalamıştır. Bu sendikanın AA dışında bir faaliyet alanı yoktur ve AA'daki Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın varlığını bitirmek için kurulmuş "operasyonel" bir sendikadır. TGS'nin de toplu sözleşme imzaladığı kurum sayısı ve toplu sözleşmeden faydalanan çalışan sayısı, ihmal edilebilecek kadar azdır. Diğer sendikaların bu alanda üye sayıları çok azdır ve basın-yayın kuruluşlarında imzaladıkları toplu sözleşme yoktur. Sendika dışı meslek örgütlenmesi ise Türkiye'de köklü bir geçmişe sahip olmasına rağmen güçsüz durumdadır. Bütün bunlar, gazetecilik mesleğinin güvencesiz koşullarını oluşturmaktadır.

İfade Özgürlüğünü Savunmak

Oysa gazetecilik mesleği açısından düşünce ve ifade özgürlüğü, mesleğin icrasına bağlıdır. Gazetecilerin istihdam ve özlük hakları konularında karşılaştıkları sorunlar, mesleğin icrasını ve bu süreçteki direniş-boyun eğme pratiklerini belirlemektedir. Dolayısıyla gazetecilerin "çalışma hak ve özgürlüğü" sağlanmadıkça düşünce ve ifade hak ve özgürlüğünden bahsetmek mümkün değildir.

Öte yandan gazeteciliğe veya gazetecilere dönük tehditler karşısında sistemli bir mücadelenin yürütülmesi için ihtiyaç duyulan örgütlülüğün darlığı da düşünce ve ifade özgürlüğünün kısıtlanması anlamına gelmektedir. Çalışma koşullarını düzenleyen toplu sözleşmelerin yapılabilmesi ve özellikle siyaset-ticaret eksenli etik ihlalleri karşısında örgütlü bir sesin yükseltilmesi, bu tartışmanın merkezine oturmalıdır. Buna bağlı olarak "örgütlenme hak ve özgürlüğü", mesleğe ve gazetecilere dönük saldırılar karşısında yine mesleğin ve gazetecilerin korunması ile düşünce ve ifade etme önündeki engellerin kaldırılması için hem mesleki dayanışmaların hem de kamuoyunun oluşturulmasında hayati önemdedir. Böyle düşünüldüğünde, gazetecilerin güvencesiz çalıştırılması ile örgütlenme önündeki engeller, temelde düşünce hak ve özgürlüğünün önündeki engeller anlamına gelmektedir.

Yalnızca "Haber Alma Hakkı" Değil

Gazetecilik, yalnızca bilgi üretmekle kalmaz, bu yolla halkın siyasal ve sosyal yaşama katılımını da sağlar. Halk, gazetecilik yoluyla hem temsil edilir hem de devlet ve bürokrasiyle iletişim kurar. Bu iletişim karşılıklı bilgi alışverişi ve taleplerin iletilmesini de sağlar.

Hal böyleyken gazeteciliğin, bütün siyaset ve toplumsal varoluş araçları ellerinden alınan halk için yalnızca "haber

alma hakkının" değil, "var olma hakkının" kullanıldığı bir alan olduğu söylenebilir. Partileri kapatılmak istenen, siyasetçileri tutuklanan, binlercesi cezaevlerine atılan, kendini ifade araçları bir bir ellerinden alınan halk için gazetecilik, toplumsal yaşama katılma ve orada var olma zemindir. Böylesi bir işlev gören gazetecilik kurumlarına saldırmak, halkın toplumsal yaşama katılımına ve buradaki varlığına saldırmaktır.

Unutulmamalıdır ki gazetecilik, halkın kendisini ifade ettiği, başka yerlerde de kendisi gibi olanların varlığını öğrendiği, devlet işleyişi hakkında bilgi aldığı ve ona taleplerini ilettiği, özetle sosyal ve siyasal olarak yaşama "katıldığı" alanlardan biridir. Özellikle de günümüzdeki gibi diğer tüm araçları elinden alınmaya çalışıldığında gazetecilik, halk için sosyal ve siyasal bir "varoluş" alanıdır.

Hukuksuzluk Hukuk Yapılırken İfade Özgürlüğü

Temsili demokrasinin dahi ortadan kaldırılarak diktatöryal rejimin hukuken de inşası için yapılacak olan referandum, ağır yaralar almış ifade özgürlüğü ve demokratik hakların yasal güvencelerden de kaçırılacağını göstermektedir. İfade özgürlüğünün en önemli kullanım alanı olan medya, halkın birbiriyle "haberleşmesi" işlevini de görmektedir. Medyanın halkın ezilen büyük oranının gerçek sorunlarından uzaklaşması, aynı koşullara sahip insanların birbirleriyle haberleşmesini ve dolayısıyla da ortak talepler geliştirerek yönetim mekanizmalarına etki etmesinin engellenmesi demektir. Yurttaşlık bağını oluşturan soyut payda, halkın birbiri hakkındaki bilgi ve ortaklık duygusudur. Rejim gittikçe otoriterleşirken bir yandan da toplum düşmanlaştırılmaktadır. Bu nedenle medyanın sahip olduğu halkın haberleşmesi işlevi, giderek önem kazanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında medyaya dönük yaptırımlar aslında yurttaşlık bağının zedelenmesi sonucunu yaratacaktır. Medya, yalnızca ticari bir girişim veya basit bir haber ağı değil, aynı zamanda toplumsal bilginin ve bağın oluşturulduğu zemin özelliği de taşıdığından, medyanın üzerindeki her baskı, yurttaşlığın çöküşünü getirecektir.

Ülkemizde taşıdığı ölümcül yaralara rağmen herkesin başvurduğu bir güçler ayrılığı ve işletilmediğinden şikayetçi de olsa bir demokrasi, hiç olmazsa ilke düzeyinde, savunulabilir durumdadır. Gündemdeki Anayasa değişikliği, günümüz hukuksuzluğunun hukuk haline getirilmesini önermektedir. Referandum, haber alma hakkından başlayıp giderek genişleyerek toplumun "var olma" ve yönetim mekanizmalarına etki etme hakkının da halkın elinden alınması ve bunun yasalaşması anlamına gelecektir. Referandumda gazetecilik açısından oylama, "olmak ya da olmamak" arasındadır. Varlığını direnişlere borçlu olan gazetecilik mesleği ve kamu yararını gözetken gazetecilerin bu referandumda yanıtı açıktır. ■

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ ve ADALET SİSTEMİNE ETKİLERİ

Av. Prof. Dr. Metin Feyzioğlu
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Hukukun üstün olduğu çağdaş bir demokrasinin yani demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletinin olmazsa olmazı, yürütmenin eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tabi olmasıdır. Yargının olmazsa olmazı da, mahkemelerin tam anlamı ile bağımsızlığı ve tarafsızlığıdır. Bağımsız yargının olmadığı bir yerde, hukuk devletinden ya da hukukun üstünlüğünden söz etmek mümkün değildir.

Anayasa başta olmak üzere yasaları uygulamak yerine; yasaları defakto duruma uydurma çabasının, ülkeyi giderek derinleşen siyasal ve toplumsal bir kutuplaşma ve kurumlar arası çatışmaya sürükleyebileceği unutulmamalıdır!..

Sonuç: “Yönetemeyen demokrasi” ve “adalet üretemeyen yargı”dır!..

Hal böyle iken ve Türkiye’nin, “toplumsal mutabakat belgesi” özelliklerine haiz bir yeni anayasa ile birlikte, gerçek anlamda, çağdaş bir hukuk reformuna ihtiyacının olduğu tartışmasız iken; uzlaşma ihtiyacı duyulmaksızın, birçok demokratik değer zorlanması pahasına özensizce hazırlanmış, rejim açısından tehlikeli gelişmelere kapı aralayan, hukuki temeli zayıf, yeni bir “Anayasa Değişiklik Paketi” referanduma sunulmak üzeredir.

16 Nisan’da milletimizin oyuna sunulacak olan Anayasa değişikliğinin kabulü halinde; TBMM’nin fonksiyonları yok edilmekte, kuvvetler ayrılığı fiilen ortadan kaldırılmakta, yasama, yürütme ve yargı, aynı zamanda bir siyasi partinin genel başkanı da olabilecek olan Cumhurbaşkanı’nın fiili kontrolüne verilmektedir.

Kısacası; denge ve denetim sisteminin de etkin uygulamasının olmayacağı, tüm güç ve yetkinin, seçilecek Başkan’a yani bir kişiye verileceği böyle bir sistemde; Türkiye’nin hızla güçler ayrılığından güçler birliğine doğru kayması kaçınılmaz hale gelecektir...

Seçilecek Cumhurbaşkanı’nın fiilen hem hükümet, hem de Meclis’in yetkilerini kullanabileceği, milletvekillerini, yüksek bürokrasiyi ve yüksek yargıyı da bizzat belirleyebileceği böyle bir sistemde Devlet’in; demokratik, laik, sosyal, hukuk devleti özelliği de adeta savunmasız hale getirilmiş olacaktır!..

“Cumhurbaşkanlığı Sistemi” olarak dünyada örneği olmayan ve seçilmiş ve seçilecek Cumhurbaşkanı’nın, zamanında Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e bile verilmemiş yetkilerle donatılacağı bu sistemde esasen devlet yapısı ve işleyişi değiştirilmekte ve Türk milleti adına TBMM tarafından kullanılan egemenlik hak ve yetkisi de adeta el değiştirmektedir.

Kaldı ki, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, kendisine başkan olması önerildiğinde; “Padişahlıktan yeni kurtulduk, başınıza yeni padişahlar mı arıyorsunuz” diyerek reddetmişti.

Öte yandan; çağdaş demokrasilerde “özgürlük ve güven” ilişkisi en önemli belirleyici öğelerdendir. Güvenlik, ancak özgürlüğü sağladığı ölçüde var sayılır. O nedenle getirilmek istenen değişikliklerin, daha güvenli ve daha özgür bir yaşam ortamı sunup sunmadığı hususu, öncelikli olarak değerlendirilmelidir diye düşünüyorum.

Referanduma sunulacak Anayasa değişikliğinin kabul edilmesi halinde, hemen yürürlüğe girecek olan hükümlerin başında “Cumhurbaşkanı’nın partili olması” ve “yargıya ilişkin düzenlemeler” geliyor. Böylece Hakimler ve Savcılar Kurulu ile Anayasa Mahkemesi de bu çerçevede değişmiş olacak.

Bu durumda; bu tekliflerin büyük bir bölümünün 2019’dan sonra yani önümüzdeki ilk seçimden sonra yürürlüğe girecek olması karşısında yani yeterince zaman olduğu halde, “Ülkemizin içinde bulunduğu bu çok zor koşullarda ne bu acele?” sorusu da öncelikli olarak cevaplanmalıdır...

Bu referandum genel seçim değildir; Cumhurbaşkanı ve milletvekilleri yeniden seçilmiyor, hepsi görevlerine devam ediyorlar.

Aslında oylanacak olan demokratik parlamenter rejimdir, egemenlik hakkımızdır, geleceğimizdir... Bu önemli süreçte; çocuklarımız adına, müşterek geleceğimiz adına Türk milletinin birer mensubu olarak hepimizin ortak sorumluluğu vardır ve bu ülkede yaşayan herkese görev düşüyor.

Son olarak vurgulamak istediğim husus şudur: Çağdaş demokrasilerde, ülke yönetimine ilişkin hak ve sorumluluğun, ancak ve ancak, kuvvetler ayrılığı ilkesine uygun biçimde, “bağımsız yargı tarafından denetlenme” koşul ve kabulü ile verilebildiği de unutulmamalıdır.

Bağımsız yargı tarafından denetlenmesi engellenen yani “siyasallaştırılan yargı, adalet değil, hüsrana uğrur”; çünkü “siyasetin girdiği mahkemeden, adalet kaçır.”

Oysa amacımız; çağdaş, demokratik, laik, sosyal, hukuk devletini yaşatmaktır ve parlamenter sistemin eksikleri giderilerek, mevcut yasalar ihlal edilmeden de bu amaca ulaşılabilmesine inanıyoruz.

Zira ülkemizin kalkınması, gelişmesi ve çağdaş uygarlık seviyesine erişmesi, ancak demokratik hukuk devleti kurallarının eksiksiz ve ödünsüz olarak hayata geçirilmesiyle gerçekleşecektir. ■

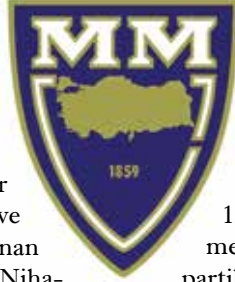

“SON DERECE TEHLİKELİ SONUÇLAR DOĞURABİLİR”

Erdal Eren
Mülkiyeliler Birliği Genel Başkanı

Çeşitli alanlarda acilen çözülmesi gereken sorunlarla karşı karşıya iken, ülkemizin bir kez daha Anayasa değişikliği gündemine kilitlenmiş olmasını doğru bulmuyoruz.

Toplum uzun yıllardır, kapsayıcı ve modern bir anayasa olmamasından da kaynaklanan bir gerilim ve kutuplaşmayı yaşıyor. Evrensel insan haklarına dayanan bir anayasayla bu kutuplaşmayı gidermek mümkün. Nihayetinde anayasalar toplumsal mutabakat metinleridir. Ancak bugün tartışılan anayasa değişiklikleri toplumsal gelişmenin yasal-anayasal düzlemde duyduğu ihtiyacı karşılamaktan

uzaktır. 35 yıldır tartışılan bir Anayasa'ya “yama yapma” yoluyla sorunların giderilmesi mümkün değildir. Diğer yandan söz konusu değişiklik önerilerinin 12 Eylül'ün ruhunu yansıtmıyor olması da başka bir sorun olarak karşımızda durmaktadır.

12 Eylül Darbesi ile başlayan tahribatın giderilebilmesinin tek yolu, toplumsal uzlaşmaya dayanan, siyasi partilerin, başta hukukçular olmak üzere demokratik kitle örgütlerinin, meslek örgütlerinin, üniversitelerin önerileri ve katılımıyla, bütünüyle sivil bir anayasa yapmaktır.

Bütün çağdaş, demokratik ülkelerin üzerinde titizlikle durduğu en önemli konu, güçler ayrılığı ilkesidir. Yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirinden ayrı güçler olması ve karşılıklı denetlemelerle, bu güçlerin çalışmalarını sürdürebilmeleri esastır. Bu üç temel güçten herhangi birinin baskın hale gelmesi, demokratik toplumlar açısından kabul edilebilir bir durum değildir.

Anayasa değişikliklerinin referandumda onaylanması, yasama ve yargıyı yürütmenin, yürütmeyi de tek bir kişinin kontrolü altına sokması nedeniyle, kişilerden bağımsız olarak, son derece tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Toplumsal kutuplaşmayı artıracak, istikrarsızlığa neden olacak bu süreçten, ülkemizin ve vatandaşlarımızın fayda sağlayabilmesi de mümkün değildir. Bu nedenle bizim talebimiz, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin bütün olumlu mirasını da kapsayacak şekilde, çağdaş bir anayasa için harekete geçilmesidir. ■

PROF. BORATAV: KARŞI DEVRİM GİRİŞİMİ

Türkiye'nin yetiştirdiği önemli akademisyenlerden ve önde gelen iktisatçılarından Profesör Korkut Boratav, yapılmak istenen Anayasa değişikliğini “karşı devrim” girişimi olarak nitelendirdi. 16 Nisan'da referanduma sunulacak Anayasa değişikliğini 1982 Anayasası referandumuna benzeten ancak daha ağır bir gerilemenin söz konusu olduğu uyarısını yapan Boratav, çoğulcu parlamenter rejimin tasfiyesinin hedeflendiğini söyledi.

Prof. Korkut Boratav, Anayasa değişikliği ile ilgili Elektrik Mühendisliği Dergisi'nin sorularını kısaca şöyle yanıtladı:

Türkiye'nin tarihsel çizgisi içerisinde değerlendirdiğinizde Anayasa değişikliğini nerede konumlandırıyorsunuz?

Boratav: Anayasa hukuku tarihi açısından bir “karşı devrim” girişimidir. 12 Eylül rejimi tarafından 1961 Anayasası'nı değiştiren 1982 Anayasası referandumu gibi... Yalnız, daha ağır bir “regresyon” söz konusudur.

Türkiye'nin içinde bulunduğu OHAL ortamı, terör eylemleri ve Ortadoğu'daki savaşın etkilerini dikkate aldığımızda Anayasa değişikliğini nasıl değerlendirmek gerekir?

Boratav: OHAL altında bir Anayasa Referandumu yapılması, sonucun meşruiyetini peşinen ve ciddi olarak zedelemektedir.

Anayasa değişikliğinin sizce hedefleri nelerdir? Anayasa değişikliğine “Hayır” demenizin nedenlerini açıklar mısınız?

Boratav: Cumhuriyetin tarihsel kazanımlarının ve bu kazanımların ileri bir noktası olan plüralist parlamenter rejimin tasfiyesi hedeflenmektedir. Bu teşhis doğruysa, aydınlanmacı, solcu, liberal, demokrat herkesin veya Türkiye toplumunda bunların tümünü ve biraz fazlasını içeren “Cumhuriyetçi blokun” referanduma “Hayır” demesi doğal sonuçtur.

SÖYLEYECEK SÖZÜMÜZ BÜYÜTECEK UMUDUMUZ VAR...

REFERANDUMDA HAYIR DİYORUZ!

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi

Yıllardır ülkeyi yönetenlerin ülkemize huzur, mutluluk, iyilik getirmedikleri, aksine ülkenin her alanında kavgaya, çatışmalara neden oldukları, kendi iktidarlarını kalıcı kılmak istedikleri, yoksulluğu artırdıkları gün gibi ortadadır.

Gelinen noktada, toplumun bilgisinden uzak tutulmuş, Meclis'te tartışılması engellenmiş bir Anayasa değişikliği ile karşı karşıyayız. Anayasa değişikliği teklifinin kabul edilmesiyle, evrensel hukukun ve demokratik ilkelere temel yaklaşımı olan kuvvetler ayrılığı ilkesi ortadan kaldırılıp yasama, yürütme ve yargı tek elde toplanacak, insan hak ve özgürlük alanları daha da daraltılarak demokrasiden tümüyle uzaklaşılacak, ülkemizin her alandaki sorunları ağırlaşacaktır. Sınırsız yetkilerle donatılmış, denetim mekanizmaları yok denecek kadar az olan bir gücün, tek bir kişide toplanmasını sağlayacak bir tekliftir, önümüze getirilen. Meclis oylamalarının gizli oy, açık sayım ilkesinin ihlal edilerek yapıldığı, hükümetin giderek yetkisini genişlettiği ve muhalefeti baskı altına aldığı OHAL rejiminde onayımıza sunulacak olan Anayasa değişikliği teklifi, meşru değildir.

Oysaki toplum olarak ihtiyacımız; çoğulculuğu zenginlik olarak gören; din, dil, ırk, etnisite, cinsiyet, sınıf ayrımcılığına dayanmayan; gücün tek bir kişi ya da merkezde toplanmadığı, en geniş şekliyle halkla paylaşıldığı, denetime açık, şeffaf ve toplumsal eşitliği esas alan laik, demokratik bir sosyal hukuk devletinin çerçevesini oluşturan bir anayasadır.

Bizler bu ülkede, yılın 365 günü alın teri dökenleriz, ürettenleriz. Emegiyle, aklıyla, kalbiyle hayata dokunarak var olanlarız. Bizler bu ülke için söyleyecek sözü, büyütecek umudu olanlarız. Bizler bu toplumun hekimleri, emekçileri, kadınları, gençleri olarak, biliyoruz ki "Hayır" dersek, bu referandum kendi yaşamımızı ve ülkemizin geleceğini yeniden kurma yönünde karar hakkımızı kullandığımız önemli bir fırsat olacaktır. Bu fırsatı iyi kullanmamız, kendi geleceğimizi belirlememiz; yoksulluk, mutsuzluk, kötülükten kurtulmamız; geleceğimizi, halkları birbirine düşman etmeyen, barış içinde yaşamı ve eşit yurttaşlığı temel alan bir yaklaşım üzerine kurmamız demektir.

Şimdi bu huzursuzluk yaratan, yoksullaştıran, haklarımızı gasp eden, toplumsal sağlığımızı bozan anlayıştan kurtulmak için adım atma zamanıdır.

- Gerici, piyasacı sağlık politikalarına son vermek, bilimsel ve toplumcu sağlık anlayışını hayata geçirmek için;

- Haksız ve hukuksuz biçimde ihraç edilen hekimlerin görevlerine iade edilmeleri; nitelikli tıp eğitimi, iyi hekimlik, hastaya yeterli süre ayırabilme; çalışırken ve emeklilikte insanca ücret ödenmesi; sağlıkta şiddetin sona ermesi için;

- Akademisyenlerin kıyımına uğratılmasına, akademik değerlerin yok edilmek istenmesine karşı, özgür, demokratik ve özerk üniversite için;

- Bu ülkenin yurttaşları olarak, ırk, dil, din, inanç, cinsiyet, etnisite gözetmeksizin düşüncelerimizi özgürce ifade edebilmek için;

- Kadınlar, gençler olarak, özgürce yaşamak, kendi hayatımız üzerinde söz sahibi olabilmek için;

- İşçiler, emekçiler, emeğiyle geçinenler olarak, dışımızla, turnağımızla, bin bir emek ve mücadeleyle elde ettiğimiz kazanımlarımıza sahip çıkmak, yeni kazanımlar elde etmek için;

- Ülkemizde yağmanın, talanın değil adaletin, savaşın değil barışın, baskıların değil özgürlüğün, karanlığın değil aydınlığın, ayrımcılığın değil eşitliğin, yalının değil hakikatin egemen olması için;

- Darbelere, OHAL'e, diktatörlüğe ve antidemokratik düzene karşı laik ve demokratik bir ülkede yaşamak için; Sağlık hakkımız; hekimlik değerlerimiz; toplumsal iyilik halinin ülkemizde ancak demokratik bir ortamın oluşması ile mümkün olacağından hareketle toplumsal sağlığımız için;

Anayasa değişiklik teklifine "Hayır" diyoruz. ■

TMMOB 44. Dönem 2. Danışma Kurulu'nda Anayasa Değişikliği Değerlendirildi:

“GELECEĞİMİZ İÇİN HAYIR”

TMMOB 44. Dönem 2. Danışma Kurulu toplantısının ardından mühendis, mimar ve şehir plancılarının 16 Nisan'da halkoylamasına sunulacak Anayasa değişikliği ile ilgili “Hayır” kararı açıklandı. TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz, yapılmak istenen Anayasa değişikliğinin meşruiyetiyle ilgili sorunları ortaya koydu. Koramaz, “Partili Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen kişilerin milletvekili, bakan, Cumhurbaşkanı yardımcısı olacağı, Cumhurbaşkanı'na Meclis'i feshetme, bütçe hazırlama, kararname çıkarma, HSK ve AYM üyelerini, büyükelçileri, üst düzey kamu yöneticilerini atama, milli güvenlik politikalarını belirleme yetkisi tanıyan Anayasa değişikliği teklifi, özetle bir dikta rejimi getirecektir” dedi.

İMO Teoman Öztürk Toplantı salonunda 11 Şubat 2017 tarihinde gerçekleştirilen TMMOB 44. Dönem II. Danışma Kurulu'nun ardından yapılan basın toplantısında “Hayır” kararı kamuoyu ile paylaşıldı.

Danışma Kurulu üyelerinin katıldığı basın toplantısında TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz, “Ülkemiz, halkımız, Cumhuriyet, demokrasi, laiklik, meslek alanlarımız ve meslek örgütlerimiz için ‘Hayır’ diyeceğiz” açıklamasını yaptı. Koramaz, Danışma Kurulu toplantısının yapıldığı ülke koşullarına ilişkin şu bilgileri verdi:

“Danışma Kurulumuz, OHAL kararnamelerinin Anayasa, Meclis ve yargının üstünde fiili bir konum edindiği, toplumsal muhalefetin baskı ve şiddetle sindirilmeye çalışıldığı, basın-yayın organlarının, derneklerin kapatıldığı, gazetecilerin, belediye başkanlarının, milletvekillerinin cezaevlerine kapatıldığı, aralarında yöneticilerimizin ve üyelerimizin de bulunduğu ilerici, demokrat kamu çalışanlarının, ülkemizin beyinleri

olan öğretim görevlilerinin bütün özlük hakları ellerinden alınarak işten atıldığı koşullarda toplanmıştır. Danışma Kurulumuz, ülkemizin içinde bulunduğu süreci; Saray-AKP iktidarının siyasal sistem ve rejim değişimini, Anayasa ve hukuk ihlalleriyle, ülkemizi ve halkımızı kaosa, krize, çatışmalara yönlendirdiği bir süreç olarak değerlendirmektedir.”

Anayasa değişikliği referandum sürecinin “dünyadaki ve Türkiye’deki anayasa yapım süreçlerinden, anayasal gelenek ve birikimlerden, anayasal devlet anlayışından tamamen

kopuk” olduğuna dikkat çeken Koramaz, açıklamasını şöyle sürdürdü:

“Sistem-rejim değişimini içeren anayasalar, belirli bir toplumsal meşruiyeti temsil eden Kurucu Meclisler tarafından yapılır. Önümüzdeki değişiklik istemi ise, böylesi bir toplumsal taban meşruiyetinden tamamen yoksundur. İktidarların yetkilerinin sınırlandırılması, egemenliğin kayıtsız koşulsuz halkta/ulusta olması ve kişi ya da kişiler tarafından değil seçimler ve temsil esaslı organlar ve kurullar tarafından, dahası yasama-yargı-yürütme erklerinin kuvvetler ayrılığı ilkesi içinde kullanılması gerekliliklerinden yoksundur.”

“Bu teklif çoğunluğu elinde bulundurduğunu düşünen iktidar partisinin rejim değişikliği ve tek kişi diktasını dayatmaktadır” diyen Koramaz, dikta rejimine yol açacak Anayasa değişikliği düzenlemesini şöyle aktardı:

“Partili Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen kişilerin milletvekili, bakan, Cumhurbaşkanı yardımcısı olacağı, Cumhurbaşkanı'na Meclis'i feshetme, bütçe hazırlama, kararname çıkarma, HSK ve AYM üyelerini, büyükelçileri, üst düzey kamu yöneticilerini atama, milli güvenlik politikalarını belirleme yetkisi tanıyan Anayasa değişikliği teklifi, özetle bir dikta rejimi getirecektir. Yürütme güçlerinin tek kişide toplanmasının, uzak tarihteki örnekleri mutlakiyetçi, otokratik rejimler; yakın tarihteki örnekleri ise faşist rejimler olmuştur.”

Koramaz, Anayasa değişikliğinin hazırlık ve TBMM'den geçirilme sürecine ilişkin eleştirilerini de şöyle dile getirdi:

“Hazırlık sürecinde halkın, anayasa hukukçularının, baroların, üniversitelerin, özerk meslek kuruluşları ve demokratik kitle örgütlerinin görüşü alınmamış, oylanması sırasında Meclis İç Tüzüğü'ndeki gizli oy esası açıkça ihlal edilmiştir. Ülkemizde OHAL koşullarında Anayasa değişikliği ilk kez yaşanmamaktadır. 1982

Yürütme güçlerinin tek kişide toplanmasının, uzak tarihteki örnekleri mutlakiyetçi, otokratik rejimler; yakın tarihteki örnekleri ise faşist rejimler olmuştur.

Anayasası da benzer şekilde sıkıyönetim koşullarında hazırlanmış ve halkoyuna sunulmuştur; yüzde 92'lik bir oran ile çoğunluğun onayladığı 82 Anayasası temel hak ve özgürlüklerin yok edildiği bir baskı döneminde kabul ettirildiğinden dolayı toplum nezdinde hiçbir zaman meşruiyet kazanamamıştır.”

Anayasa Değişikliğinin Meşruiyeti Sorunlu

Emin Koramaz, “gelecek kuşakların iradesini ipotek altına alacak ve Türkiye’nin kaderini belirleyecek” Anayasa değişikliği paketinin, “yürürlükteki Anayasa’nın büyük ölçüde askıya alındığı, özgürlüklerin yasaklandığı ve fiilen kullanılmadığı, toplumsal kutuplaşmanın tırmandırıldığı” ortam ve koşullarda halkoyuna sunulduğunu kaydetti. Görsel ve yazılı basının denetim altında olduğuna; iletişim özgürlüğü temelinde örgütlenmesi ve hizmet vermesi gereken medyanın yalnızca anayasa değişikliği lehine olan görüşlere hizmet vermek üzere seferber edildiğine dikkat çekti. Koramaz, “Muhalefet partileri, medyada sınırlı olarak yer alabilmekte; hukukçular ve demokratik kitle örgütleri ise fikirlerini açıklayacak bir zemin bulamamakta, ancak alternatif görüşlerin eşit şartlarda ifade edilemediği zeminlerde cılız bir sesle görüşlerini ifade etmeye çalışmaktadır” dedi.

Yüksek Seçim Kurulu’nun özel radyo ve televizyonlara yönelik denetim yetkisinin bir kararname ile kaldırıldığını; buna göre eşitlik ilkesini de içeren esaslara aykırı yayın yapsalar da özel radyo ve televizyonlara ceza verilmeyeceğini belirten Koramaz, şöyle konuştu:

“Referandum, yurttaşlara sunulan seçeneklerin şeffaf ve korkusuz bir biçimde tartışılabilmesini ve tercihlerin serbestçe dillendirilebilmesini gerektirir. Ancak daha ilk günden kampanyaların toplumsal kutuplaşmayı artıracak bir üslupla yürütüleceğinin sinyalleri verilmektedir. Daha ilk günden tercihinin ‘Hayır’ yönünde kullanacak

vatandaşlar vatan haini, terörist gibi yaftalamalara maruz bırakılmıştır. Bu koşullarda yapılacak anayasa değişikliğinin bir meşruiyet sorunu yaşaması kaçınılmazdır.”

TMMOB’nin ‘Hayır’ Nedenleri

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Koramaz, Danışma Kurulu’nun Anayasa değişikliğine ilişkin “Hayır” kararını da şöyle açıkladı:

“Danışma Kurulumuz, yurttaşlık sorumluluklarımızın ve kamusal, toplumsal sorumluluklarımızın bir gereği olarak, referandumda ‘Hayır’ tutumunun benimsenmesini tam bir görüş ve oy birliğiyle karar altına almıştır. Bu ülkenin mühendis, mimar ve şehir plancıları; piyasacı, emek ve doğa düşmanı, laiklik karşıtı düzeni kalcılaştracağı; fiili olarak uygulanan dinci-mezhepçi dikta rejimine yasal statü kazandıracağı; bağımsızlık, Cumhuriyet, demokrasi, laiklik bütünlüğüne darbe vuracağı; parlamenter demokrasiyi, yasama, yargı, yürütme erkleri arasındaki denge, fren, denetleme mekanizmalarını, Meclis’in yasamaya dair tek ve en üst yetkili organ olma özelliğini, bağımsız yargının varlık koşullarını ortadan kaldıracığı için Anayasa değişikliği teklifine ‘Hayır’ demektedir. Sadece üyelerimizi değil tüm halkımızı, eşit, özgür, demokratik ve barışçıl bir ortamda birlikte yaşamı savunan her bir bireyi, Anayasa değişikliği teklifini reddetmeye ve referandumda tercihinin ‘Hayır’dan yana kullanmaya çağırıyoruz.”

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI'NDAN ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ'NE İLİŞKİN GÖRÜŞLER...

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 16 Nisan'da yapılacak Anayasa değişikliklerine ilişkin referanduma yönelik olarak şube Yönetim kurulu, temsilcilikleri ve EMO Yönetim Kurulu eski başkanlarına görüşlerini sordu.* Meclis'in yetkisizleştirilip, tek adamda yetkilerin toplanması ve buna karşın denetimin öngörülmemesi Anayasa değişikliğine yöneltilen eleştirilerin ortak noktasını oluşturdu. Ülkemizin içinde bulunduğu sorunların ağırlaşacağı kaygısı dile getirilirken; demokratik, laik bir hukuk devletinde eşit yurttaşlar temelinde barış içinde bir arada yaşam umudu için "Hayır" vurgusu yapıldı.

27-28-29-30-31-32-34. Dönem EMO Yönetim Kurulu Başkanı Teoman Alptürk:

Anayasa bir toplumsal sözleşmedir. Bu sözleşmenin geçerli olabilmesi için toplumun tüm kesimlerini mutlu etmesi gerekir. Ama en baştan partili yandaşlara, vatandaşlara öncelik, üstünlük verilirse bu yasayı uygulamak mümkün olmaz. Bir tarafta parti damgalı insanlar, diğer yanda ötekiler. Böyle bir şey olamaz, uygulanamaz.

Hele bu Anayasa o ülkede özgürlükleri yok edecek yapıya sahipse, tek ve partili bir kişiye ülke yönetimi teslim ediliyorsa kargaşa ve kaos kaçınılmazdır. Bugün olduğu gibi ifade özgürlüğü kısıtlanıyor, vatandaşlar görüşleri nedeniyle şiddet görüyorsa, yeni Anayasa bunu düzeltemiyorsa "Hayır" cevabını alır. Orwell, "Özgürlük, insanlara duymak istemedikleri şeyleri söyleyebilmektir" demiş. Voltaire de "Senin görüşlerine katılamayabilirim, ama onları toplumda ifade edip söyleyebilmen için canımı feda edebilirim" demiş.

Şimdi bu değişiklik isteğiyle gelenlerin yaptıklarına bakınca ülkeye, şiddet, zulüm ve kaostan başka bir şey getirmeyecekleri açıktır. Tek adam yönetimi ile ülkemiz yönetilemez, Türkiye bunu hak etmiyor. Bu yüzden Anayasa teklifine "Hayır" diyorum.

33. Dönem EMO Yönetim Kurulu Başkanı Kaya Bozoklar:

Özgür bir ülkede yaşamak için "Hayır."

Türkiye toplumunun güncel ve hiçbir temel ihtiyacını karşılamaktan uzak başkanlık referandumunun oylanmasına az bir süre kaldı. Türkiye bu referandumla kesin bir yol ayrımına giriyor. Siyasi iklimi her gün biraz daha sertleştiren AKP ve yandaş medyası zorla yaratılan fiili tek adamlık rejimini anayasal kurala dönüştürmek istiyor. Yakamıza yapışıp sarsarak, korku ve tehditle "Evet" demeye zorlanıyoruz.

İşte bu sebeple "Hayır" oyu çok önemli. Bu kadar baskıyı, medyanın baskı altına alınmasını, milletvekillerinin hapse atılmasını, belediyelerin kayyuma devredilmesini, çalışanların KHK'larla işlerinden edilmesini ve gelecekte şu an düşünemediğimiz türlü diğer antidemokratik uygulamaları referandumda güçlü bir "Hayır" oyunun çıkması durdurabilir.

EMO olarak Hayır Kampanyası'nda yer almak, bunun mücadele ve çalışmasını yapmak her seviyede yönetici ve üye için hayati önemdedir.

Şu an halka ulaşmak için bilinen demokratik yollar kapatılmaya çalışılıyor. Yeni yollar bulmak, sokak sokak, ev ev dolaşarak getirilmek isteneni anlatmak zorundayız.

Bunu yaparken bağırana karşı daha fazla bağırın, gerginlik yaratana karşı daha fazla gerginlik yaratan olmamalıyız. "Hayır"ın belirleyici olmasında kararsızların ikna edilmesi önemlidir. Pozitif bir Hayır Kampanyası ile kazanmak mümkün olacaktır.

Örgütlü olmak her zaman işe yarar. TMMOB ve EMO örgütlülüğü ile umut veren bir Hayır Kampanyası'nı barışçıl yöntemlerle sürdürmeli ve bütün bir ülkeyi anahtar teslimi bir kişiye devretmemek için "Hayır" demeliyiz.

35. Dönem EMO Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Asım Rasan:

AKP iktidarı 14 yılı aşan bir süredir ülkemizi yönetmektedir. Bu süre içerisinde uyguladığı neoliberal politikalarla ülkeyi uçurumun eşiğine getirmiştir. Bu durumun yaratıcıları; yarattıkları sonu gördüklerinden kendilerini kurtarmak ve iktidarlarını devam ettirmek için çıkış yolunu; kurguladıkları Anayasa değişikliği ile başkanlık sistemi olarak görmektedirler. Meclis'teki oylamalar sonucunda yapılması planlanan Anayasa değişikliği, kabul için yeterli sayıya ulaşmadığından referanduma götürülmektedir.

Yapılmak istenen değişikliğe bakıldığında; yasama, yürütme ve yargının tek elde toplandığı, muhalefetin tümüyle baskılandığı tek adam diktasına dayanan gerici bir rejim inşa edilmek istenmektedir. Hak ve özgürlüklerin bulunmadığı baskıcı faşist bir rejime anayasal bir kılıf geçirmek ve bunu kurumsallaştırmak istemektedirler.

Referanduma sunulan bu Anayasa değişikliğine "Hayır" demek ve "Hayır" dedirtmek için çalışmak; demokrasiye inanan, insan hak ve hürriyetlerine saygı duyan, ülkesini seven her kesimin görevidir.

Bu anlamda halktan, emekten ve demokrasiden yana tavır alarak; halkımızın tüm kesimlerine uygulanan neoliberal politikaların sonuçlarını; ülkemizin doğal kaynaklarının, tarihsel ve kültürel miraslarının yağmalandığını; ülkemizde oluşturduğumuz değerlerin özelleştirme adı altında yok pahasına peşkeş çekildiğini; üretimden kopan, sadece inşaat sektörüne dayanan kof büyümenin getirdiği işsizlik ve buna bağlı olarak artan yoksulluğu anlatmak; bizlerin bu dönemdeki en büyük görevimizdir.

Bu nedenlerle ayrılıkları ve iç tartışmaları bir yana bırakarak 12 Eylül ve OHAL uygulamalarının kalıcı hale gelmemesi için "Hayır" diyelim, "Hayır" dedirtelim.

* Gelen tüm görüşlere yer verilmiş olup; İstanbul ve Trabzon şubelerimizden görüş gönderilmediği için yayımlanamamıştır.

36 ve 37. Dönem EMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Ali Yiğit:

Ülkemiz eşitsiz koşullarda yeni bir Anayasa referandumu sürecindedir. OHAL koşullarında, seçime katılma hakkı olan siyasi partiler dışında kalan toplumsal muhalefetin her türlü girişimi hukuksuz bir biçimde engellenmektedir.

2010 Referandumu sonrasında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimiyle birlikte ülke içinde hukuki bir dayanağı olmaksızın fiili bir tek adamlık süreci yaşanmaktadır. Hitler'in meşhur "Ein volk, ein führer, ein ja-tek millet, tek lider, tek evet" sloganı "Tek millet, Tek lider, Tek bayrak" olarak servis edilmeye başlandı. Şimdiden kulağımızı "Reis" e alıştırılmaya çalışılıyor. Böylesi bir ortamda; TBMM'den geçirilerek referanduma sunulan temel değişikliklere baktığımızda;

- Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı yetkileri tek elde toplanmaktadır.

- Partili Cumhurbaşkanlığı'nın önü açılacaktır.

- Cumhurbaşkanı bakanları tek başına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayı olmaksızın göreve atayabilecektir. Bakanlar, bürokrat konumundadır.

- Bakanlar Kurulu ortadan kalkacaktır.

- Bakanlar Meclis dışından olabilecek, bakanlar hakkında gensoru, Meclis Soruşturması vb. uygulamalar olmadığı gibi bakanların TBMM'ye karşı sorumlulukları da olmayacaktır.

- Meclis bütçe yapamayacaktır.

- Cumhurbaşkanı'nın istemediği hiçbir yasa Meclis'ten kolay kolay geçemeyecektir. Çünkü eskiden Cumhurbaşkanı tarafından geri gönderilen yasalar TBMM'de basit çoğunlukla görüşülürken bu defa nitelikli çoğunluğa ihtiyaç duyacaktır.

- TBMM, tatile girdiğinde kendi iradesiyle toplanamayacaktır. Ancak Cumhurbaşkanı toplantıya çağırabilecektir.

- Seçilmemiş ve sayısı belirsiz Cumhurbaşkanı yardımcılar olacaktır. (Bunun en güzel örneği Azerbaycan'da yapılan benzer Anayasa değişikliği sonucu Cumhurbaşkanımızın yakın dostu İlham Aliyev karısını birinci Cumhurbaşkanı Yardımcısı yapmıştır.)

- Tüm yetkiler Cumhurbaşkanı'nda olmasına karşın milletvekilleri Cumhurbaşkanı'na soru soramayacaktır. Soruların muhatabı Cumhurbaşkanı yardımcılar ve bakanlar olacaktır.

- Cumhurbaşkanı, parti genel başkanı da olacağından adaylığını belirlediği milletvekilinin kendisine soru sorma şansı da ortadan kalkmaktadır.

- Yüksek yargının tüm üyelerinin seçimi doğrudan veya dolaylı olarak Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecektir.

- Cumhurbaşkanı kendisine verilen kararname çıkarma yetkisiyle, tüm devlet mekanizmalarının yatay ve dikey örgütlenmesini dilediği gibi değiştirebilecek ve hatta varlığını ortadan kaldırıp başka bir kuruluş da oluşturabilecektir. Birlikleri lağvedebileceği ve yeni birlikler oluşturabilecektir. Bütün bu uygulamalarda TBMM devre dışıdır.

- Cumhurbaşkanı'nın herhangi bir şekilde suç işlediği tespit edilse bile bunun TBMM'de gündeme getirilmesi için 301 oy, görüşülmesi için 360 oy ve Yüce Divan'a sevk için de 450 oy gerekmektedir. Bu durum Cumhurbaşkanı görevden ayrıldığında da aynen geçerlidir. Daha da vahimi aynı haklar atanmış (seçimle gelmeyen) Cumhurbaşkanı yardımcılar için de geçerlidir.

Tarihimizdeki ilk yazılı Anayasamız olan ve 23 Aralık 1876 tarihinde yürürlüğe giren Kanuni Esasi üzerinden 130 yıla yakın zaman geçti. Bu Anayasa'da bile yetkilerin tümü Padişah'ta değildi. En azından Sadrazam vardı, Meclis vardı, Meclis Başkanı vardı. 23 Aralık 1876 tarihinde başlayan anayasa serüvenimizde tarihsel bir dönüm noktasındayız!

Gerek Siyasi Partiler Yasası'nın antidemokratikliği gerekse seçim sisteminin getirdiği antidemokratik uygulamalar (%10 seçim barajı, daraltılmış bölgeye göre milletvekili seçimi vb.) zaten demokratik muhalefetin temsiliyetinin önünü tıkamaktaydı. Bu sistemle ülkemizin her şeyini tek başına bir kişi belirleyecektir.

Doç. Dr. Aican Kaptı ve Doç. Dr. Sebahattin Gültekin'in Nisan 2015'te yayımlanan "Karşılaştırmalı Sistemlerle Başkanlık Sistemi ve Türkiye" kitabında yapılan tespitlere bakıldığında da başkanlık sisteminin daha büyük sorunlara yol açacağı görülmektedir. İyi yönetim indeksine göre en başarılı 10 ülkenin 8'i parlamenter sistemle yönetilirken, son 10'da bulunan ülkelerin 9'unun başkanlık sistemiyle yönetildiği görülmüştür. Ayrıca ülke kırılganlık indeksine göre en kırılgan durumda olan ilk 10 ülkenin 9'u başkanlık sistemiyle yönetilirken, en az kırılgan olan (en dayanıklı) 10 ülkenin 8'i parlamenter sistemle yönetilmektedir. Başkanlık sistemiyle yönetilen ülkelerin büyük çoğunluğunun siyasi ve politik istikrarsızlık içinde bulundukları ve ülke yönetimlerinin de büyük sorunlarla karşı karşıya oldukları ortaya çıkmaktadır.

ABD dışındaki gelişmiş Batı demokrasilerinin hemen hemen tamamı parlamenter sistemle yönetilmektedirler. Başkanlık sisteminin ABD'de başarılı olmasının temel nedeni, bu ülkenin kendine has özellikleri ve yapısıdır: Yasama ve yargı en az yürütme kadar güçlüdür. Başkanı sınırlayan yerleşmiş bir sistem mevcuttur.

Hayırdan yana olmak lazım, şerden yana değil!

Görüleceği gibi TBMM'den geçen Anayasa Değişikliği Yasası pek de memleketin hayrına değil. Aksine şerlerle dolu. O halde memleket hayrına bir şeyler yapmak lazım. 16 Nisan 2017 Pazar gününün "Hayır"lara vesile olmasını diliyorum.

TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi ve 42-43. Dönem EMO Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz Göltaş:

Referandum ile önümüze getirilen bu Anayasa değişikliği önerisine "Hayır" denilmesi için toplumun hemen her kesiminden haklı itirazlar yükseliyor. Bu itirazların ortak paydası ise yapılmak istenen değişikliklerle bir diktatörlük rejiminin yaratılacak olması kadar, ülkemizin uzun yıllar içerisinde AKP tarafından iyi yönetilmiyor olmasının yarattığı acı sonuçların biliniyor olmasıdır. Bugün ülkemiz için en önemli sorun, AKP iktidarı ile adım adım geliştirilen ırkçı ve gerici bir siyaset anlayışının ürünü olarak tüm yaşam alanlarında toplumun giderek daha fazla ayrıştırılmasıdır.

Demokratik hak ve özgürlüklerin yok edildiği bu süreçte eşitlik ve özgürlük isteyen emek ve demokrasi güçlerinin toplumun bütün kesimlerine ulaşması ve bu karanlık gidişe dur demesi ülkede barış ve demokrasi adına hayati bir öneme sahiptir.

Biz mühendisler; ülkemizin sorunları ile mesleğimizin sorunlarını birbirinden bağımsız görmeyen bir anlayıştan hareketle neden "Hayır" dediğimizi halkımıza net bir şekilde anlatmak sorumluluğundayız.

Tam da bu çerçevede; getirilmek istenen Başkanlık Sistemi'nin olumsuzluklarını anlatırken, bugüne dek uygulanan neoliberal politikaları sorgulamak ve sonuçlarını halkımızla paylaşmak için bir kez daha önemli bir fırsat doğmuştur. Bugün mühendislik alanlarımızdan söyleyeceğimiz en önemli şey, bilimsel-teknik gelişmelerin, dolayısıyla sağlıklı bir üretim ve sanayileşmenin demokrasi ile doğrudan ilgili olduğunun öncelikle altının çizilmesidir.

İşsizlik ve yoksulluğun arttığı koşullarda, kentlerimizin, doğal kaynaklarımızın, kültürel ve tarihsel mirasımızın yağmalanmasına karşı demokratik bir Türkiye'nin savunulması için hangi siyasal eğilimden olursa olsun toplumun "Hayır Kampanyası" ile yeni bir başlangıç için birleştirilmesinde mühendisler kendi alanlarından tarihsel bir sorumluluk ile karşı karşıyadır.

Son olarak; ülkenin sürüklenmek istendiği karanlığı aşmak üzere, sadece kendi programımızı dayatmadan, kimin hangi gerekçe ile "Hayır" dediğinin iç tartışmalarına kapılmadan, her kesimin kendi özgül yaklaşımları ile yürüttüğü "Hayır" çalışmasını kendi alanından bir veri kabul ederek bu karanlık gidişi tersine çevirmek, bu oyunu bozmak birinci sorumluluğumuz olmak zorunda.

Adana Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Mak:

Sözüm ona “Yeni Türkiye” adıyla başlatılan reformlarla ülkemizin tüm sorunları sözde çözülmüş sıra bu sorunların kaynağı olan yönetim sistemine gelmiştir. Halka yönelik algı yöntemiyle, çoğulcu demokrasi veya parlamenter sistemden kaynaklandığı ileri sürülen sorunların dünyada olumlu benzeri olmayan kişi-parti yönetimi, bir diğer adıyla dikta veya “bize has” bir başkanlık sistemiyle çözüleceği aşılarmaya çalışılıyor. Olağanüstü hal döneminde, gazetecilerin, milletvekillerinin, akademisyenlerin ve karşı düşünen herkesin tutuklandığı bir dönemde temel çözümü tek adamın yönetimine bırakan akıl tutulması diye tanımladığımız başkanlık için referandum ne kadar adildir.

Ülkemizde bugüne kadar görülmeeyen tasfiye ve sindirme hareketine girilmiştir. Özetle tasfiye edilenler; kadınlardır, çocuklardır; felsefedir, bilimdir, sanattır; Parlamento’dur; farklılıklardır, ötekilerdir; edebiyattır, tiyatrodur; uygarlık tarihidir, dünya coğrafyasıdır; çevredir; evrensel değerlerdir, hak ve özgürlüklerdir; bilim kişileri, eleştirel sorgulayan düşünen gençler, aydınlardır; gazetecilerdir; dinciliğe, mezhepçiliğe muhalefet edenlerdir; hakkı, özgürlüğü savunanlardır. Kısaca tasfiye edilen hayatın ta kendisidir, toplumdur, kişidir, demokrasidir; yerine konan ise gericiliktir.

Çocuklarımızın kaderini sürekli yanılan ya da kandırılan bir kadroya emanet etmemek için, onlara en iyi miras “Hayır”dır. Bunlar, kadının “yüksek erkek kültürünü” kirlettiğini varsayar, cinsçidir, ataerkillidir. Kadınlarımız “Hayır” diyorsa “Hayır.” Her gün seni aşağılayacak bir başkan istemiyorsan “Hayır.” Düşüncelerimizi kalıplara hapseden zihniyet için “Hayır.” TMMOB ilkeleri için “Hayır.”

Memleket için, tam bağımsız özgür Türkiye için, halkların eşitliği için ve aydınlık gelecek için “Hayır.”

Hayat bir hareket ve mücadeledir. Kara akılların işi o kadar kolay değil, Nisan’da bahar gelecek.

**Ankara Şube Yönetim Kurulu Yazmanı
Alaattin Ali Yolcu:**

İyi bir insan, iyi bir mühendis hangi ortamda yetişir? Ülkesinin huzurlu olduğu, insanların kendini güvende hissettiği ortamda, vatandaşlarının fikirlerini özgür ve bağımsız ortamlarda ifade ettiği, çağdaş demokratik sosyal hukuk devletinin varlığını koruduğu ortamda “iyi bir insan, iyi bir mühendis” filizlenir, gelişir ve yetişir. Mustafa Kemal Atatürk’ün seslenişi ile bitirelim: “Öğretmenler, Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür, nesiller ister!”

**EMO Antalya Şube Yönetim Kurulu Başkanı
İlhan Metin:**

Kurucu önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve dava arkadaşları son derece zor şartlar altında kurtuluş mücadelesi vererek, ulusça çok büyük bedeller ödeyerek Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni kurmuştur. Devletin yönetim biçimi; güçler ayrılığının ve dengesinin esas alındığı demokratik parlamenter sistemdir. Yapılmaya çalışılan Anayasa değişikliği ile bu sistem değiştirilmek istenmektedir. Güçler ayrılığı ve dengesinin ortadan kalkacağı, tek merkezli inisiyatiflerin kullanılacağı bu değişiklik ile telafisi olmayan yapısal değişikliklerin ve buna bağlı uygulamaların olması çok büyük tehlike arz etmektedir. Bu tehlikelerin yaşanması halinde “Pardon yanılmışız, aldatılmışız, kandırılmışız” deme şansımız hiç olmayacaktır. “Ben istedim yaptım” dayatmasına karşı, kendimiz için, çocuklarımız

için böylesi yaşamsal bir risk almamak için bu değişikliğe dur demeliyiz, “Hayır” demeliyiz.

Bursa Şube Yönetim Kurulu Başkanı Remzi Çınar:

16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilecek referandumda oylanacak olan Anayasa değişiklik maddeleri incelendiğinde referandumda; Atatürkçü, çağdaş, demokrat, ilerici, yurtsever karakteriyle Cumhuriyet’in değerlerini özümsemiş, insan odaklı, aklı ve bilimsel yaklaşımları göz önünde bulundurarak karar veren tüm yurttaşlarımızın “Hayır” diyeceğine inanıyoruz. Referandumda;

Ülkenin yıkıma, halkın uçuruma daha fazla sürüklenmesini önlemek için,

Çocuklarımızın savaşlarda kırılmamasını engellemek için,

Türkiye’nin Libya, Irak ve Suriye’de yaşanan türden katliamlara sahne olmaması için,

Ülkenin bir tek kişi tarafından yönetilmesinin önüne geçmek için,

Nasıl düşüneceğimize, neye inanıp-inanmayacağımıza, yaşam tarzımızın nasıl olacağına olağanüstü yetkilerle donatılmış bir adamın karar vermemesi için,

Grev ve direniş, söz, basın-yayın ve örgütlenme hakkının bir kişi tarafından kontrol altına alınmasına dur demek için,

İrademizi, seçme-seçilme hakkımızı bir tek kişinin eline teslim etmemek için,

Parlamento’nun, mahkemelerin, üniversitelerin bir tek kişinin keyfi yönetimine bağlanmasını önlemek için,

Emperyalistlerin ve yerli işbirlikçilerinin oyununu bozmak için “Hayır” demeliyiz.

Denizli Şube Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Pala:

Geleceğimiz olan çocuklarımıza demokrasinin hakim olduğu, kutuplaşmadan birlik içinde yaşayabileceğimiz özgür bir ülke bırakmak için “Hayır” diyorum.

**Denizli Şube Yönetim Kurulu Yazman Üyesi
Arif Dönmez:**

Meclis’in tasfiyesine, teslim alınmış yargıya, seçilmiş krallığa “Hayır!” Ortak değerlerin tahribine, kuvvetler ayrılığının sonlandırılmasına, rejim değişikliğine “Hayır!”

**Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Başkanı
Mehmet Orak:**

Anayasalar; toplumsal mutabakatla ortaya çıkan sözleşmelerdir. Anayasalar, dili, dini, ırkı ve mezhebi ne olursa olsun her kesimi tüm renkleri ile yansıtmalı, kucaklayıcı olmalıdır. Sadece bir kesim veya bir kişiye özgü bir anayasa olmaz, olmamalıdır. Fakat ülkemizde son dönemde ısmarlama yoluyla, alelacele bir şekilde toplumsal mutabakat aranmadan, tekçi bir zihniyetin ürünü olarak görülen 18 maddelik bir Anayasa değişikliği Meclis’ten geçirilerek 16 Nisan’da referandumda önümüze getiriliyor. Ülkemizde ve özellikle bölgemizde OHAL uygulamaları en ağır bir şekilde devam ediyorken, insanlar sokakta düşüncesini özgürce dile getiremiyorken, “Hayır” diyen tüm kesimler terörist ilan ediliyorken, siyasi partiler referandum çalışmalarını yürütemiyorken yapılacak bir referandumda sağlıklı bir sonuç elde edilemeyecek, bu şartlarda yapılacak bir oylamanın meşruiyeti de olmayacaktır. Söz konusu 18 maddelik Anayasa değişikliğinin, AKP-MHP işbirliği ile Kürt düşmanlığı üzerinde inşa edildiği açıktır. Kürt halkının seçilmiş iradesi

şu anda zindanlarda tutsak altındayken ve yerel yönetimlerine hukuksuz bir şekilde kayyumlar atanmışken önümüze getirilen bu Anayasa değişikliğinin kabul edilmesi durumunda çok daha vahim sonuçların ortaya çıkacağı aşikardır. Bu Anayasa değişikliği önerisinin kabulü halinde tüm yetkiler tek elden bir kişiye devredilecektir. Bu yetkilerle donatılmış bir yönetim sistemi, halklarımıza, meslek örgütlerine ve meslektaşlarımıza daha fazla demokrasi, özgürlük, adalet ve eşitlik getirmeyecek; kazanılmış olan tüm özgürlükleri yok edecektir. İşte bu nedenle bu Anayasa değişikliğine “Hayır, Hayır, Hayır” diyoruz. Em Jİ bı kürdi dıbejn “NA, NA, NA” (Kürtçe de söylüyoruz “Hayır, Hayır Hayır”).

**Eskişehir Şube Yönetim Kurulu Başkanı
Hakan Tuna:**

Bilime dayalı eğitim, özgür araştırma ve özgür bilgi paylaşımı, bağımsız yargı, toplumların gelişmişlik düzeylerini artırır. Biat kültürü, koşulsuz itaat, dogmatizm, bilimin aydınlığına son verir. Aydınlık bir gelecek için tek adam yönetimine hayır!

Gaziantep Şube Yönetim Kurulu:

Elektrik Mühendisleri Odamızın kamu kurumu niteliğinde demokratik bir kuruluş olduğu, mesleki birliktelik esasına dayandığı ve üyelerinin değişik siyasi ve ideolojik görüşlerde olduğu, dolayısıyla referandumda “Evet” veya “Hayır” tercihlerinde bulunabilecekleri göz önüne alınarak EMO Gaziantep Şube Yönetim Kurulu olarak tercih belirtmenin doğru olmayacağını düşünmekteyiz.

Referandum ve seçimlerin temelinde, halkın egemenlik yetkisini kullanması, aktif vatandaşlığa teşvik edilmesi, halkın kamusal meselelerle ilgilenmesi vardır. Önemli olan, referandum konusu hakkında vatandaşların doğru ve etkin bilgilendirilmesidir. Akademik Meslek Odası olarak analitik düşünme yeteneğine sahip üyelerimizin de, konuyu bizzat okuyup, inceleyip, en doğru kararı vereceğine inanıyoruz.

Referandumun ülkemiz yararına olacak şekilde tecelli etmesini diliyoruz.

İzmir Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mahir Ulutaş:

Yürütmeye sunduğu olağanüstü güç ve yetkiler nedeniyle 12 Eylül Anayasası’nı bile geride bırakan; güçler ayrılığı ilkesini ortadan kaldıran, TBMM’yi işlevsizleştiren, yürütmeyi denetim dışı tutan, yargı bağımsızlığını ortadan kaldıran bu düzenleme ciddi sakıncalar taşımaktadır ve ne yazık ki çağdaş, müreffeh, üreten ve hakça bölüşen bir ülke özlemimize hizmet etmemektedir. O yüzden “Hayır.”

**Kocaeli Şube Yönetim Kurulu Başkanı
Ahmet Sözen:**

12 Eylül darbecilerinin eseri mevcut Anayasa’nın kabul edildiği 1982 yılından bugüne gelen tüm siyasi iktidarlar, bunun bir Darbe Anayasası olduğunu kabul etmelerine rağmen, hiçbir zaman bu Anayasa’yı evrensel normda yeniden düzenleme yoluna gitmediler. Ya mecbur kaldıkları veya işine gelen bazı maddeleri, istedikleri yönde değiştirdiler. Bırakın anayasayı, 35 yıldır salt çoğunlukla bile her iktidarın değiştirebileceği, birçok antidemokratik, örneğin YÖK, Seçim ve Siyasi Partiler yasaları gibi olanlara bile dokunulmadı.

Bugün yapılmak istenen düzenlemeler, mevcut sorunlu Anayasa’yı bile aratmaktadır. Bugün getirilmek istenen düzen-

lemelerin hiçbirinde evrensel hukuk, evrensel demokrasi ve evrensel özgürlük alanları, bireysel hak ve özgürlük alanlarının genişletilip geliştirilmesine yönelik evrensel hiçbir madde ve norm yok.

Tam tersine demokrasinin olmazsa olmazı kuvvetler ayrılığı, yani yasama, yürütme ve yargının birbirinden ayrı ve bağımsızlığı zaten sorunlu iken, tamamen ortadan kaldırılarak, tek elde toplanmaktadır. Tek kişiye, Meclis’i feshetme yetkisi verilmektedir. Yargı bağımsızlığı ve denetim yetkisi, yüksek yargının çoğunluğuna tek kişinin yapacağı atamalar ile ortadan kaldırılmaktadır. Meclis’in denetim yetkisi ortadan kaldırılmakta, yasama yetkisi kararnameler ile adeta yürütme erkini elinde tutan tek kişiye bırakılmaktadır. Böyle bir Anayasa değişikliği ile ülkeyi otoriter ve totaliter bir yönetime sürükleyip sürüklememek, sadece başkan seçilmiş olan kişinin insafına bırakılmaktadır.

Anayasalar kişiye göre değil, evrensel normlara göre yapılır. Böyle bir Anayasa değişikliğine “Hayır” demek, ülkesini seven her yurttaşın en temel görevi olmalıdır.

Mersin Şube Yönetim Kurulu

Geleceğimize, ülkemize sahip çıkıyoruz!

16 Nisan’da yapılacak Anayasa değişikliği referandumunda, bin yıllık kardeşliğin bozulmaması, çimentosunda 72 milletin kanı bulunan ve muasır medeniyet seviyesine ulaşması için gece gündüz çalıştığımız ülkemiz için “Hayır” diyeceğiz!

İnsan haklarına, Cumhuriyet’e, demokrasiye inancımızın vücut bulması için “Hayır” diyeceğiz.

Baskılara tepkimizi “Hayır” diyerek yansıatacağız.

12 Eylül Darbesi’nden sonra silahların altında, faşist bir Anayasa’nın millete dayatıldığını unutmuyarak, bugün dayatılan tek adam rejimine karşı “Hayır” diyeceğiz!

Hükümet eliyle devletin tüm imkânları kullanılarak ülkenin temellerine konulan dinamiti “Hayır” ile bertaraf edeceğiz.

Korkmayacağız.

Yılmayacağız.

Öfkemizi “Hayır” diyerek haykıracağız.

Ülkemize sevdamızı “Hayır” diyerek göstereceğiz.

**Samsun Şube Yönetim Kurulu Başkanı
Mehmet Özdağ:**

EMO özgün ve bilimsel gerçeklerle politika ve kararlar üreten TMMOB çatısı altında bir meslek örgütü ve aynı zamanda demokratik bir yapı olarak bu ülkenin nefes alabilmesini sağlayan önemli kurumsal yapılardan biri olma özelliğini halen cesaretle sürdürmeye devam ediyor. Bu Anayasa değişikliği önerisi ile adı ne olursa olsun bize dayatılan, TMMOB ve EMO gibi tüm kurumsal yapıların domino taşları gibi yıkılması, özgün yapılarının bozulması ve işlevsizleştirilmeleri ile tek adam rejimine geçiştir. Bunun sonu ise efendi/kulluk ilişkisidir. Efendi/kulluk ilişkisine “Hayır” diyoruz.

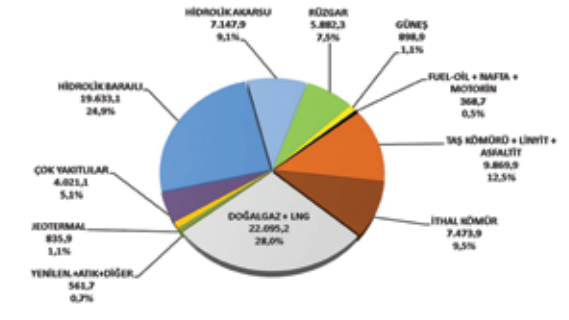
Bodrum Temsilcisi İsmail Sever:

Yapılmak istenen bu değişikliğin tüm maddelerine hiçbir tereddütte meydan bırakmadan külliyen karşıyım.

Erzurum Temsilcisi Namiye Sınırkaya:

İçeriği ne olursa olsun Atatürk ilke ve devrimleri ile bağdaşmayacak bir düzenleme ülkenin hayrına olamaz. Çünkü Cumhuriyet şu gün itibarıyla bu kadar saldırı ve tehdide karşın hala ayakta durabiliyorsa buna neden, temelinin sağlamlığıdır. ■

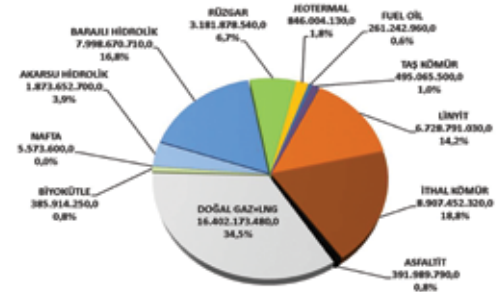
TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ENERJİSİ KURULU GÜCÜ - 2017 ŞUBAT SONU

KURULU GÜÇ (02/2017) : 78.788,5 MW

Kaynak: TEİAŞ, 10.03.2017

TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ÜRETİMİ ve TÜKETİMİ - 2017 ŞUBAT SONU

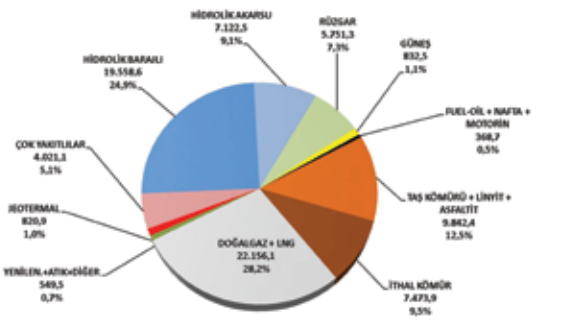
ÜRETİM (02/2017) : 47.478.409.010 kWh

TÜKETİM (02/2017) : 47.554.099.360 kWh

NOT: Lisanssız Üretim Hariçtir.

Kaynak: TEİAŞ, 10.03.2017

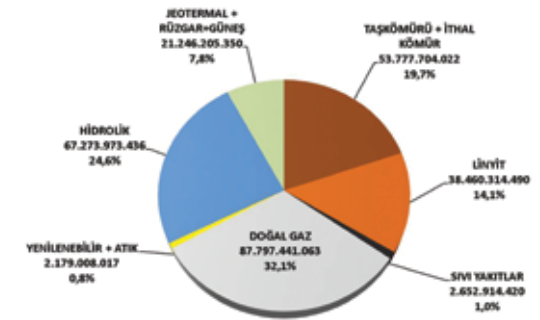
TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ENERJİSİ KURULU GÜCÜ - 2016 YILI SONU

KURULU GÜÇ (2016) : 78.497,4 MW

Kaynak: TEİAŞ, 10.03.2017

TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ÜRETİMİ ve TÜKETİMİ - 2016 YILI SONU (Geçici)

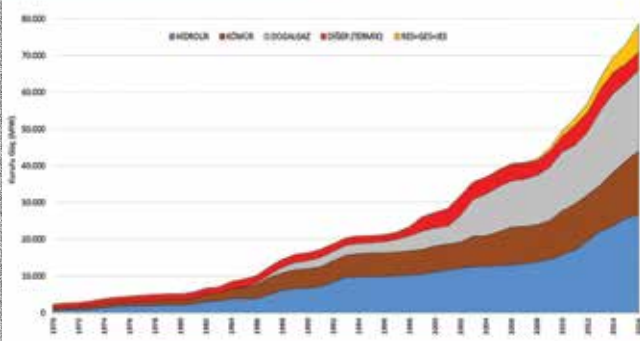

ÜRETİM (2016) : 273.387.560.799 kWh

TÜKETİM (2016) : 278.345.608.308 kWh

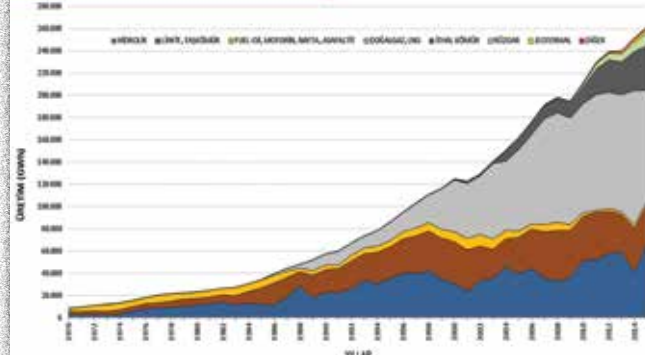
Kaynak: TEİAŞ, 10.03.2017

TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ENERJİSİ KURULU GÜCÜNÜN DEĞİŞİMİ (1970 - 2016)

Kaynak: TEİAŞ, 10.03.2017

TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNİN DEĞİŞİMİ (1970 - 2015)

Kaynak: TEİAŞ, 10.03.2017

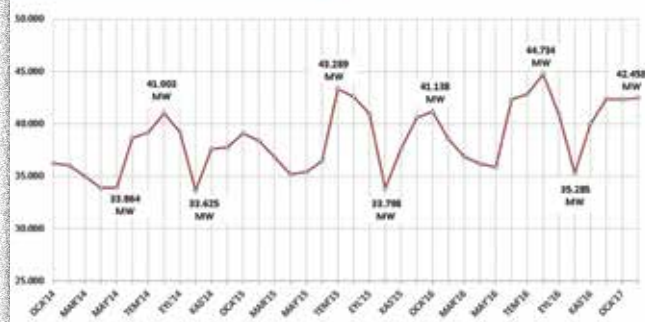
TARİFELER (Ocak-Şubat-Mart 2017)

DAĞITIM SİSTEMİNDEN ENERJİ ALAN TÜKETİCİLER İÇİN AKTİF - REAKTİF ENERJİ TARİFESİ

ABONE GRUBU (TEK TERİMİ)	Tek Zamanlı Aktif Enerji (Kr/kWh)	Çok Zamanlı - Aktif Enerji (kr/kWh)			Reaktif Enerji
		Gündüz (06-17)	Pasaj (17-22)	Gece (22-06)	
Sanayi (Yüksek Gerilim)	26,0173	25,8841	41,7976	14,4058	16,2006
Sanayi (Alçak Gerilim)	29,0697	28,9365	44,8500	17,4582	16,2006
Ticaret	33,4761	33,3374	50,2713	21,1035	16,2006
Mesken	33,1833	33,0447	49,9784	20,8112	
Tarımsal Sulama	29,4477	29,3211	44,7888	18,1475	16,2006

Kaynak: EPDK, 10.03.2017

SİSTEM AYLIK MAKSİMUM ANİ PUANTI - MW

Kaynak: TEİAŞ, 10.03.2017

ELEKTRİK PİYASASINA İLİŞKİN OLARAK YAYIMLANMIŞ OLAN MEVZUAT

RESMİ GAZETE TARİH	RESMİ GAZETE SAYI	KURUM	KONU	AÇIKLAMA
26.11.2016	29900	EPDK	İLETİM VARLIKLARI	Geri Ödemeye Esas Gerçekleşen Yatırım Tutarı Tespit Metodolojisi
03.12.2016	29907	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Dağıtım Sistemi Yatırımlarına İlişkin Usul ve Esaslarda Değişiklik Yapılması Dair Usul ve Esaslar
03.12.2016	29907	ETKB	DEĞİŞİKLİK	Elektirik Üretim Tesisleri Kabul Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
10.12.2016	29914	ETKB	DÜZELTME	Karapınar Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA) Yurt İçinde Üretim Karşılığı Tahsisi (YÜKT) Yarışma Tarihinde Değişiklik
13.12.2016	29917	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Dağıtım Sistemindeki Kayıpların Azaltılmasına Dair Tedbirler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
13.12.2016	29917	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Elektrik Piyasası Tarifeler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
22.12.2016	29926	EPDK	İLETİM GELİR TAVANI	TEİAŞ 2017 yılı Sistem Kullanım ve Sistem İşletim Gelir Tavanı hakkında
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	TEİAŞ Primer Frekans Kontrol Birim Hizmet Bedeli
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Güvence Birim Bedeli
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Kesme-Bağlama Bedeli
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Sayaç Kontrol Bedeli
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Türkiye Ortalama Elektrik Toptan Satış Fiyatı
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Güç Kalitesi Ölçüm Hizmet Bedeli
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Ödeme Bildirimi ve İhbar Bırakma Hizmet Bedeli
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Lisanssız Elektrik Üretim Başvuru Bedeli
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Tedarik Şirketleri Yıllık Sistem İşletim Bedeli
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Dağıtım Şirketleri Yıllık Sistem İşletim Bedeli
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Önlisan, Lisans Alma, Yenileme, Suret Çıkarma Bedelleri
27.12.2016	29931	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Serbest Tüketici Limiti
29.12.2016	29933	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Dağıtım ve Taderik Şirketlerinin Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslarda Değişiklik
31.12.2016	29935M2	EPDK	TEMİNAT MİKTARI	Önlisans ve Lisans Başvurusunda Bulunacak Tüzel Kişilerden Alınan Teminet Miktarı Hakkında Değişiklik
31.12.2016	29935M2	EPDK	TEMİNAT MEKTUBU	Faaliyet İzni Kaldırılmış Bankalardan Alınmış Olan Teminet Mektuplarının Değişikliği Hakkında
31.12.2016	29935M2	EPDK	HEDEF KAYIP ORANI	ADM Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin Hedef Kayıp Oranında Değişiklik
31.12.2016	29935M2	EPDK	BEDEL TESPİTİ	TEİAŞ Tarafından Uygulanacak 2017 yılı Sistem Kullanım ve Sistem İşletim Tarifeleri Hakkında
31.12.2016	29935M2	EPDK	BEDEL TESPİTİ	TETAŞ Tarafından Dağıtım ve Tedarik Şirketlerine Satış Yapılan Aktif Elektrik Enerjisinin Toptan Satış Tarifesi Hakkında
31.12.2016	29935M2	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Tahmini Tüketim Değeri Belirleme Metodolojisinde Değişiklik Yapılması Hakkında Karar
31.12.2016	29935M2	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Kesme-Bağlama Bedelinde değişiklik
31.12.2016	29935M2	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Dağıtım Bağlantı Bedelleri
31.12.2016	29935M2	EPDK	BEDEL TESPİTİ	Dağıtım ve Tedarik Şirketleri Tarafından 01.01.2017 Tarihinden İtibaren Serbest Olmayan Tüketicilere Uygulanacak Tarifeler
04.01.2017	29938	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Elektrik Piyasasında Denetimler ile Öneri ve Soruşturmalarla Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik
05.01.2017	29939	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Dağıtım Sistemi Gelirlerinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
05.01.2017	29939	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Perakende Enerji Satış Fiyatlarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
06.01.2017	29940	EPDK	DEĞİŞİKLİK	GÖP ve DGP Asgari ve Azami Fiyat Limitlerinin Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslarda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar
14.01.2017	29948	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
01.02.2017	29966	EPDK	GELİR TAVANI	EPİAŞ 2017 Yılı Gelir Tavanı
01.02.2017	29966	EPDK	BEDEL ve KOMİSYON	EPİAŞ 2017 Yılı İşletim Tarifesine Ait Bedel ve Komisyonlar ile Uygulamaya İlişkin Yöntem Bildirimi
01.02.2017	29966	EPDK	HARCAMALAR	EPİAŞ Ar-Ge Harcamaları Hakkında
14.02.2017	29979	ETKB	DÜZELTME	Karapınar Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA) Yurt İçinde Üretim Karşılığı Tahsisi (YÜKT) Yarışma Tarihinde Değişiklik
24.02.2017	29989	EPDK	DEĞİŞİKLİK	Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Hazırlayan: EMO Enerji Birimi

BİYOMEDİKAL MÜHENDİSLİĞİ BİLDİRİLER KİTABI

Hazırlayan: EMO İstanbul Şube
Yayımlayan: EMO İstanbul Şube
Yayın No: SK/2016/569
ISBN: 978-605-01-0922-1
Baskı: 1. Baskı, Kasım 2016

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) İstanbul Şubesi tarafından, 19-21 Kasım 2015 tarihleri arasında; Elektrik Elektronik Mühendisliği

Kongresi (EEMKON 2015) kapsamında düzenlenen Biyomedikal Sempozyumu'nda sunulan bildiriler, kitaplaştırılarak yayımlandı. Kitapta; biyomedikal mühendisliği eğitimi, istihdam durumu, biyomedikal mühendisliği alanında yaşanan gelişmeler ve sektörün sorunlarına ilişkin değerlendirmeler yer alıyor.

EEMKON Düzenleme Kurulu tarafından kaleme alınan sunuş yazısında, EMO mesleki alanları içinde yer alan biyomedikal mühendisliğinin farklı mühendislik ve tıp bilimleri ile iç içe geçmiş bir mühendislik dalı olduğu vurgulanıyor. Etkinliğin, biyomedikal mühendislerinin; dünyada ve ülkemizde tanı ve tedavideki cihazlara ilişkin gelişen ve geliştirilmekte olan teknolojiler, tıbbi ve sağlık malzemelerinin üretim, işletme ve arz konularındaki rolünün, sorunlarının ve beklentilerinin ele alınması amacıyla düzenlendiği belirtiliyor. Sempozyumun, daha sonra düzenlenmesi planlanan etkinlikler için de önemli bir altyapı oluşturarak, katkı sağlayacağı ifade ediliyor.

Kitap, "Biyomedikal Mühendisliği Oturumu-I" kapsamında, GE Healthcare Sağlık'tan Dinçer Diren'in sunduğu bildiri ile başlıyor.

Daha sonra "Biyomedikal Mühendisliği Eğitimi, Sektörün İhtiyaçları ve İstihdam" başlıklı panel kapsamında; Boğaziçi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Yekta Ülgen, Acıbadem Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ata Akın, Acıbadem Sağlık Grubu'ndan Hakan Evsine ve Etkin Tıbbi Cihazlar'dan Barış Ünlü'nün sunumlarına yer veriliyor.

"Tıp Bilimciler Açısından Biyomedikal Mühendisliğinin Önemi" konulu oturumda; İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Aydın Akan, Prof. Dr. Sacit Karamürsel, Prof. Dr. Barış Baslo ve GATA'dan Prof. Dr. Cüneyt Göksoy'un sunumları paylaşılıyor.

"Biyomedikal Mühendisliği Oturumu-II" kapsamında; Namık Kemal Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Hale Pinar Zengingönül, Cumhuriyet Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Murat Okatan ve Erciyes Üniversitesi'nden Doç. Dr. Ayşegül Güven'in sunumları aktarılıyor.

"Biyomedikal Mühendisliği ve Sektörün Geleceği" başlıklı panelde de; TOBB ETU'dan Prof. Dr. Osman Eroğul, Yeditepe Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Gökhan Ertas, Başkent Üniversitesi'nden Dr. Onur Koçak, EE Müh. Metsis Ltd. Şti'den Kayhan Kayan, Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Birimi'nden İşbara Alp Sezen'in değerlendirmelerine yer veriliyor.

"Biyomedikal Mühendisliği-III" oturumu kapsamında, Namık Kemal Üniversitesi'nden Doç. Dr. Rifat Koray Çiftçi, TOBB ETU'dan Prof. Dr. Osman Eroğul, Yeditepe Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Feride Şermin Utku, Gazi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Metin Salıncı ve GATA'dan Doç. Dr. Serdar Demirtaş'ın sunumları aktarılıyor.

"Biyomedikal İşaret ve Görüntü İşleme" konulu panelde, Bilkent Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ergin Atalar, Boğaziçi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Cengizhan Öztürk, İstanbul

Üniversitesi'nden Prof. Dr. Aydın Akan ve İTÜ'den Yrd. Doç. Dr. İsa Yıldırım'ın değerlendirmeleri okuyucuya sunuluyor.

Kitap, "Biyomedikal Mühendisliği Oturumu- IV" ile tamamlanıyor. Bu oturumda; Bingöl Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Mehmet Üstündağ ve Yrd. Doç. Dr. Ahmet Güner, Erciyes Üniversitesi'nden Aytaç Onur, Semih Korkmaz, Doç. Dr. Mustafa Türkmen ve Yrd. Doç. Dr. Sabri Kaya, Başkent Üniversitesi'nden Büşra Özgöde, Ulaş Umut Tarkan, Deniz Cengiz, Öğr. Gör. Dr. Onur Koçak, Öğr. Gör. Arif Koçoğlu ve İBÜTEM'den Barış Çoruh, Yeni Yüzyıl Üniversitesi'nden Prof. Dr. Mahmut Ün ve Medical University Of Pleven'den Manolya Ün'ün sunumları aktarılıyor.

Toplam 186 sayfadan oluşan kitaba, EMO İstanbul Şube Yayın Birimi'nden ve elektronik ortamda <http://kitap.emo.org.tr/> adresinden ulaşabilirsiniz.

AFETLERDE HABERLEŞME VE ELEKTRİK

Hazırlayan: EMO İstanbul Şube
Yayımlayan: EMO İstanbul Şube
Yayın No: TY/2016/568
ISBN: 978-605-01-0920-7
Baskı: 1. Baskı, Kasım 2016

EMO İstanbul Şube'nin, "Afetlerde Haberleşme ve Elektrik" adı altında, 1 Ekim 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdiği panel, kitaplaştırılarak okuyucuya sunuldu. Toplum-

da afet bilincinin oluşturulması, afetlerde haberleşme ve elektrik konusunda yaşanması muhtemel sorunlara ilişkin değerlendirmelerin yer aldığı kitap, yıkımlardan en az zararla çıkılabilmesi için alınması gereken önlemler konusunda önemli bir kaynak niteliği taşıyor.

EMO İstanbul Şube 40. Dönem Yönetim Kurulu imzalı sunuş yazısında, etkinliğin; afetlere karşı mesleki alanımız içinde yer alan haberleşme ve elektrik konusunda yapılması gerekenleri tüm boyutlarıyla masaya yatırarak hızla hayata geçirmek amacıyla düzenlendiği belirtiliyor. 1999 Marmara Depremi sonrası bazı adımlar atılmaya çalışılsa da, 12 yıl sonra meydana gelen Van Depremi'nde aynı yıkımla yüz yüze gelindiğine işaret edilen yazıda, "Üniversiteler, bilim çevreleri, meslek odaları ve konuya duyarlı medya organlarının gerek Marmara Depremi'nden gerekse diğer afetlerden sonra yıllardır ısrarla gündeme getirdiği sorunların çözümü doğrultusunda adım atmayan siyasi iktidarların, kaçak yapılaşmadan, sağlıksız kentleşmeden, mühendislik hizmeti almadan yapı üretilmesinden, afete hazırlık bilincinin güdük kalmasından birinci derecede sorumlu olduğunu yeniden hatırlatmak istedik" deniliyor.

Kitap, İstanbul Şube Yönetim Kurulu Başkanı Erol Celepsöy, EMO Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Yeşil, TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Göltaş ve Şişli Belediye Başkanı Hayri İnönü'nün açılış konuşmaları ile başlıyor. Daha sonra gerçekleştirilen ilk oturum kapsamında; Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi'nden Yavuz Güneş, EMO İstanbul Şubesi'nden Sabri Günaydın ile Mimarlar Odası Büyükkent Şubesi'nden Sezgin Bilgin ve Ürün Biçer Özkum'un sunumları paylaşılıyor.

İkinci oturumda, İTÜ Afet Yönetim Merkezi'nden Yrd. Doç. Dr. Hikmet İskender ve Yıldız Teknik Üniversitesi'nden Dr. Ali Rifat Boynueğri'nin sunumları aktarılıyor.

Üçüncü oturumda; Türkiye Radyo Amatörleri Cemiyeti Genel Başkanı Aziz Şasa, AKUT'tan Gizem Erdoğan ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Doç. Dr. Berk Üstündağ'ın sunumları yer alıyor.

Dördüncü oturum kapsamında da İstanbul Üniversitesi'nden Doç. Dr. Ethem Görgün, İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nden Dr. Bahadır Şadan ve Jeofizik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nden Yrd. Doç. Dr. Savaş Karabulut'un sunumları okuyucu ile paylaşılıyor.

Toplam 137 sayfadan oluşan kitaba, EMO İstanbul Şube Yayın Birimi'nden ve elektronik ortamda <http://kitap.emo.org.tr/> adresinden ulaşabilirsiniz.

ENERJİ POLİTİKALARI SEMPOZYUMU BİLDİRİLER KİTABI

Hazırlayan: EMO İstanbul Şube
Yayımlayan: EMO İstanbul Şube
Yayın No: SK/2016/571
ISBN: 978-605-01-0925-2
Baskı: 1. Baskı, Aralık 2016

EMO İstanbul Şubesi'nin 19-21 Kasım 2015 tarihleri arasında EEMKON 2015 kapsamında düzenlediği "Enerji Politikaları Sempozyumu"

kitaplaştırılarak yayımlandı. Dünyada ve Türkiye'de enerji, enerji planlaması, enerji piyasaları, elektrik enerjisi sistemleri, enerji kesintileri, uygulanan politikalar ve yenilenebilir enerji konusunda detaylı bilgilerin yer aldığı kitap, 181 sayfadan oluşuyor.

Kitap "Dünya ve Türkiye'de Enerji Görünümü" başlıklı oturum ile başlıyor. Oturumda, İTÜ'den Prof. Dr. Selahattin İncecik, EMO'dan Cengiz Göltaş ve Dünya Yenilenebilir Enerji Konseyi (WCER) ve Avrupa Yenilenebilir Enerji Birliği (EUROSOLAR) adına Danimarka'dan katılan Preben Maegaard'ın sunumları aktarılıyor.

"Enerji Planlaması" başlıklı oturumda Elektrik Mühendisi Budak Dilli, KESK-ESM'den Fatih Kaymakçıoğlu, Anadolu Üniversitesi'nden Prof. Dr. Cengiz Türe, Elektronik Mühendisi Barış Sanlı ile Kocaeli Üniversitesi'nden Semra Öztürk ve Mustafa Özcan'ın sunumlarına yer veriliyor.

"Dünya Elektrik Piyasaları ve Türkiye" oturumunda; ODTÜ'den Prof. Dr. Çağlar Güven, Gazi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Aziz Konukman ve EPIAŞ'tan Fatih Yazıtış'ın sunumları aktarılıyor.

"Elektrik Enerji Sistemleri" oturumunda; Elektrik Üreticileri Derneği'nden Önder Karaduman, EPIAŞ'tan Mustafa Karahan, Enerji Ticaret Derneği'nden Cem Aşık, EPDK'dan Ahmet Ocak ve CLK Enerji Yatırım'dan Sercan Yıldız'ın değerlendirmeleri paylaşılıyor.

31 Mart 2015 tarihinde yaşanan elektrik kesintisine yönelik tartışmalar; "Günün Değerlendirilmesi, 31 Mart Elektrik Enerji Krizi" başlığı ile kitapta yer buluyor.

"Yüzde 100 Yenilenebilir Enerji Mümkün Mü?" başlıklı oturumda ise EUROSOLAR ve Dünya Rüzgar Enerjisi Birliği (WWEA) adına Prof. Dr. Tanay Sıdkı Uyar, Fransa'dan Avrupa Komisyonu Eski Yetkilisi Dr. Wolfgang Palz ve Almanya'dan Energy Watch Grup Başkanı, Küresel Yüzde 100 Yenilenebilir Enerji Kampanyası Elçisi Hans Josef Fell'in sunumları paylaşılıyor.

Daha sonra Eski Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanı Murat Karayalçın'ın "2000'li Yıllarda Türkiye'de Yeni Belediyecilik Anlayışı" konulu değerlendirmesi aktarılıyor.

Kitap "Enerji Politikaları ve Nükleer Santraller" başlıklı panel ile tamamlanıyor. Panelde Gazi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Aziz Konukman, Gazeteci Filiz Yavuz, ABD'den Temiz Enerji Danışmanı Alan Joseph Noguee ve Marmara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Tanay Sıdkı Uyar'ın değerlendirmeleri aktarılıyor.

Kitaba, elektronik ortamda <http://kitap.emo.org.tr/> adresinden ulaşabilirsiniz.

İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ SEMPOZYUMU BİLDİRİLER KİTABI

Hazırlayan: EMO İstanbul Şube
Yayımlayan: EMO İstanbul Şube
Yayın No: SK/2016/572
ISBN: 978-605-01-0926-9
Baskı: 1. Baskı, Aralık 2016

EMO İstanbul Şubesi'nin, 19-21 Kasım 2015 tarihleri arasında

EEMKON 2015 kapsamında gerçekleştirdiği "İletişim Teknolojileri Sempozyumu" kitaplaştırılarak okuyucuların beğenisine sunuldu. Kitapta, iletişim teknolojileri ve geleceği, Nesnelerin İnterneti, sayısal ve karasal yayıncılık, yeni nesil mobil teknolojilerine geçiş ve Ar-Ge çalışmalarının da aralarında bulunduğu pek çok konuda yapılan çalışmalar ve gelecek öngörüler okuyucu ile paylaşılıyor.

EEMKON Düzenleme Kurulu imzasını taşıyan sunuş yazısında, sektörel buluşmalar sağlanarak, mesleki gelişim ve gereksinimlere katkı sunulmasının önem taşıdığı vurgulanarak, "Bu sempozyum, geleceği anlamak için çok hızlı gelişen iletişim teknolojilerini sadece kullanan veya seyreden değil, bizzat bu teknolojileri üreten ve yön veren bir mühendislik altyapısına sahip olmanın önemini bize bir kere daha anlattı" görüşü dile getirildi.

Kitapta, "Nesnelerin İnterneti" başlıklı ilk oturum kapsamında; Ericsson'dan Cem Pancar, Philips'ten Tuba Başkan, Vestel'den Burak Savak ve NETAŞ'tan Öner Tekin'in sunumları aktarılıyor.

"İletişim Teknolojilerinin Paydaşlarının Katılımıyla Planlanması" Paneli'nde de; Bahçeşehir Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Emin Köksal, Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Özgür Tamer, RTÜK Üyesi Esat Cıplak, Avukat Ünsal Özmetik ve Tükoder'den Haşmet Atahan'ın sunumlarına yer veriliyor.

"Sayısal Karasal Televizyon, Sayısal Radyo Teknolojileri" oturumunda; Vestel'den Kürşat Sarıaslan, Ratem'den Muzaffer Şafak, Türk Telekom'dan Umut Keten ve Blog Yazarı Özgür Coşar'ın sunumları paylaşılıyor.

"Ott TV" başlıklı oturumda; Digitürk'ten Özgür Ertem, Turkcell'den Uygur Boynudelik, Türk Telekom'dan Dr. Serkan Emek ve TELKODER'den Hüseyin Çağlar'ın değerlendirmeleri aktarılıyor.

"İletişim Teknolojilerinin Ar-Ge Gelişimi" oturumunda Argela'dan Metin Balcı, Mikrosay'dan Hasan Terzioğlu, NETAŞ'tan Gönül Kamalı'nın sunumlarına yer veriliyor.

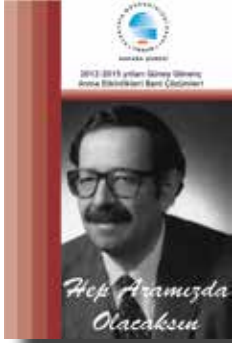
Kitapta, "Gelecekteki İletişim Teknolojileri" başlıklı oturum kapsamında; Ericsson'dan Deniz Köylü, Adnan Menderes Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Mümtaz Yılmaz, YTÜ'den N. Haktan Vardar, Yrd. Doç. Dr. N. Özlem Ünverdi ve Zafer Tıgılı'nın sunumları paylaşılıyor.

"Transmisyon ve Altyapı İşletmeciliği" oturumunda; Yahsa'tan Ahmet Eren, C-Tech Martin Telekom'dan Faruk Sarı, Grid Telekom'dan Hakan Akan ve Türk-İnternet'ten Füsün S. Nebil'in değerlendirmeleri yer alıyor.

"LTE 5G'nin Geleceği" oturumunda; ASELSAN'dan Serdar Bayar, Avea'dan Mehmet Erkul, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'ndan Tayfun Acarer'in sunumları paylaşılıyor.

Kitap, NETAŞ'tan Ömer Aydın, Ericsson'dan Turgut Erkul ve Digitürk'ten Erkan Alkanat'ın sunum yaptığı "Yeni Nesil Mobil Teknolojilere Geçiş Süreci" oturumu ile sona eriyor.

Toplam 245 sayfadan oluşan kitaba, EMO İstanbul Şube Yayın Birimi'nden ve elektronik ortamda <http://kitap.emo.org.tr/> adresinden ulaşabilirsiniz.

GÜNEY GÖNENÇ KONFERANSLARI BANT ÇÖZÜMLERİ (2012-2015)

Hazırlayan: EMO Ankara Şube
Yayımlayan: EMO Ankara Şube
Yayın No: GY/2016/573
ISBN: 978-605-01-0929-0
Baskı: 1.Baskı, Ankara-Temmuz
2016

EMO Ankara Şubesi, "Hocaların
Hocası" Prof. Dr. Güney Gönenc'in
aramızdan ayrılışının 6. Yıldönü-

münde, O'nun anısına düzenlediği etkinliklerin bant
çözümlerini e-kitap olarak yayımladı. Kitapta, EMO
Yönetim Kurulu ve Yayın Kurulu olmak üzere Oda'nın
birçok organında yöneticilik, ODTÜ Elektrik-Elektronik
Mühendisliği Bölümü'nde Öğretim Üyeliği yapan Gü-
ney Gönenc'in yaşamı, çalışmaları ve mücadelecilik ki-
şiliği anlatılıyor.

Kitabın sunuş bölümünde, 3 Aralık 2011 tarihinde ara-
mızdan ayrılan Güney Gönenc'in müzikten edebiyata,
fizikten politikaya kadar çok geniş bir yelpazede bilgi
birikimi ve eserleri, araştırmaları olduğu anımsatılıyor.
EMO Ankara Şubesi'nce Gönenc anısına düzenlenen et-
kinliklerin, hem onun adına yakışır hem de ilgi alanla-
rını yansıtır çalışmalar olarak hazırlanmaya çalışıldığı
vurgulanarak, "Bu çalışmayla sadece Güney hocamızı
değil, bilim, sanat, demokrasi ve EMO mücadelesine
katkıda bulunan değerli büyüklerimizi de hatırlamayı
bir borç bildik" deniliyor.

Kitapta ilk olarak Güney Gönenc'in özgeçmişi sunuluyor.
Daha sonra 6 Aralık 2012'de yapılan "Hani Hep Aramız-
da Olacaktınız!" etkinliği kapsamında; ODTÜ Elektrik-E-
lektronik Mühendisliği Bölümü'nden Doç. Dr. Melek
Diker Yücel, EMO Ankara Şube Yönetim Kurulu Başkanı
Ebru Akgün Yalçın, EMO Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz
Göltaş ve Prof. Dr. Haluk Tosun'un konuşmalarına yer
veriliyor.

İkinci bölümde 3 Aralık 2013'te yapılan "Mühendislik,
Teknoloji ve Toplum Konferansı" aktarılıyor. EMO Anka-
ra Şubesi'nden Haşim Aydıncağ'ın oturum başkanlığını
üstlendiği etkinlik kapsamında, EMO Yönetim Kurulu
Başkanı Cengiz Göltaş ve ODTÜ Felsefe Bölümü'nden
Prof. Dr. Ayhan Sol'un konuşmaları paylaşıyor.

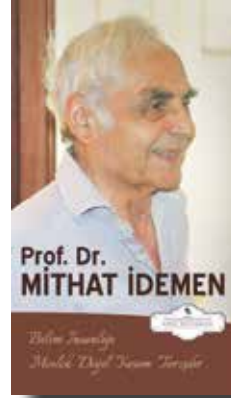
2 Aralık 2014'te yapılan "Niçin Sanayileşemedik; Yenilik-
çi, Yaratıcı Bir Toplum Olamadık?" Konferansı da kitabın
üçüncü bölümünü oluşturuyor. Etkinlikte; EMO Ankara
Şube Yönetim Kurulu Üyesi Tufan Teziş, Oturum Başkanı
Haşim Aydıncağ ve Prof. Dr. Haluk Tosun'un açılış konu-
şmalarının ardından, H. Aykut Göker'in sunumuna yer
veriliyor.

"Bilim İnsanın Sorumluluğu" başlığı ile 10 Aralık 2015'te
gerçekleştirilen etkinlik kapsamında da; Oturum Başka-
nı Prof. Dr. Haluk Tosun ve İktisatçı Prof. Dr. Gencay Say-
lan'ın konuşmaları aktarılıyor.

Tüm etkinliklerde ayrıca katılımcıların Güney Gönenc
ile ilgili dile getirdikleri anıları ve görüşlerine de yer ve-
rilen kitap, afişler ve fotoğraflarla destekleniyor.

Kitabın son bölümünde 19 Kasım 2016 tarihinde ara-
mızdan ayrılan Aykut Göker'in kaleme aldığı yazı; 2012
yılında yitirdiğimiz EMO Onursal Başkanı Ahmet Altay
Varol'un Gönenc ile yaptığı röportaj ve Güney Gönenc'i
anlatan bazı yazılar bulunuyor.

Toplam 130 sayfadan oluşan kitaba, elektronik ortam-
da; <http://kitap.emo.org.tr/> adresinden ulaşabilirsiniz.

BİLİM İNSANLIĞI MESLEK DEĞİL YAŞAM TARZIDIR

Hazırlayan: EMO İstanbul Şube
Yayımlayan: EMO İstanbul Şube
Yayın No: GY/2016/574
ISBN: 978-605-01-0932-0
Baskı: 1.Baskı, Aralık 2016

EMO İstanbul Şubesi, matematik
ve elektromanyetik alanlar konu-
sundaki öncü çalışmalarıyla tanı-
nan Prof. Dr. Mithat İdemen için 21
Mayıs 2016 tarihinde düzenlediği
"Saygı Buluşması" etkinliğini, "Bilim
İnsanlığı Meslek Değil Yaşam Tar-
zıdır" adıyla kitaplaştırdı.

Kitabın EMO İstanbul Şubesi imzalı sunuş yazısında,
bilim insanlarının toplumların gelişmesini sağladıkları
vurgulanarak, "Onların ışığı, insanın yine kendisinin
yarattığı karanlığa sızarak dünyayı güneşin ortalıkta
görünmediği zamanlarda da aydınlattı ve hayatı gök-
yüzünden yeryüzüne indirebilmeyi başardı" görüşü dile
getiriliyor.

Son dönemde yaşanan baskılara dikkat çekilen yazıda,
"Ülkemiz üzerinde kendini her geçen gün daha fazla
hissettiren demokratik hakları bir bir yok edip, özgür-
lükleri kısıtlayan, toplumun farklı kesimlerden oluşan
zenginliğini tek bir renge boyamaya kalkışan, özellikle
akademi dünyasını baskı altına alarak bilimsel gelişme-
nin önüne karanlık bir set çekmeye çalışan iktidardaki
anlayışın geriletilmesinin, her alanda ortaklaşılacak
özgürlükçü, demokratik ve bilimsel çabalarla mümkün
olacağına olan inancımızı bir kez daha hatırlatmak istiy-
yoruz" deniliyor.

Kitapta daha sonra EMO İstanbul Şubesi'nden Selçuk
Esen ve İstanbul Şube Yönetim Kurulu Başkanı Erol Ce-
lepsoy'un, Prof. Dr. Mithat İdemen'e Saygı Buluşması
etkinliğinin açılışında yaptıkları konuşmalara yer verili-
yor.

Açılışın ardından Prof. Dr. Tayfun Akgül tarafından yü-
rütülen etkinlikte kürsüye çıkan Osman Bahadır, Prof.
Dr. Duran Leblebici, Prof. Dr. Hamit Serbest ve Prof. Dr.
Alınur Büyükkaksoy'un Prof. Dr. Mithat İdemen'in bilime
katkıları ve yol gösterici örnek kişiliği ile ilgili paylaşımları
anıları aktarılıyor. Kitapta, Mithat İdemen'in kızı Prof.
Dr. Sibel Ertan'ın, bilimsel alandaki üretimi ve akademik
çalışmaları dışında bir baba olarak Mithat İdemen'i
anlattığı duygu yüklü konuşması da okuyucu ile payla-
şılıyor. Kitapta son olarak Prof. Dr. İdemen'in etkinlikte
yaptığı konuşmasına yer veriliyor. Romantik bilimsel
yolculuğunun köşe taşlarına değinen İdemen, bu duy-
gu ve heyecanı öğrencilerine aktarmak için denediği
yöntemleri ve kimi sonuçları anlatıyor.

İdemen'in kimi öğrencileri, meslektaşları ve çalışma ar-
kadaşlarının söz alarak anı ve düşüncelerini paylaştığı
kitabın üçüncü bölümünde ise sırasıyla; Selçuk Esen,
Prof. Dr. İlhami Çetin, Prof. Dr. Yorgo İstefanopoulos, Prof.
Dr. Tayfun Akgül, Prof. Dr. Coşkun Özdemir'in konuşma-
ları aktarılıyor.

Kitabın dördüncü bölümünü oluşturan, ekler bölümün-
de de; Prof. Dr. Mithat İdemen'in özgeçmişi, Ord. Prof. Dr.
Cahit Arf'ın Prof. Dr. İdemen'e yazdığı mektup, Disconti-
nuities in the Electromagnetic Field kitabının İngilizce ve
Türkçe önsözleri, Prof. Dr. İdemen'in bilimsel yayınları,
Prof. Dr. Mithat İdemen ile Prof. Dr. Hamit Serbest, Prof.
Dr. Gökhan Uzgören, Prof. Dr. Eren Erdoğan, Prof. Dr.
Sibel Ertan'ın yaptığı söyleşiden alıntı ile EMO İstanbul
Şube Yönetim Kurulu'nun kaleme aldığı teşekkür yazısı
yer alıyor. Kitapta, etkinlikten ve İdemen'in yaşamından
kesitlerin yer aldığı fotoğraflar da okuyucuya sunuluyor.

Toplam 92 sayfadan oluşan kitap, EMO İstanbul Şube Yayın Birimi ve elektronik ortamda; <http://kitap.emo.org.tr/> adresinden edinilebilir.

DÜŞÜK GÜÇ GERİLİM SİSTEMLERİ

Hazırlayan: Prof. Dr. Şükrü Özen
Yayımlayan: EMO
Yayın No: GY/2017/666
ISBN: 978-605-01-0989-4
Baskı: 1. Baskı, Ankara-Şubat 2017

Akdeniz Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Şükrü Özen'in, "Düşük Güç Gerilim Sistemleri" başlığı altında kaleme aldığı kitap, EMO tarafından yayımlandı. Toplam 325 say-

fadan oluşan kitap, güç sistemleri konusunda mühendis ve mühendis adayları için rehber niteliği taşıyor.

Kitabın önsözünde Prof. Dr. Özen, elektrik-elektronik mühendisliği bölümlerinde okuyan öğrenciler için düşük gerilim enerji ve güç sistemlerinin öğretilmesi temelinde hazırlanan eserin, öğrencilere mezun olduktan sonra da kullanabilecekleri temel bilgiler sunduğunu belirtiyor. Yoğun bir emeğin ürünü olarak ortaya çıkan kitapta; bir fazlı ve üç fazlı sistem yapıları, yük ve kaynak tipleri ile bunların şebeke konfigürasyonları ve çözümleri, güç hesapları, reaktif güç kompanzasyonu ve uygulama proje örnekleri, alçak gerilim şebekelerinin çözümlenmeleri, gerilim düşümü ve güç kaybı hesapları, iletken seçimi, elektrik tesislerinde top-

raklama, topraklama hesaplamaları, alçak gerilim şebeke tipleri ve güvenlik konseptine yer veriliyor.

Kitapta Prof. Dr. Şükrü Özen'in özgeçmişinin ardından EMO 45. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Yeşil'in sunuş yazısı aktarılıyor. Yeşil, meslek örgütü olarak EMO'nun önemli görevlerinden birinin, üyesi olan mühendislerin meslek yaşamları boyunca edinmek zorunda kalacakları teorik ve pratik bilgiyi temin etmek olduğunu vurguluyor. Örgün eğitim kurumlarında verilen eğitimlerin, zaman içinde atıl bilgi haline gelebildiğini ve yetersiz kaldığını anlatan Yeşil, artan bilgi birikimlerine hızla ulaşma, edinilen bilgi ve deneyimleri paylaşma ve üretim süreçlerinde değerlendirebilme becerisi için sürekli bir meslek içi eğitimin şart olduğunu ifade ediyor.

Meslek içi eğitimin EMO'nun temel görevlerinden biri olduğunu vurgulayan Yeşil, MİSEM kapsamında mühendislere yönelik eğitimler düzenleyen EMO'nun yayın konusunda da çalışmalar yaptığına dikkat çekiyor. "Yabancı dilde özellikle İngilizce yazılan birçok kaynak olmasına rağmen, Türkçe kaynak sıkıntısı açıktır" diyen Yeşil, bu açığı kapatmak amacıyla çeviri ve telif eserler yazılmasını gündemine alan EMO'nun bir dizi yayın hazırlama gayreti içinde olduğunu belirtiyor. Yeşil, "Bu yayınınızın ayrıca telif ya da tercüme eser hazırlamak isteyenlere de açık bir çağrı olduğunu belirterek, amacına uygun olmasını ve bir ihtiyacı karşılamasını dileriz" diyor.

Kitabın ilk bölümünde "Temel Tanımlar" aktarılıyor. Kitapta daha sonra "Bir Fazlı Alternatif Akım Güç İfadeleri, Üç Fazlı Sistemler, Reaktif Güç Kompanzasyonu, Gerilim Düşümü Hesapları ve Şebeke Çözümlenmeleri" ile "Topraklama" bölümleri yer alıyor.

Düşük Güç Gerilim Sistemleri kitabını, EMO Yayın Birimi'nden edinebilirsiniz.

EMO KADIN AJANDASI ÇIKTI

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Kadın Komisyonu'nun 2017 yılı ajandası çıktı. "Kadın Haklı" isimli ajanda, her yıl olduğu gibi başlangıç tarihi olarak 1 Ocak'ı değil, Dünya Kadınlar Günü olan 8 Mart'ı esas alıyor.

"Geleceğe not düştük" sözleriyle başlayan ajandada, 200 yılı aşkın süredir kadınların verdikleri mücadeleler kısa notlarla aktarılıyor. Fotoğraflarla desteklenerek görsel olarak zenginleştirilen ajandada ilk olarak 1789 Fransız Devrimi'ne doğru giden süreçte Parisli kadınların artan tahıl fiyatlarını protesto ettiği yürüyüş ve 1828'de İzmirli kadınların ekmek fiyatlarının zamlanmasına karşı 3 gün boyunca sokakları işgal ederek yaptıkları eylem anlatılıyor. İzmir'de Türk mahallelerinde gerçekleştirilen bu protesto sonucu ekmek zammı geri alınırken, bazı kaynaklar gösteriyi dünya tarihindeki ilk "Kadın Eylemi" olarak kabul ediyor.

Kısa notlar; 8 Mart 1857'de New York'ta bir tekstil fabrikasında daha iyi şartlarda çalışmak için grev yaparken çıkan yangında çoğunluğu kadın 129 işçinin yaşamını yitirmesi ve sonradan bu tarihin Dünya Kadınlar Günü olarak anılmasına karar verildiğine ilişkin anlatı ile devam ediyor.

Ajanda, 1893'te Yeni Zelanda'da kadınların seçme hakkını elde etmesinden, 1923 yılında Türkiye'de ilk kadın partisinin kurulmasına; Güney Afrika'da 1956'da sömürgecilik uygulamalarına karşı, Amerika'da 1967 yılında Vietnam Savaşı'na ve İran'da 1979'da zorunlu örtünmeye karşı yapılan protestolara varıncaya kadar tüm dünya ve Türkiye'de kadınların verdikleri mücadelelerin örnekleriyle dolu. Ajanda, Cumartesi Anneleri'nin 1995'ten bu yana dünya tarihindeki en uzun soluklu mücadelelerden birini sürdürdüğü, Polonya'da 2016 yılında tüm ülke genelindeki kadınların greve çıkarak, kurtajın tamamen yasaklanmasını öngören yasa tasarısının iptal edilmesini sağladıkları gibi notlarla da toplumsal hafızamızı tazeliyor.

Kadın üyelerimiz şubelerine başvurarak ajandalarını edinebilirler.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI 45. DÖNEM KURULLARI

EMO YÖNETİM KURULU		EMO ONUR KURULU	EMO DENETLEME KURULU	TMMOB YÖNETİM KURULU ÜYESİ CENGİZ GÖLTAŞ
BAŞKAN	HÜSEYİN YEŞİL	NAZMIYE RAHİME TİĞREK	GİYASİ GÜNGÖR	
BAŞKAN YRD.	BAHADIR ACAR	İRFAN ŞENLİK	MUSA TAŞ	
YAZMAN	HÜSEYİN ÖNDER	SUAT YILMAZ	ERDAL ARSLAN	TMMOB YÜKSEK ONUR KURULU ÜYESİ YUSUF BOZKURT
SAYMAN	İBRAHİM AKSÖZ	İSA GÜNGÖR	AHMET YILMAZ	
ÜYE	YUSUF GÜNDOĞAN	ERHAN KARAÇAY	BARİŞ ÇORUH	TMMOB DENETLEME KURULU ÜYESİ MUSTAFA ASIM RASAN
ÜYE	KADİR ÖZKAN		AHMET TURAN AYDEMİR	
ÜYE	KÜBÜLAY ÖZBEK		NACİ BASMACI	

ADANA		DİYARBAKIR		KOCAELİ	
BAŞKAN	MEHMET MAK	BAŞKAN	MEHMET ORAK	BAŞKAN	AHMET SÖZEN
YAZMAN	İLHAN YILDIRIM	BAŞKAN YARDIMCISI	NEVAL ŞİMŞEK	BAŞKAN YARDIMCISI	EMRULLAH ÇEVİRME
SAYMAN	İBRAHİM EFDAL ÇİÇEKDEMİR	YAZMAN	MEHMET CEYLAN	YAZMAN	KAMİL ERBAY
BAŞKAN YARDIMCISI	DERYA OLPAK KADEŞ	SAYMAN	ALİCAN ÇETİNKAYA	SAYMAN	ÇİĞDEM GÜNDOĞAN TÜRKER
Yönetim Kurulu Üyesi	BİLAL TANBUROĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi	ARMANC EŞİN	Yönetim Kurulu Üyesi	YASIN ARIKAN
Yönetim Kurulu Üyesi	TURGAY KÖKTEN	Yönetim Kurulu Üyesi	MEHMET TANRIKULU	Yönetim Kurulu Üyesi	KAZİM POLAT
Yönetim Kurulu Üyesi	MEHMET ÇAĞRI ÇETİNER	Yönetim Kurulu Üyesi	VAHDETTİN YETKİN	Yönetim Kurulu Üyesi	MUSTAFA AYDIN
ŞUBE DENETÇİSİ	ALİ ERASLAN	ŞUBE DENETÇİSİ	MEHMET VEYSİ ÇEVİRİM	ŞUBE DENETÇİSİ	
ŞUBE DENETÇİSİ	ŞÜKRÜ SARIMSAKCI	ŞUBE DENETÇİSİ	YUSUF KEMAL IŞIK	ŞUBE DENETÇİSİ	
ŞUBE DENETÇİSİ	MEVLÜT BULGUR	ŞUBE DENETÇİSİ	MEHMET GARİP AY	ŞUBE DENETÇİSİ	

ANKARA		ESKİŞEHİR		MERSİN	
BAŞKAN	FATİH KAYMAKÇIOĞLU	BAŞKAN	HAKAN TUNA	BAŞKAN	SEYFETTİN ATAR
BAŞKAN YARDIMCISI	ŞAKİR AYDOĞAN	BAŞKAN YARDIMCISI	ENDER KELLEÇİ	BAŞKAN YARDIMCISI	ALKAN ALKAYA
YAZMAN	ALAATTİN ALİ YOLCU	YAZMAN	CUMHUR BURAK ÇIRAKOĞLU	YAZMAN	HASİP SELÇUK
SAYMAN	GÖKHAN HÜZMELİ	SAYMAN	ONUR OLUKLULU	SAYMAN	İSMAİL ALKAYA
Yönetim Kurulu Üyesi	ŞULE ARSLAN	Yönetim Kurulu Üyesi	ALKAN ULUKOCA	Yönetim Kurulu Üyesi	HANİFİ YAYICI
Yönetim Kurulu Üyesi	ONUR KOÇAK	Yönetim Kurulu Üyesi	ZELİHA AZİRET	Yönetim Kurulu Üyesi	AHMET SERT
Yönetim Kurulu Üyesi	BARÇA GÜNEY	Yönetim Kurulu Üyesi	AYKUT KADİR KOZANDAĞI	Yönetim Kurulu Üyesi	UMUT TEMİZKAN
ŞUBE DENETÇİSİ	İBRAHİM SARAL	ŞUBE DENETÇİSİ	İRFAN SATIR	ŞUBE DENETÇİSİ	SAFFET ÖZDEMİR
ŞUBE DENETÇİSİ	SADRETTİN EREN	ŞUBE DENETÇİSİ	MAHMUT UĞUR KOLCA	ŞUBE DENETÇİSİ	CANER DOĞRU
ŞUBE DENETÇİSİ	ATILA DEMİRCİ	ŞUBE DENETÇİSİ	FERHAT TABAK	ŞUBE DENETÇİSİ	VEYSEL BAYSAL

ANTALYA		GAZİANTEP		SAMSUN	
BAŞKAN	İLHAN METİN	BAŞKAN	İSLİM ARIKAN	BAŞKAN	MEHMET ÖZDAĞ
BAŞKAN YARDIMCISI	ŞABAN TAT	BAŞKAN YARDIMCISI	MUZAFFER ÖZTURAN	BAŞKAN YARDIMCISI	ADNAN KORKMAZ
YAZMAN	ÇİĞDEM İŞKİYÜREK	YAZMAN	MUSTAFA ÇELİKKOL	YAZMAN	MURAT KARDAŞ
SAYMAN	MURAT SÖNMEZ	SAYMAN	BÜLENT DAŞOLUK	SAYMAN	TARİK TARHAN
Yönetim Kurulu Üyesi	FERHAT YAMAK	Yönetim Kurulu Üyesi	HALİL İRFAN TUZCU	Yönetim Kurulu Üyesi	ERCAN İŞÇİ
Yönetim Kurulu Üyesi	ÖZLEM TEMEL BİYİKLİ	Yönetim Kurulu Üyesi	BÜNYAMİN SAĞLAM	Yönetim Kurulu Üyesi	TAMER BİLAL
Yönetim Kurulu Üyesi	EROL YALÇIN	Yönetim Kurulu Üyesi	KEMAL TANKUT	Yönetim Kurulu Üyesi	İBRAHİM DENİZ SAYGILI
ŞUBE DENETÇİSİ	ERTUĞRUL GAZİ ÜNAL	ŞUBE DENETÇİSİ	HALİL UĞUR	ŞUBE DENETÇİSİ	ALİ KOÇ
ŞUBE DENETÇİSİ	SUAT KAŞ	ŞUBE DENETÇİSİ	KALENDER KORKMAZ	ŞUBE DENETÇİSİ	HASAN KABLAN
ŞUBE DENETÇİSİ	TARİK ATAĞUL	ŞUBE DENETÇİSİ	MEMİK DEMİR	ŞUBE DENETÇİSİ	GÜL GÜNEŞ HÜLYA YALIN

BURSA		İSTANBUL		TRABZON	
BAŞKAN	REMZİ ÇINAR	BAŞKAN	EROL CELEPSOY	BAŞKAN	HASAN KARAL
BAŞKAN YARDIMCISI	TUNÇ ALADAĞLI	BAŞKAN YARDIMCISI	HÜSEYİN ERGUN DOĞRU	BAŞKAN YARDIMCISI	HALİL İBRAHİM OKUMUŞ
YAZMAN	AYTAÇ SEVİM	YAZMAN	TUĞÇE ÇAKIRCA EKŞİOĞLU	YAZMAN	ADEM YARDIM
SAYMAN	BURAK ÖZGEN	SAYMAN	HASAN ECE	SAYMAN	EMRE AKYÜZ
Yönetim Kurulu Üyesi	SEDAT GÖKMENOĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi	DAĞISTAN BEKİROĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi	HÜSEYİN KARASOY
Yönetim Kurulu Üyesi	OSMAN AYKUT BAŞKAN	Yönetim Kurulu Üyesi	TAYFUN İŞBİLEN	Yönetim Kurulu Üyesi	TUNCAY DEĞERMENCİ
Yönetim Kurulu Üyesi	MUTLU YILMAZ	Yönetim Kurulu Üyesi	MUSTAFA BULUT	Yönetim Kurulu Üyesi	ÖZER ÖZTÜRK
ŞUBE DENETÇİSİ	SABİHA CESUR	ŞUBE DENETÇİSİ	MEHMET ÇAĞDAŞ	ŞUBE DENETÇİSİ	VOLKAN ÇOLAK
ŞUBE DENETÇİSİ	HALİL İBRAHİM BAKAR	ŞUBE DENETÇİSİ	GANI AKSU	ŞUBE DENETÇİSİ	MURAT GÜNAYDIN
ŞUBE DENETÇİSİ	KEMAL RODOPLU	ŞUBE DENETÇİSİ	GÖKHAN SERDAR ÖZCANLAR	ŞUBE DENETÇİSİ	MUHAMMET BAKI

DENİZLİ		İZMİR	
BAŞKAN	BÜLENT PALA	BAŞKAN	MAHİR ULUTAŞ
BAŞKAN YARDIMCISI	EYLEM ÖLMEZOĞLU POYRAZ	BAŞKAN YARDIMCISI	MÜKREMİN ZÜLKADİROĞLU
YAZMAN	ARİF DÖNMEZ	YAZMAN	MURAT KOCAMAN
SAYMAN	FATİH MARDİNOĞLU	SAYMAN	HASAN ŞAHİN
Yönetim Kurulu Üyesi	BURCU CEREN SARİOĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi	CEVAT ŞAHİN
Yönetim Kurulu Üyesi	MUSTAFA DEVECİ	Yönetim Kurulu Üyesi	MEHMET GÜZEL
Yönetim Kurulu Üyesi	MAHMUT KAYA	Yönetim Kurulu Üyesi	SEMRA YAMIŞ
ŞUBE DENETÇİSİ	HAKAN ETHEM DEMİRHAN	ŞUBE DENETÇİSİ	ALİ FUAT ÖZBAY
ŞUBE DENETÇİSİ-YEDEK	ERDEM DURMAZ	ŞUBE DENETÇİSİ	AHMET ÖZTÜRK
ŞUBE DENETÇİSİ-YEDEK	TURAY VOLKAN AYANOĞLU	ŞUBE DENETÇİSİ	HÜRRİYET ŞİMŞEK

**ELEKTRİK
MÜHENDİSLİĞİ**

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI ŞUBELERİ

ADANA ŞUBE

ADRES: Güzelyalı Mah. 81098 Sokak No: 1
Çukurova-Adana
TELEFON: +90 322 4583838
FAKS: +90 322 4582450
GSM: +90 533 7228001
E-POSTA: adana@emo.org.tr

ANKARA ŞUBE

ADRES: İhlamur Sokak No: 10/1 Kızılay
Çankaya- Ankara
TELEFON: +90 312 2314474
FAKS: +90 312 2321088
GSM: +90 530 7730937
GSM: +90 530 7730938
E-POSTA: ankara@emo.org.tr

ANTALYA ŞUBE

ADRES: Meltem Mah. 3. Cd. 3808 Sk. No: 20
Antalya
TELEFON: +90 242 2376045
FAKS: +90 242 2376047
GSM: +90 530 7730944
GSM: +90 530 7730943
E-POSTA: antalya@emo.org.tr

BURSA ŞUBE

ADRES: Bursa Akademik Odalar Birliği
Yerleşkesi (BAOB) Odunluk Mah. Akademi Cad.
No: 8 16040 Merkez-Bursa
TELEFON: +90 224 4511212
FAKS: +90 224 4519899
E-POSTA: bursa@emo.org.tr

DENİZLİ ŞUBE

ADRES: Atatürk Blv İn-Ba İş Mrk. K6 No: 32
Denizli
TELEFON: +90 258 2425555
FAKS: +90 258 2418832
E-POSTA: denizli@emo.org.tr

DİYARBAKIR ŞUBE

ADRES: Aliemiri 4. Sokak Müge 6 Apartmanı
Kat:1 No: 2 Yenişehir-Diyarbakır
TELEFON: +90 412 2284620
GSM: +90 530 7730942
E-POSTA: diyarbakir@emo.org.tr

ESKİŞEHİR ŞUBE

ADRES: İstiklal Mah. Şair Fuzuli Cad. Özkal İşm.
No:36 K:2 D:1 Odunpazarı-Eskişehir
TELEFON: +90 222 2319447
FAKS: +90 222 2319447
GSM: +90 530 7730947
GSM: +90 541 2319447
E-POSTA: eskisehir@emo.org.tr

GAZİANTEP ŞUBE

ADRES: Emek Mah. 19019 Sk. No: 34/B
Şehitkamil-Gaziantep
TELEFON: +90 342 3219080
FAKS: +90 342 3229977
GSM: +90 533 5713550
E-POSTA: gaziantep@emo.org.tr

İSTANBUL ŞUBE

ADRES: Ergenekon Mah. Cumhuriyet Cad.
Adli Han 173/3 Harbiye 34367
Şişli-İstanbul
TELEFON: +90 212 2591150
FAKS: +90 212 2583655
GSM: +90 530 7730925
GSM: +90 530 7730926
E-POSTA: istanbul@emo.org.tr

İZMİR ŞUBE

ADRES: 1337 Sk. No: 16 Kat:8 Ashan
Çankaya-İzmir
TELEFON: +90 232 4893435
FAKS: +90 232 4454949
GSM: +90 530 7730952
GSM: +90 530 7730953
E-POSTA: izmir@emo.org.tr

KOCAELİ ŞUBE

ADRES: Ömerağa Mah. Naci Girginsoy Sk.
No: 15/3-4 İzmit-Kocaeli
TELEFON: +90 262 3254122
FAKS: +90 262 3245456
GSM: +90 530 7730954
GSM: +90 530 7730955
E-POSTA: kocaeli@emo.org.tr

MERSİN ŞUBE

ADRES: Limonluk Mah. 2417 Sk. No: 5
Yenişehir-Mersin
TELEFON: +90 324 3276871
FAKS: +90 324 3276873
GSM: +90 530 7730956
E-POSTA: mersin@emo.org.tr

SAMSUN ŞUBE

ADRES: Bahçelievler Mah. Gazanhan Sokak
No: 6 Kat: 2-3 Samsun
TELEFON: +90 362 2311977
FAKS: +90 362 2315131
E-POSTA: samsun@emo.org.tr

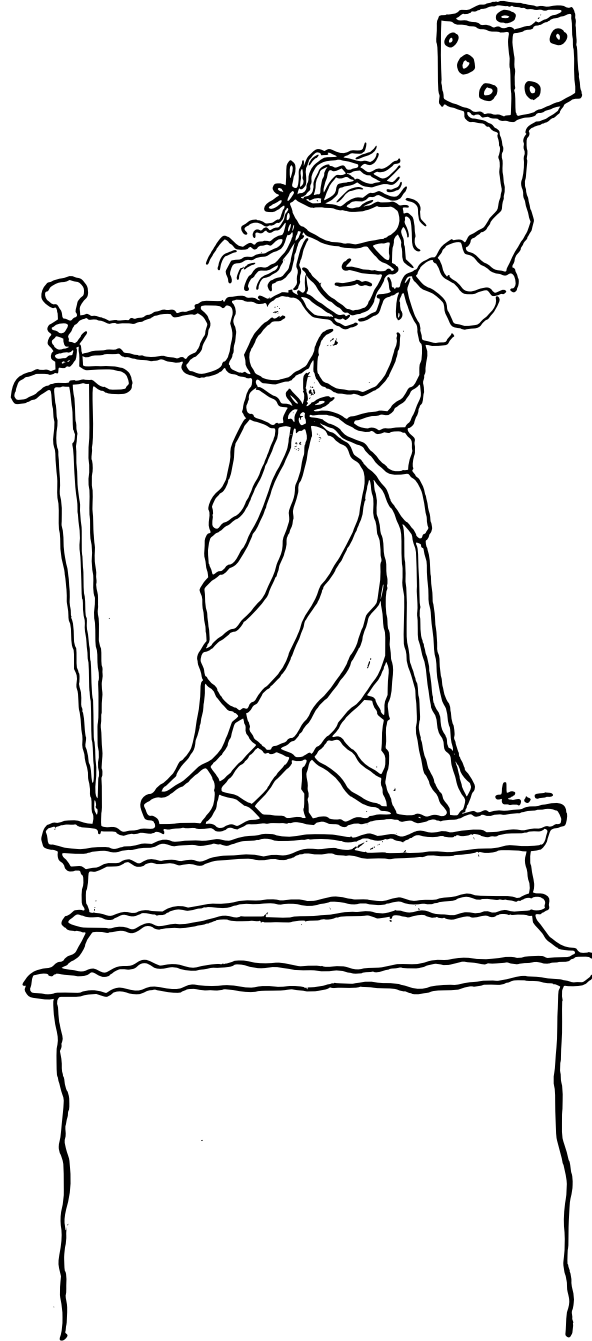
TRABZON ŞUBE

ADRES: İskenderpaşa Mah.
Bayraktarlar İş Merkezi Kat:3 No: 64 Trabzon
TELEFON: +90 462 3221395
FAKS: +90 462 3265092
E-POSTA: trabzon@emo.org.tr

Temsilcilik Adı	Şubesi	Temsilci ve Yardımcıları	Temsilcilik Adresi	Temsilcilik Telefon	Temsilcilik Faks
Adıyaman Temsilciliği	Gaziantep	Mustafa Murat Ertürk, Derya Demir, Vahap Yıldırım, Mustafa Öztürk, Rıza Durmuş	Yaruv Sultan Selim Mah. Mehmet Akif Cad. No:7	416 2131603	416 2140975
Afyon İl Temsilciliği	Ankara	Çetin İnce, Cihan Şahin	Dumlupınar Mah. 2. Cad. No:23/3 Tokman Apt	272 2140555	272 2142730
Ağrı Temsilciliği	Diyarbakır	Mahmut Özhan, Çağlar Kılıç, Ferhat Özkan, Çapar, Hamit Sönmez, Muhammed Onur Polat	Cumhuriyet Cad. Ağrı Ticaret Merkezi K:3 No:22		
Akhisar İlçe Temsilciliği	Izmir	Sedat Özcan	Paşa Mah. 28. Sokak No:12/B	236 41 37368	
Aksaray İl Temsilciliği	Ankara	Faruk Bozkurt, Ramazan Koçak, Volkan Yüksel, Yılmaz Öngün	3. Nolu Belediye İşhanı Sarraflar Cad. K:2	382 2127176	
Akşehir İlçe Temsilciliği	Ankara	Cihan Demiral, Taner Somuncu, Mustafa Aykut Başoğlu	Cevdet Koksal Cad. No:7	332 8133159	332 8133637
Antalya Temsilciliği	Antalya	Umut Miroğlu, Ali Aras	Kadıpaşa Mah. Sugözü. Cd. Yılmaz Apt. No:87/1	242 5119377	242 5119377
Alaçehir İlçe Temsilciliği	Izmir	Akif Çınar, Hüseyin Cahit Kiliç	Beşeyül Mah. Hanlar Cd. No:75	236 6537665	236 6537665
Alağözü İlçe Temsilciliği	Izmir	Murat Kuzunoğlu, Ferhat Lek	Kurtuluş Mah. Fevzipaşa Cd. No:108/A	232 6165856	232 6165857
Amasya Temsilciliği	Samsun	Metin Ahsen Durusoy	Ziyaşah Cad. Özkök İşmerkezi No:17/8-4	358 2122067	
Ararum Temsilciliği	Mersin	Uluk Katık, Ahmet Onur Kırılmaz, İbrahim Çağdaş Arıcı	Yeşilyurt Mahallesi Kıbrıs Caddesi Cumhuriyet Apt. No:58/C	324 8148088	324 8148088
Artvin Temsilciliği	Trabzon	Ahmet Faruk Açıkgoz, Fatih Yağar,	Orman Bölge Müdürlüğü Makine İkmal Şb Müdürlüğü Çarşı Mah İnönü Cad No:71 Merkez	466 2126661	466 2126619
Aydın İl Temsilciliği	Izmir	Hatuk Demiral, Halil Yorgancı, Orhan Arslan, Salih Eğerci, Ergün Evran	Kurtuluş Mah. 32. Sok. No:35/A	256 2124762	
Ayvalık Temsilciliği	Bursa	Meşut Nali Akın, Erol Kınık	Sural Paşacı No:48	266 3121251	266 3121251
Bakırköy Temsilciliği	İstanbul	Rasim Doğan, Yüksel Mengünoğlu, Reşat Murat Görgü, Ziya Torun,	İncirli Cad. No:6 Akbulut İş Merkezi Kat:4 Daire:114	212 5612101	212 5438434
Balıkesir Temsilciliği	Bursa	Mehmet Nazmi Karar, Selçuk Savaş, Mehmet Fatih Şenergin, Yahya Tosun, Özer Doğmuş	Dumlupınar Mh. Yazıcı-Sunak Sk. Emir İşhanı K:4 No:11	266 2442297	266 2390450
Bandırma Temsilciliği	Bursa	Murat Yazıcı, Nergis Güney, Mutlu Oğanar, Melike Dönmez, Tayfun Tutar	Puşkent Mahç Şehit Şener Koksak Cad. Pervin Sitesi No:6/A-31	266 7136251	266 7136251
Bartın Temsilciliği	Kocaeli	Mahmut Demirok, Necmettin Sarımanoğlu, Mustafa Dinçer, Cahit Bilal	Kırtepe Mah. Cumhuriyet Cad. Ağah Bey İş Merkezi 1 Kat No:12	378 2278075	378 2278095
Bartın Temsilciliği	Trabzon	İbrahim Yıldız, Seyithan Kaya, Çidem Cansay, Bilal Altunç, Fırat Altun	Meydan Mah. 2000 İş Merkezi K:4 No:410	488 2133230	
Bayburt Temsilciliği	Izmir	Ozan Özkan, Fatih Korkusuz, İsmail Kelleci	Türk Telekom A.Ş. Bayburt İl Müdürlüğü	458 5553000	458 5551015
Bergama İlçe Temsilciliği	Izmir	Nadir Gergin, Ali Bayram	Yeni Belediye İşhanı Zemin Kat No:12	232 6320481	232 6320481
Bilecik Temsilciliği	Bursa	Serkan Yılmaz, Selin Nehir	Hamdibey Mh. İnönü Cd. No:60 BığaçÇanaklı	286 3165028	286 3167950
Bilecik Temsilciliği	Eskişehir	Suat Zafar Meriçelli, Erdem Gedik	Gazipaşa Mah. Atatürk Bulv. No:3 K:2 D:22 Bilecik/Merkez	228 2127570	228 2127570
Bitlis Temsilciliği	Diyarbakır	Umut Selçin, Abdullah Aktaş, Mehmet Sakin Yılmaz	An Teleş 17. İletim Tesisi Ve İşletme Grup Müd. Tatvan Bakım Ve İşletme Fatih Mah. Yeni Saray Yarı		
Bodrum Temsilciliği	Denizli	İsmail Sever, Hikmet Arslanpaçacı, Tamin Samli, Mehmet Ali Timurhan, Temel Özennmiş	Temel Yapı İş Mktz. Toplu Konut Alanı K:2 No:1	252 3171501	252 3171501
Bolu Temsilciliği	Kocaeli	İsmail Doğan, Erman Esentepe, Murat Armutcu	Tabaklar Mah. Feti Talay Cad. Turisa Apt.61/1	374 2123435	374 2123435
Burdur Temsilciliği	Antalya	Mehmet Çiğir, Meltem Güler	Burç Mh. 2. Tuna Sok. Sıla Apt. No:6/B	248 2331116	248 2331116
Çanakkale Temsilciliği	Bursa	Erkan Güneyelmez, Gökrem Arslan, Yücel Yaşar, Ali Rıza Sağcan, Mehmet Köşkeroglu	Barbaros Mahallesi Troya Caddesi Yaşam Evleri D Blok No:2	286 2123999	286 2183252
Çankırı İl Temsilciliği	Ankara	İsmail Ulutaş	Buğday Pazarı Mah. İş Kur İş Hanı No:7/69	376 2132405	376 2132405
Çerkezköy Temsilciliği	İstanbul	Ahmet Çuhadaroglu, Erol Çetinkaya, Cemal Demir, Zafar Tokaç,	Meydan Plaza İş Merkezi G.O.P Mahallesi K:3 No: 307	282 7267017	282 7267017
Çorlu Temsilciliği	İstanbul	Muharrem Okur, Doğan Turgut, Seyit Ahmet Bak, İsmail Bul, Adnan Haluk Erkan	Eski Hükümet Cad. Kurtgoz İşhanı No:2/28	282 6531666	
Çorum Temsilciliği	Samsun	Aydın Taşkın	Gaz. Cd. Mahmut Akaydın İş Merkezi No:17 K:7/23	364 2240406	364 2240406
Didim İlçe Temsilciliği	Izmir	Nuran Aslan, Yakup Erkan	Cumhuriyet Mah. İnönü Bulv. No:150/A	256 8111838	256 8111838
Düzce Temsilciliği	Kocaeli	Erol Topuz, Hakan Çelik, Okan Fren Kuru, Ahmet Serdar Erdem, Abdurrahman Güneş	Kültür Mh. İstanbul Cd. Spor Sk. İbrahimoglu İş Merkezi N:129 Kat:2	380 5247404	380 5247404
Edirne Temsilciliği	İstanbul	Tarik Elker, İsmail Arda, Özgür Mercanlı	Mithatpaşa Mh. İnönü Cad. Erdi Apt. K:1 No:1	284 2136915	284 2122680
Edremit Temsilciliği	Bursa	Yeynel Çağlar, Işık Çoban	İnönü Cd. 1. Sk. No:9 Kat:1	266 3799889	266 3737806
Elazığ Temsilciliği	Diyarbakır	Selçuk Albayrak, Mehmet Emir	İzzeitpaşa Mh. Şehit Binbaşı Sabri Sk. No:1/2	424 2366557	424 2380272
Elbistan Temsilciliği	Gaziantep	Abdurrahman Şakalar, Turgut Taşolar, Hüseyin Bayır	Güneşli Mah. Mevlana Cad. Kale İş Merkezi No:1/11 K:2	344 4132244	
Ereğli İlçe Temsilciliği	Ankara	Ali Turhan, İsmail Yalçın	Rasim Erel Cad. Kılıçhan İşhanı Kat:2 No:25	332 7134454	332 7134454
Erzincan İl Temsilciliği	Ankara	Ayhan Uytun, Recep Karakoç, Ümit Aykan	Ordu Cad. Selimoğlu İşhanı No: 222	446 2142212	446 2142212
Erzurum İl Temsilciliği	Ankara	Namiye Sınıtkaya, Enre Doğan, Halil Yalçınkaya, Ömer Yaşa	Vani Blendi Cad. Fırat İşmerkezi No:4 Daire:1 Yakutiye/Erzurum	442 2384077	442 2384077
Fethiye Temsilciliği	Denizli	Veil Öner, Sermet Mustafa Ünel, Muzafer Lük, Damla Olgun	Tuzla Mah. 557. Sokak Emelim Yapı Koop. No:9 D:3	252 6123040	252 6123040
Finike Temsilciliği	Antalya	Doğan Yıldırım, Ramazan Oktay	Cumhuriyet Cad. Sarıbey İşhanı K: 1/2	242 8555434	
Gebze Temsilciliği	Kocaeli	Yeynel Suludere, Murat Korkmaz, Murat Çiftçi, Mehmet Cüneyt Tülekioğlu, Pınar Demir	Tmmob Binası Adliye Cad. No: 25 0262 6444825	262 6432805	262 6444826
Gemlik Temsilciliği	Bursa	Aziz Cem Erbakan, Fatih Ulanış, Mustafa Öztürk, İsmail Hakkı Corus	İsilkatı Cad. İrmak Sk. Batum. İşh. K:1 No:8 Gemlik/Bursa	224 5133177	224 5133177
Giresun Temsilciliği	Trabzon	Tacettin Özkılıç, Beytullah Özbayram	Anayurt Yapı Denetim Garzı Kad. Kapu Mah. No:81/2	454 2124032	454 2124032
Gölcük Temsilciliği	Kocaeli	Hayri Saral, Recep Vastı Sivas, Güracan Deniz	Merkez Mh. 19 Mayıs Cd. N:2/D Gölcük	262 4123865	262 4123215
Gümüşhane Temsilciliği	Trabzon	Hakan Bilgiç	Karacık Mah. Atatürk Cad. No:60 K:2	456 2131678	456 2131678
Hakkâri Temsilciliği	Diyarbakır	Adem Çatal, Özgün Canan, Hamdullah Temel, Evren Taş	Telekom İl Müdürlüğü Tekre Kavşağı	438 5551000	438 5551000
Haray Temsilciliği	Adana	Ali Doran, Hasan Horoz, Mustafa Temiz, Cem Hüzmei, Adnan Orukoğlu	Armütlu Mah. Ufuk Sokak No:28	326 2253300	326 2251300
Iğdır Temsilciliği	Trabzon	İbrahim Akkus	Söğütlu Mah. Rıza Yalçın Cad. Mevlana Sok. No:8	476 2261853	
İsparta Temsilciliği	Antalya	Güner Merdan, Melahat İnci Alay, Yaruv Büyükbayram	Yayla Mah. 130. Cad. No :10 Gürcan Apt. Kat 1	246 2183352	246 2183352
İnegöl Temsilciliği	Bursa	Doğan Muzkan, Sinan Özen, Metin Balaban	Osmaniye Mh. Şebboy Cd. Ortide Sokak No: 3	224 7123659	224 7123651
İskenderun Temsilciliği	Adana	Ahmet Bülent Bozdoğan, Kenan Sapmaz, Cemil Reyhaniye, İler Teilloğlu	Çay Mah. Tayfur Sokmen Bulvarı İskenderun Plaza No:19 K:1 D:41	326 6136382	
Kadıköy Temsilciliği	İstanbul	Recep Cem Erkanlı,Mahmut Serhat Demirhan,Sacade Nurullah Gülec,Nermin Verdi Kartal,	Kozyatağı Mah. Çardak Sok. Şaşmaz Sitesi B1 Blok No:2 Daire 10	216 3899595	216 3896464
Kahramanmaraş Temsilciliği	Gaziantep	Bahattin Uyukçu, Bunyamin Sağlam, Mustafa Şekelli, Kalender Korkmaz, Ahmet Serdar Yılmaz	İsmetpaşa Mah.Yeni Hükümet Cad. No:18 Fatih İşhanı K:3/11	344 2259609	344 2219955

Karabük Tensiliciliği	Kocaeli	Mehmet Erol, Ahmet Bütünçek, Sadık Kelenci	Hürriyet Cd. Mako İşhamı Kat: 3/1	370 41 31055	370 4247764
Karadeniz Ereğli Tensiliciliği	Kocaeli	Mehmet Ali Karanfil, İbrahim Elem Özdemir, Hüseyin Nail Zobu	Mümtü Mah. Yemenciler Sok. No:22 Kat:3 No:15	372 3230838	372 3235600
Karaman Tensiliciliği	Mersin	Büyürcün Selvi, Ümit Şimşek	Tahsin Ünal Mah. Fak Kayseriliği Cd. Çakırlar İsh. K. 3	338 21 49494	338 2133000
Kars Tensiliciliği	Trabzon	Nizamettin Kara, Demirel Öncül, Yusuf Turna, Göksele Ulaş	Aras Edaş Kars İl Müdürlüğü	474 2251119	474 2251102
Karad. Tensiliciliği	İstanbul	Ali İylikan, Harun Baş, Kenan Alasoy, Tuncay Özkoç, Nizamettin Demirel	Üsküdar Cad. Uras İş Merkezi No:18/4	216 51 75005	216 3877033
Kastamonu İl Tensiliciliği	Ankara	Melvin Uzunokara, Ertuğrul Durma, İsmail Hakkı Özecebeci	Topçuoğlu Mah. Belediyeye Cad. Ekmekçiler İş Merkezi K:1 No:16/5	366 21 47030	366 21 47 630
Kayseri İl Tensiliciliği	Ankara	Mehmet Erdoğan, Ahmet Kemaladdin Gülcüoğlu, Özden Koparan	Sergönü Mah. Ahmet Paşa Cad. Mühendisler İşhamı K:7 No:702	352 23 18181	352 23 18294
Kemalpaşa İlçe Tensiliciliği	İzmir	Mükremin Zulkadrioğlu, Levent Özcan	İzmir Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi Gazlı Bulvarı No:15 Kemalpaşa / İzmir		
Keşan Tensiliciliği	İstanbul	Ömer Bağcıoğlu, Şahin Gökhan Kara, Mustafa Kemal Tezcan, Can Meriç	Yukarı Zafetiyeh Mahallesi Paçayığılı Cad No:32-A/103 Kat:4	284 71 49832	284 71 48595
Kırıkkale İl Tensiliciliği	Ankara	Niyazi Çopur, Fahriye Günaydın, Özgür Karagülle	Yenidoğan Mah. Barbaros Hayrettin Cad. Özak Pasajı No:8 K:3	318 2254046	318 2253777
Kırklareli Tensiliciliği	İstanbul	Can Yazıcı, Nilgün Elçi	Karakas Mah. Yeni Gülpınar Pasajı K:2 No:48	288 21 42701	288 21 22701
Kırşehir İl Tensiliciliği	Ankara	Mustafa Akgöl, Barış Ordu	Ahi Evran Mahallesi M.Ali Yapıcı Bulvarı Kırşehir Apt. Kat:5 N:23	386 21 25858	386 21 26568
Kilis Tensiliciliği	Gaziantep	Mehmet Aşkın, Halil İbrahim Yeşildal	505 2947891		
Konya İl Tensiliciliği	Ankara	Ali Kemal Başaran, Sait Şahin, Hacı Mehmet Auzoğlu, Mehmet Karabacak	Nişantaşı Mah. Nüve İş Mktz. B Blk. K:7 No:704	332 2338453	332 2388799
Kuşadası İlçe Tensiliciliği	İzmir	Ergün Sakarya, Burak Nalbantoğlu, İbrahim Kovancı	Cumhuriyet Mah. Minare Sokak No:22 Kat:1 D:2	533 6005543	
Kütahya Tensiliciliği	Eskişehir	Yaşar Varmaz, Sadettin Ayman	Atatürk Bulvarı Ali Kalfa Çarşısı 2 Blok K:3/1	274 21 60042	274 21 60042
Lüleburgaz Tensiliciliği	İstanbul	Yaman Uçar, Mustafa An, Büleni Zafar Seber, Emrah Yiğit, Erhan Büyükyılmaz	Yeni Mah. Fatih Cad. No:35 K:2	288 41 28043	288 41 28043
M Kemalpaşa Tensiliciliği	Bursa	Kenan Şenşık, Necmi Kenar, Fikret İller	Sarıbey Mh. Demirciler Cd. No:2 Kat:2	224 61 34679	
Malatya Tensiliciliği	Diyarbakır	Hatice Bilge Çakır, Mehmet Zeki Hedekeoğlu, Mehmet Bolüköğlu, Didem Ağdağ, Murat Köseoğlu	Niyazi Mahallesi Mısırlı Cad. Topçuoğlu Apt. No:201/1 No:11	422 3259320	422 3259320
Manavgat Tensiliciliği	Anıyva	Abdullah Cengiz, Abdullah Aydın	Atatürk Caddesi Eryıldız İş Merkezi K:3 No:44	242 7430006	242 7430006
Manisa İl Tensiliciliği	İzmir	Demirhan Gözaçan, Mehmet Zafar Önceyir, Melih Cem Kara, Erdoğan Kaldas, Donuk Yavaş	1.Anafartalar Mh. 1701 Sk. No:9/A	236 2345809	236 2391860
Mardin Tensiliciliği	Diyarbakır	Neslihan Çilek, Serhat Ceylan, Murat Taş	Karayollan Arkası Kültür İş Merkezi K:4 No:15	482 21 24165	482 21 32158
Marmaris Tensiliciliği	Denizli	Fahri Erdinç Ünal, Ozan Eryavuz, Hayrettin Yalçın Yayıllı	Yusuf Nadi Cad. No:86 Armutalan	252 41 35999	252 41 35999
Milas Tensiliciliği	Denizli	Emrullah Tuna, Gürcan Özer	Hacı İlyas Mahallesi Ulusal Egemenlik Caddesi Tuna İş Merkezi No:14/8	252 51 30532	252 51 30532
Mugla Tensiliciliği	Denizli	Muhsin Tanık Madran, İsmail Örkün Yılmaz, Filiz Damiş, Mehmet Kuşad, Buğra Dursun	Şeyh Mahallesi İsmet İnönü Caddesi Zihni Dertin İşhamı No: 6/101	252 21 48069	
Nazilli İlçe Tensiliciliği	İzmir	Mustafa Gürhan Şenbak	Altınbaş Mahallesi 147. Sokak No:5/B	256 31 54438	256 31 54438
Neveşehir İl Tensiliciliği	Ankara	Tamer Kaçak, Ali Babaoğlu, Özlem Bahadır, Yüksek Duruer	Yeni Kayseri Cd. Şahin İşhamı K:5 No:66	384 21 27670	384 21 36996
Niğde Tensiliciliği	Mersin	İşık Öztürk, Çihan Ekebaş, Sibel Songur	Esenbey Mh. Giray Sk. Bahadır İş Merkezi K:1 No:6	388 2328553	
Ordu Tensiliciliği	Samsun	Volkan Türkmen, Barış Türker, Mehmet Akçöcek	Bahçelievler Mah. Yunus Emre Cad. No:50/A	452 2338252	452 2338252
Ortaca Mesleki Denetim Bürosu	Denizli	Reşat Kundakçı	Yerbelen Mahallesi Muğla-Fehiye Karayolu Caddesi Tem Elektrik Blok No. 190 İç Kapı No. 3	252 2820520	252 2820520
Osmaniye Tensiliciliği	Adana	Fatma Akl, Arda Candemir, Hasan Döner	Raufbey Mh. Alparslan Türkeş Cd. Görücüler Sitesi Zemin Kat No:95	328 81 37011	
Ödemiş İlçe Tensiliciliği	İzmir	Metin Önbayraklı, Hüseyin Seçen, Erkan Acar	Akmalılar Mah. Kültür Cad. Yağcı İşhamı No:4/2-13	232 5087878	232 5087878
Polatlı İlçe Tensiliciliği	Ankara	Ahmet Konuk, Ümit Çeliker	Yeni Mahalle Eti Caddesi No:63/1	312 6238207	312 6238290
Rize Tensiliciliği	Trabzon	Mehmet Aygün, Ali Gökür, Mehmet Aydın, Serkan Birben	Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş. Rize İl Müdürlüğü	464 21 30596	464 21 30607
Sakarya Tensiliciliği	Kocaeli	Hidayet Barbaros Akıyüz, Halil Alay, Erkan Tirmikçi, Dinçer Macazoglu	Karaçığaç Cad. Ökayrak İşhamı No:60 K:2	264 2777530	264 2777531
Sahtili İlçe Tensiliciliği	İzmir	Aziz Şahin, Teoman Atrak	Mithatpaşa Mah. 18. Sok. No:4 K:2	236 71 39720	236 71 39719
Silifke Tensiliciliği	Mersin	Etkem Onur Kozan, Doğan Sayar, Emin Ümit Gür	Saray Mah. Sanatçılar 2 Sk. Mazhar Tol İş Hamı No:2/105	324 71 48325	324 71 48325
Şinop Tensiliciliği	Samsun	Koray Keseroğlu, Saygın Doğan	Sakarya Cad. Batur Sok. No:36	368 2613033	
Sivas İlçe Tensiliciliği	Ankara	Ahmet Şenyurt, Sevgi Yoruk, Hüsnü Özdamar, İsmet Çağlayan,	Sirir Cd. Çitili Apt. K:2 No:8	346 2230933	346 2237429
Soma İlçe Tensiliciliği	İzmir	Taylan Onur Zeybekoğlu, Cem Tabak, Cumhur Çakır	E.L.I. Ege Linyitleri Müessesesi Müdürlüğü	236 61 32326	
Söke İlçe Tensiliciliği	İzmir	Mustafa Usluay, Tamer Dirmilli	Kemalpaşa Mh. Ömer Koyuncu Cd. No:3/205	256 51 20111	256 51 82871
Şanlıurfa Tensiliciliği	Diyarbakır	Necati Kırmızıtoprak, Mehmet Fatih Can, Ömer Bozdağ, Hülya Tuğalan, Mehmet Emin Gölü	Bamyasuyu Mah. 147. Sok. Stad Apt. B Blok K:7 No:14	414 31 64527	414 31 64527
Şereflikoçhisar Mesleki Denetim Bürosu	Ankara	Rüstem Koçak	Ekiçi Tekke Çeşme Cd. Nevzat Tekin İşh. No:5/4	312 6879736	312 6879736
Şırnak Tensiliciliği	Diyarbakır	Goman Sarıyıldız,Ahmet Açar,Rıdvan Erkal	Şah Mahallesi Hökenek Caddesi Sarıyıldız Pasajı No:27	486 61 69597	
Şişli Tensiliciliği	İstanbul	Mustafa Aydın, Hüseyin Özcan, Ahmet Cem Yazıcı, Alparslan Karaaslan, Elini Ertikmen, Bilge Özkan, Egemen Kılıç	Perpa Ticaret Merkezi A Blok Kat: 14 - Okmeydanı	212 2205773	212 2207198
Tarsus Tensiliciliği	Mersin	Nuri Bayrügen	Atatürk Cad. Yeni Ömerli Mah. Eliyeşil Apt. A Blok K:1 No:7	324 61 36888	324 61 39833
Tekirdağ Tensiliciliği	İstanbul	Tamer Özdemir	Belediyeye İşmerkezi N:604	282 2625097	282 2625097
Tire İlçe Tensiliciliği	İzmir	Nejat Bozkurt	Yeni Mah. Ferizpaşa Cad. No:9 K:2	232 51 16247	
Torbalı İlçe Tensiliciliği	Ankara	Doğan Alay, Süleyman Engin, Tuncay Arslan, Mustafa Zahid, Serkan Bilgiç, Özcan Alabaş	Ali Paşa Mah. Mithatpaşa Cad. No:9 K:3	356 21 20576	356 21 20576
Tunceli İlçe Tensiliciliği	İzmir	Yılmaz Gök, Cengiz Şimşek, Ali Şevket Sonmez	Tepeköy Mh. İnönü Cd. No:68	232 8564490	232 8554867
Turgutlu İlçe Tensiliciliği	İzmir	Ercan Arslankeleşoğlu	Tunceli İl Özel İdaresi Müdürlüğü	428 21 32120	
Uşak Tensiliciliği	Denizli	Biröl Yıldırım, İrfan Yaşar Dukul, Devrim Heivacioğlu, Aslı Demir, Burcu Naçar	Köme Mah. Belediyeye İş Hamı K:3 No:161	276 2232005	276 2232005
Van Tensiliciliği	Diyarbakır	Süleyman Balkan, Sunullah Cambey, Mehmet Nuri Yavuz, Murat Aydınacioğlu, Yalçın Tokgöz	Hastane Cad. 1438 Çarşıbaşı Sok. Nedimodabaşı Ticaret Merkezi B Blok K:5 No:63	432 21 52725	432 21 52725
Yalova Tensiliciliği	Bursa	Engin Çetinbaş, Erçument Ekrem Bozkurt, Feridun Toparlık, Rezan Dikici, Gökhan Kaya,	Cumhuriyet Cd. İpekyıldız İş Mkt. No:4/7 Yalova	226 81 13701	226 81 13701
Yozgat İl Tensiliciliği	Ankara	Selen Göksele Taşdan, İsa Köker, Recep Arıcı	Aşağı Nohutlu Mah. Bahattin Çokdeğeri Cd. Zafar İş Merkezi No:11/3	354 21 28687	354 21 29355
Zonguldak Tensiliciliği	Kocaeli	Bulent Özgümüş, Hakan Kaya, Nuri Özel	Tahinkaraoğlu Sokak Birlik İşhamı No:203	372 2524561	372 2524561

FENNİKARİKATÜRLER

tayfun akgül